

ҒАЗАЛЛАР

ТАРЖЕЪБАНД

МУРАББАЪ

МУХАММАС

МУСАДДАС

РУБОИИ

ТУЮҚ

МАСНАВИЙ

ЗАМОН ФАРҲОДЛАРИ (Достон)

БАҲРЛАРНИНГ ИСМЛАРИ

ҲАБИБИЙ ○ ДЕВОН

Иккинчи нашр

Ҳабибий.

Девон. Кириш сўзи Уйғушники.

2 ннчи нашр. Т., Адабиёт ва санъат нашриёти, 1975.

536 б.

Отаҳон шоир Зокиржон Ҳабибийнинг номи ўзбек шеърхонларига маълум ва манзур. Девон саксон беш баҳорни кўрган шоир ижодиётининг сарҳисоби бўлиб, янги замон, шонли Ватан севгисини, халқимизга баяту салоат берган улўф партиямизни баланд овоз билан мадақ этади.

Ҳабиви Диван.

Уз2

X $\frac{70403-000-124}{352 (06)-75}$ P-75

МАВЛОНО ҲАБИБИ

Севимли шоиримиз мавлоно Ҳабибийнинг номи деярли ҳар куни тилларда такрорланиб туради. Ҳабибийнинг ажойиб девонлари радиодан, телевизордан куйга солиниб айтиладиган дилрабо ғазаллари жуда кўп вақтдан бери адабиёт ва санъат шинавандаларининг қалбига завқу шавқ тўлдириб келмоқда.

Ўлкамизда бўлиб турадиган тўю томошалар, сайилу базмлар, концертлар Ҳабибий ғазаллари билан айтиладиган ёқимли яллалар, шўх қўшиқларсиз ўтмайди. Шунинг учун ҳам шоир Ҳабибий асарлари халқ орасида кенг тарқалган, адабиётга ташна бўлган шинаванда ўқувчилар бу ажойиб, серзавқ ва сершавқ ғазалларни жону дилдан севиб ўқийдилар.

Ҳабибий икки асрни кўрган ва икки даврда яшаб ижод қилган шоир. Кўҳна жаҳондан зулматни мангу қувлаб, улуғ Октябрь қуёши чиққан вақтда Ҳабибий йигирма еттиларга кирган навқирон йигит эди. Эски дунёнинг жабру жафоларини, зolimлар, бойлар, амалдорлар, руҳонийлар, текинхўрлар, ҳаромтомоқлар томонидан камбағал халқ бошига келтирилган мислсиз зулм, азоб, зўрликларни ўз кўзи билан кўрган, ўз бошидан ўтказган Зокиржон, меҳнаткашларга бахту саодат, озодлик, адолат, тенглик, бахтли ҳаёт олиб келган Октябрь инқилобини сонсиз меҳнаткашлар, ўтмишда жафо чекканлар билан бирга камоли қувонч билан кутиб олди. Бу чексиз қувонч бекор бўлиб чиқмади: Октябрь инқилоби

Ҳабибийларга ўхшаганларнинг бахтини очди, ижодига ривож ва
равнақ берди, ғазалларига қанот боғлади, чуқур ва ҳаётний маз-
мун бағишлади. Инқилобдан илгари ғаму ғусса билан кўз ёш тўк-
кан шоир Ҳабибий, инқилобдан сўнг янги замон, бахтли ҳаётнинг,
озод инсонларнинг қўшиғини барала куйлай бошлади. Нурли ҳаёт,
янги дунё — коммунизм қураётган халқларимизнинг қаҳрамонона,
жаҳоншумул юмушларини, ер учун, сув учун, нур учун олиб бо-
рилган курашлар, меҳнат ва ижод, меҳру муҳаббат, дўстлик-биро-
дарлик, янги ҳаёт қурниш йўлида қилинган жангу жадаллар, азиз
Ватан, шонли халқ, «оқ олтин» ижодкорлари, халқ азми, халқ
ғайрати билан бунёд этилган ГЭСлар, каналлар, очилган қўриқлар,
боғу бўстонга айланган чўллар, саҳролар, мардлик ва матонат,
севги ва садоқат каби мавзулар шоир ижодидан кенг ўрин ола
бошлади. Унинг ижоди ранг-баранг ва муаттар гулларга тўлган
гулшани эслатади. У шеърининг турли турларида қалам теб-
ратди, ўз кучини синаб кўрди ва ҳар соҳала, ҳар жанрда ҳам ма-
ҳорати зўр санъаткор эканини кўрсатди.

Ҳабибий Лутфий, Атоий, Навоий, Бобир ва бошқа классик
шоирларимизнинг бой ижодидан самарали фойдаланди, ўрганди,
уларни ўзига устоз деб билди ва уларнинг йўлини давом эттириб
келмоқда. У ҳали ёш экан, Муқимий, Фурқат, Завқий каби шоир-
ларимиз барҳаёт, ўз ижодларининг авжига чиққан, довруқлари
узоқларга кетган пайтлар эди. Адабиётга катта ихлос қўйган,
шеърини булоғига ташна бўлган, қалби жўш уриб турган ёш Зо-
киржон, уларнинг шеърларини меҳру муҳаббат билан ўқир, тўю
томошаларда, сайилларда уларнинг сўлим ғазаллари билан ай-
тиладиган ялаларни завқу шавқ-ла тишларди. Ғазалхон уларни
ҳам ўзига устоз ҳисоблади.

Ўз она тилидан бўлак, форс-тожик тилини ҳам пухта ўрган-
ган шоир Ҳабибий классик адабиётимизнинг, арузнинг қонуи-қонда-
ларини, сир-асорини яхши билладиган, уларни ўз ижодида катта
маҳорат билан қўллай оладиган, ҳозирги шеъринимизда ғазал-
хонлиқни тараққий эттиришда ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб
келаётган уста ва устоз шоирларимиздан бири. Унинг ғазаллари
ажойиб, мураккаб истиора, ташбиҳ, муболага, лутф, тасвир, таъриф,
тавсифларга бой. Ҳабибий ўз ғазалларига ширин, чуқур, мазмундор,

ширали, ўйноқи, равон, мусиқали сўзлар, ифодалар, тўлиқ ва жангдор қофиялар топиб ишлатишга моҳир. Унинг жозибадор ғазаллари қўшиқ равонлигига, мусиқийликка эга. Шунинг учун ҳам унинг чиройли ғазаллари бастакор ва хонандаларимизнинг диққатини ўзига тортади ва уларнинг куйига дарҳол туша қолади. Шoir Ҳабибийнинг девонида:

«Ногаҳ сариф юзимни ҳакими замон кўриб
Е васл, ё ўлим деди бу дард учун даво».

(«Можаро»)

«Қимки юксалмоқ тилар, аввалда бирлашмак керак,
Етмагай мақсадга эл интилмаса то бирлашиб».

(«Бирлашиб»)

«Бўлса кўзим томчилари кўл агар,
Ўйнар онинг мавжида сонсиз ҳубоб».

(«Хубоб»)

«Донаи шатранж эрур инсон жаҳон майдонида,
Юрса фикр этмай бўлур беш-ўн қадамда кишту мот».

(«Ширин ҳаёт»)

«Оташин юз бирла жононим солиб жонимга ўт,
Куйдирад жисминини жонимдан ўтиб қонимга ўт».

Қатра-қатра кўз ёшим кўксим тўла маржон каби,
Ўйласам таъсир этибдир чашми гирёнимга ўт».

Шуъла ташлаб, ярқираб ёнган қизиллар барг аро,
Гул эмас — тушган магар гулзору бўстонимга ўт».

Дашту саҳроларни айландим жунуним қўзғолиб,
Қим, туташди ақлу идрок, шеъру дostonимга ўт»,—

(«Ўт»)

каби сўз жавҳарлари, шеърият дурдоналари кўп учрайди.

Шоир Ҳабибий ўз шеърларида ёш авлодни яхши ахлоққа, покиза хулққа ундайди. У ўз асарларида жоҳилларни, нодонларни, ҳасадгўйларни, ифвогарларни, такаббурларни, бевурдларни, лаганбардорларни, вафосизларни қаттиқ танқид қилади, улардан кулади, ўқувчиларни ундай ярамас одамларга ва одатларга қарши курашишга қақиради.

Ҳабибий янги замон, шонли Ватан севгисини, халқимизга бахту саодат берган улуг партиямизни баланд овоз билан мадҳ этади. Уни эъзозлаган, унга совет шоири деган юксак унвон берган, уни ардоқлаган, уни ҳурмат қилган совет халқини, совет давлатини садоқат билан, меҳру муҳаббат билан кўкларга кўтариб мақтайди. Чунки у Муқимийлар билан Ҳабибийлар тақдири орасидаги фарқнинг сабабкори улар яшаган замон, улар яшаган тузум эканини яхши билади.

Ўз даврида эътибор тополмай, камбағалликда, хору зорликда яшаган шоир Муқимий:

«Мулки Ҳинду Марвдн келсам топардим эътибор,
Шул эрур айбим, Муқимий, мардуми Фарғонаман».—

деб фарёд чекди.

Замона зулмидан, зolimлар дастидан, нодонлар таънасидан, жоҳиллар ҳақоратидан зада бўлган, ўз ваташини тарк этиб, ғариб бошини узоқларга, бегона юртларга олиб кетишга, оғир гурбат йўлини ихтиёр этишга мажбур бўлган шоир Фурқат:

«Чархи кажрафторнинг бир шеvasидин догмен
Айшни нодон суриб, кулфатни доно тортадир».—

деб йиғлади.

Бизнинг замонамизда яшаган, бизнинг замонамизда ижод қилган кулф уриб гуллаган шоир Ҳабибий эса:

«Бўлди жонпарвар қўшиқлар, яллалар эл оғзида,
Ҳар сўзимни айлади қимматбаҳо, дурдона сўз.

Бахтиёр ўлкамда сўз оқланди «оқ олтин» каби,
Гуллади, гул-гул очилди, гуллагандек шона, сўз.

Зўр шараф топдим, Ҳабибий, оқибат эл қошида,
Дил тўлиқ завқу бошимда давлатим, ҳамхона сўз»,—

(«Яна сўз ҳақида»)

деб мароқ билан куйлайди. Шоир Ҳабибийнинг бахтли тақдири устозларининг бахтсиз тақдирига сира ҳам ўхшамайди. Шунинг учун ҳам у замондан мамнун, даврдан хурсанд. У Улуғ Октябрни олқишлаб шеър ёзар экан, бундай дейди:

«Яша йиллар, яша, бизларга порлоқ нур сочиб келдинг,
Қизил байроқ билан қарши олурмиз ҳар қачон ишлаб».

(«Улуғ Октябрь»)

Шоир гуллаган ўлкани айланиб юриб, баҳра олади, ҳузур қилади, хурсанд бўлади:

«Баҳра олдим кунда бир хушбаҳра жойларда юриб,
Лафзи жонпарвар, самимий ошноларни кўриб».

Кечалар гулшанда айландим, Ҳабибий, ухламай,
Ишқ уза булбулдаги савту садоларни кўриб».

(«Фаргона саёҳати»)

Шоир Ҳабибий ўтмиш замон билан ҳозирги замонни таққослаб туриб, қуйидаги хулосага келади:

«Ўлкамда ҳур яшайди инсон азизу озод,
Ўз эрки бирла хуррам, бир лаҳза қайғу йўқ, шод».

Ҳозирги турмушимдан мамнунлигим зиёда,
Ҳар ламда шукр этарман ўтмишни айласам ёд».

(«Озод»)

Бахтиёр шоир севинчи ичига сиғмай, ўзига ўзи хитоб қилади:

«Эй Ҳабиб, ўйна, кул, турмушинг бўлди гул,
Чекмасин ҳам кўнгул, бўл яшаб навбахар!..»

(«Яшнади»)

Шоир умри ўтиб қолганидан, кексайиб қолганидан ўкинмайди, аксинча, ўзининг узоқ, сермазмун, серфайз умри билан, пири бадавлатлиги билан фахрланади:

«Кўрдим оламга келиб саксон кузу саксон баҳор,
Бу баҳору кузни ким кўрса дегайлар бахтиёр».

(«Муборак ёш»)

Ҳа, саксон беш баҳорни кўрган шоир Ҳабибий чиндан ҳам жуда бахтиёр, ҳар қанча фахрланса арзийди. Чунки бундай сермазмун узоқ умр, табаррук ёш ҳар кимга ҳам nasib бўлавермайди! Бу — азиз, юзи, кўзидан нур ёғиб, мулойим юзи доим кулиб турадиган, оғзидан ҳазилу мutoйиба аримайдиган, оқ кўнгил, хушчақчақ, дилкаш, ширинсухан, ширин суҳбат, улфатижон одамнинг саксон ёшга бориб қолганига ишонгингиз келмайди. Шу ёшга келиб ҳам, шоир қалам билан қоғозни тарк этгани йўқ, меҳнат қилгани қилган, ёзгани ёзган. Балки худди шу ижодий меҳнат, адабиётга бўлган ихлос, шеърятга бўлган муҳаббат уни қаритмас. Айниқса, Ҳабибий муҳаббат ҳақида ғазаллар битганида жуда ҳам яшариб кетади. Гўё у, оламини, гўзалликни, гўзалларни бўз бола кўзи билан кўриб, севги лаззатини бўз бола тили билан ифода этгандай бўлади. У ишқий ғазаллар ёзган пайтларида кўксига кекса мўйсафиднинг эмас, ёш йигитнинг қалби уриб турганини ҳис этади. Ана шундай пайтларда, унинг қаришни билмайдиган қалбидан ошиқларнинг, бўз болаларнинг, барно қизларнинг қонига оташ, қалбига ҳаяжон соладиган оташин, дилрабо ғазаллар соф булоқ сувидек қайнаб, ўйнаб, тошиб чиқади. Ахир:

«Ҳар кишининг татбиға лойиқ севиқли ёри бор.
Толеимдан ўргилай ёримга ҳеч ёр ўхшамас».

(«Гулчеҳра дилдор»)

«Ҳар замон кўрсам, ёшим улғайса ҳам, эй, сарвиноз,
Қоматим ҳам бўлмагай, қўлга асо даркор эмас»,—
(«Даркор эмас»)

каби байтларни кўнгли ёш, шўх шоирларгина айтиши мумкин-да!
Ўз замонасига, ўз халқига ҳалол хизмат қилган шоир асло қаримайди, доим халқнинг ҳурматига, муҳаббатига сазовор бўлади, деганлари рост. Фикримизча, мавлоно Ҳабибий ҳам ўшалар жумласидан. Унинг ҳурмати доим халқнинг кўнглида, унинг китоби халқнинг қўлида, унинг ғазаллари халқнинг тилида!

Мавлоно Ҳабибийнинг халқимиз бахтига, яна узоқ йиллар яшашига, яна кўп ажойиб ғазаллар ижод этишига умидвормиз, тилакдошмиз.

УЙҒУН,
Ўзбекистон халқ шоири

Ҳурматли адабиётчи ва адабиётшунос дўстларим! Мен Андижон область Пахтаобод район Қўқон қишлоқ Соё маҳаллада кам ер деҳқон оиласида 1890 йил туғилиб, шу оила тарбияси билан эски мактабда ўқиб, хат-саводимни чиқардим. Яна шу қишлоқдаги мадрасага кириб, мадраса қондаси бўйича дарслик китобларни ўқиб юрдим. Лекин адабиётга кўп қизиқар эдим. Еш ҳаваскор бўлганим учун дарсларим орасида ҳам Алишер Навоий, Фузулий, Фурқат, Муқимий ва бошқа турли баёзларни жуда севиб равон ўқийдиган бўлдим, чунки адабиётда аруз вазнларининг мусиқийлиги, сўз санъатидаги ранго-ранг шакллар, яъни ғазал, қасида, мусаддас, мухаммас, мураббаъ, рубоий, таржеъбанд, таркиббанд, туюқлар, соқийнома, маснавий, қитъалар, яна вазнларнинг тузилишига кўра берилган номлар, масалан: мустазод, номатбўъ, мутадорак, қўш қофия, баҳри тавил, яна шеърнинг безаги бўлган ажойиб қофиялар, чиройли ўхшатишлар, киноя, латифа, истиора, мажозлар, айниқса Алишер Навоийнинг «Хамса»сидаги фасоҳату балоғати, Фузулийнинг «Лайли-Мажнун» достонида муболага устидаги жўшқин маҳорати ўқиган сайин муҳаббатимни ўзига тортиб, мени мафтун қилар эди. Бора-бора йнгирма ёшларимда шеър ёзишга киришдим. Адабиётда кўп учрайдиган араб, тожик, ўзбек сўзларини, яъни лугатларини кучим етганича ўрганиб, аруз вазнининг турли баҳрларини билиш учун диққат билан кўп ўқидим, ёздим. Қандай шеър

ёзган бўлсам шу қишлоқда бирга дарс ўқишган етук шоир, олим, дўстим Муҳаммадхон (тахаллуси Махжурий) ва яна бир ўрта ёшлик пешқадам, жодузобон шоир Зокирқори (тахаллуси Зокирий), яна Андижонда адабиётчи ўртоқлардан шоир Сайфий, Улфатий, Анисий ва бошқа шеършунос қадрдонларнинг самимий муҳокамаларига ҳавола қилар эдим. Бу ўртоқларнинг маслаҳатли ёрдамлари билан тетапоя бўлиб ёзиб юрдим. Аммо эски хурофот олимларининг қошида шеър ёзиш билан машғул бўлиш вақтни зое ўтказган бўлур эди. Шунинг учун ҳам баъзи адабиётдан бебаҳра халқлар орасида сўз гавҳарларининг қиммати йўқ эди. Адабиётчиларнинг ҳам эътибори кам эди. Бу хурофий олимларнинг ноҳақ ман қилишлари менинг адабиётга бўлган оташин муҳаббатимни сўндирилмади.

Мен ўз эрким билан куйлашда давом этдим. Лекин Ўзбекистоннинг чет бир қишлоғида яшаганим учун, ҳар бир кўрган, билган, олган таассуротларимни халқ талабига мувофиқ замонавий қилиб тасвирлашда кўп ёрдамга муҳтож бўлиб юрдим.

Ўзбек адабиётини майдонга чиқаришда кўп машаққатлар чекиб, катта ҳисса қўшган устоз Алишер Навоийнинг 500 йиллик тўйи бўлиши муносабати билан бутун асарларининг турли нусхаларини топиб, бир-бирларига солиштириб чиқиш учун 1938 йил Тошкентда Комитет тузилди, шул Комитетга катта олим бўлмаса ҳам, адабиётчи ва адабиётшунос кишилар керак бўлиб, Андижондан беш кишини таклиф қилдилар. Бу шарафли таклифга шоир Махжурий, Улфатий ва Анисийлар билан камина ҳам келиб, шул муҳокама хизматида иштирок этдим, бу Комитетда бир қанча нодир асарларни кўриб, ўқиб, адабиётга меҳру муҳаббатим яна тўлқин урди, малакамни оширишга жиддийроқ киришдим.

Ўзбек адабиётининг бир томонда бармоқ вазни бўлиб, бир томонида аруз вазнлари бўлиши бу адабиётнинг катта бойлигига далолат қилади. Фақир аруз билан бирга бармоқ вазнида ҳам ижод этишга интилиб, бир қанча шеър ва дostonлар ёзиб, меҳнаткаш халқимга туҳфа қилдим.

Аруз алоҳида бир илм бўлиб, бу илм келгуси авлодларга осон қўлланма бўлишини назарда тутиб, кўп адиблар, масалан: Рашидиддин Ват-вот, «Ҳадойиқус сеҳр», Ҳожа Насири Тусий, «Меъёрул

ашъор», Абдурахмон Жомий «Арул, Муҳаммад Биннид Қайс», «Хадойқул Ажам» номли асарлар ёзиб кетганлар ва бошқа адиблар ҳам кўп меҳнатлар натижасида арузнинг асосий вазн баҳрларини ўн тўққиз хил бўлиб, шохчалари билан юздан ортиқ эканлигини аниқлашиб, ҳар қайси баҳрга алоҳида бир байт билан қалб ва ўлчов ясаб, номларини ҳам белгилаб қолдирганлар. Жумладан: Ўзбек адабиётининг бош ташаббускори бўлган устоз Алишер Навоий ҳам ўтмиш адибларнинг асарларидан мукаммал фойдаланиб, Ўзбек шеърларининг вазнларига мослаб «Мезонул авзон» (вазнлар тарозуси) номи билан пухта илмий бир асар ёзиб, бизларга қолдирганлар. Қаминга ўз меросимиз бўлган бу қимматли асарни икки-уч карра қизилга ўқир эканман, арузнинг турли вазнлари мен учун маҳбуб ва марғуброқ тушди. Турли вазнларда турли шеърлар ёзиб, билимимга лойиқ ўтмиш устозларнинг услубига кўра бир девон тузиш орзуси кўнглимга гўлгула солди. Яна баъзи адабиётчи ва адабиётшунос самимий ўртоқларнинг дўстона таклифлари ҳам каминга учун руҳий озиқ бўлди. Кексалигимга қарамай, жиддий ҳаракатимда давом этиб, қўлингиздаги девонни арузнинг қирқ беш хил вазни ва бу баҳрларининг исмлар билан тузишга киришдим.

Итмомига еткурдим. Қаминанинг бу арзимас хизматларим билан кексалигимни назарда тутиб, кексапарвар партиямиз кўп илтифот ва мукофотлар билан тақдирлаб, руҳимни кўтарди. Қўллаб-қўлтиқлаб келди.

Р у б о и й

Бўлиб бахтим иш узра ёру ёвар
Бошимда турди гўё меҳри ҳовар.
Азизлар, афв этинг кўпдур хатоси
Будур кекса Ҳабибий илтижоси.

ҒАЗАЛЛАР

«АЛИФ» ҲАРФИНИНГ
АҲБОБЛАРИНИНГ
АНЖУМАНЛАРИ

ИШҚ ДАРСИ

Эй ёронлар, ишқ дарсин қилганимда ибтидо
Жилвагар эрди кўзимда нозанин бир маҳлиқо.

Сафҳайи оразда ҳар лаҳза ўқиб ҳолу хатин,
Ҳарна мазмун бўлса бўлди шубҳасиз кўнглимга жо.

Сўзласам ишқу муҳаббатдан очилгай чеҳраси
Бор экан билдим муборак зотида меҳру вафо.

Ишқ аро Фарҳоду Мажнунларга тан бергай жаҳон
Қилмади тарки муҳаббат кўрди кўп жабру жафо.

Тан берурман эмди ҳар меҳнатга тоқат кўрсатиб,
То тирик борман бу йўлдан ёнмагайман мутлақо.

Яшнагайман дам-бадам кўрсам танимга сифмайин
Ой юзидин касб этиб кўнглим, кўзим нуру зиё.

Сенга ҳам бўлгай муяссар, эй Ҳабибий, васли ёр,
Бўлмагай асло умиду орзулар барҳаво.

1961

УЛКАМ

Улкам ягона дуняда бемислу бебаҳо,
Ҳосил берурда тупроғи қийматли кимё.

Ерлар етилди бўлди оқ олтинга катта кон,
Айлай кўзимга тоза бу тупроғни тўтиё.

Халқим тамоми меҳнату роҳатда беғубор,
Бир-бирларига ёру вафодору ошно.

Яйраб яшарга кўкраги кенг ҳам фазолари,
Роҳат қилурга боғ била бўстони хушҳаво.

Сувлар ариқлар ичра тиниқ мавж уриб оқиб,
Қилгай кўзимни равшану кўнглим топар зиё.

Тоғ чоғларинда табъу димоғларни чоғ этиб,
Сочгай ёқимли тоза, ширин ҳилларин ҳаво.

Доим Ҳабибий оғзида эркин таронаси,
Чунким ҳамиша партиямиз ёру раҳнамо.

1946

НАВО МАҚОМИ ҲАҚИДА

Қилгай чаманда ҳар кеча бир бенаво наво,
Билдим ўзимга эскидан ул ошино наво.

Жон куйдириб гул ишқида шўришли авж этар
Билмам нечук тарона бу роҳат физо наво.

Таъсир этарки мен каби ким аҳли дард эса
Жонлар озиқ олур яна дардга даво наво.

Қандоғ навоки англаса ҳар ким ҳузур этар,
Бўлди саҳар насимида савту садо наво.

Жон бахш этар кишига бу овози хуш нахуш
Маҳзун фиғон бу нолаи булбулму ё наво.

Тонг чоғининг ҳавосида бир файзу баҳра бор
Еткурғуси қулоғлара боди сабо наво.

Кўрдим Ҳабибий, дилкашу санъатшунос элим
Ҳар базму тўй эшитмаса бўлмайди то наво.

1964

КҮНГИЛ ҚУВОНЧИ

Кел эй кўнгилнинг азизи кўп этма истиғно,
На деб ўзингга мени аввал айладинг ошно.

Дилим чароғи, кўзим нури, тан мадорисан,
Азиз бошинг ҳақи, бир лаҳза бўлма бепарво.

Қаро кўзингга кўзим тушмаса ёмон ҳолим
Фироқинг ўтига йўқ сабру тоқатим асло.

Замону асрим аро эй ягона фарзона,
Жаҳонда борму киши сен каби гўзал зебо.

Кулиб кўзинг қирида илтифот этар чоғда
Қиё-қиё боқининг кимни қилмагай шайдо.

Чаманда кўкка боқиб қолди бир кўриб наргис,
Бўлурму дуняда кўзлар кўзинг каби шахло.

Чин эътиқодим ила софу тоза меҳрингни,
Ҳабибий, сафҳаи сийнамда айладим иншо.

1941

ШИРИН СЎЗ

Топгай ширин сўзинг бида ҳар бенаво наво,
Бўлгай яна эл олдида кўп норасо расо.

Бу қомату жамолу тароватки сенда бор,
Кўрдим қошингда бир неча нозик адо адо.

Қилгай муаттар атр ила оламини субҳу шом,
Қирсанг чаманга қилгали касби ҳаво ҳаво.

Юрсанг чаманда ўпгай аёғингни сабзалар,
Бўлгай шафли васл ила меҳри гиё гиё.

Булбул каби саҳарда наво қилсам айб эмас,
Ушшоқ элига бўлғуси кўп нораво раво.

Лофи муҳаббат урмасун олдингда ўзгалар,
Бўлмас алар муҳаббати ҳеч бериё риё.

Тотсам, Ҳабибий, бодайн васлингни то абад
Бергай кўзу кўнгилга бу кайфи сафо сафо.

1933

КЎЗИ ШАҲЛО

Қарашма бирла ҳушим олди бир кўзи шаҳло,
Тағофил айлади-ю, кетди боқмади асло.

Кўнгилда оҳи жаҳонсўзу юз ғаму андуҳ,
Дилимда дарди фироқу бошимда минг савдо.

Тешик-тешик жигаримдан булоқ ўлиб қонлар
Кўзимда тўлмоғу тошмоқ била улуг дарё.

Хаёли лаъли лаби масту майпараст этди,
Қаро кўзин қараши қилди волаю шайдо.

Ажабки ҳар туну кун ёра-ёр экан ағёр,
Ғарибу ғамзодалардан ҳамиша бепарво.

Хумори бодайи васли билан хароб ўлдим,
Хуморим аччиги то қилмағай мени расво.

Ҳабибий, кўз тутаман иштиёқий васли билан,
Нечук аламки яна қилса позу истиғно.

1925

ТОҲИРУ ЗУҲРО

Эл оғзида ширин афсона эрди Тоҳиру Зуҳро —
Муҳаббат бирла чирмашган ҳақиқий ошиқи шайдо.

Замона зулм ила отди азим дарёга Тоҳирни
Ва лекин қаърига тортмай кўтарди бошига дарё.

Букун майдонда шону шавкат ила жилвагар бўлди,
Чин ошиқликни таълим айлаб элга бу ики барно.

Очилган, яшнаган гулшанда ранго-ранг олиб илҳом
Нахуш санъат билан тасвир этибдир Собир Абдулло.

Неча душман чиқиб тўсмоқчи бу нури ҳақиқатни,
Қолиб нури ҳақиқат ёв ўзи барбод бўлур аммо.

Ҳақиқат шами ўчмас зулму даҳшатнинг шамолидан,
Адолат байроғи қайрилмагай бир зарра ҳам асло.

Ҳабибий, эътиқодим шулки иқболу зафар бизда,
Нечунким янги-янги кунда бўлмоқда ҳунар пайдо.

1942

МОЖАРО

Дўстлар дилимда севгию бошимда можаро,
Бу можаро ахири қилур қоматим дуто.

Кўрдим жамолин ул кунн, зулфи тузоғиму?
Кўнглим қуши илинди нетай бўлди мубтало.

Қайдан ёпишди менга бу шўришли ишқу ғам,
Билмам на қилай ўртага олди мени бало?!

Ногоҳ сариғ юзимни ҳакими замон кўриб,
Ё васл, ё ўлим деди бу дард учун даво.

Йиғлаб йўлида кўз тутиб ўлтирсам айб эмас,
Шояд кўзимга босган изи бўлса тўтиё.

Лутфу карамлар айласа деб интизориман.
Таъсир этарму кўнглига бу оҳу илтижо?

Эзгу умиду истагинг албатта ҳал бўлиб,
Қилгай, Ҳабибий, охири ул дилбаринг вафо.

1964

ҲАЛВО

Мени йўқлаб юбормиш бир қадрдон ошно ҳалво,
Сурурим ҳаддин ошди — келди айни муддао ҳалво.

Тановул айласам завқим тўлиб яйраб-яшаргайман,
Кўзимни қилди равшан бўлди гўё тўғиё ҳалво.

Ажойиб топди роҳат жоним оғзимга бериб лаззат,
Нахуш қувват бағишлар билмадим ё жону ё ҳалво.

Табиат хира андак лоғару ҳам талх ком эрдим,
Кўнгал ҳам ғаш эди — сайқал бериб қилди зиё ҳалво.

Бухорода ҳақимий Ҳозиқ, олим Бу Али Сино
Ҳамона кексаларни ёд этиб топган даво ҳалво.

Ширин ҳалво каби туздик, Ҳабибий, бир ширин суҳбат,
Едик, олқишладик бир неча хешу ақрабо ҳалво.

1969

**«БЕ» ҲАРФИННИНГ
БАРАҚОТЛАРИНИНГ
БОШЛАНИШЛАРИ**

МАКТАБ

**Жаҳонда илму фаннинг кони мактаб,
Тугалмас кони бепоёни мактаб.**

**Муҳаббат қилса ким илму ҳунарга,
Ширин жон бирла тенг жонони мактаб.**

**Вужудин илм ила гавҳар қилурга,
Қидирса чоралар имкони мактаб.**

**Тўлиғ илму адаб олмоққа аввал
Кишининг ғайрату виждони мактаб.**

**Азиз ёшлар учун ёшлик ғанимат,
Билимсизнинг бўлур армони мактаб.**

**Ривож олса не чоғлик илму урфон,
Мадад бахшу мадору жони мактаб.**

**Шарафли келди махлуқ ичра инсон —
Шараф узра шараф ҳам шони мактаб.**

1947

ЖОНОНИМ КЕЛИБ

Кўнглим ором олди, ғамлар кетди жонсним келиб,
Қайси жонондирки гўё жисм аро жоним келиб.

Тўлган ойдек юзларидан нур олиб ҳар дам кўзим,
Яшнадим ҳар бир томирда ўйнади қоним келиб.

Кўкка бошим етди фахр айлаб кўнгил тоғдек ўсиб,
Йўқлаб аҳволим сўраб, шавкатли меҳмоним келиб

Бўлди қизгин суҳбат, айланди қадаҳлар тўхтамай,
Ялла қилди соз олиб, қўлга ғазалхоним келиб.

Шоду хуррамлик қуёши бошим узра сочди нур,
Завқим ошди севгили ёрим қадрдоним келиб.

Дилда ётган шубҳали мушкул муаммо бўлди ҳал,
Чин вафо йўлига кирган мушкул осоним келиб.

Тарк эгай меҳрин десам тобора меҳрим ортадир,
Дилга ҳар лаҳза, Ҳабибий, аҳду паймоним келиб.

1955

УЛУҒ ОКТЯБРЬ

Кел эй шавкатли Октябрь бўлурмиз шодмон ишлаб,
Ватан тупроғини қилдик тугамас пахта кон ишлаб.

Яша йиллар, яша, бизларга порлоқ нур сочиб келдинг,
Қизил байроқ билан қарши олурмиз ҳар қачон ишлаб.

Улуғ рус халқи бирлан қанча миллат ишти-деҳқонлар,
Самимий дил билан бир-бирга бўлдик меҳрибон ишлаб.

Ҳама ёшу қари колхозчилар хизматда бирликда,
Улуғ ниятли кўкракларда кўрсатдик нишон ишлаб.

Бино қилдик оқ олтин бирла омборларда юксак тоғ,
Ютуқлар биздадир, туэдик ажаб янги замон ишлаб.

Ватан сақловчи жанговар қизил аскар бўлиб ҳушёр
Турар толмас билак, қўрқмас юрак, чин посбон ишлаб.

Саодатли, шарафли кун, ўзинг бизларга хуш келдинг,
Ҳабибий, шеър ила табрик этай бир дoston ишлаб.

1939

БОЛУ ГУЛОБ

Арзи аҳволимни айтай, тингла, эй олижаноб,
Ранг-баранг таъсир этар ҳар жумлаю ҳар фаслу боб.

Орзуи васл эрур дилда ҳамиша завқ ила,
Лекин ўйлаб қўрқаман олгай танимни изтироб.

Турфа сартопо гўзал шаклу шамоня жо-бажо,
Сарв қомат, юзларинг гул, сўзларинг болу гулоб.

Кўз йўлингда жон танимга сиғмайин таклиф этиб
Нома ёздим шояд олгайман ижобатлик жавоб.

Сухбат аро дилраболик бирла бахш айлаб нишот,
Базмимизни гуллатурсан нўш этиб гулгун шароб.

Қунда бир йўл айланиб оламга нур афшон бўлур,
Қасб этиб нуру зиёни оразингдин офтоб.

Мен Ҳабибий, назм ила таҳрир этай васфингни ким,
Бу муҳаббат нома деб ишқ аҳлига бўлгай китоб.

БИРЛАШИБ

Ўзбекистон кўп ютуқлар қилди пайдо бирлашиб,
Бўлди кўзгудек ҳама диллар мусаффо бирлашиб.

Қанча мушкулларни ҳал қилди қазиб зўр-зўр канал,
Бўлди мўл ҳосилга кон, чўл бирла дарё бирлашиб.

Ташналаб сув кўрмаган қирга, адирга сув бериб
Боғу бўстон қилдилар бир қанча доно бирлашиб.

Қайси кун колхоз тузилди, топди унвон бирлашиб,
Ташналикка энди йўл қўймаймиз асло бирлашиб.

Кимки юксалмоқ тилар, аввалда бирлашмоқ керак,
Етмагай мақсадга эл интилмаса то бирлашиб.

Партия раҳбарлигида кун сайин равиқ топиб,
Қилдик озод эл улуг тўю томоша бирлашиб.

Янги-янги янгилликлар кашфу ижод этгани,
Халқимиз яқдил, Ҳабибий, чендик имво бирлашиб.

1947

ФАРҶОНА САЕҲАТИ

Завқу шавқим тўлди дилга дилраболарни кўриб,
Ноз парвар нозанин — нозик адоларни кўриб.

Сайр этиб айландим ўйнаб қилгали касби ҳаво.
Кулди мақсад гунчаси меҳру вафоларни кўриб.

Ранг-баранг гулзору боғу муҳташам олий бино,
Роҳат афзо беғубор обу ҳаволарни кўриб.

Ташнайи васлу жамол эрдим узоғларда қолиб,
Ўйлаган йиллар муқаддас муддаоларни кўриб.

Сўхбат оро пок вийждону зарифу хушқалом,
Фаҳму донишда етук ақли расоларни кўриб.

Баҳра олдим кунда бир хушбахра жойларда юриб,
Лафзи жонпарвар самимий ошиноларни кўриб.

Кечалар гулшанда айландим, Ҳабибий, ухламай,
Ишқ уза булбулдаги савту садоларни кўриб.

1960

ШАРОБ

Соқиб, сунгил, ғанимат ўтмасин даврон, шароб,
Кўзларимдан тўкилури сенсиз ҳама ичган шароб.

Ишқ ила бемор экансан деб рангим кўрган замон,
Ер ила иўш айла деб фармонлади луқмон шароб.

Дам-бадам тутсанг паё-пай тўлдириб олтин оёқ,
Маст ўлай бўлсин баробар куфр ила имон шароб.

Уйлаб-ўйлаб фурқати жононни ҳар дам қўрқаман,
Чикса жон не ғамки жонон бирла ичсам жон шароб.

Лаъли лабнинг бодасидан ўзгалар сероб эрур,
Мен бу ерда ҳажр ила иўш айлагоним қон шароб.

Яхши сўзлаб бир қўлинг кўксингда, бир илгингда жом,
Менга сундинг ул кеча таълим ила ҳайвон шароб.

Неткум охир жомаю дасторини қилмай гаров,
Мен Ҳабибий, дайр ичинла бўлмаса арзон шароб.

1914

ХУНОБ

Келмади деб ҳажр ила эрдим хуноб,
Шарҳи бўлур ёвса неча фаслу боб.

Бўлса кўзим томчилари кўл агар,
Уйпар анинг мавжида сонсиз хубоб.

Тегди келиб руқъан мушкин рақам,
Ташна эдим, дилда ғаму изтироб.

Хаста кўнгул топди фараҳ, кетди ғам,
Руқъа кулиб сўзлади очди ҳижоб.

Меҳру муҳаббат бари мазмунлари,
Бошдин оёғ барча хатосиз савоб.

Бода каби руқъа қилиб майпараст,
Бўлдим ўқиб кунда чу масти шароб.

Соғлиғимиз яхши, бутун оила,
Тинглашамиз яллаю тору рубоб.

Тунда, Ҳабибий, неча ё дўст деб,
Фикр этаман кўздан узоғ бўлди хоб.

1969

«ТЕ» ҲАРФИНИНГ
ТАКАББУРЛАРИНИНГ
ТАНҚИДЛАРИ

ШИРИН ҲАЁТ

Уйласанг дунё тилисму турли бойлиқ коинот,
Ҳар ким ўз таъбига лойиқ олғали заҳру набот,

Баъзилар олса наботу баъзилар заҳр олдилар,
Ибрат ол ким хонму кимга хиёнат келди ёт.

Донаи шатранж эрур инсон жаҳон майдонида,
Юрса фикр этмай бўлур беш-ўн қадамда кишту мот.

Бўлса илму меҳнатинг йўлдошу ақлинг раҳбаринг,
Шунда топгайсан қидирсанг коинот ичра нажот.

Қўлга меҳнат олсин аввал ҳар киши бахт изласа,
Топтилар меҳнат билан кўзлар улуғ унвону от.

Қатта денгизларнинг ости устида юрса биров
Баъзилар кўкларда парвоз айлади ишлаб қанот.

Фан калиди бирла кашф этди замон олимлари,
Эй Ҳабибий, турфа янги-янгилик ширин ҳаёт.

1961

АДОЛАТ

Дунёда совет бирла яшар шонли адолат,
Халқ ичра яшар то абадий бахту саодат.

Саҳроларимиз бўлди оқ олтинга хазина,
Меҳнатда неча бўлса будур фазлу шарофат.

Қишлоғу шаҳар, боғу чаман шираю шарбат,
Ҳар соҳада эл кўрсатадур илму жасорат.

Булбул каби ҳар лаҳза бу гулшанда ғазалхон
Бўлсанг не ажаб, меҳри била дилда ҳарорат.

Йўқ, дарду алам мадҳин ўқиб ўтса ҳаётим
Касбу ҳунарим шул мени бу айни садоқат.

Сўз берса киши ҳар иш уза ваъдада турсун,
Бўлмайди ҳалол ишласа ҳар жойда хижолат.

Завқим келадур элда кўриб завқу сафолар,
Айниқса бу кун назми Ҳабибийда аломат.

1935

СУҲБАТ

Бу кун қилдик ажойиб янги-янги ошино суҳбат,
Нечук суҳбат синиқ дилларга гўё мумиё суҳбат.

Йиғилди бастакору сози-ла созанда хушхонлар,
Дутору, танбуру, даф, ғижжаку най жо-бажо суҳбат.

Расо табъу, расо фаҳму, расо сўзлик билимдонлар,
Муносиб бир-бирига барчаси бўлди расо суҳбат.

Улашди кунга тун гаҳ аския гоҳи ғазалхонлик,
Бағишлаб базм элига ранг-баранг завқу сафо суҳбат.

Қилиб хониш Навойдан ширин овоз ила хўблар,
Бериб ҳар лаҳза биздек бенаволарга наво суҳбат.

Муяссар бўлди ҳарна истагим ҳеч қолмади армон.
Кўнгил кўзгуси зангланган эди, берди жило суҳбат.

Ёниб бахтим чароғи парпираб қасри саодатда,
Тонг отгунча, Ҳабибий, бўлди айни муддао суҳбат.

1939

ЎТ

Оташин юз бирла жононим солиб жонимга ўт,
Куйдирур жисмимни жонимдан ўтиб, қонимга ўт.

Қатра-қатра кўз ёшим кўксим тўла маржон каби,
Уйласам таъсир этибдур чашми гирёнимга ўт.

Куйди бағрим, бўлди пайдо қатба-қат узра доғ,
Рахна солди, топди йўл чоки гирибонимга ўт.

Кипригимга лахта қонлар сачрагай учқун мисол,
Сачрагандек ёрни кўрган чоғда мужгонимга ўт.

Шуъла ташлаб ярқираб ёнган қизиллар баргаро
Гул эмас — тушган магар гулзору бўстонимга ўт.

Дашту саҳроларни айландим жунуним кўзғалиб
Ким, туташди ақл идрок, шеъру достонимга ўт.

Эй Ҳабибий, ғам чекарга қолмади тоқат ахир,
Бора-бора кетди найлай сабру самонимга ўт.

1969

«СЕ» ҲАРФИНИНГ
СОБИТ ҚАДАМЛАРИНИНГ
САМАРАЛАРИ

БАҲС

Ақлу фан бирла қилур эл еру осмон бирла баҳс,
Коиот ичра топилган барча имкон бирла баҳс.

Бўйсунар илм олдида дунёдаги борлиқ бари,
Бўлса ҳам зўр куч қилолмас оқил инсон бирла баҳс.

Олга босмоқ бирла меҳнаткаш, баҳодир халқимиз
Бўлдилар ғолиб, қилиб кенг пахта майдон бирла баҳс.

Янгилик ижод этиб инсондаги қудрат билан
Айладик кўп денғизу дашту биёбон бирла баҳс.

Бўлса ҳар кимда шарофатли ирода орзу,
Иштиёқи васл ила қилгай кўнгил жон бирла баҳс.

Аҳли дониш сўзламас то ўйламай ҳар кимсага,
Оқибат қилгай хижолат қилса подон бирла баҳс.

Баҳрасиз худбин кишилар сиңдирар сўз қийматин,
Сўзни тўхтат истама хотир паришон бирла баҳс.

Эй Ҳабибий, айла илм ойинасиң қалбинга жо,
Мақсадинг бўлса агар Миррилу Чўлпон бирла баҳс.

АБАС

Баҳрасизлар бирла ўтган умру фурсатлар абас,
Тоза жонпарвар каломи аҳли ҳикматлар абас.

Базм аро жўш урса қайнаб соз ила хонандалар,
Қилмагай таъсир қизғин базму суҳбатлар абас.

Баъзи бир каж фаҳму худбинларга минг жон куйдириб,
Қилса ҳурмат бирла танқиду насихатлар абас.

Маснади суҳбатга лойиқ аҳли дониш бўлса ким,
Сурат оро у қуруқ ҳайбатли савлатлар абас.

Ишлаганда ақлу идрокингни ишлат аввало,
Иўқса ҳосилсиз бўлур беҳуда меҳнатлар абас.

Бир ёмонга раҳм гўё жавр эрур юз яхшига,
Гар аниқланса ёмонлик раҳму шафқатлар абас.

Эй Ҳабибий, кимда-ким завқи муҳаббат бўлмаса,
Сидқ ила ҳар қанча кўп қилсанг муҳаббатлар абас.

1960

«ЖИМ» ҲАРФИНИНГ
ЖОНОНЛАРИНИНГ
ЖИЛВАЛАРИ

МУҲТОЖ

Жамолингни кўрарга кўзларим шому сабо муҳтож,
Висолинг иштиёқи бирла ёру ошино муҳтож.

Шарафли илтифотингни ҳамиша орзу айлаб
Гадоларку муқаррар, балки мағрур ағниё муҳтож.

Садоқат кўрсатиб ибрат учун Фарҳоду Мажнундек
Йўлингда сонсиз ишқ аҳли қилурга жон фидо муҳтож.

Фараҳ афзо ширин суҳбатларингни кўрса ким бир бор,
Яна кўрмоқ умид айлаб расою норасо муҳтож.

Кўриб гулшанда гулни ул юзингдан бир нишондир деб,
Кутиб кулкусини қилгай саҳар булбул наво муҳтож.

Ётиб роҳатда тунлар ноз этиб ноз уйқудан турсанг,
Юзингни бўсасига эрталаб обу ҳаво муҳтож.

Ҳабибий, қилдим арзу илтижо меҳри вафо излаб,
Қачон таъсир этар деб сенга арзу илтижо муҳтож.

1961

ЕМОН ОШНА

Емон йўлларга бошловчи рафиқу ошинодан кеч!
Расоларга яқин бўл, бефаросат, норасодан кеч!

Адабсиз, баҳрасизлар суҳбатин ҳаргиз ҳавас қилма,
Тўкилгай обрўйинг, беҳуда завқу сафодан кеч!

Аниқ билмай ишонма баъзи бир савлатга, суратга,
Сўзи бемағзу пуч ёнгоқ каби суратнамодан кеч!

Гупирса гап сотиб, лоф урса-ю, аҳду вафоси йўқ,
Хижолат бўлмаган андишасиз, ул бевафодан кеч!

Самимий ошиноман деб, ҳамиша айбинг истовчи,
Тили дилга мувофиқ бўлмаган аҳли риёдан кеч!

Зарарни истама ҳеч кимсага бухлу ҳасад бирла
Мабодо дилда, бу зарарли муддаодан кеч!

Ҳабибий, қош кериб, мағрур боқма элга, камтар бўл,
Назардан қолма, бадахлоқ ила кибру ҳаводан кеч!

1961

САНЪАТИНГ

Ориф Қосимовга

Муҳтарам дўстим, азизим, халқаро кўп хизматинг,
Хизматингни соясида келди бахтинг, давлатинг.

Эй, Қосим ўғли Орифжон, бўлсин иқболинг баланд,
Донг чиқардинг, шаҳру қишлоқларга кетди шуҳратинг.

Умринг олтмишга тўлибдир, юзга ҳам тўлсин омон,
Саҳналарда янграсун қўлингда созинг, санъатинг.

Камтару, дилкаш, ёқимли сўзларинг лобар ўзинг,
Бахш этар жонларга роҳат базму, файзу, суҳбатинг.

То абад эркин яшарсан кўрмайин ранжу алам,
Соҳиби фазлу ҳунар устозинг, олим улфатинг.

Қўллади, қўлтиқлади санъатни севган партиям,
Бу улуг ҳурматга еткурди дугоринг, меҳнатинг.

Ғам ҳужум этса қаю дилга, Ҳабибий, ҳар маҳал,
Тор-мор этгай сенинг васлингда бўлса шавкатинг.

1970

«ХЕ» ҲАРФИННИҒ
ҲАЛОКАТЛАРИНИНҒ
ҲУРРИЯТЛАРИ

СУБҲ

Тоза дилбарга фараҳ афзою у файз осор субҳ,
Кўргузиб тун пардасида партави дийдор субҳ.

Баҳраманд айлаб латофатли, ёқимли юз очиб,
Сочгай оламга мулойим, беғубор анвор субҳ.

Шарпасиз, оҳиста бир хушбўй насимин тарқатиб,
Пок тийнатларни ғафлатдан қилур бедор субҳ.

Илму фанда ҳар оғир мушкулни ҳал қилмоқ учун
Бўлмас аҳволинг паришон қошифи асрор субҳ.

Ишни бос уйқусида, бўлғай унумли, ётма деб,
Кимда меҳнатга муҳаббат бор, этар ҳушёр субҳ.

Тонг ёришган чоғда сакраб тур, кўнгил равшан бўлур,
Ризқу рўзи истасанг бўлғай ҳамиша ёр субҳ.

Эй Ҳабибий, сўз қидирсанг назм учун тун кечалар,
Лаҳза-лаҳза бахш этар илҳом ила ашёр субҳ.

1961

«Х» ҲАРФИННИНГ
ХОДИМЛАРИНИНГ
ХАРИДОРЛАРИ

ШҶХ

Бўлмагай ёрим каби ҳар кимсанинг ҳам ёри шўх,
Қадду қоматга ярашган феълию атвори шўх.

Сухбат оролиғда базм аҳлин ўзига ром этар,
Лола ранг май тотса бўлгай лола ранг рухсори шўх,

Бузмагай шўхликда ахлоқу адаб қонунини
Уйнаган шўх-шўх қаро оҳу каби хуммори шўх.

Ялла қилса кўкка чирмашган майин овоз ила,
Жонга роҳат бахш этар сар пардаю гулёри шўх.

Уйнашиб гуллар билан гул фаслида гул тергали
Лобарона юрсалар гул-гул ёниб рафтори шўх.

Богбон қиз богбонликда билимдон мунча ҳам,
Шираю шарбат билан тўлган, стилган пори шўх.

Олма тергай олмазорда олма юз ўртоғ ила,
Завқ этиб кўрдим, Ҳабибий, ҳамдаму ҳамкори шўх.

1961

ТАЛХ

Насиҳат талх экан нодон учун билким шакар ҳам талх,
Чунон ҳам талх эрур ҳатто агар бирла магар ҳам талх.

Нечук нодонки ул нодон зарардур қилмиши доим,
Ёнону яхшилардан берсанг ибратли хабар ҳам талх.

Насиҳат талху аммо нафи кўп доруйи луқмондек,
Қабул этмас мизожи панди устозу падар ҳам талх.

Ҳама инсонни зўр бахту саодатларга еткурган
Қаю инсонки меҳнат аччиғу илму ҳунар ҳам талх.

Етаклаб яхши йўлга яхшилардек яхши бўлғай деб,
Муҳаббат бирла қилса яхшилар яхши назар ҳам талх.

Азиз умри ўтар беҳуда ғафлат бирла ҳайронман,
Тўлиб меҳнат билан келгай десанг илгингга зар ҳам талх.

Ажабким, эй Ҳабибий, жонкуяр дўсту қадрдонлар
Самимий ошино қавму қариндошу жигар ҳам талх.

1961

«ДОЛ» ҲАРФИННИҒ
ДОДХОҲЛАРИНИҒ
ДАРАЖАЛАРИ

УМИД

Бахту иқбол истасанг қил илму урфондан умид,
Илму урфонинг била инсофу виждондан умид.

Бесабаб мақсад муяссар бўлмағи мумкин эмас,
Ақлу дониш бирла излаб топгин имкондан умид.

Яхши ҳосил орзуси бўлса ҳар кимда қилур,
Меҳнату оби равон хуршиди рахшондан умид.

Нозу неъматни фаровон бўлмағин аҳли жаҳон,
Ҳар маҳал ҳар ким қилур деҳқону боғбондан умид.

Қондириб хўп сув билан аввал билимдонлар билиб,
Сўнгра қилгай ташна ҳар дашту биёбондан умид.

Ўзни кўрсат халқ аро, ибратнамо меҳнат билан,
Бўлса қалбингда агар хирмон тўла дондан умид.

Ўйласанг, оламини обод этган инсон қудрати,
Эй Ҳабибий, узмагил қудратли инсондан умид.

1964

МАРД

Элга, меҳнатга муҳаббат боғлаган ҳушёр мард,
Қайда меҳнат бўлса бўлган ҳозир у тайёр мард.

Меҳнатимдур бахту иқболим деб ихлос айлағай,
Дилда сақлаб кечалар бўлғай саҳар бедор мард.

Қўнгил оқ, дил беғараз, содиқ ватанпарвар, ҳалол,
Ҳар маҳал ҳар жойда кўрсанг халқ ила ҳамкор мард.

Қалбида гайрат фидокорона чаққонлик билан
Олға сурғай ишни ҳар дам, турмағай бекор мард.

Дилкашу камтар, очиқ чеҳра, мулойим, кўплари
Ҳушқалому серҳикоя, суҳбати гулзор мард.

Халқу давлат қошида ҳурмат учун лойиқ бўлиб,
Қаҳрамон деб олди унвон, бўлдилар донгдор мард.

Олқишим, доим кўпайсин, деб Ҳабибий, мардлар —
Улқанинг фахри, саломатликда бўлсин бор мард.

1961

ОЗОД

Ўлкамда ҳур яшайди инсон азизу озод,
Ўз эрки бирла хуррам бир лаҳза қайғу йўқ, шод.

Ешу қари тамомин бордур хату саводи,
Бўлди ҳама билимли, нодонлик ўлди барбод.

Озод шаҳру қишлоқ, гулзору боғу бўстон,
Меҳнатга бўлди машғул ҳурматли тоза авлод.

Нақшин бинолар олий хушқомату фараҳбахш
Ҳар кўча-кўйлар асфальт бўлди ажойиб обод.

Халқ ичра қадру қиймат бир-бирга борди-келди,
Ҳар уйда нағма ялла, йўқ жавру зулму бедод.

Ҳозирги турмушимдан мамнунлигим зиёда,
Ҳар дамда шукр этарман ўтмишни айласам ёд.

Сайр айладим, Ҳабибий, тобора тўлди завқим,
Бир-бирларидан афзал ҳар жойда янги ижод.

1961

ФАРҲОД

Топиб мақсадга йўл фарзона Фарҳод,
Бўлур Ширин билан ҳамхона Фарҳод.

Уриб Ширин учун Хисравни тожин
Учирди бошидан мардона Фарҳод.

Рақиблар кетди, бошланди улуғ тўй,
Ясаб тоғ устида кошона Фарҳод.

Бўлиб тўйхонанинг атрофи машғал,
Юрар гирд айланиб парвона Фарҳод.

Келин кокиллари сонсиз ниҳоли
Безалган кўксида дурдона Фарҳод.

Чақирди кимки дўсту ошинодур,
Қилиб бегонани бегона Фарҳод.

Ҳабибий, офариндан бошқа сўз йўқ,
Ҳақиқий бўлди бу афсона Фарҳод.

1943

«ЗОЛ» ҲАРФИННИНГ
ЗУФУНУНЛАРИНИНГ
ЗАВҚЛАРИ

ҚОҒАЗ

Саломимни олиб ёрим сари чаққон югур, қоғаз,
Бориб одоб ила остонасида лаҳза тур, қоғаз,

Қабул этмоқ ишорат бўлса ўзни топширар чоғда,
Баҳона бирла илгин ўп қаро юзларни сур, қоғаз.

Ёриб кўксингни сўз бошларда оҳиста шошилмасдан
Менинг фуқаратдаги аҳволи зоримдан гапур, қоғаз.

Мабодо хотири кирланмасун, ғоятда бўл ҳушёр,
Нечунким ёр таъби нозику озодадур қоғаз.

Жавобин олмасанг атрофин айлан ёнма ёнгунча,
Жамолин шамига парвона янглиғ ўзни ур, қоғаз.

Магар хат берса жон қўйнида асраб эҳтиёт айлаб,
Ҳабибий, кўз тутарман, мунтазир қилмай кетур, қоғаз.

1946

ЛАЗИЗ

Келди ҳар инсон учун умр ичра ширин жон лазиз,
Жондан ортиқ бўлса менга суҳбати жонон лазиз.

Дилбаримнинг тола-тола сочи қилгай хушдиомғ,
Ўзгаларга бўлса гулшанда қаро райҳон лазиз.

Пистайи хандонни ҳар базм аҳли хуш кўргай вале,
Нозаниним ноз этиб қилса ярим хандон лазиз.

Ухламай ҳар кеча гул кулкусининг шавқи билан,
Субҳининг файзи яна булбулдаги афгон лазиз.

Авжу олур завқим Навоий назмига боқсам агар,
Турфа ҳам Фарҳод Ширин бобида дoston лазиз.

Баъзи бир бедарду нокас таъбининг ҳойрониман
Суҳбати донолар аччиғ бўлса-ку нодон лазиз.

Эй Ҳабибий, рашк этолмай қолса ғафлатда фалак,
Бўлса қошимга келиб дилдор азиз меҳмон лазиз.

1961

УСТОЗ

Забардаст олиму илм авжида топган мақом, устоз,
Сухан майдонида шеърим Алишер, ассалом, устоз.

Ёзилган турли назму, нарса ила девону достанинг,
Табаррук сақлонур, халқ ичра бу ширин калом, устоз.

Хусусан бўлди дастуриламал, «Мезонул авзонинг»
Ҳама назм аҳли қилгай жону дилда эҳтиром, устоз.

Ҳамиша сен талаб қилган замону илму урфонлар
Бугун бизларда авж олмоқ билан қилгай давом, устоз.

Ёқимли нағма бирла сўзларинг янграйди ҳар уйда,
Ҳузур айлаб кўнгиллар, баҳра олгай субҳи шом, устоз.

Келиб дунёга сонсиз ҳасрату армон билон кетдинг,
Ва лекин қолди шавкатли, шарафли яхши ном, устоз.

Узинг ўлган билан оламда қийматли сўзинг ўлмас,
Унутмай, ёд этиб ҳар йил юборгай эл паём, устоз.

Фидокорона халқим деб ҳаётинг борича турдинг,
Ҳабибий, қанча кўб васф айласам бўлмас тамом, устоз.

1966

«РЕ» ҲАРФИНИНГ
РУХСОРАЛАРИНИНГ
ЖИЛВАНМОЛИҚЛАРИ

ФАРОВОН

Фаровонлик элимда қайси донойи замондандур,
Ватанпарвар, адолатпеша содиқ меҳрибондандур.

Ҳужум этган ёвуз душманни барҳам бўлганин билсанг,
Жаҳонга донги кетган партия нусрат нишондандур.

Азиз ёшлар билан топди камол, авж олди илму фан,
Бунинг асрори ҳикматли китобу дostonдандур.

Неча ҳал бўлмаган мушкулни ҳал қилди баҳодирлар,
Диловар халқимиз — меҳнатни севган қаҳрамондандир.

Кўпайди пахтазору, гулшану, боғу гулистонлар,
Зироат илмига моҳир билимли боғбондандир.

Ҳама ёшу қари одобу ахлоқи билан мақбул,
Шарафли бу гўзал турмушда бўлмоқ посбондандир.

Ҳабибий, ҳур диёрим гуллади, ўсди саодатда,
Ватан оройиши бош узра турган соябондандир.

1947

МУҚАДДАС ЁР

Бу муқаддас ер қучоғида азиз жонлар ётур,
Энг шарафли олиму, ҳурматли инсонлар ётур.

Давлату мансабга дил берма аёғ остига боқ,
Минглаб Искандар каби шавкатли султонлар ётур.

Паҳлавонлик бирла мағрурона босма бир қадам,
Юрса ерга ларза солган марди майдонлар ётур.

Қонли жангларда Ватан деб қон кечиб бўлган шаҳид,
Қаҳрамон қонли кафан арзанда қурбонлар ётур.

Йўл очиб эл ризқига ерни ёриб меҳнат билан
Мамлакатни қилган обод уста деҳқонлар ётур.

Юрма истиғно қилиб ноз этма ҳуснингга боқиб,
Нозанин, соҳибжамол, озода жононлар ётур.

Эй Ҳабибий, чиқмагил зинҳор адаб қонунидан,
Пок адаб, оташнафас, доно сухандонлар ётур.

1945

КУКЛАМ

Кўклам қизи юз очди, мусаффо безанибдир,
Эғнида яшил жомаси зебо безанибдир!

Ноз уйқусидан уйғониб, оқ олтинин эслаб,
Кўк сабза кийиб, шудгору сахро безанибдир.

Ҳар турли чечаклар била сеп ёзди биёбон,
Кўксида қизил лолаю раъно безанибдир.

Қудратли баҳодирларини чорлади майдон,
Бошланди улуғ тўю томоша, безанибдир.

Боғлаш учун ўз аҳдини иш бирла вафога
Ғайратли йигитлар чекиб имзо, безанибдир.

Меҳнаткаш, азиз элни кутиб боғу чаманлар,
Гулдаста тутиб, манзилу маъво безанибдир.

Мўл ҳосил учун зўр кураш устинда, Ҳабибий,
Фаргона Самарқанду Бухоро безанибдир.

1953

КЕЛДИ ЁР

Тўлган, етилган ой каби базмимга ўйнаб келди ёр.
Бўлди тилаклар жо-бажо базм аҳли эрди интизор.

Файзу тараб завқу нашот тобора қизгин авж олиб,
Оташ нафас бўлди ҳама ўз меҳрин айлаб ошкор.

Ишқ аҳлининг аҳволидан бир-бир сўраб шафқат ила
Ҳар дилда бўлса дарду ғам сўз бирла қилди тору мор.

Шўхона эркинлик билан бир журъа қилди бода нўш,
Гул-гул ёниб бўлиб суҳбатни қилди лозор.

Рамзу ишоратлар узра сеҳру табассумлар яна
Қошу кўзининг ғамзаси дил қушларин қилди шикор.

Нозик табиат маҳвашим маҳрам бўлолмас ҳар киши
Ким суҳбатига топса йўл, дерлар ани эл бахтиёр.

Қалбим тўла фаҳру гурур бахтим, мададкорим бўлиб,
Шукур айлайин ёр олдида топдим, Ҳабибий, эътибор.

1963

ЖОНОН ТОПАР

Ким жаҳон бўстонида бир сен каби жонон топар,
Топса ҳар ким сен каби жононни гўё жон топар.

Бўлса меҳринг нури ҳар дилда қоронғу бўлмагай,
Чунки ул хуршиди раҳшону маҳитобон топар.

Бўлмагай холи хаёлингдан кўнгил кошонаси
Ғам сипоҳи киргали анда нечук имкон топар.

Ишқ ўтига куймагай ёр бўлса ким ёри билан
Мушкул эрмас дард учун дармон киши луқмон топар.

Кўрмади мислингни давронлар ўтиб даврон кўзи
Сен каби бир нодири давронни қай даврон топар.

Қилмасанг ташриф кулбамга қачон кўз мардуми
Йўлга термулмоқ билан бир севгили меҳмон топар.

Кулмасун меҳринг билан ҳайронлигимга ўзгалар,
Кўрса ҳуснингни Ҳабибийдек ўзин ҳайрон топар.

1945

УХШАР

Жанобинга жаҳонда қайси бир олижаноб ўхшар,
Жаҳон оро жамолингга магар ҳам офтоб ўхшар.

Сочингдан толалар оқ юзга тушган чоғда, жононим,
Езилган назм ила оқ сафҳалиқ хушхат хитоб ўхшар.

Қизилман, қирмизиман деб ҳақиқ ўхшатмасун ўзни
Қизарган бирла ўхшарму лабингга лаъли ноб ўхшар.

Тишингга ўхшаёлмасдан қизарди рашик этиб маржон
Ва лекин қатраи шабнам бўлиб дурри хушоб ўхшар.

Табассум бирла қилган чоғда жонпарвар такаллумлар
Ширин лафзингга ширинликда қанду ё гулоб ўхшар.

Хаёлинг базмида завқу сафо бахш ул зилолингга
Бериб кайфи сафо маст айлаган гулгун шароб ўхшар.

Муҳаббат қиссасидан сўзлаган чоғда Ҳабибийга
«Ироқ», «Ушшоқ», «Ажам» машқ айласа чангу рубоб ўхшар.

1918

ҚЎЗҒАЛУР

Сайри гулзор этгали ҳор лаҳза жонон қўзғалур,
Чиқса ногаҳ қўзғалиб, жисмим аро жон қўзғалур.

Субҳ чоғида магар чиққанда ёрим тўлғаниб,
Гул яқосин чок этар, булбулда афғон қўзғалур.

Юрсалар гулшанда ноз айлаб, кулимсаб дам-бадам,
Гунчалар таълим олиб кулгуни, хандон қўзғалур.

Уйнаганда силкиниб, юз узра сочи сочилиб,
Қилгали юз минг кўнгилларни паришон, қўзғалур.

Сакрар оҳу тоғда бу кўз рашкидан, юз рашкидан,
Лолалар жисмида, аммо, қип-қизил қон қўзғалур.

Лобарона оташин юз бирла кирса базм аро
Соз олиб созандалар қўлга, ғазалхон қўзғалур.

Кўрса ҳар кимда Ҳабибийдек муҳаббат шавқини
Ғамза бирла эгма қош, остида мижгон қўзғалур.

1944

КЎРГИМ КЕЛУР

Бўйгинангдан ўргилай, ҳар дам сени кўргим келур,
Кўрганимда термулиб ёнингда ўлтиргим келур.

Кўрмасам бир дам юрак ўйнаб чиқарга толпинур,
Қандайин кўнглимни сендан бир нафас бургим келур.

Сен биландир ҳар маҳал кўнглим кўзимга йўқ илож,
Шул сабаб ҳар ён сўроглаб ахтариб юргим келур.

Кўз юмиб очган чоғимда ой юзингга тушмаса,
Қайси тоқат бирла ерда тиниб тургим келур.

Рўбарў келсам кўришмоқни баҳона айлабон
Аввал илгини ўпиб, сўнг юз қўйиб сургим келур.

Йўқлагин гоҳо фаромуш айлама бошинг ҳақи,
Сориниб тез-тез муҳаббат базмини қургим келур.

Ёнди бағримда, Ҳабибий, ишқинг ўти бетутун,
Дам-бадам кўкни тешиб ўткундек оқ ургим келур.

1944

СОФ ЮРАК

Бахтиёр халқим эрур бир-бирига ўртоқлар,
Соф юрак, қалбида йўқ зарра ғубору доғлар.

Ҳар ким ўз севгани бирла яшар эркин-озод,
Сайр этар чоғда гўзал манзарали гулбоғлар.

Меҳнату илму хунар топди камол, авж олди,
Бизга бўйсунди, эгилди неча юксак тоғлар.

Катта кон бўлди оқ олтинга Ватан тупроғи,
Кирди чўллар бари ҳосилга, кетиб янтоғлар.

Аҳду паймонга вафо қилгани ҳар меҳнаткаш,
Боғлади меҳнат учун ғайрат ила белбоғлар.

Қанча кўп эркак-аёл ишлаб улуғ ном олди,
Зарга айланди неча ташна қаро тупроқлар.

То тириксан туну кун куйла, Ҳабибий, ашғор,
Бизда шавкатли, адолатли Қизил байроқлар.

1956

ЕРУ ОШИНО

Ўзига ҳар киши оламда ёру ошино истар,
Биров нодонга ёндашса, биров ақли расо истар.

Биров фазлу ҳунар касб этгали ғайратда бел боғлаб,
Садоқат бирла энг покиза виждон раҳнамо истар.

Юракда ишқ ўти, васл иштиёқида югурганлар
Ҳамиша ташналаб ёрин висолидин даво истар.

Билимдонларнинг ибратли сўзидин баҳра олсам деб,
Муҳаббат бирла босган изларидин тўтиё истар.

Азизим, бир улуг мақсадни қасд айлаб қадам ташла,
Талаб кўйида ҳар ким бахт учун бир муддао истар.

Ёмон йўлда адабсиз юрса ким бебоку бехуда
Топиб бир кун гирибонидин олмоққа бало истар.

Биров хилватнишинлик бирла завқ этса топиб лаззат,
Ҳабибий, сайр этиб, роҳат бадан касби ҳаво истар.

1959

СОБИР

Қадрдон, жонажон дўстим, азизу муҳтарам Собир,
Саодот гулшани олтмишга қўймишсан қадам, Собир.

Гўзал сўз қушларин сайд айлади зеҳнингни шунқори,
На мақсад бирла олсанг қўлга ҳар жойда қалам, Собир.

Жаранглаб саҳналарда оташин жонпарвар ашъоринг,
Қўнгилларга бериб сайқал чиқарди бўлса ғам, Собир.

Арузу бармоқу роману турли пьесалар бирла,
Бўлиб чор қирро ҳикмат гавҳарин қилдинг рақам, Собир.

Ғруғ юз бирла меҳнаткаш элимга жилвагар бўлдинг,
Карамли кексапарвар, давлатим қилмиш карам, Собир.

Муборак бўлсин, э дўстим, шарафли бу муборак тўй,
Омон бўл кўп замон, топгил камолу бўлма кам, Собир.

Жаҳонда номинг ўчмас то абад, йўқ эмди армонинг,
Муқимийдек юракда кетмагай доғу алам, Собир.

Ҳабибий, фахр этарман жонкуяр зўр дастгиримсан,
Ғоҳи бўлдинг укам, гаҳ маслаҳатбахшим акам, Собир.

1965

АРЖУМАНД АЙЛАР

Мени нозик табиат нозанин ёр аржуманд айлар,
Кулиб ширин-шакар сўзлар билан суҳбатни қанд айлар.

Кўришган чоғда ўйнатма кўзингни тўхтат ўзни деб,
Муҳаббат дарсидан таълим этиб, ҳар лаҳза панд айлар.

Кўлин елкамга ташлаб, дам-бадам кўнглим қушин овлаб,
Ўрилган ҳалқа-ҳалқа кокилин ўйнаб, каманд айлар.

Кўёшдек пирпираб, гул-гул ёзиб чиқса сабҳага
Гаҳи Фарғона, гаҳ азми Самарқанду Хўжанд айлар.

На хушдилдору дилбарликда йўқ монанди оламда,
Самимий ишқ элин ҳар жойда шоду баҳраманд айлар.

Муқаддас дилда пок ишқин тутолмас бўлса ким пинҳон,
Қиё боқмай газабли қош чимиргай нописанд айлар.

Бошим осмонга етган минг ташаккур бирла кўрганда,
Ҳабибий деб, олиб тилга эл ичра сарбаланд айлар.

1960

БОБОЛАР СЎЗИ

Етса алам қайси жасадга агар,
Ўзи билур, ўзга жасад беҳабар.

Ҳар кишининг томига гар ёгса қор,
Не иши бор ўзгани ўзи курар.

Ўз кўмачи устига ҳар ким ўзи
Тортади кул, ўзгага қилмас назар.

Боқмас оч аҳволига ким қорни тўқ
Ҳар кишининг ўзига нафъу зарар.

Ўзганинг куймас этагин учи ҳам
Куйса сенинг жонинг агар ҳар қадар.

Айтмаса дил куйгаю айтса тили
Қоидаи оламу расми башар.

Яхшисин ол, ташла ёмонини бутун,
Ўйла, Ҳабибий, яна сўз мухтасар.

1961

БУСТОНЛАРИМ БОР

Гул-гул очилган бўстонларим бор,
Ширин, ғазалхон хушхонларим бор.

Шарбатга тўлган сермева боғлар,
Олтин учун кон майдонларим бор.

Қудратли халқим ҳар ишга тайёр,
Оқил, миришкор деҳқонларим бор.

Олтин теришгай қизлар, жувонлар,
Атлас ярашган жононларим бор.

Илму ҳунар ҳам авж олди чандон,
Меҳнатқаш, аҳли унвонларим бор.

Қўқларда сонсиз шунқору лочин,
Оламга машҳур имконларим бор.

Қуйлай, Ҳабибий, аҳду вафодан,
Қалбимда ишқи дostonларим бор.

1961

ОДАМ БИЛУР

Одам аҳлини қадрини фарзона бир одам билур,
Қайғуликни қайғулик, хуррам сирин хуррам билур.

Очу муҳтожу ялағочларни билмас қорни тўқ,
Очлик, муҳтожлик бир ғамки, аҳли ғам билур.

Давлати соғлиқни соғлар, тан дурустлар билмағай,
Дард тортиб, шипга термулган кўзи пурнам билур.

Ишқ элига келганини қаттиқ узоқ ҳижрон тунин,
Сабзадек ҳар кеча бўлган киприги шабнам билур.

Аҳли донишлар бировларга қилур ғамхўрлик,
Бефаросат масту мағрур аҳли қайдин ҳам билур.

Дўсти ҳолис, ошинойи беғараз нозирлигин
Бўлса гурбатда кишига улфату ҳамдам билур.

Эй Ҳабибий, қулфату роҳатни кўрганлар каби
Дарҳақиқат, кўрмаганлар билсалар ҳам кам билур.

1940

ЯШНАЙДИ БОҒЛАР

Уйнаб ёрим кирса ҳар дам яшнайди боғлар,
Чашма эрмас бағрин эзиб йиғлайди тоғлар.

Кўнглим қушин сайд эткали донадур холи,
Қулоғларда ҳалқа-ҳалқа олтин тузоғлар.

Тишлаб-тишлаб олгим келур рашким авж олиб,
Кўрсам тишлаб турган чоғда зулфин тароғлар.

Тўлган ойдек ноз уйқуда ётса нигорим,
Нур устига нурын сочар ёнган чироғлар.

Кеча-кундуз улфатимдур фикру хаёли
Йўл тополмас ойнали кўнглимга доғлар.

Нўш айласа васлин майин бир йўл ҳар киши,
Қўлдан кетиб ҳуши, бўлгай девона соғлар.

Кўрдим ажаб мен, Ҳабибий, нозу ғамзалар,
Гоҳи кулиб, гаҳ чекилгай қошу қабоғлар.

1944

ЙИГИТЛАР

Улкамда етишди хил йигитлар,
Файратли, етук дадил йигитлар.

Қирчиллама, навқирон, баҳодир,
Гул юзлари қип-қизил йигитлар.

Меҳнат била толмоқ ору номус,
Қудратда мисоли фил йигитлар.

Сўз вақтида сўзлар аввал ўйлаб,
Бир сўзли узил-кесил йигитлар.

Ҳар тўғрида элга ваъда берса,
Жон бирла бўлур кафил йигитлар.

Халқимнинг улуғ таянчи ёри
Кўз нурию жону дил йигитлар.

Фахр айласам арзигаёй, Ҳабибий,
Меҳнаткашу мард, асил йигитлар.

1945

ЗАВҚУ САФОЛАР

Кимларда бор бизлардаги завқу сафолар,
Роҳат афзо боғимизда касби ҳаволар.

Алвон-алвон оқу қизил гуллар-чечаклар,
Кўм-кўк яшил себаргалар саҳну фазолар.

Бир томонда созандалар қўлларда сози,
Ялла қилса кўкка етган савту садолар.

Бир томонда саф-саф гўзал гулчеҳра қизлар,
Кўз кўрмаган турли-турли рақсу самолар.

Уртамизга бегоналар йўл топмас асло,
Меҳру муҳаббатли бизда аҳду вафолар.

Эй Ҳабибий, келди на хуш озодлик даврон,
Бошимиздан кетди эски жабру жафолар.

1944

ИНСОН ТОПАР

Ҳар нимаким истаса инсон топар
Топгали қасд айласа имкон топар.

Ташна ўлик чўлга биров берса сув,
Сув била ҳосилга кириб жон топар.

Янгиллик ижодини ахтарса ким,
Аҳлу ҳунар, ғайрату виждон топар.

Меҳнату сув бирла қақир ерга ҳам
Берса озуқ боғу гулистон топар.

Ишга қадам қўйса маҳорат билан
Халқ ичида ҳурмату унвон топар.

Шаҳру биёбонни кезиб инженер,
Ойнайи илми билан кон топар.

Сўзни, Ҳабибий, қила кўр қисқача,
Яхши бўлур кимки шараф-шон топар.

МЕНИНГ ЭЛИМДА

Менинг элимда бу кун ранг-баранг ҳунар топилур,
Замону аср кўрмаган асар топилур.

Ҳавога учмоқ агар истаса бўлиб шунқор,
Яшиндан ўткир учар чоғда болу пар топилур.

Ҳар ишга қўйса қадам суръату жасорат ила,
Кўринг, қадам-бақадам нусрату зафар топилур.

Харобу ташна ётар эрди дашту саҳролар,
Тамоми боғ ила бўстон бўлиб, самар топилур.

Очилди Сирнинг иши, ағдарилди зўр тоғлар,
Чироғи ёнди-ю, сув келди, нуру зар топилур.

Замонлар ўтди шўристон бўлиб бу шўрлик ер,
Очилди бахти букун шўр кетиб, гуҳар топилур.

Экинларингни, Ҳабибий, суғор Ширинсойдан,
Не ҳосил олсанг агар, энди худ шакар топилур.

1944

АСРОР

Уралиб бунда юрмоғим ночор,
Узилиб анда бормоғим душвор.

Соғиниб ташнаман висолинга
Утиб ойлар кўролмадим бир бор.

Кечалар ўйласам қочиб уйқу,
Ётаман то саҳаргача бедор.

Ҳама дам дилда меҳрингу фикринг,
Номи покинг тилимдадир такрор.

Талабимга етарман албатта,
Менинг ишқим учун қилур иқрор.

Бораман бир ўзим бошим бирла,
Кўнгил ором олур кўриб дийдор.

Ҳазалим ҳар наким деса билким,
Ана шулдир Ҳабибийда асрор.

1961

НЕЧУК ОДАМ

Ажабким баъзи одам ўзни донойи замонман дер,
Қуруқ, пуч, мағиз йўқ сўзлар билан шириң забонман дер.

Сухан майдонига жавлон уриб кирсам йиғинларда,
Бировдан дам емасман, сўзга полвон қаҳрамонман дер.

Буюк деб билгай ўзни ўзгалардан фаҳму идрокин,
Писанд этмай гупургай дилда кўркам хушфасонман дер.

Керилгай кибр ила мағрур ўзидан беҳабар, гофил,
Ҳаёлаб юргай-ю, гўё қуёшга соябонман дер.

Шарақлаб ҳар қаю суҳбатда ҳам беҳуда кулқулар.
Раиси суҳбату баланишинман, нуктадонман дер.

Муҳаббат лофин ургай шалдираб бир халта ёнғоқдек,
Вафо йўқ қалбида, оғзида, лекин меҳрибонман дер.

Нечук одам, Ҳабибий, савлату суратга фаҳр айлаб,
Бу гулшанга ярашган сураторо арғувонман дер.

1957

АЗАМАТЛАР

Эй, шавкати зўр олиму деҳқон, азаматлар,
Арбоби ҳунар, энг улуғ инсон, азаматлар.

Ҳорманг, бажариб қойил этиб ҳар оғир ишни,
Халқимизга қилиб аҳд ила паймон, азаматлар.

Заргар каби зар илмида кўп кўрсатиб ўзни,
Зар олими деб олдингиз унвон, азаматлар,

Қудратли совет халқисиз оламга танилган,
Сув бирла неча чўлга бериб жон, азаматлар.

Сизларни бу кун Мирзачўл ўз қўйнига чорлар,
Меҳнатга маҳоратли, билимдон, азаматлар.

Ҳар чўлга агар етса муборак қадамингиз,
Бўлгай неча хил боғу гулистон, азаматлар.

Жон борича шавкатли сафингизда, Ҳабибий,
Доим бўлайин куйчи, ғазалхон, азаматлар.

1955

НАВБАҲОР

Дўстлар, қиш кетди-ю, келди муборак навбаҳор.
Жилвагар бўлди ҳамал буржида хуршид ошкор.

Мавж уриб анҳору дарёлар тўла оби ҳаёт
Тоғу тошларда мусаффо сув бўлиб келмоқда қор.

Уйғотиб ҳар бир ўсимликни майин эсган шамол,
Ҳам ювиб ёмғир билан қилди табиат бегубор.

Жомаи зангор ила ҳар кунда ҳар ранг товланур,
Жўш уриб булбулга боғ ичра ғазалхонлик шиор.

Хуш димоғ этса ширин ҳидлар сочиб гулғунчалар,
Кўзни равшанроқ этар хушбаҳра кўм-кўк сабззор

Боғбон деҳқон билур, меҳнатга боғлиқ ҳосили,
Шул уч ойнаинг қўйнида бир қанча бойлик тухми бор.

Ҳал қилур ҳар бир фаровонлик талаб шул фасл аро
Бўлса ғайрат қалбида меҳнатни қилгай ихтиёр.

Соф ҳаво эркин нафас олмоқ билан ёшу қари,
Шаҳру қишлоқда, Ҳабибий, яйраб ўсгай бахтиёр.

1963

САБО КЕЛУР

Юзинг висолидин саҳар севинч олиб сабо келур,
Нахуш димоғ учун яна ширин-шакар ҳаво келур.

Кўзим йўлингда ҳар маҳал, кўнгил бориб келиб турар,
Кўзим кўзингга тушса гар кўнгил учун зиё келур.

Қуёш каби юзинг сари боқолмадим кўзим тиниб,
Танимни изтироб олиб, кўзимга бир ҳаё келур.

Гул ишқида ғазал ўқиб чаманда булбул ухلامас,
Қулоқларимга ҳар кеча ажаб майин садо келур.

Киши жаҳонда мен каби бўлурму толеи баланд
Қошимга сен каби гўзал қоши, кўзи қаро келур.

Ҳабибий, ташна, интизор ёқимли суҳбатинг учун
Узинг мурувват айласанг, бу ташнага даво келур.

1959

ТУҚУВЧИ ҚИЗЛАР

Бу фабриканинг кўксига чевар қизлар,
Атлас тўқимоқ фанлари яксар қизлар.

Корхона фазосига йиғилган чоғда,
Гўё кўринар ўртада ҳулкар қизлар.

Ўлтирса тўлин ой каби ўз жойларида,
Ҳар бирлари бир моҳи мунаввар қизлар.

Атлас каби гулчехра, мулойим ахлоқ,
Бир-бирларидан дилкашу дилбар қизлар.

Гул юзларининг акси билан ранго-ранг,
Гул солса чеъарликда баробар қизлар.

Мақтабда кўзим тушди, ажойиб оқшом,
Кўлларда қалам, кўйнида дафтар қизлар.

Олқишлагай эл бирла, Ҳабибий, доим,
Ҳамкори бўлиб бахти муқаррар қизлар.

1946

ГУЛ ЭРУР

(Жомий газалининг таржимаси)

Бўстон жононига наргис кўзу юз гул эрур,
Соя солган барги гулга шохи бир сунбул эрур.

Гунчалар фируза ранг манқал эрурким анда гул,
Ут сочар ҳар дам нишон доғи дили булбул эрур.

Дашту саҳролар май ичгайлар булутлар жомидан,
Юзларида лолалар ул бодадан гул-гул эрур.

Сабзалардин сабз бўлган ерларин ҳар пуштаси,
Тевалардурким чўкиб ётган либоси жул эрур.

Сочларин ўрди тароғлаб ўз қўли бирла сабо.
Келди жонони чамандин бошда чун кокул эрур.

Ўзгариб аҳволи, Жомий, шеърининг таъсиридин
Қушлар овози билан гулшан аро гул-гул эрур.

1964

ТАНБУР

Қулоғимга етишди нола қилгандек сабо танбур,
Нечук бу нола билмам нағмаи булбулму ё танбур.

Ҳунар кўрсатса ҳар бир пардада жавлон уриб нохун,
Берур базм аҳлига бир ўзгача кайфи сафо танбур.

Эшитса жон қулоғи бирла ҳар ким ўзгарур ҳолат,
Фараҳ бахш этса дилга, руҳ учун бергай ғизо танбур.

Гаҳи йиғлатса, гоҳ кулдурса, гаҳ ўйнатса тонг эрмас,
Кўнгилдан ўткарур ўтмишни бир-бир жо-бажо танбур.

Кўриб таъсир этарда соҳирона зеру бамларни
Қолур ҳайратда ҳар ким қилса «Гулёр»у «Наво» танбур,

Нархуш файзу тарабдур соз ила хонанда жўр этса,
Бўлур ўз маҳрамига суҳбат оро дилрабо танбур.

Юракнинг риштасига боғланиб побаста ҳар тори,
Қилур мафтун ўзига элни бўлганда сато танбур.

Нечук мадҳ этмайин бундоғ очиқ-ойдин ҳақиқатни
Ҳабибий, мен учун айниқса айни муддао танбур.

1964

ҚАҲРАМОНЛАРГА САЛОМ

Салом, эй қаҳрамонлар, иш бажарган ишчи-деҳқонлар
Ватанга меҳрибон, содиқ, азиз меҳнаткаш инсонлар.

Жасорат бирла мушкулларни бир-бир қилдингиз осон,
Топилди ҳар на истак бўлса мўл ҳосилга имконлар.

Кириб ҳосилга чўллар сув ичиб зар бўлди тупроғи,
Оқ олтин кони бўлди ташналаб ётган биёбонлар.

Ҳамиша улфатингиз ғайрату меҳнат бўлиб йўлдош,
Бажо бўлмоқда озод элга берган аҳду паймонлар.

Терим чоғларда айниқса маҳоратли чевар қизлар,
Ажойиб қилдингиз кенг пахта майдонларда жавлонлар.

Шарофатли ҳалол меҳнатдаги ҳикмат аён бўлди,
Мукофот этди шонли партия орденлар, унвонлар.

Муборак меҳнатингиз мадҳида булбул бўлиб сайраб,
Муҳаббат бобидан куйлар Ҳабибийдек газалхонлар.

1947

МАРҒИЛОН

Фабрика ё Марғилон денг неча юз шоввозлар,
Кўрдим иш узра бари бир-бирларидан созлар.

Тола-тола танда қилса бирлари ўз сочидек,
Бирлари тортиб дўконга айлағай пардозлар.

Бирлари шоҳи тўқишда бўлса чаққону чевар,
Беқасам бирла банорасида бири мумтозлар.

Қилса хиргойи бири, атлас тўқиб, гулёр ўқиб,
Моки бирла жўр этиб қилгай бири шаҳнозлар.

Бирлари силлиқ жужунка ишласа белос этиб,
Бирлари хушранг шариф ишлар керак деб ёзлар.

Гул юзидек бирлари гул-гул ёниб гул боғласа,
Бирлари иш ўргатишда меҳрибон устозлар.

Дастлаб бахмал тўқишгай дастгоҳин машқ этиб,
Ҳар йигитларким ҳунар, меҳнатсевар жонбозлар.

Ҳар саволимга, Ҳабибий, деб жавоб айтур чоғи,
Қилдилар нозик ипакдин ҳам мулойим нозлар.

БОҒБОН КЕЛУР

Чўллар, букун бошинга улуғ боғбон келур,
Сонсиз яроғу аслаҳали полвон келур.

Машъал ёқиб қуёш каби Фарҳод тоғида,
Равшан қилурга ўлкани меҳри жаҳон келур.

Озод этарга шўру тиканлар ҳужумидан,
Тортиб қўшин саф олдида нусрат нишон келур.

Йўқдир гумону шубҳа, кетар энди ташналик,
Лутфу карамли севги-ла чин меҳрибон келур.

Шўру тиканлар ўрнига унгай гулу шакар,
Жон бахш этарга мавж уриб оби равон келур.

Серб этарга ролибу қудратли эл билан,
Яъни букун иш устига бир қаҳрамон келур.

Йўл топмас энди киргали ваҳшийлар, ўғрилар,
Шону шарафли шўхрати зўр посибон келур.

Келган ширин сой ичра ўшал сувни сув демай,
Дерман, Ҳабибий, сув каби жисмишга жон келур.

1943

МУЪТАБАР

Кимдаки бўлса илму фан дуняда муътабар бўлур,
Қўйса қадам ҳар иш уза ёри унинг зафар бўлур.

Бўлса мукамал илму фан, бўйсунар унга коинот,
Кўкда — ҳавода юксалиб, учгали болу пар бўлур.

Айшу фароғат истаса меҳнату орият керак,
Турмуши умри борича тинчу ширин-шакар бўлур.

Бўлса юракда ғайрати, ғайратича маҳорати,
Шонли замона аҳлидан раҳмат ила назар бўлур.

Ишласа боғу бўстон, турли китобу дoston,
Номи жаҳонда ўчмагай, тарих учун асар бўлур.

Халқини севса ҳар киши тургай иш устида ҳалол,
Бахти бўлиб ҳамиша ёр, номи улуғ башар бўлур.

Ерга, Ҳабибий, чин озук меҳнату сув экан ҳамон,
Меҳнату сувга қонса бас, тупроғи мисли зар бўлур.

1942

ЕР ҰЛТУРУР

Эй дил, ором ол букун, қошингда дилдор ўлтирур,
Ҳар томонга боқма ўйнаб кўзларим ёр ўлтирур.

Меҳрибон, содиқ, ширин сўз, дилкашу андешалик,
Дилдаги покиза ишқингдан хабардор ўлтирур.

Бахту иқболинг қуёши чеҳра очди, сочди нур,
Гуллатиб суҳбатни, яшнаб лола рухсор ўлтирур.

Энг шарафли фазл эрур инсонга деб аҳду вафо,
Ҳар нафас меҳру муҳаббат айлаб изҳор, ўлтирур.

Сақлаб ўзни, чиқмагил зинҳор адаб қонунидан,
Ким улуғлар олдида ўлтирса, ҳушёр ўлтирур.

Кечалар базм ичра ўлтирса муҳаббат аҳлини,
Ҳурмат айлаб ухламай бир лаҳза, бедор ўлтирур.

Фахр этиб ҳар қанча шукр этсанг, Ҳабибий, шунча оз.
«Лайли-Мажнун»дан ўқиб оҳиста ашъор ўлтирур.

1945

КОНЛАРИМИЗ БОР

Улкамда оқ олтингаки майдонларимиз бор,
Дуняда шараф-шон ила дostonларимиз бор.

Ҳар дилда Ватан фаҳри билан завқу сурури,
Зўр тоғларимиз бағри тўла конларимиз бор.

Мавж урган оқин сувлари дарёлари бирла,
Гулзору чаман, боғ ила бўстонларимиз бор.

Уетунлигимиз дуняда ҳар соҳада машҳур,
Ҳар ёнда туганмас қалин ўрмонларимиз бор.

Меҳнатда маҳоратли, садоқатли, баҳодир,
Арбоби ҳунар, олиму деҳқонларимиз бор.

Ёв бўлса биров бизга, юриб ердану кўкдан,
Барҳам берамиз, қудрату имконларимиз бор.

Бахтим, шарафим шулки, Ҳабибий, Ватан узра,
Шавкатлари зўр шонли қўмондонларимиз бор.

1946

ДУСТЛАР

Қаҳрамон, толмас билак меҳнатда зўр занг, дўстлар
Гуллатиб кенг пахта майдонларни ҳорманг, дўстлар.

Ҳар иш ўз вақтида бўлсин, пухта бўлсин аввало,
Алданурсиз қилсангиз меҳнатга найранг, дўстлар.

Элга берган ваъда юз бўлгунча эсдан чиқмасин,
Босмасин дил кўзгусин ғафлат билан занг, дўстлар.

Бой бериб қўйманг бу фурсатларни бепарво бўлиб,
Токи қилманг ҳосил олган чоғда аттанг, дўстлар.

Бурчингизни оқлаб, эркинлик билан, қойил қилиб,
Булбули гўё бўлиб минбарда сайранг, дўстлар.

Бу шарафли меҳнат айни роҳату бахту камол,
Кўнглингиз бўлгай оқ олтин бирла ҳамранг, дўстлар.

Шуҳратингиз ер юзин тутсин, Ҳабибий, истагим,
Кўкни тутсин шодиёна қилган оҳанг, дўстлар.

1957

СУВ КЕЛУР

Мавж уриб янги каналлардан мусаффо сув келур,
Ҳар кўнгил оинасига ранг-баранг туйғу келур.

Яп-яланг чўлларни зумрадгун яшил япроқ этиб,
Қўйнида сув бирла тўлган гавҳару инжу келур.

Қанча саҳро ташналиқдан қовжираб ётган эди,
Гуллатиб гул чеҳра аксин кўрсатиб кўзгу келур.

Яшнаган гулшанда яйраб ошиён этмоқ учун,
Сув эмас суръатда санчиб кўз тикиб оҳу келур.

Гирқираб роҳат бадан шаббода қирғоқлаб эсиб,
Шарқираб ўйнаб-тўлиб тўлқин уриб кулгу келур.

Партия ғамхўримизнинг марҳамат дарёсидан
Қатра кам бўлмас, тугалмас давлати мангу келур.

Бизга бу меҳнат, Ҳабибий, айни иқболу шараф,
Зарра ғайрат бўлса ҳар дилда нечук уйқу келур?

1942

БАХТИМИЗ ЁР

Иқболимиз бахтимиз ёр кенг пахтазоримиз бор,
Кенг пахтазоримизга зўр ифтихоримиз бор.

Тоғларда турли конлар, қирларда ғалла беҳад,
Улкамда бу тугамас ёру мадоримиз бор.

Бир қанча қон-қариндош миллатлар иттифоқмиз,
Бир-бирларига ғамхўр ҳешу таборимиз бор.

Авж олди илму урфон ҳам хилма-хил саноат,
Не қилмоқ истасак биз эрк-ихтиёримиз бор.

Ҳар ишда қилғай илғор ҳар соҳада зафардор,
Қудратли, шонли байроқ зарҳал шиоримиз бор.

Халқ олдида берилган ҳар қанча ваъда бўлса,
Юз бўлмоғи муқаррар, номусу оримиз бор.

Бу бахт учун, Ҳабибий, тинмай ташаккур айла,
Йўлбошчи партия бор — чин ғамгузоримиз бор.

1947

ҲУШЁР ЁР

Бормукин оламда сендек дилкашу ҳушёр ёр,
Риштаи жон зулфинг ичра бўлғали хуштор тёр.

Сайр этиб кирсанг дамо-дам раста-раста гулларин,
Иўл уза баргин паёндоз этгали гулзор зор.

Дилда меҳру иштиёқинг, тилда номинг то абад,
Тинмай ахтармоқ сўроғлаб мен учун даркор кор.

Қатраи завқи муҳаббат шарбатидин нўш этиб,
Чарх уриб кездим ҳамиша курраи давворвор,

Интизорингман кўзим нури тўкилмасдан бурун,
Раҳм этиб қулбамга йўқлаб лоақал бир бор бор.

Ишқ ҳукмин ҳар дам ижро айласанг лутфинг била,
Мен учун қилгил қаро сочингни эй дилдор дор.

Арзи ҳолимни, Ҳабибий, ёздим ашъорим билан,
Қилма ноз айлаб қўлингга тегса бу ашъор ор.

1929

ФАРҲОД ҚУШИГИ

Кўринг поёни йўқ чўллар бўлибдур боғу бўстонлар,
Очилмиш хилма-хил гуллар топиб зийнат хиёбонлар.

Ширинсой устида Фарҳод, қилиб тош қазмоқ иш ижод,
Ҳама меҳнат бўлиб барбод, юракда қолди армонлар.

Замонамга етиб навбат — элим кўрсатди зўр гайрат,
Шараф деб бизга бу меҳнат, жасорат қилди деҳқонлар.

Кесилди ҳар буюк тоғлар, келиб булбул, кетиб зоғлар,
Чечаклар очди янтоғлар, кулиб дашту биёбонлар.

Очилди Сирнинг асрори, замон Фарҳодларин ёри,
Тиниқ сувлар бўлиб жорий кўпайди пахта майдонлар.

Топилди бир тилисми нур Ватан аҳлин қилиб масрур
Бўлур бу нур ила машҳур юз очди илму имконлар.

Билимдон партия аввал Кремлдан ёқиб машғал
На мушкул бўлса қилди ҳал, ёзилди катта дostonлар.

Ҳабибий, халқим аҳбоби йиғилмиш суҳбат арбоби,
Тузилмиш тўйнинг асбоби, келиб ҳурматли меҳмонлар.

1943

УЧ СЎЗ БИР МАЪНО

Гўзал бир меҳрибон маҳбубу маъшуқу нигорим бор
Ғам эрмас қоҳишу андуҳу қайғу, ғамгузорим бор.

Фалакдан, осмондан, кўкдан ошгай фахр этиб бошим,
Садоқатли, қадрдон ошною дўсту ёрим бор.

Билимли ҳамнишину мунису улфатларим бирла,
Буюк озода олий кишвару шаҳру диёрим бор.

Жаҳонда, дуняда, оламда мен ёлғиз эмас, дўстлар,
Жигарбанду, қариндошу яқин ҳешу таборим бор.

Нигор ишқида чексам кулфату, жабру жафо майли,
Кўрарман қувватим бору, кучим бору мадорим бор.

Бошимга келса тигу, ханжару шамшир ёнмасман,
На бўлса тан берурман тоқату, сабру қарорим бор.

Кел, э соқи, бу кеча коса паймона қадаҳ тўлдир,
Ҳабибий, сипқарай мен одату расму шиорим бор.

БОҒ ИСТАР

Ҳар лаҳза менинг кўнглим ёр истару боғ истар,
Ёр илгида боғ ичра май тўлган аёғ истар.

Билмам на таманнодир фикри била шод ўлмас,
Ҳар кеча тонг отгунча рухсору чароғ истар.

Иўл узра висол истаб қоқмай мижжа кўз тутгай,
Сайд этгали сайдини андоғки тузоғ истар.

Ноз этмади таннозим бир боқди сўраб ҳолим,
Бу расм ила одатдур, носоғини соғ истар.

Тонг чоғи сабо юрса атрин сочиб оламга,
Мушкин сочидин бир бўй олмоқни димоғ истар.

Мажнун каби овора Лайлисининг ишқида,
Гаҳ шаҳру гаҳи қишлоқ, гаҳ дашт ила тоғ истар.

Ошифта Ҳабибийни ўз ҳолига қўймайдур,
На бир дам олур ором, на лаҳза фароғ истар.

1950

БАЪЗИ ОДАМ

Баъзи бир одам иш узра аҳд ила паймон этар,
Лекин ўз аҳдида турмас, ваъдасин ёлгон этар.

Илми йўқ, мансабга мағруру керилгай беибо,
Лоф уриб, ҳар мушкул ишни оғзида осон этар.

Қўйнимизни тўлдиран ҳар карра пуч ёнғоқ ила,
Бизни бундай феълу, хулқу, одати ҳайрон этар.

Эрта-индин деб, бугунги ваъдага борсанг агар,
Ҳафталаб, ойлаб югуртирмоқда саргардон этар.

Тўғри сўзли баъзилар қурбони бўлсанг арзигаи,
Ҳарна дардинг бўлса кескин сўз билан дармон этар.

Бузгаи инсоннинг мижозин пишмаган ҳар бир таом,
Пижмаган савдога кўз тутмоқ юракни қон этар.

Эй Ҳабибий, кутма ким мансабпараст эрса вафо,
Гар пиёда бўлса фарзин чап бериб жавлон этар.

1955

ҚҰРИБ КЕЛАДУР

Ўзим бу ердаю кўнглим бориб кўриб келаду,
Қошингда васлинг ила термулиб туриб келаду,

Бошингда айланаду ишқ ўтин ҳароратида
Ўзин саҳарлари парвонадек уриб келаду.

Борурда чалғимай ўқдек бориб яшиндин тез.
Келурда йўлда мадори қуриб-қуриб келаду.

Гаҳи баҳона қилиб қад букиб кўришмоқни
Упиб қўлингни юзу кўзларин суриб келаду.

Гаҳи муқаддас ўшал бўсағангда таъзим этиб,
Изига қайтади, ёнбош била юриб келаду.

Қарамлар этсанг аё мулки дилни султони,
Кириб қабулинг ила бир дам ўлтириб келаду.

Етолмайин соғиниб хаста дил Ҳабибнингман,
Ўзим бу ердаю кўнглим бориб кўриб келаду.

1968

ЭЪТИБОР ЭТАР

Фахр айларамки бизни ҳам ул ёр ёр этар,
Ҳолим сўраб эл олдида зўр эътибор этар.

Санъатшуносу, оқилу дилкаш зариф учун,
Ишқу муҳаббат аҳлини кўп ихтиёр этар.

Бўлса кимики баҳраси йўқ ишқ завқидан,
Боқмас аларга бир йўли номусу ор этар.

Тортиб ўзимни четласам андак ибо қилиб,
Чорлаб ўзига лутф ила меҳр ошкор этар.

Ҳар одамига суҳбати бўлса насиб агар,
Боши фалакка етгудек ул ифтихор этар.

Албатта бир нигоҳ ила мен хоксорининг
Бир кун бўлурки васл ила чин бахтиёр этар.

Нозу тағофил этса ҳам аввал Ҳабибийга,
Узмам умидим охири шафқат шоир этар.

1966

САРФАРОЗ

Мени кўрса кулиб ёрим қўл ушлаб сарфароз айлар,
Мабодо бўлса ағёрим тағофил бирла ноз айлар.

Нигорим турфа ҳам зебо, ўзи дилкаш, кўзи шахло,
Сўзи ширин фараҳафзо ҳама изҳори роз айлар.

Қочиб ҳар бемуҳаббатдан, яна бебаҳра улфатдан,
Қуруқ беҳуда суҳбатдан ҳамиша эътироз айлар.

Гўзал, озодаю танноз зеҳи хушхону хушовоз,
Ўқиб «Ушшоқ» ила «Шаҳноз», қўлида сози соз айлар.

Етолган васл боғига назар қил деб қулоғига,
Ўзи ташлаб аёғига ўпиб арзу ниёз айлар.

Қарам кўрсатди гуно-гун қилиб кўнглим қушин мафтун,
Ўмидим шул мени маҳзун қарам кўп, жаврин оз айлар.

Қуюндек айланиб гирён, Ҳабибий, бўлди деб сарсон,
Рақиблардан қилиб пинҳон, сўраб ҳол имтиёз айлар.

1968

ЖАНГЧИЛАР

Эй буюк, голиб, маҳоратли муқаддам, жангчилар
Биздаги нусратга таҳсин этди олам, жангчилар.

Ҳар томонга тирқираб қочмоқдадур босқинчилар,
Бўлғай оламда бу хил шармандалик кам, жангчилар.

Ёвга раҳм этманг, уринг, ҳайданг, суринг, берманг омон,
Зарбали даҳшатни айланг зам уза зам, жангчилар.

Бир нафас фурсатни бой берманг, ғанимат, интилинг,
Тинмайин, тиндирмайин бир лаҳза, бир дам, жангчилар.

Ҳақ эгилгай, синмагай, ёр бўлди бизларга зафар,
Тор-мор айланг, беринг душманга барҳам, жангчилар.

Бундоғ ифлосу палидларни қириб ташланг тамом,
Қолмасин озода дилларда киру ғам, жангчилар.

Арғумоқлар ўйнатинг майдон аро, иш кўрсатинг.
Ҳар бирингиз жангда бир Баҳрому Рустам, жангчилар.

1944

МУСТ ӨД

Жоно, караминг бирла шарафли назаринг бор,
мендан хабаринг бор,
Куйингда неча волау шайдо башаринг бор,
кўп ғамзаларинг бор.

Бўлдинг не ажаб мунча малоҳатлиғ ширин сўз,
эй, шўхи қаро кўз,
Оғзинг тўла ё хушмаза ҳалвойи таринг бор,
тотлиғ самаринг бор.

Гул-гул очялиб, сочи тараб чиқдинг аломат
ҳар кундаги одат,
Зебо безаниб, қўлда, қулоқларда заринг бор,
олтин камаринг бор.

Дурдона тишинг, лаъли лабинг ҳам қора холинг
бу хусни камолинг,
Ҳар лаҳзада, ҳар кимсага сеҳринг, ҳунаринг бор,
лаълу гуҳаринг бор,

Тунлар тўлин ой, кундузи хуршиди жамолинг,
халқ ичра мақолинг,

Дил олмида кечаю кундуз гузаринг бор,
шамсу қамаринг бор.

Уртайди юракларни агар сўзга лаб очсанг,
сўз шахдини сочсанг,
Оташ нафасим сен менинг, ўтлиғ асаринг бор,
балким шараринг бор.

Ҳар ерда кўнгил мулки бўлур сенга мусаххар,
йўқ шубҳа муқаррар,
Лафзингда Ҳабибийгаки шахду шакаринг бор,
фатҳу зафаринг бөр.

1960

ЯНА МУСТАЗОД

Озод Ватаним бўлди оқ олтин била донгдор,
хурматга сазовор.

Ҳар ишга маҳоратли, дадил, сергаку тайёр,
жангларда зафардор.

Чўлларда тузиб дабдабали шаҳр ила қишлоқ,
уйлар маданий, оқ,
Меҳнаткаш элим нур ичида бахти бўлиб ёр,
иқболи жиловдор.

Гул-гул очилиб яшнади ҳар гулшану боғлар,
порлайди чароғлар,
Яйрайди ҳама завқ ила хушбахра бу гулзор,
сувлар тўла анҳор,

Тобора ривож олди ҳунар, ўсди саноат,
бу айни саодат.
Ҳар турли завод-фабрикалар бирла улуғвор,
ҳар тўғрида илғор,

Кон эрди буюк тоғлару саҳролар, адирлар,
очилди бу сирлар.

Нефту, кўмиру, газ, темир ўлкамга мададкор,
фан аҳли хабардор.

Ғолиблик ила бўлди жаҳон ичра ягона,
қудратга нишона.

Учмоқда тўлиб кўкда пўлат лочину шунқор,
чаққон бари, ҳушёр.

Мангу яшасин шонли, улуғ партия доно,
то тургунча дунё.

Умр ичра, Ҳабибий, ёзай олқиш била ашъор,
мардона, фидокор.

**ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ СЕВИҚЛИ ШОИРИ БЎЛМИШ
ҒАФУР ҒУЛОМНИНГ БЕМАҲАЛ ВАФОТИ УЧУН АФСУС
ТЎЛҚИНИ БИЛАН ЁЗИЛГАН ТАРИХИЙ МАРСИЯ**

Во дариғо, келди даҳшат бирла шўришли хабар,
Оҳ тортиб ушладим бошимни, бўлдим беҳузур.

Рехлат этмиш жонажон фарзанди ўзбек халқининг
Шоирини ширин забону соҳиб идроку шуур.

Баҳр олиб ибратнамо ҳар шеърдан ёшу қари,
Ўзбекистон зийнати деб халқаро фаҳру ғурур.

Камтару лобар, улугвор олиму фозил эди,
Ҳар кўнгилга оқилона бахш этиб, файзу сурур.

Яйраб эркинликда ўтди давру давронлар суриб,
Кеча-қундуз бошига бахтин қуёши сочди нур.

Улмас оламда сўзи аммо ўзи ўлган билан,
Ҳар дилу ҳар уйда эл сақлайди бенуқсу қусур,

Кетди дўстим, бош олиб сайд этди сайёди ажал,
Таърихин дедим, Ҳабибий, (жонажон шоир Ғафур).

1966

БЕМАҲАЛ ҚОР

Мевалар гуллаб, гиёҳлар яшнаган, эрди баҳор,
Эй фалак, сендан кўринди бемаҳал расму шиор.

Бир мингу тўққиз юз ўттизинчи йил эди,
Апрель ўн етти-ю, эрта соат ўнда ёғди қор.

Зарра қўрқув бизда бўлмас ёки ишни тўхтатиш,
Қанча қилсанг бу каби рашку ҳасадлар ошқор.

Ёмғиру қорингни тўхтат, шошма, бўлма беқарор,
Бир куни бўлгайки илму фан берур сенга қарор.

Янги даврон шеvasи келди мусаффо хушҳаво,
Сен ҳам энди тан бериб қил янгиликни ихтиёр.

Эски одатларни тарк айла, совуқлик қилма кўп,
Ҳар иш ўз вақтида бўлса қилгай инсон эътибор.

Соқие, кўнглимга ўт ёқ оташин ранг май билан.
Бу совуқликдан, Ҳабибий, қалтираб чолдим дутор.

1939

ЯШНАДИ

Яшнади ҳур диёр, бағри кенг пахтазор,
Соф ҳаво, беғубор халқимиз бахтиёр.

Ёш ўғил ҳам қизим юзлари қирмизим,
Порлаган юлдузим илм эруру ихтиёр.

Бахт эрур меҳнати, меҳнати давлати,
Давлати ҳурмати, тоабад барқарор.

Ваъдага чин вафо дилдаги муддао,
Барча ёр ошино, бир тилак, бир шиор.

Дуняга мўътабар кунда бир хушxabар
Сўзлайин мухтасар гуллади рўзғор.

Халқаро сарварим, энг ватанпарварим,
Партиям раҳбарим, меҳрибон ғамгузор.

Эй Ҳабиб, ўйна, кул, турмушинг бўлди гул,
Чекмасин ғам кўнгул, бўл яшаб навбаҳор.

1960

МУБОРАҚ ЁШ

Кўрдим оламга келиб саксон кузу саксон баҳор,
Бу баҳору кузни ким кўрса дегайлар, бахтиёр.

Водийи саксонгача турли-туман пистирмадан,
Кўп ҳаводислар ҳужум айлар ниҳону ошикор.

Бу сафар қаттиқ, узоқ йўлдоши сабр ўлмоқ керак,
Йўлма-йўл тўфону бўронларга ҳам бўлгай дучор.

Посибон бўлмай киши ўз нафсига, қўйса қадам —
Йўл хатарли кўп тойилмоқ эҳтимолу хавфи бор.

Гов бўлиб даҳшатли дарёлар, доvonлар дуч келур,
Етмоғи манзилга мушкулдир, юриб лайлу наҳор.

Шоду қайғу бирла умр ўтқаргай эл ким бўлса ҳам,
Ҳар бир инсонга жаҳон кенг бўлса гоҳи, гоҳи тор.

Бу узоқ йўл рангиму билмам соқолу сочим оқ,
Ё хазон фасли келиб ёғмиш сариқ юз узра қор.

Бахтим излаб шаҳру қишлоқларга кўчдим дарбадар,
Топдим охир бу муқаддас пойтахт ичра қарор.

Оврилиб соврилмадим тун-кун, Ҳабибий, шукр этай,
Соябоним, давлатим қўллаб ҳамиша бўлди ёр.

1970

**«ЗЕ» ҲАРФИНИНГ
ЗАБАРДАСТЛАРИНИНГ
ЗАКОВОТЛАРИ**

ЛЕНИН УЧУН

Ўзбекистон элимиз, ўлкани обод этамиз,
Ўзни рус халқи билан бир улуг авлод этамиз.

Дашту саҳроларимиз бўлди бутун боғу чаман,
Турли-турли заводу фабрика бунёд этамиз.

Топшириқ бўлса не иш бизга улуг партиядан,
Танда жон борича ижро қиламиз, шод этамиз.

Маърифат ўсди тараққий топиб, авж олди ҳунар,
Хилма-хил техникаю мўъжиза ижод этамиз.

Бизнинг оқ олтину конлар бари иқболу зафар,
Ёвни яксон қиламиз, зарб ила барбод этамиз.

Ўсди ахлоқу адаб бирла ўғил-қизларимиз,
Эски афсонани чин Ширину Фарҳод этамиз.

Бизни ҳурликка чиқарган отахон Ленин деб,
Барча ёшу қари олқишлар ила ёд этамиз.

1944

ИНСОН АЗИЗ

Ақлу сўз бирла жаҳон бўстонида инсон азиз,
Келди бу инсон азиз, андоғки, танда жон азиз.

Сўзида бўлса ишончу аҳду паймонда вафо,
Қилгуси, ҳар жойда бундоқ аҳд ила паймон азиз.

Бўлса ҳар кимда ҳалол меҳнат, ирода, орзу,
Соф юрак, гайрат, муҳаббат, илм ила урфон азиз.

Соҳиби илму ҳунар бўлмоқ керакдир аввало,
Биз яшаб турган замонда бўлмагай нодон азиз.

Халқимизга зебу зийнат, мамлакатнинг қудрати,
Пахта майдонида кўрсатса ўзин деҳқон азиз.

Баъзилар меҳнатда меҳнат қаҳрамони ном олиб,
Зўр шараф тонди, эл ичра бўлди беармон азиз.

Эй Ҳабибий, ҳарна борлик бўйсуниб инсон учун,
Қилгай инсон хизматин инсон азиз, инсон азиз.

1945

СЎЗ

Эл ичра босмагай иш олға, бўлмаса то сўз,
Кўнгилга баҳра берур, берса яхши маъно сўз.

Жаҳонда сўз тўла, аммо бари баробар эмас,
Тафовут айлади қийматда пасту боло сўз.

Бировда бўлса ширин сўз, тамоми нафъу ҳузур,
Бўлур бировда қуруқ, мағзи йўқ, тамошо сўз.

Тасаддуқи бўлайин баъзи-баъзи сўзларнинг,
Юрак мадори бўлур, турфа ғайратафзо сўз.

Лаб очмас ўйламайин сўзга соҳиб андиша,
Бажаргай ўз сўзини сўзлаганда доно сўз.

Тонарму арслон изидан, йигит сўзидан деб,
Мақол бордир, ажойиб, чуқур муаммо сўз.

Вафони кўзла, Ҳабибий, Ватанга сўз берсанг,
Чароки бўлди кўнгил сафҳасида имзо сўз.

ЯНА СЎЗ ҲАҚИДА

Бизга минг йиллар қиё боқмай, бўлиб бегона сўз,
Доймо шеър аҳлини қилган эди афсона сўз.

Қай куни майдонда тикланди адолат байроғи —
Қилди шеърим лашкарин голиб, очиқ пешона сўз.

Бермаган эрди хурофот аҳли эрк, ашъор учун,
Катта йўл очди, зафар топди бу кун мардона сўз.

Бўлди жонпарвар қўшиқлар, яллалар эл оғзида,
Ҳар сўзимни айлади қимматбаҳо дурдона сўз.

Ёнди иқболим чароғи парпираб, ўчмас мудом,
Бўлди атрофимда ўйнаб айланиб парвона сўз.

Бахтиёр ўлкамда сўз оқланди оқ олтин каби,
Гуллади, гул-гул очилди гуллагандек шона, сўз.

Зўр шараф топдим, Ҳабибий, оқибат эл қошида,
Дил тўлиқ завқу бошимда давлатим, ҳамхона сўз.

1949

ТАЛАБИМ

Талабим то абадий шафқатингиз,
Ҳавасим кунда ширин суҳбатингиз.

Шарафим бахтим эрур гоҳи кулиб
Боқасиз лол этадур савлатингиз.

Не ажаб, сизга ҳам вола экан,
Магарам бўлмаса бир хислатингиз.

Қараму лутф ила аҳд айладингиз,
Бўладур энди қачон фурсатингиз.

Кўзимиз йўлда, келинг бўлса агар
Чаманим сайри учун рағбатингиз.

Ҳама дам ёндашадур икки рақиб,
Не бало ҳамдамингиз, улфатингиз.

Дилу жон сизга бўлиб ёру, Ҳабиб,
Юрагим ичра яшар ҳурматингиз.

1960

ПАХТАМИЗ

Ўзбекистон кўксиди очилди гавҳар пахтамиз,
Ишчи-деҳқонлар бу фанда заргару зар пахтамиз,

Кечалар порлаб-чарақлаб яшнаган юлдуз эмас,
Жилва бирлан кўкда акс этмиш муқаррар пахтамиз.

Эҳтиром айлаб Ватан аҳлин, тўқулган чоғлари
Бўлди ўз шаънига лойиқ зебу зевар пахтамиз.

Айладик меҳнатни биз шону шараф деб эътиқод,
Кўнглимизни тўлдириб, қилди мунаввар пахтамиз.

Чеҳр очиб ҳар эрталаб бир ўзгача пардоз ила,
Дам-бадам элга бағишлар завқи дигар пахтамиз.

Давлатим, фаҳрим заводларда оқ олтин тоғ-тоғ,
Бўлди зўр шухрат қозонмоққа сабабгар пахтамиз.

Мақтасам, ҳар қанча мадҳ этсам, Ҳабибий, шунча оз,
Чунки тобора кўпаймоқда саросар пахтамиз.

1946

УЛУҒ БУРЧ

Ҳар ишни партия топширса биз бажо қиламиз,
Ҳамиша бизга улуг бурч эрур, адо қиламиз.

Баҳодирона садоқатли ҳур диёр аҳлин,
Ҳар ишда қалбига сайқал бериб, зиё қиламиз.

Ватанга меҳру муҳаббатли посбонлармиз,
Бу тоза тупроғини кўзга тўтиё қиламиз.

Канал қазиб, оқизиб сувни ташна саҳрога,
Иковни бир-бирига ёру ошно қиламиз.

Қаерда бўлса экин битмаган қўриқларни,
Шарафли меҳнатимиз бирла кимё қиламиз.

Гўзал-гўзал чаману пахтазор этиб чўлни,
Безантириб неча нақшин бино бино қиламиз.

Ҳабибий, ёшу қари бирла ҳар план узра,
Элимга ваъда бериб, ваъдага вафо қиламиз.

1947

ХУШ КЕЛИБСИЗ

Бу кун кулбамга жоно, хуш келибсиз,
Тилак бўлди муҳайё, хуш келибсиз.

Кўзимнинг нурини айлай поёндоз,
Келиш хўп келди зебо, хуш келибсиз.

Ширин суҳбат қуриб қаймоқлашайлик,
На хуш келмоқ бу танҳо, хуш келибсиз.

Келиш бўлмас келишган бу келишдек,
Келишни қўйманг асло, хуш келибсиз.

Келиш узра келишдек хўп келишдик,
Келинг албатта гоҳо, хуш келибсиз.

Келиш хуш келдию кўнглимга ёқди.
Кетиш хуш келмас аммо, хуш келибсиз.

Яшанг бахту саодат бирла доим,
Туринг тургунча дунё, хуш келибсиз.

Ҳабибий, шубҳасиз ҳал бўлди эмди
Неча мушкул муаммо, хуш келибсиз.

1961

ЧЕВАРЛАР

Пахтазор ичра кирар эрта саҳар, қизларимиз,
Халқ учун, давлат учун тергали зар, қизларимиз.

Сочларин бошларига турмаклашиб ғайрат ила,
Топдилар суръат учун янги ҳунар, қизларимиз.

Икки қўл тенг ҳаракат қилгай ажаб шох оралаб,
Ҳар бири бир-биридан уста, чевар қизларимиз.

Қундалик нормаларин юз қилишиб юзлари оқ,
Гоҳи шўх ялла қилур, гоҳи лапар, қизларимиз.

Тер тўкиб оқу қизил гуллар ила ҳамранг эрур,
Терганин ҳар чигити, юздан асар, қизларимиз.

Зўр тилак қалбида бор ақлу, номусу ор,
Меҳнатин ҳосили мўл, тотли, шакар, қизларимиз.

Офарин деди ҳама ёшу қари, завқи тўлиб,
Раҳмату олқиш олиб топди назар, қизларимиз.

1956

КОМСОМОЛЛАР ҚУШИҒИ

Ватанпарвар, баҳодир, элга йўлдош комсомолларсиз,
Билимдон, аҳли дониш паҳлавон ёш комсомолларсиз.

Емон мақсад билан ҳақ йўлга гов бўлган ғанимларни
Жасорат бирла қилган сирларин фош комсомолларсиз

Ёвуз душманга барҳам берган, урган тор-мор этган,
Қилиб даҳшатли зўр жангларда бардош, комсомолларсиз.

Очиб сонсиз қўриқларни гулистон айлаган чоғда,
Диловар қаҳрамонлар бирла сафдош комсомолларсиз.

Шарафли партия қўлтиқлаб, ардоқлаб етиштирган
Самимий, энг яқин, гўё кўзу қош, комсомолларсиз.

Хур ўлкаминг мадори, шавкати, шони, улуғ авлод,
Қувонгайман, Ҳабибий, қон-қариндош комсомолларсиз.

1948

ИШЧИ УРТОҒИМГА

Эй муҳаббатли, қадрдон дўстимиз, ўртоғимиз,
Чин кўнгил бирла элим, юртим суянган тоғимиз.

Қаҳрамонлик қилдингиз майдони меҳнатда мудом,
Зарга айланди Ватанда тошимиз, тупроғимиз.

Авж олиб сизлар билан ишлаб чиқармоқ шеваси,
Нур сочиб тобора юксалмоқдадир байроғимиз.

Бу гўзал гулшанга чанг солмоқда душман кўз тикиб,
Бўлмагай зоғу зағонларнинг макони боғимиз.

Келса ёв биздек баҳодирлар учун номусу ор.
Қувлагаймиз, қолмасин дилда-юрақда доғимиз.

Жангчиларга ҳар маҳал, ҳар жабҳада ёрдам беринг,
Биз ҳам эрмиз, жангга чорлар белдаги белбоғимиз.

Эй Ҳабибий, тушмасин гарданга қуллик занжири,
Оғзимиздан кетмасин нону суту, қаймоғимиз.

1944

ДИЛДОРИНГИЗ

Ургулай бўлсам гўзал Ширин каби дилдорингиз,
Меҳнату роҳатда ҳамдам ёнингизда ёрингиз.

Навқирон, хушқомату лобар, диловарсиз ажиб,
Ким кўзу кўнглимни олди оташин рухсорингиз.

Сухбатингиз оҳким бир дамда мафтун айлади,
Жон бағишлаб турфа жонпарвар, шакар гуфторингиз.

Бўлди бағрим қон чиқолмай бир қадам остонадан,
Раҳм этинг, мен нотавон йўл узра бўлдим зорингиз.

Дардманди ишқ эрурман эй ҳақими ҳозиким,
Чорасозим сиз, давоси васлингиз-дийдорингиз.

Бошим узра келсангиз жавлон уриб от ўйнатиб,
Йўлингизда жон фидо қилмоққа мен тайёрингиз.

Эй Ҳабибий, ўз-ўзимча ойга сўзлаб кечалар,
Лаҳза ҳам уйқуга бормас кўз бўлиб бедорингиз.

ҲАНУЗ

Оҳким келмоқчи эрди, келмади ёрим ҳануз,
Ҳар маҳал ўз аҳдида турган вафодорим ҳануз.

Лола рухсориға хол айлай десам кўз мардумин,
Жилвагар бўлмас кўзимда лола рухсорим ҳануз.

Сабзалар бўлди пояндозу очилди ғунчалар,
Интизори мақдамидир боғу гулзорим ҳануз.

Телбараб тун-кун қуюндек айланурман ахтариб,
Уйламасму қайда қолди деб дилафгорим ҳануз.

Арзи ҳол этдим садоқат устида жон кўйдириб,
Нега таъсир айламас тасдиқу иқрорим ҳануз.

Кўнглимиз ғаш, дил мушавваш не учун келмайди деб,
Билмадим бир йўл хабар олмайди дилдорим ҳануз.

Мунча бепарво Ҳабибийнинг ҳабиби демаким,
Етмаган ёким қўлига ёзган ашъорим ҳануз.

1962

КЕЧА-КУНДУЗ

Ўзингсан менга ҳамдам кеча-кундуз,
Қошимдан кетма бир дам кеча-кундуз.

Кўзимдан бўлса ғойиб лаҳза расминг,
Ўраб келгай алам-ғам кеча-кундуз.

Югурдим дарбадар шавқингда йиглаб,
Кўзимда тўхтамас нам кеча-кундуз.

Бўлиб шайдо сени бир кўрса шаксиз,
Йўқотгай ўзни одам кеча-кундуз.

Кезай ўлгунча мен бир кекса ошиқ,
Асо қўлда, қадим ҳам кеча-кундуз.

Ажабким юрсам излаб чўлда-кўлда,
Хаёлинг яхши маҳрам кеча-кундуз.

Ҳабибий арзини, жоно қабул эт,
Бўлай ёнингда мен ҳам кеча-кундуз.

1970

«СИН» ҲАРФИНИНГ
САОДАТМАНДЛАРИНИНГ
САРВАРЛАРИ

БЕРЛИН ФАТҲИНИНГ ТАРИХИ

Жаҳонда бормиким бизнинг Ватандек ашрафу ақдас,
Гўзал, бир хушҳаво, тупроғи, боғу гулшани наврас.

Вафо расмин бўзиб, андишайи хом бирла макр айлаб,
Босиб олмоқ учун от қўйди бирдан тўдайи нокас.

Элим сар-сар каби юрди, югурди тор-мор этди,
Тўзиб тоқат қилолмай, қочди душман мисли хору хас.

Шошилмай, тўхтамай сурдик, зафар бизларга ёр бўлди,
Бу шўришлик уруш охир бориб Берлинда бўлди бас.

Бўлиб даҳшатли жанглар, ўтди сонсиз даври давронлар,
Бунингдек фатҳу нусрат кўрмаган бу гунбази атлас.

Ҳабибий, офарин деб, тан бериб сўрсанг неча оқил.
Деди тарихи фатҳин (мард совет байроғи) бўй эгмас.

1945

НОДИРИ ДАВРОН

Сенингдек нодири даврон топилмас,
Менингдек софдилу виждон топилмас.

Кўнгил мулки жамолинг бирла ойдин,
Юзингдек бир маҳитобон топилмас.

Кўзим тун-кун йўлингда интизоринг,
Висолингдин бўлак имкон топилмас.

Неча кўп бўлса ҳам жанони дилкаш,
Сенингдек дилкушо жанон топилмас.

Агар жон кетса ҳам, сен кетма зинҳор,
Билурсан менга сенсиз жон топилмас.

Юзингни кўрса ким ҳайратда аммо,
Тиниқ ойнадек ҳайрон топилмас.

Муҳаббатдан, Ҳабибий, сўзладим кўп,
Нечоглиғ сўзласам ёлгон топилмас.

1960

ИНДАМАС

Билмадим айбим надур кўрганда дилдор индамас,
Ноз эрурму ё ғазабдур нозанин ёр индамас.

Турганимда сўз умид айлаб йўл узра термулиб,
Лоақал бегонавор ўтганда бир бор индамас.

Ишқ савдоси билан савдойи бўлдим ухламай,
Сурати аҳволи зоримдан қилиб ор индамас.

Ҳаддин ошди нотавон кўнглимда дарду ҳасрати,
Йиғламайму севги дардин қилсам изҳор индамас.

Жонга роҳат бўлгай «Ушшоқ» айла жононим десам,
Машқ этар илгига соз олганда «Гулёр» индамас.

Кўз учи бирла боқиб кулди билинди шунчалар,
Шарм этиб бегоналар олдида ночор индамас.

Сафҳаи рухсорим узра шарҳи дилдан бир ғазал,
Кўз ёшим бирла, Ҳабибий, ёздим ашъор индамас.

1925

ГУЛЧЕҲРА ДИЛДОР

Уйласам гулчеҳра дилдоримга дилдор ўхшамас,
Лола ранг рухсорига ҳар лола рухсор ўхшамас.

Дилраболик расмида ахлоқу атвори гўзал,
Боҳсангиз ҳар бир гўзал ахлоқу атвор ўхшамас.

Лобарона юрса таннозим чаманда айланиб,
Ўзгалар таннозу лобарликда зинҳор ўхшамас.

Ялла қилса соз ила «Гулёр»у «Шаҳнозу» «Ажам»,
Роҳат афзолиғда ҳар «Шаҳнозу» «Гулёр» ўхшамас.

Ҳар кишининг таъбига лойиқ севиқли ёри бор,
Толеимдин ўргилай ёримга ҳеч ёр ўхшамас.

Иштиёқи васли қалбимда ҳамиша жуш урар,
Васли гулзорида бўлсам ўзга гулзор ўхшамас.

Маҳвашимнинг суратин чиздим, Ҳабибий, шеър ила,
Кўрсатурда суратин шеъримга ашъор ўхшамас.

1961

ДАРКОР ЭМАС

Менга, жоно, сендин ўзга дилрабо даркор эмас,
Дилга ҳам васлингдин ўзга муддао даркор эмас.

Ҳар замон кўрсам ёшим улғайса ҳам, эй сарвиноз,
Қоматим ҳам бўлмагай қўлга асо даркор эмас.

Ургилай қўйсанг қадам кулбамга равшанроқ этар
Кўзларимни хоки пойинг, тўтиё даркор эмас.

Гул юзинг бирла фараҳ топгай кўнгил ғамлар кетиб,
Сайри гулзору чаман касби ҳаво даркор эмас.

Зулфинг ишқ аҳлин димоғин чоғ этар сунбул каби,
Нофаи тотор ила мушки хито даркор эмас.

Сухбатингни завқи масту майпараст айлар мени,
Бодайи ноб айлаган кайфи сафо даркор эмас.

Ялла қилса уйғониб ёринг, Ҳабибий, субҳидам,
Нағма пардоз андалиби хушнаво даркор эмас.

1968

АТЛАС

Бўлиб олий табиат халқимизга мўътабар атлас,
Музейян ўлканинг ҳар ёғига қилсам назар атлас.

Қўёшнинг тобиши бирла жило берганда ранго-ранг,
Ажойиб кўрсатур ҳар тобланишда бир ҳунар атлас.

Мулойим турфа ҳам роҳат бадан оромижон эркак,
Бу гулшанда хотин-қизлар эса товус пар атлас.

Ярашгай мунча ҳам гулчеҳра қизларга бўлиб зийнат,
Кўнгилдан кеткизиб гаш бўлса қилгай мисли зар атлас.

Безанди ҳур Ватан тўйхонадек атласга чулғанди,
Кўринг ҳар кўча-қўю хонадонлар сарбасар атлас.

Ўзига жалб этиб кўрган замон атласфуруш қизлар,
Кўзимни олди билмасман бўлиб қизлар магар атлас.

Ривож олди, Ҳабибий, халқаро тобора бозори,
Бўлиб ҳар нақшу, рангу нусха ҳар хил жилвагар атлас.

ЕЧИЛМАГАН ТУГУН

Судралиб ялқов юрар ё масту, ё хушёр эмас,
Шалпайиб ётмоқ иши ё уйқу, ё бедор эмас.

Соядек бир гавда бўлғай жилвагар кўз олдида,
Бу нечук инсон эрур ё йўқ эмас, ё бор эмас.

Қамчилик устида ким сўз очса тургай бўзрайиб,
Қон қилур одамни ё инкору, ё иқрор эмас.

Хонадони узра ҳам суду зарарни ўйламас,
Не бало ўз аҳлига ё душману, ё ёр эмас.

Ҳар маҳал ҳешу тобору маҳраминг ёнингда, ул —
Лекин иш вақтида йўқ, ё ҳешу, ё агёр эмас.

Кун кечиргай бошқаларга юк бўлиб, сурбет бўлиб,
Қандайин турмуш бўлур ё ишда, ё бекор эмас.

Охириин ўйлаб, Ҳабибий, ҳар замон қотгай бошим,
Эпсизу ношуд, бўшанг, ё соғу, ё бемор эмас.

1960

ЎХШАМАС

**Партиямдек чин қадрдонга қадрдон ўхшамас,
Шавкату шонига ҳар бир шавкату шон ўхшамас.**

**Соябон бўлмоқ Ватан узра қўмондонлар иши,
Биздаги маршал қўмондонга қўмондон ўхшамас.**

**Илму фан авж олди гўё бўлди бир дорилфунун,
Гуллаган-ўсган бизнинг давронга даврон ўхшамас.**

**Бизда майдонларки поёнсиз оқ олтин конидир,
Олтин унмоқда бу майдонларга майдон ўхшамас.**

**Яшнади боғу гулистон, бўлди озод ўлкамиз,
Яшнамоқда ҳар гўзал боғу гулистон ўхшамас.**

**Бўлди меҳнат қаҳрамони давримиз деҳқонлари,
Бизни деҳқонларга асло ўзга деҳқон ўхшамас.**

**Бўлдим эркин эл қаторида, Ҳабибий, бахтиёр,
Партиямнинг топган имконига имкон ўхшамас.**

1942

«ШИН» ҲАРФИННИНГ
ШАҲБОЗЛАРИНИНГ
ШАВКАТЛАРИ

ҚОРА КҮЗ

Нахуш ул гўзал қаро кўз ҳама эл фидоси бўлмиш,
Магарам мусаххар этган кўзининг қароси бўлмиш.

Гўзалим гўзаллар ичра гўзалу ягона дилбар,
Гўзалимнинг кўп гўзаллар биладан адоси бўлмиш.

Кўз учида боқди бир йўл қилиб ўзгача табассум,
Юрагим дукиллаб урди бу ҳамон вафоси бўлмиш.

Кўзим ой юзига тушгач бўладур кўнгил мунаввар,
Яширин мунаввар этган юзининг зиёси бўлмиш.

Кезадир ҳамиша кўнглим, талаби висолу суҳбат
Яна қурмағурда, билмам, нима муддаоси бўлмиш.

Кеча-кундуз ошиқ аҳли йўли узра мунтазирдир,
На учунки ташналарнинг юрагин давоси бўлмиш.

Агар учрасам, Ҳабибий, кетар эрди ақлу идрок
Ўзи лола бўлгай ул ҳам, ажабо, ҳаёси бўлмиш.

1950

АЖОЙИБ УҒИЛ-ҚИЗЛАР

Замона коинот асрорини қилмоқда бир-бир фош
Бўлиб бир-бирга фан олимлари ҳамкору ҳам йўлдош.

Ҳаётин илм учун бахш айлаган содиқ талабчанлар.
Чиқарди санъатин майдонга иш узра қилиб бардош.

Етишди ҳар етук олимлар олға интилиб тун-кун,
Бу кун ҳайратда қўйди олам аҳлин, бўлсалар ҳам ёш.

Муҳаббат боғлаб ўз устозига ёндашди, йўл топди,
Яқин бўлди чунон ҳам бир-бирига мисли кўзу қош.

Очиқ юз бирла эркин халқу давлат қошида эмди
Берур комига лаззат олсалар оғзига нону ош.

Гумону шубҳага йўл бермагай фан қудратин кўрган,
Бўлиб равшан аниқ билдимки, райҳон ундирар деб тош.

Ҳабибий, фахр этарман ўз кўзим бирла кўриб ҳар дам,
Ажойиб ҳар ўғил-қизларки лобар бизга қон-қардош.

1961

ОЛҚИШ

Дилимда ишқу меҳринг тилда олқиш,
Ҳамиша кеча-кундуз ёз ила қиш.

Шарафли суҳбатингдан баҳра олмоқ,
Ажабким бўлди менга энг зарур иш.

Узоғдан бўлса ҳам кўрсам бўлиб шод,
Агар бир кўрмасам андуҳу қоҳиш.

Уқирман дам-бадам ишқий ғазаллар,
Қилурман гоҳи ялла, гоҳи хониш.

Чаманда ухламай булбул саҳарлар,
Менингдек хониш этгай дема нолиш.

Юракда сақладим ишқингни пинҳон,
Мабодо бўлмағай деб элда миш-миш.

Эшит арзимни ёдим жонажоним,
Ҳабибий, тушди бир кўнглимга хоҳиш.

1961

«СОД» ҲАРФИННИНГ
СОДИҚЛАРИНИНГ
САДОЛАРИ

ИХЛОС

Агар қилса киши меҳнатга ихлос,
Қилибдур халқ ила давлатга ихлос.

Қўлидин бермас ахлоқу адабни,
Кам этмас олқишу раҳматга ихлос.

Керак инсон учун инсонга ҳурмат,
Қариндош ёру дўст, улфатга ихлос.

Яқин бўлгай ҳамиша яхшиларга,
Юракда қайнаса хизматга ихлос.

Очилгай турли асрору муаммо,
Кўпайса неқадар ҳикматга ихлос.

Адабни бедабдан ўрганур ким,
Очиб кўзни қилур ибратга ихлос.

Ҳабибий, ҳарна иш гайратга боғлиқ,
Шунинг-чун элда кўп гайратга ихлос,

1961

ХОС

Дилга орому фараҳ бермоқ дилоромимга хос,
Бу ниҳон сирни демак изҳору эъдомимга хос.

Дам-бадам фикру хаёли кўнглим ичра мавж урар,
Кўп умиду орзулар субҳ ила шомимга хос.

Илтифоту раҳму шафқатлар ишорат остида,
Тилга олмоқ васфини ижоду илҳомимга хос.

Истаганча ҳамнафас бўлсам тонг эрмас ёр ила,
Ёр беағёр суҳбат қутлуғ айёмимга хос.

Васли ёру ишқ завқин билмагай бебахралар,
Лаззати базм висоли мақсаду комимга хос.

Жилвагар бўлмоқ табассум бирла оҳиста боқиб,
Лаҳза-лаҳза бодайи гулгун тўла жомимга хос.

Мен Ҳабибийни Ҳабибим деб ҳабибим сўзласа,
Бу Ҳабибий айни бахтимдур менинг номимга хос.

1961

«ЗОД» ҲАРФИНИНГ
ЗАИФЛАРИНИНГ
ЗАРБДОРЛАРИ

АРЗ

Эй сабо, еткур бориб мендин қадрдонимга арз,
Яъни ул жон бирла тенг шафқатли жононимга арз.

Сухбатидир мен учун ороми дил жон роҳати,
Ташнаман ширин зулоли оби ҳайвонимга арз.

Мен бу ерда орзуи васли бирла интизор,
Ўзгалар бирла у ерда шоду хандонимга арз.

Бўлди мушкул мунча ҳам гоҳо жамолин кўрмагим,
Меҳрибон ҳожатбарору мушкул осонимга арз.

Бор гоҳида ўпиб остонасин таъзим ила,
Сўнгра қил ўзни тутиб соҳиб шараф-шонимга арз.

Тонг эмас тонг чоғи қилса марҳамат кулбам сари,
Бўлса равшан кўзларим хуршиди рахшонимга арз.

Мен Ҳабибий, назми-ла изҳори аҳвол айладим,
Яхши таъсир айласа шояд ғазалхонимга арз.

1961

ҒАРАЗ

Бўлса матлаб суҳбатинг ширин мақолингдур ғараз,
Кўйинг атрофида кезмоқдан висолингдур ғараз.

Телба кўнглим ҳар тарафга қилса жавлон айб эмас,
Лаҳза таскин топғали фикру хаёлингдур ғараз.

Ухламасдан ойга боққан кечаларда мақсадим,
Ой эмас, эй ой жамолим, ой жамолингдур ғараз.

Оқ юзингга термулиб ҳайратда боғланса не тонг,
Кўзларимнинг мардуми ўз жинси холингдур ғараз.

Чиқса оғзимдан муҳаббат сўзлари беихтиёр,
Тоҳиру Фарҳоду Мажнундан саволингдур ғараз.

Ташналарни қонидур лафзинг, зилолинг сўзласанг,
Сўзла, жоно, ташнаман лафзинг зилолингдур ғараз.

Номи покингни Ҳабибий, тилга олсам ҳар маҳал,
Дилда донм олқишу, бахту камолингдур ғараз.

1961

«ИТҚИ» ҲАРФИННИНГ
ТАЛАБАЛАРИНИНГ
ТОҚАТЛАРИ

ХАТ

Жанобингдан олиб келтирди бир гул чеҳра дилбар хат,
Кўзимни қилди равшан ҳам димоғимни муаттар хат.

Келиб топширди элдан ёширин саҳву хато қилмай,
Садафдек хифз этиб конвертинг ўз кўксига гавҳар хат.

Қўлимга олдим одобин бажо айлаб қулоқ солдим,
Гапирди кулгу бирла ҳар газалда шаҳду шаккар хат.

Ёмон кўзли, бузуқ ният, ҳасадли душман аҳлига,
Алифлар тиғу аммо нуқталар пайкону лашкар хат.

Гулу гулзору, боғу бўстон сайрин гапирмасман,
Томоша айласам насрину, райҳону санавбар хат.

Маю майхонаю, соқию мутрибни ҳавас қилмам,
Менинг-чун ҳар сўзи бир мутрибу, соқию соғар хат.

Қалам киприк таҳайюр коғозига кўз ёшим бирла,
Ҳабибий, сенга ёздим қосидим гўё кабутар хат,

1913

ҒАЛАТ

Юрса ким нотўғри йўлга ақлу виждони ғалат,
Ақлу виждони ғалатким бўлди бил қони ғалат.

Рост бўлгай ростлар ёлғонлари ёлғон бўлур,
Рост деб ишлатса ҳар ёлғонни ёлғони ғалат.

Нописанд айлаб азиз инсонни таҳқир этса ким,
Бўлмагай деб қўрқаман топган шараф-шони ғалат.

Уйламай тўплаб ҳарому шубҳали давлат билан,
Қилсалар нақшин бино у кўшк айвони ғалат.

Кўз бўяб тадбир ила ҳар қанча кўп топса киши,
Ўтмаса нозик томоғдан ош ила нони ғалат.

Кўп замонларким паришон сўз била масту аласт,
Сурган ул кайфи сафо у давру даврони ғалат.

Эй Ҳабибнӣ, кўкка боқса кеккайиб, магрур ким,
Ер чизиб охир хижолатдан пушаймони ғалат.

1961

«ИЗФИ» ҲАРФИННИНГ
ЗАФАРДОРЛАРИНИНГ
ЗУҲУРЛАРИ

ЛАФЗ

Бўдйлар шону шарафли бор учун инсонда лафз,
Қолди инсон хизматида бўлмади ҳайвонда лафз.

Лафз эрур бир гавҳари қийматбаҳо, монанди йўқ,
Асру давронлар яшар девон ила дostonда лафз.

Бўлса кимнинг зотида аччиқ-чучук, яхши-ёмон,
Тилга келгай мавж уриб аввал юракда, қонда лафз.

Ваъда қилса ҳарнаким ўз эътиборин сақласин,
Жо-бажо бўлмади меҳнат бўлмаса деҳқонда лафз.

Истасанг авлоди одамга ширин турмуш ҳаёт,
Қўллагай ҳар жойда бўлса ҳар нафас ҳар онда лафз.

Баҳра олгай бир-биридан аҳли дониш дўстлар,
Беғаразли бўлса равшан дилдаю виждонда лафз.

Кимга сўз берсанг сўзингни оқла, сўз қадрин ошир,
Зўр ўрин тутгай, Ҳабибий, аҳд ила паймонда лафз.

1961

МАҲФУЗ

Бўлур инсофу виждон бирла ҳар инсонда жон маҳфуз,
Билур оқил киши бир жон эмас, балким жаҳон маҳфуз.

Кўруғлайдур вужудинг қалъасин бор ақлу идрокинг,
Ватан бўлгай садоқат бирла турса посибон маҳфуз.

Ҳамиша тўғри йўлда юрса ким турли маломатдан,
Ҳаёти борича халқ ичра бўлгай бегумон маҳфуз.

Азиз инсон, азиз инсон деб инсонни азиз этса,
Азиз инсон бўлур ҳар лаҳза, ҳар он, ҳар замон маҳфуз.

Қалам ҳам яхшиларнинг яхши васфин яхши васф этгай,
Шарафли яхшиларнинг ҳурматидин кўп ёмон маҳфуз.

Адолат соясида эл яшаб тинчу омон доим,
Тамоми шаҳр ила қишлоғу, боғу бўстон маҳфуз.

Адаб қонунидин чиқмай, Ҳабибий, сўзлагил зинҳор,
Фалокатга йўлиқмас кимда-ким бўлса забон маҳфуз.

1961

«АЙН» ҲАРФИННИНГ
ОҶИЛЛАРИНИНГ
АДОЛАТЛАРИ

ТАМАЪ

Эй биродар, айласанг дунёни дунёда тамаъ,
Меҳнатингга чоғлаб эт бу борлиқ ашёдан тамаъ.

Жон бағишлар қайда бўлса ўйнаб оққан сувларинг,
Қилса бўлгай ҳар нечук бойликни дарёдан тамаъ.

Олди ҳосил умрида бир туп гиёҳ ундурмаган,
Меҳнату сув бирла қилган дашту саҳродан тамаъ.

Мақсадинг бўлса агар илму ҳунар ахлоқ-адаб,
Боқма нодонларга, қил илм аҳли доводан тамаъ.

Тўрт фасл обу ҳаво асрорин очганлар қилур,
Сабайи сайёра у буржи сурайёдан тамаъ.

Баҳра олмоқ истасанг жонга озук деб айлагин,
Мутриби покиза хушхон назму нишондан тамаъ.

Эй Ҳабибий, кўз тутиб ишқу муҳаббат расмини,
Ким қилур мендек ҳақир ошифта шайдодан тамаъ.

1961

ЖАМ

Бир неча содиқ соғинган ошинолар бўлди жам,
Фаҳму идроки тўлуғ, ақли расолар бўлди жам,

Ҳар бири бир турфа дилкаш соҳиби фазлу ҳунар,
Кўп замонли орзую муддаолар бўлди жам.

Бўлди қизгин базм ажойиб оташин сўзлар билан,
Сўзлари дурдонайи қийматбаҳолар бўлди жам.

Гаҳ Навоий, гаҳ Фузулий, гоҳи Жомийдан ўқиб,
Булбули гўёдин ортиқ хушнаволар бўлди жам.

Бир ишорат бирла ҳар қандоғ кўнгилни жалб этар,
Ўзларидан кўзлари шўх дилраболар бўлди жам.

Оқилона ўртада ҳазлу адибона калом,
Дўсти холис, беғараз, қалби сафолар бўлди жам.

Шоду хуррамлик, Ҳабибий, дилга сиғмай мавж урар,
Нозанин гулчеҳралар, нозик адолар бўлди жам.

1961

АЛВИДО

Эй жонажон, азизиму жононим алвидо,
Бир дамгина кўз олдида меҳмоним алвидо,

Тегди келиб хазон ели афсус, бемаҳал,
Тўлган чоғингда боғ ила бўстоним алвидо.

Кетдинг узоқ сафарга бошингни олиб, нетай,
Топган жаҳонда ҳарна шараф-шоним алвидо.

Ташлаб мени бу кулфату ғамхонага ўзинг,
Йўл бўлсин эй севикли, қадрдоним алвидо.

Золим ажалдин аҳли жаҳон топмади омон,
Бўлсин йўлингда садқа ширин жоним алвидо.

Ғарқ этмасун ўзимни деб андиша айларам,
Бўлса кўзимни ёшлари тўпонинг алвидо.

Токай, Ҳабибий, йиғламай оҳу фиғон била,
Қолди юракда ҳасрату армоним алвидо.

1966

«ҒАЙН» ҲАРФИННИНГ
ҒОЛИБЛАРИНИНГ
ҒАЙРАТЛАРИ

ТУҒРИ БЎЛ

Тўғри бўл, дўстим, агар бўлсин десанг таъбингни чоғ,
То абад яйраб яшарсан халқ аро эркин фароғ.

Тўғрига раҳмат дегай, эл эгрига лаънат дегай,
Тўғрининг қалби чароғу эгрининг қалбида доғ.

Эгрига бўлсанг яқин, эл эгри кўргайлар сени,
Эгри кўзгу қайда кўрсатгай бировни тўғри, соғ.

Қалбакилик бирла ҳеч яшнаб униб-ўсмас киши,
Бир масал борким кўкармас дейди қалб одамда боғ.

Эгри ўсганда ўтиндан бошқа бўлмас ҳар ёғоч,
Тўғриликдан юрса аъмоларга йўл бошлар таёғ.

Тўғри бўлса кимки бўлмас эгрига ҳаргез ёқин,
Бир нафас турмай камон бирла қочар пайкон узоғ.

Тўғри бўлди то алиф одам кўтарди бошига,
Эгриликдандир пасод остида бўлди дол аёғ.

Қўлга келса эгрилик бирла наким бўлмас насиб,
Узгага кетгай, Ҳабибий, ҳарна сайд этса тузоғ.

1961

ДАРИҒ

Токай умр ўтгай укам, беҳуда, бепарво дариг,
Ешлигингдек то бу дам қўйдинг қадам бежо дариг.

Юрмоғингдир бодаи ғафлат билан масту аласт,
Қанча сўз бўлди ўзинга келмадинг асло дариг.

Вақт ўтиб афсус ила қилсанг пушаймонлар насуд,
Бўлса ҳам кўз ёшларинг Жайхун каби дарё дариг.

Келмоғу кетмоқдур оламга гадодур, шоҳдур,
Кимга қилмишдур вафо бу бевафо дунё дариг,

Йўлдан озганлар билан юрса киши йўлдан озиб,
Тушмагайму бошига шўришли бир савдо дариг.

Қилса нодонликда иш нодон ахир аттанг қилур,
Иш охирин қилгай ўйлаб қилмагай доно дариг.

Чиқса мағрурона ким чекдан хижолат остида,
Бўлмагай сўзга Ҳабибийдек тили гўё дариг.

1965

«ФЕ» ҲАРФИННИНГ
ФУҚАРОЛАРИНИНГ
ФАХРЛАРИ

ҲАЙФ

Агар беҳуда юрсанг ҳар дамнинг, ҳар бир замонинг ҳайф
Қолурсан орқада афсус этиб қилган фиғонинг ҳайф.

Тўкиб кўз нурини меҳнат билан олган билимлар ҳам,
Ҳавога учгаю барҳам бўлур суду зиёнинг ҳайф.

Зарарни кўрсатиб ақлинг ҳидоят қилмаса илминг,
Риёзатлар чекиб бир қанча берган имтиҳонинг ҳайф.

Умиду, орзу-мақсадларингни йўлда қолдирсанг
Қолур муҳмал бари оғзингга теккан ошу нонинг ҳайф.

Кўзинг оч, урма болта ўз оёғинга ўзинг зинҳор,
На бўлгай бўлса ҳурматли китобу достонинг ҳайф.

Қўй, эмди элтадур охир сени бу йўл разолатга,
Ғанимат ёшлигинг то бўлмагай эрку инонинг ҳайф.

Ўзинг андиша қил халқу жаҳон ибратнамо мактаб,
Умид узма, Ҳабибий, бўлмагай ҳақли баёнинг ҳайф.

1961

ЛАТИФ

Келди баҳору бўлди ёқимли ҳаво латиф,
Бўлмас ҳаво бунинг каби роҳат физо латиф.

Майли, табассум айлади гулшанда гунчалар,
Эсгай бошида ҳар кеча боди сабо латиф.

Ҳар тун фиғону нолаи булбул нечук деманг,
Достон ўқиб гул ишқида қилгай наво латиф.

Боқсанг кўзингни равшан этар тўтиё каби,
Боғу чаманда сабза униб сурмасо латиф.

Соғлом қилиб шикаста кўнгилларни яшнатар,
Ҳар бир нафасни деса бўлур мумиё латиф.

Бўлса не тонг зарифу газалхонлар улфатим,
Чиқса фалакка нағмаи савту садо латиф.

Гул фаслининг саёҳати ҳар кимга хуш келур,
Айниқса мен, Ҳабибийга, бўлгай даво латиф.

1966

МАОРИФ

Жаҳонда илм учун раҳбар моариф,
Тўлиғ илму ҳунарпарвар маориф.

Сочар илм авжида оламга нурин,
Қуёш осо, маҳи анвар маориф.

Маориф қилни қирқ ёрган билимдон,
Билим бозорида заргар маориф.

Билимсизни билимликка тенг этмас,
Билур ким шиша, ким жавҳар маориф

Кишига ўргатиб илму адабни
Қилур бир дилкашу дилбар маориф.

Ҳаваскор ўлса ким ҳикматга андак,
Қилур мактабда сардафтар маориф.

Маориф айласа суръат, Ҳабибий,
Талабгар аҳлини айлар маориф.

1926

«ҚОФ» ҲАРФИННИНГ
ҚАҲРАМОНЛАРИНИНГ
ҚУДРАТЛАРИ

ИШҚ

Чин инсоннинг ҳаёти ичра қонуни китоби — ишқ
Муқаддас, тўғри йўлга бошлаган ҳар фаслу боби — ишқ.

Бўлиб дунёда инсонлар вужуди ўзга бир дунё,
Кўнгил авжида жонпарвар, мураббий, офтоби — ишқ.

Ватанпарвар, баҳодир қаҳрамонлар, марди майдонлар,
Уриб душманни жангда, зарб ила берган жавоби — ишқ.

Кимки чин ҳамият, зўр ирода соҳиби бўлса,
Юракда мавж уриб, ғайратга киргизган шароби — ишқ.

Етар ўз мақсадига одам авлоди, бўлур обод,
Улуғ мақсад билан қалбига боғланган таноби — ишқ.

Ширин сўз, суҳбаторо жўралар, нозик табиатлар,
Йиғилган чоғда қизгин суҳбату, созу рубоби — ишқ.

Ҳабибий, куйласанг покиза қалбингда муҳаббат бор,
Ватан меҳри билан пайванд этилган боб-боби — ишқ.

1948

ПАРВОНАРОҚ

Сен эдинг жисмимда, жонимдан азиз жононароқ...
Мен эдим ошифталиғда телбаю девонароқ.

Субҳи иқболим каби кўнглимга нурафшон эдинг,
Фаҳм этар эрдим ўзимни бахтли пешонароқ.

Базминг ичра шамъи рухсоринг фидоси бўлғали,
Кўп эди парвона, аммо мен эдим парвонароқ.

Меҳрибон ошиқ навозу ошинопарвар эдинг
Мардлардан аҳду паймон устида мардонароқ.

Улфатим, севган азизим, яхши ғамхўрим буқун
Ёзуғим не эрди ёзғурдинг бўлиб бегонароқ.

Фаҳму идроку адаб, фазлу ҳунар бобида ҳам,
Бир неча фарзоналардан сен эдинг фарзонароқ.

Бас қил истиғнони энди мен, Ҳабибий, то бўлай
Мастлардан бодаи васлинг билан мастонароқ.

1940

ҲАМДАМ ЙҮҚ

Ширин жонимдан ўзга бир вафолик ёру ҳамдам йўқ,
Яна бу хаста кўнглумдан бўлак сирримга маҳрам йўқ.

Ҳаётим ичра кўрдим турли даҳшатли ҳаводислар,
Жаҳон ғамхонасида хилма-хил мен чекмаган ғам йўқ.

Бор эрди дўстларим, улфатларим қавму қариндошим,
Кетибдур қанчаси андак замон ўткунча билмам йўқ.

Ажал жаллодига ёшу қари, шоҳу гадо тенгдур,
Саноглик дам ажал келган дами ортуқча бир дам йўқ.

Ўзимга ғамкаш излаб ким билан ким ғамлашур бўлсам,
Ғамимга ғам қўшар, ғамлашганимда ғамсиз одам йўқ.

Наким борлиққа йўқликдан келибдур йўқ бўлур охир,
Кўринган бунча борлиқ ҳам бўлур албатта кам-кам йўқ.

Қани ул қудрату, ҳусну жамолу навқирон ёшлик,
Ҳабибий, бир тиниқ ойинага оҳиста боқсам йўқ.

1923

МЕҲРУ МУҲАББАТ

Азизим, на учун аввалгидек меҳру муҳаббат йўқ?
Қадрдон дўсти холислик қани, бир парча хат-пат йўқ?

Туғилса камчиликдан камчиликлар, камчилик бўлмас,
Демасмиз камчилик бу камчиликни, ҳақли ҳужжат йўқ.

Жаҳонда камчилик битсин кишилар камситар охир,
Нечунким камчилик ҳар кимда бўлса қадру қиймат йўқ.

Ураб оғзингдаги сўз гавҳарин бир парча қоғозга,
Юбормоқ шунчалар душвор эрурму ё мурувват йўқ.

Узинг ерли кадрсан, балки бир колхозга бошлиқсан,
Билурман ўпка қилмасман ишинг бисёру фурсат йўқ.

Сенинг эркин ҳаётингни тингловчи хайрхоҳингман,
Дилимда зўр муҳаббат бору аммо, қўлда давлат йўқ.

Биродар, камчилик юзланмасин, соғ бўл, саломат бўл,
Ҳабибий, ҳазл этарман заррача ёлғону тухмат йўқ.

1950

ЯХШИРОҚ

Мен сени қўлдан агар бой берсам ўлган яхшироқ
Доғи ҳижрону фироқингдан қутулган яхшироқ.

Бўлса гар бегонанинг фикри юракда заррача,
Лахта-лахта қон тўлиб, чоки сўкулган яхшироқ.

Юз тилим бўлсин тилим, ҳар кимсани зикр айласам,
Тил демасман бу каби тилни тутулган яхшироқ.

Ўзгага боқса кўзим кўр бўлсин, оқсун гавҳари,
Косаси тупроғ ила тўлсун, кўмулган яхшироқ.

Гар қулоғим бошқа бир кимни каломин англаса,
Кар бўлиб бундай қулоқ бир йўл узулган яхшироқ.

Юрса кўйингдан бўлак йўлга оёғим бир қадам,
Банди-бандидан синиб, юрмай букулган яхшироқ.

Бўлмаса кўнглим, Ҳабибий, тоза меҳринг манзили
Хонаи жисмим хароб ўлсун бузулган яхшироқ.

1943

ЧОПИҚ

Яшнатиб тобора ўстиргай экинни ҳар чопиқ,
Пахтани айниқса, эй деҳқонлар, этгай зар чопиқ.

Зўр ўрин тутгай чопиқ деқончилик қонунида,
Муддаодан юқори ҳосилга жонпарвар чопиқ.

Ёт гиёҳларнинг ҳужумин тор-мор айлаб тамом,
Илдизин қирқиб қуритмоққа ажаб ханжар чопиқ.

Чиқмасин дилдан план устида берган ваъдалар,
Кечаю кундуз талаб қилгай ҳама шудгор, чопиқ.

Дам-бадам сув юргизиб тез-тез бермоқ билан,
Пахта майдонларни олтин айлагай аксар чопиқ.

Ранг-баранг гуллар чиқарса шоналар ҳар шох уза,
Зеб учун пардоз этарга зиннату зевар чопиқ.

Кетмон ўрнида акучник юмшатиб бергай озиқ,
Ҳайдамоқ бир сар, Ҳабибий, лекин икки сар чопиқ.

1936

ТУҚУВЧИ ҒШЛАР ҚУШИҒИ

Эй кўзим, илму ҳунар севган қариндошларга боқ,
Санъати нозик ўзин таъби каби ёшларга боқ.

Уйнашиб то фабрикамга етгунча кулку билан,
Иўлда айтилган қўшиқлар бирла йўлдошларга боқ.

Ишга тушгайлар тароғланган ипакдек саф чекиб,
Бу ўриш арқоқ каби сафларга, сафдошларга боқ.

Дастгоҳи бирла машқ этган ажойиб нақши бор,
Шоҳию атласдаги гулларга, наққошларга боқ.

Ширқираб арқоғи тишлаб ўтган ул моки билан,
Уйнаган эпчил қўлу, моҳир кўзу қошларга боқ.

Эй Ҳабибий, ўлкамизнинг зўр қувончу зийнати,
Бу ҳунарни қўлга келтирган азиз бошларга боқ.

1947

ШАРОФАТ ЙЎҚ

Жаҳон ашёсида инсондаги олий шарофат йўқ.
Нечукдурким, аларда нутқу, ақлу чин фаросат йўқ,

Билинди ақлу сўз бирла, азизу муҳтарам инсон,
Ва лекин бир неча инсонки бор инсонча ҳурмат йўқ.

Кўрингай майпарастлик баъзи бир ёшу қариларда,
Оёқ ерда туролмас ору, номусу хижолат йўқ.

Келур масти аласт уйга ғазаб бирла сочиб заҳрин,
Юракни эзгани бундан аламлироқ жароҳат йўқ.

Тузиб ҳикматли чек, кам-кам ҳуру пинҳон деди Хайём,
Бузиб чекни бузар турмушни, афсусу надсмат йўқ.

Дамо-дам кўча-кўйда бемаҳал шовқин-сурон, ғавғо,
Ҳақоратларки, одамларга бўлгай, одамият йўқ.

Юқумли бу касал пок ўлкага токай тушургай доғ,
Замон луқмонларида халқ учун ё меҳру шафқат йўқ.

Илож этмас, ачинмас баъзилар бу ишга, ҳайронман,
Муҳаббат халқ учун тилда бўлур, дилда садоқат йўқ.

Бўлур инсони комил ҳар ким ахлоқу адаб бирла,
Адабсиз бўлса, элдин анга нафрат бору, раҳмат йўқ.

Ҳабибий, кўп ширин турмушни талх этди бу аччиқ май,
Тириклик шулми охир, заҳри қотил бу, ҳаловат йўқ.

**«КОФ» ҲАРФИННИГ
КАМАНГИРЛАРИНИНГ
КАМОНЧИЛАРИ**

ОБОД ЭТДИК

Барча эл бир бўлишиб, ўлкани обод этдик,
Ер билан сувни элим сингари озод этдик.

Дашту саҳроларимиз бўлди бутун гул боғлар,
Турли-турли заводу фабрика бунёд этдик.

Не талаб қилса Ватан биздан улуғ бурч англаб,
Иш билан раҳбаримиз партняни шод этдик.

Маърифат бирла ривож олди ҳунар ўлкамда,
Хилма-хил дуняда йўқ мўъжиза ижод этдик.

Усди ахлоқу адаб бирла ўғил-қизлар ҳам,
Эски афсонани чин Ширину Фарҳод этдик.

Бизни ҳурликка чиқарган отахон Ленинни
Ҳар ширин суҳбат аро тилга олиб, ёд этдик.

1946

НОЗИК

Хиром айлаб нигорим жилвагар бўлди ажаб нозик,
Табиат, қадду қомат, нозик ахлоқу адаб нозик.

Чаманда кўрмадим бир гунчани бундай назокатли,
Очилган гунчадек гул фаслида гул юзда лаб нозик.

Мукаммал ақлу дониш фаҳму идрокига тан бердим,
Киноя бирла ўтди ўртада бир қанча гап нозик.

Бу кеча васл базмида мени маст этди айланди,
Тиниқ гул ранг маю олтин қадаҳлар лаб-балаб нозик.

Дамо-дам ошиқона ўйламай мастона сўз қотсам,
Чимиргай эгма қошни, қилгай оҳиста ғазаб нозик.

Ҳамиша соясида бирга бўлмоқдур умид аммо,
Ололмасман тилимга ёширин дилда талаб нозик.

Ҳабибий, ёр ила ўлтирсанг одобин бажо келтур,
Нечунким ўйлаганда васл учун бўлган сабаб нозик.

1955

ҚОМАТИНГ

Эй жаҳон боғида битмуш мунча зебо қоматинг,
Бўлди гулзору чаманга зийнатафзо қоматинг.

Бир томонда сарв қадлар турсалар саф-саф бўлиб,
Бир томонда сарви қоматликда танҳо қоматинг.

Гул очилмиш боғ аро сарв узра деб ҳайрондир эл,
Мен билурман сарв эмас бўлгай ҳамоно қоматинг.

Нақш эмас, товуснинг жисмида рашкинг заҳмидир,
Тож эмас, бошига солган турли савдо қоматинг.

Ўз хиромига ўзи кулмоқда каклик тоғ аро,
Қилди лобарлик билан юганда шайдо қоматинг.

Бора-бора очилиб яшнаб-тўлиб топсин камол,
Кўрмасун ўз даврида камликни асло қоматинг.

Қоматингни мадҳи йўқ тилни, Ҳабибий, тил демас,
Дарҳақиқат, лойиқи ашъору иншо қоматинг.

1940

ЎЗБЕКИСТОННИ КЎРИНГ

Яшнаган, гул-гул очилган Ўзбекистонни кўринг,
Хушҳаво, хушбахра, кўм-кўк боғ-бўстонни кўринг.

Тер тўкиб пешонадан ишлайди ҳар эркак, аёл,
Меҳнатидан бахту равнақ топган инсонни кўринг.

Умрида сув кўрмаган қирларга бахш айлаб ҳаёт,
Гуллатиб, обод этар, эл топган имконни кўринг.

Чеҳра очган, кулган оқ олтин билан зийнат топиб,
Яшнаган, барқ урган ул собиқ биёбонни кўринг.

Ҳар план узра дадил имзо чекиб эл қошида,
Аҳду паймонин бажарган ишчи, деҳқонни кўринг.

Маърифат ўсди, очилди илму фаннинг сирлари,
Кунда-кунда янги ижод, илму урфонни кўринг.

Мадҳ этай, куйлай, Ҳабибий, бахту иқбол устида,
Элга бахш этди саодат, янги давронни кўринг.

1948

ГУЛИСТОН

Эй гўзал гулистоним, хушҳаво қишинг, ёзинг,
Баҳр олурга ҳар фаслинг — янги-янги пардозинг.

Ҳар тараф хиёбонлар топди гул билан зийнат,
Мармаринг тиниқ, асфальт йўлма-йўл пояндозинг.

Барча олиму деҳқон хизматингда ҳар доим,
Завқ ила қучоғингда посбону дамсозинг.

Ет гиёҳлар ундирмас илдини қириб-қирқиб,
Меҳнатингни роҳат дер қаҳрамону шоввозинг.

Юзларинга қўндирмас заррача ғубор асло,
Қўз қаросидек асрар меҳрибону жонбозинг.

Дам-бадам ўқир мадҳинг, жонга бахш этиб роҳат,
Турли-турли хушхонлар, булбули хушовозинг.

Бахтиёр Ҳабибийсан, яшнади гулистонинг,
Нур сочар Кремлдан партиянг бор, устозинг.

АВВАЛ БАҲОР

Меҳнаткаш элни шод этар аввал баҳорини кўринг,
Аввал баҳор иш бошлаган кенг пахтазорини кўринг.

Кенг пахтазор майдонида бир-бирга ҳамкору рафиқ,
Бир-бирга ҳамкору рафиқ ёру мадорини кўринг.

Ёру мадори қаҳрамон, меҳнатга моҳир, соф юрак,
Меҳнатга моҳир, соф юрак, расму шиорини кўринг,

Расму, шиору одати озод элим озод яшар,
Озод элим озод яшар, эрк, ихтиёрини кўринг.

Эрк, ихтиёрин бермайин, тинчлик учун имзо чекиб,
Тинчлик учун имзо чекиб, аҳду қарорини кўринг.

Аҳду қарорин мард эли бузмас жаҳонда то абад,
Бузмас жаҳонда то абад номусу орини кўринг.

Номусу ори бор учун тобора яшнаб-гуллаган,
Тобора яшнаб-гуллаган шаҳру диёрини кўринг.

1956

САЕҲАТ ЗАВҚИ

Чиқиб кенг пахта майдонларни кўрдик,
Адирда яшнаган донларни кўрдик.

Ҳама эркак-аёл якдил баробар,
Киришган ишга полвонларни кўрдик.

Тракторларни тўхтатмас туну кун,
Ажойиб топган имконларни кўрдик.

Чигит эсмоқда қизгин ҳар томонда,
Билимли, кўзли деҳқонларни кўрдик.

Қуёш нури билан ўйнашган ўткир
Жилоли қанча кетмонларни кўрдик.

Етилган шудгору кўкраклари кенг,
Оқ олтин бергувчи конларни кўрдик.

Ҳабибий, Собиру, Қуддус — учовлон
Азиз меҳнаткаш инсонларни кўрдик.

СЕНИНГ

Гар ёмон бўлсам ҳам эй жоно, ёмонингман сенинг,
Яхши бўлсам тонг эмаским жонажонингман сенинг,

Келгай аввал номинг оғзимга, агар сўз бошласам,
Номи покинг бирла доим нуқтадонингман сенинг.

Сўзларинг жонимга роҳат, тандурустлик бахш этар,
Сўзла жоним, ташнаи ширин забонингман сенинг.

Ухламасман кўйинг атрофида тунлар айланиб,
Ким вафо бирла қўриқчи посибонингман сенинг.

То абад ишқингда содиқман десам ёлғон эмас,
Тоза виждонликда бўлган имтиҳонингман сенинг.

Дилда ким меҳрингни муҳри бирла бўлган нақши бор,
Хоҳи яхши, хоҳ ёмонман, меҳрибонингман сенинг.

Васл гулзорин, Ҳабибий, ёд этиб булбул каби
Кечалар куйловчи васфу достонингман сенинг.

1961

МУНЧА СОЗ

Мунча латифу, мунча соз лола узорини кўринг,
Лолазори қирмизи орасли баҳорини кўринг.

Фасли баҳори ям-яшил жомаи сабзаранг кийиб,
Жомаи сабзаранг била кўзи хуморини кўринг.

Кўзи хумору ғамзали оғзида шўх таронаси,
Оғзида шўх таронаю, қўлда дугторини кўринг.

Қўлда дугтору яллеси юрса чаманда сайр этиб,
Юрса чаманда сайр этиб лайлу наҳорини кўринг.

Лайлу наҳори ўзгача қошида тургай ою кун,
Қошида тургай ою кун ҳамдаму ёрини кўринг.

Ҳамдаму ёридин наҳуш зийнату нуру ҳусн олур,
Зийнату нур олур ажаб расму шиорини кўринг.

Расму шиори истаги ошиқи содиқу ҳалол,
Ошиқи содиқ ўлмаса. номусу орини кўринг.

1939

ЁШ БОШИМ

Айтайин сирримни эй қийматли сирдошим менинг,
Келди бахтим кўкка етди ёш экан бошим менинг.

Жонажоним партиям қўлтиқлади, йўл бошлади,
Меҳрибоним, раҳбарим, ғамхўру йўлдошим менинг.

Офтобим нур сочар порлаб Кремль авжида,
Шахду шаккардан ширинроқ бўлди талх ошим менинг.

Қўп замон юрдим яёв то авж олиб илму фаним,
Легкавой «Победа» бўлди эмди извошим менинг.

Зўр тилак халқим учун бўлсин Ватан тинчу омон
Оқибат еткурди бу давлатга бардошим менинг.

Яшнадим, ўсдим, Ҳабибий, ишладим суръат билан,
Олган илҳомим — ёмон кўзга отар тошим менинг.

1939

ЎҚИНГ

Эй ўқиш шавқинда юрганлар, юринг, чаққон, ўқинг,
Чин кўнгил бирла ўқишнинг даври бу даврон, ўқинг.

Ўйлангиз, ёшлик ғанимат ҳар кунни, ҳар соати,
Утмасин беҳуда ўйнаб бир нафас, бийрон, ўқинг.

Ҳар билимсиздан билимликнинг нечоғлик фарқи бор,
Ғайрату меҳнат қилинг, то танда бордур жон, ўқинг.

Ҳамдамингиздир китобу, дафтару қоғоз, қалам,
Билмоқ истанг кеча-кундуз, борича имкон, ўқинг.

Ўйнамоқ, кулмоққа мактабдошу тенгдошлар билан,
Хушҳаво, озода мактаб, боғ ила бўстон, ўқинг.

Интилинг ҳар имтиҳон чоғида устун бўлудек,
Шунчалар фурсат топиб бормоқ эмас осон, ўқинг.

Баъзи-баъзи баҳрасизларга яқин ёндашмангиз,
То Ҳабибийдек юракда қолмасин армон, ўқинг!

1935

ОШКОР ЭТДИНГ

Эй қаро кўзим, ул кун ўзни ошкор этдинг,
Кўз учида бир боқдинг, дил ҳушин шикор этдинг.

Қатра-қатра нўш айлаб суҳбат ичра гулранг май,
Бўлди оташин юзлар, турфа лолазор этдинг.

Бошқа нозанинлардан сенсан ошнопарвар,
Ошнога лутф айлаб, ўзгалардан ор этдинг.

Маҳрами висол этдинг, халқ аро шараф топдим,
Дўстларимнинг олдида ёру бахтиёр этдинг.

Кўрдим ой жамолингни кўзларим бўлиб равшан,
Бир йўл илтифот айлаб, дилни беғубор этдинг.

Қолмади юракларда зарра ҳасрату армон,
Дам-бадам ҳужум этган ғамни тор-мор этдинг.

Ноз этиб Ҳабибийнинг ишқин имтиҳон айлаб,
Расми дилраболикда янги бор шиор этдинг.

1946

ЯХШИ ЖОНОНИМ

Сендин ўзга кимни дерман, яхши жононим ўзинг,
Кўзларимга нуру гўё жисм аро жоним ўзинг.

Тўхтамас кўнглимда сенсиз бир нафас сабру қарор,
Зоти покинг ҳурмати, севган қадрдоним ўзинг.

Гулшаним, боғим, гулистоним висолинг, суҳбатинг,
Толем, бахтим, шарафли шавкатим шоним ўзинг.

Ўйласам майгун лабингни фикри маст айлар мени,
Турфа шириндур ҳаётим, шаккарафшоним ўзинг.

Лаҳза танҳоликда бўлмасман, хаёлинг улфатим,
Маснади кўнглимда энг ҳурматли меҳмоним ўзинг.

Икки мисра шеър ўқирман, ишқнинг мазмуни бор,
Қош эмас ул сафҳаи ҳуснингда девоним ўзинг.

Мен, Ҳабибий, чекмагайман то абад зулмат гамин,
Кундузи равшан қуёш, тун моҳитобоним ўзинг.

1942

ЭЙ НАВОИИ

Эй Навоий, келдингу кетдинг, фароғат кўрмадинг,
Ғам единг мазлумлар устида, ҳаловат кўрмадинг.

Ҳикмату фан маҳзани бўлдинг жасорат кўрсатиб,
Лекин ул золимлар йчра лаҳза роҳат кўрмадинг.

Қоплаб эрди маърифат нурин жаҳолат зулмати,
Худпараст, бебаҳра давлатда адолат кўрмадинг.

Илму инсофу ватанпарварлик эрди мақсадинг,
Чиқмади майдонга бир соҳиб шижоат, кўрмадинг.

Гарчи сен ер остида, кўкка кўтарди халқимиз,
Шуҳратинг тутди жаҳонни бениҳоя, кўрмадинг.

Қайтадан тиргизди гўё кимёгар партия,
Дуняда бундай садоқатдек садоқат кўрмадинг.

Ўтган асрингни, Ҳабибий, ўйлаб афсус айладим,
То бу даврон келгуча даври саодат кўрмадинг.

1944

ЕЗЕВОН

Эй ватанпарвар баҳодирлар, садоқат кўрсатинг.
Янги ободлик учун қудрат, жасорат кўрсатинг.

Езёвон майдонида бошланди ишлар авж олиб,
Зўр беринг мардона, жанговар маҳорат кўрсатинг.

Дўстимиз, ҳамкоримиз рус халқи бор, биз бахтиёр.
Қанчалар бор бўлса меҳнатда шарофат, кўрсатинг.

Биз атоқли қаҳрамонимиз, қаҳрамон авлодимиз,
Қаҳрамон халқ ичра бўлса ҳарна одат, кўрсатинг.

Ташна чўлларни ёқимли сув билан қондирдингиз,
Шаҳру қишлоқлар тузинг, минглаб иморат кўрсатинг.

Шўра, янтоғ ўрнида унсин оқ олтин, гулласин,
Янги дунё, янги эл, янги вилоят кўрсатинг.

Ибрат олсинлар Ҳабибийдек кўриб бахт истаган,
Тоza виждон, меҳнату, бахту саодат кўрсатинг.

1953

ИККИ ДУСТ

Дўстлар, шонли башар Жомий, Навойни кўринг,
Соҳиби фазлу ҳунар Жомий, Навойни кўринг.

Шуъла сочгай кеча-кундуз шеърият осмонда
Ҳам чунон шамсу қамар Жомий, Навойни кўринг.

Бирлари тожик, бири ўзбек ва лекин бир талаб,
Дил билан тил бир магар Жомий, Навойни кўринг.

Бу ҳақиқий дўстлик расми советлар даврида
Бўлди ҳар кун жилвагар Жомий, Навойни кўринг.

Назм гулзорига оройиш берибдир мунча ҳам,
Ранг-баранг гул сарбасар Жомий, Навойни кўринг.

Ҳар маҳал сўз мулкининг фатҳ этгали қўйса қадам,
Ёри иқболу зафар, Жомий, Навойни кўринг.

Бўлса деб меҳнаткаш эл тинчу омон қўлда қалам,
Ухламай шому саҳар Жомий, Навойни кўринг.

Эй Ҳабибий, кўп асар қолдирдилар ибратнома,
Бўлди олам баҳравар, Жомий, Навойни кўринг.

1968

ИШЛАМАСАНГ

Тишламоқ борму ҳалол ош ила нон, ишламасанг,
Элга кенг, тор бўладур сенга жаҳон, ишламасанг.

Ишла эл нафи учун шону шараф истар эсанг,
Боқмагай ҳурмат ила аҳли замон, ишламасанг.

Олдилар меҳнат этиб кўплар улуғ ному нишон,
Бўлмагай сенда улуғ ному нишон, ишламасанг.

Меҳнатинг бўлмаса, йўқ фазлу камол, айшу ҳузур,
Турмушинг бўлғуси тобора ёмон, ишламасанг.

Кунда нордонгина бир дакки егай оиладан,
Қайнамас ҳафтада ҳам уйда қозон, ишламасанг.

Кўрмадим дангасада бахту саодатдан асар,
Топмоғинг бахту саодатни гумон, ишламасанг.

Ўйлагин, рангинг ўчиб юрма сўриб тиш кирини,
Кирмагай уйга бирор халтада дон, ишламасанг.

Ибрат ол кўзни очиб, ишласа ким бўлди азиз,
Қўрқаман, чеккай азоб охири жон, ишламасанг.

Эй Ҳабибий, ҳаракат бирла келур ҳар баракат,
Оқибат халқ ичида бўлгай аён, ишламасанг.

1952

НАЗАР АЙЛАСАНГ

Нахуш, ўргилай, караминг била қарасанг кулиб, назар айласанг,
Юрагингдаги ғаразингни ҳам билайин, надур, хабар айласанг.

Кечалар ётиб мижжа қоқмайин боқиб ойга зор ила нола қил,
Асар айлағай бориб, эй кўнгул, магар оҳ ўтин шарар айласанг.

Чаманим сенинг қадаминг учун неча даста гул била мунтазир,
Йўлинг устида тураман кутиб, кўраман дебон гузар айласанг.

Боқиб ўзгага мени тарк этиб яна ғамзаю яна ишва-ноз,
Нега ўлмайин, нега куймайин, яна бул ажаб ҳунар айласанг.

Неча ишқ эли куйиб-ўртаниб сени кўргали кезар ахтариб,
На бўлур эди кўра қолсалар чиқиб ўзгинанг сафар айласанг.

Бу таровату бу карашма бор ўсиб-улғайиб топасан камол,
Мени ҳам ўзинг яқиним бу деб, яқининг каби башар айласанг.

Ажаб эрмас ул юрагинг эриб ширали-ширин нафасинг билан,
Бу Ҳабибийга қилиб илтифот ҳама талх ошин шакар айласанг.

1967

176

ДУСТИМ, ОРДЕН МУБОРАК

Эй муҳтарам азизим, янги зафар муборак,
Тонг чоғида эшитдим бир хушхабар, муборак.

Давлатнинг илтифоти ҳурмат нишони бўлгай,
Хизматда халқимиздин топдинг назар, муборак.

Қутлуғ сафарда бўлмиш иқболу бахт ёринг,
Қалбингга партав афшон кўксингда зар, муборак.

Халқим дединг, югурдинг ислоҳ учун фидокор,
Гоҳ ерда, гоҳи кўкда айлаб сафар, муборак.

Исминг билан вазифанг бўлмиш нахуш муносиб,
Йўқса бўлурму бунча фазлу ҳунар, муборак.

Бидъат билан хурофот авж олди халқ ичинда,
Маҳв эткали курашдинг боғлаб камар, муборак.

Файзу тараб вужудинг ширин забону камтар,
Оғзингда борму билмам оё шакар, муборак.

Бу равнақингта боис жабҳангда жилвагардур,
Лавҳи дилингда нақшин панди падар, муборак.

Нурин сочиб туну кун бошингда соябонинг,
Яъни ики мураббий шамсу қамар, муборак.

Мадҳинг ўқиб, Ҳабибий, қалбимда чин талаб шул,
Эркин яша замонлар кўрмай зарар, муборак.

1968

КЕЛДИК

Колхозга чиққан созандалар тилидан

Бу гулшан соз эди, соз устига соз этгали келдик.
Қадрдонларни шод айлаб сарафроз этгали келдик.

Шарафли меҳнату ҳам бахт нури бирла юксалган,
Сизнингдек уста деҳқонларни мумтоз этгали келдик.

Этаклаб терган оқ олтинни, эй колхозчи ўртоқлар,
Жаҳонга бўлдингиз ойна, пардоз этгали келдик.

Олиб қўлларга нозик созу тилларда ширин ялла,
Фалакка етгудек жўр айлаб, овоз этгали келдик.

Муҳаббат боғлашиб, сизлар билан ҳар кеча базм айлаб,
«Баёт», «Ушшоқу», «Гулёр», «Чапандоз» этгали келдик.

Чаман булбулларидек сайр этиб гулзору боғларда,
Ҳамиша яйраб эркинликда парвоз этгали келдик.

Ҳабибий, мақсадим — тинчлик, фаровонлик давом этсин,
Кўнгилларни баҳор айёмю ёз этгали келдик.

1943

ТУИ МУБОРАК

Устозим эй Навоий, бахти бақо муборак,
Беш юз йил охирида кўрдинг вафо муборак.

Фарзонани замона ўз меҳридан нишона,
Кўрсатди тўй баҳона, чин ошно муборак.

Шавкатли базму суҳбат, ҳар дилда бир муҳаббат,
Тўйхона топди зийнат, саҳну фазо муборак.

Кўлларда жоми матлаб, сўз бодаси лабо-лаб,
Нўш олдида жаранглаб кайфи сафо муборак.

Таннози нағма пардоз, созандалар олиб соз,
Жўр айламоқда овоз, савту садо муборак.

Тўлди жаҳонга номинг, бўлди буюк мақоминг.
Ҳар ўлкада каломинг, ширин адо муборак.

Очилди зўр тилсиминг сарлавҳаларда исминг.
Ҳикматли фасу қисминг топди бино муборак.

Бўлсанг эди ўзинг ҳам меҳмонларингга ҳамдам,
Гўй устида дамо-дам эл қилса то, муборак.

Соқий, кетур пиёла, юзларни айла лола,
Бўлдим, Ҳабибий, вола, топдим наво муборак.

1947

ЯНГИ ЙИЛ

Шарофатли муборак эй улуғ айём хуш келдинг.
Қадрдон халқ учун маҳбубу дилором хуш келдинг.

Тузиб ҳар уйда қизгин базму ранго-ранг зиёфатлар,
Ҳама ёшу қари кутмоқда бу оқшом хуш келдинг.

Оғир меҳнатда ҳам толмас билак қудратли қўлларда,
Зафар бахшу мусаффо бола тўлган жом, хуш келдинг.

Қачон оғзимга олсам янги йил деб номи покингни,
Берур комимга лаззат бу шарафли ном хуш келдинг.

Баланд иқбол учун янги шиору янги қонулар,
Кремлдан олиб келдинг нахуш инъом, хуш келдинг.

Ватақнинг соябони марҳаматли партиям васфин.
Езар бўлсам замонлар бўлмагай итмом, хуш келдинг.

Қадам қўйдик, Ҳабибий, лобарона асли мақсадга,
Тузилди режа, бердинг бахт учун илҳом хуш келдинг.

1961

МУБОРАҚ — ҒАФУР ҒУЛОМ

Эй шоири замона, бахту зафар муборақ,
Шавкатли партиямдан топдинг назар муборақ.

Қилдинг ҳамиша меҳнат, ёшларга бўлдинг ибрат,
Ҳар бир сўзинг насиҳат, ширин-шакар муборақ.

Қалбингда парпираб нур шеъринг жаҳонга машҳур,
Бўлдинг элингга манзур олий башар муборақ.

Учмас жаҳонда номинг, бўлди буюк мақоминг.
Ҳикматга бой каломинг берди хабар муборақ.

Дўстим дедим югирдим, ихлос ила юз урдим,
Ҳар хонадонда кўрдим сендан асар муборақ.

Олтмиш деган ёшингда давлат қуши бошингда,
Севганларинг қошингда тотлиқ самар муборақ.

Кўрдим Ҳабибий, ҳар он порлоқ юзинг даршон,
Бошинг уза нигоҳбен шамсу қамар муборақ.

1963

КЕЛМАСАНГ

Кўнглим ором олмагай бир лаҳза, бир он, келмасанг,
Толпинур ҳар дам танимдан чиққали жон, келмасанг.

Менга бу ҳижрон туни келди қоронғу ҳам узоқ,
Бўлмагай равшан уйим, эй моҳитобон, келмасанг.

Нўш этарман аччиғ-аччиғ ҳажру фурқат кунжида,
Кўзларимнинг косасида лаб-балаб қон, келмасанг.

Тўлдириб қўйнимни хом янғоқ била кетсанг агар,
Уксиниб, кўнглимда қолгай чиқмас армон, келмасанг.

Қўз тутиб ўлтирмайин йўл узра ҳар ён термулиб,
Хотирим сочинг каби бўлгай паришон, келмасанг.

Неча йўл меҳру муҳабатдан дам урдинг, ўйлагил,
Шунча қилган ваъдалар бўлмасми ёлғон келмасанг.

Гар нар бўлсам, Ҳабибий, келмасингнинг ҳасратин,
Халқ аросида бўлур бид катта дoston келмасанг.

1938

ДИЛДОР ЎЗИНГ

Бир кўрсатиб ғамза билан дийдор ўзинг,
Лутфу карам қилдинг кулиб изҳор ўзинг.

Шайдо қилдинг минг дил қушин бир ноз ила,
Нозанинлар ичра ажаб ҳушёр ўзинг.

Раста-раста гуллар кўриб таъзим эгар,
Гулшан ичра қилганингда рафтор ўзинг.

Қўл ушлашиб аста-аста юрсам агар,
Сайрим учун бўстон ўзинг, гулзор ўзинг.

Завқим тўлиб ичга сиғмас меҳринг кўриб,
Қилдинг бу кун ўз аҳлингга иқрор ўзинг.

Кўкка бошим етиб, кўнглим тоғдек ўсар,
Кулбам сари қўйсанг қадам бир бор ўзинг.

Ҳар ким кўрса, Ҳабибийдек таҳсин ўқур,
Дилраболик хўп ярашган дилдор ўзинг.

1943

ЖАНГГА ЮРИНГ

Мулкимизга кирди ёв, эй марди майдонлар юринг,
Зарбамиздан титрасин дашту биёбонлар юринг.

Ўзни бир ўткир қиличга урди Гитлер ақли йўқ,
Найзабозликда, қиличбозликда чаққонлар юринг.

Тоза тупроққа разил, ифлос оёғларни босиб,
Суқдилар тумшуқ, урайлик тоза виждонлар юринг.

Болта урди ўз оёғига фашист гитлерчилар,
Урмасак ҳайдаб юракда қолгай армонлар юринг.

Эр йигитларга йигитлик кўрсатар кундир букун,
«Урра» деб йўл бошланг, эй шонли қўмондонлар юринг.

Шер оёғида эзилсин ул палид итлар бутун
От қўйиб олга босайлик шери давронлар юринг.

Ҳар қаю иш узра ғолиблик, Ҳабибий, шевамиз,
Жангга кирганда енгилмас жангчи полвоилар юринг.

1941

ГОЛИБЛАРГА

Эй дилоромим, зафардорим, шитоб айлаб келинг,
Тоабад ўзни улуғ ҳурматга боп айлаб келинг.

Қўндирибсиз мулки мақсадга вафо байроғини,
Қилсин оламни мунаввар, офтоб айлаб келинг.

Фитнагар ағёрлар қилмишларидин тавба деб,
Бош эгиб, қолсин хижолатда, итоб айлаб келинг.

Кеча-кундуз кўз тутарман келсалар деб, термулиб,
Борми содиқликда мендек, эҳтисоб айлаб келинг.

Дўстларим кўнглини обод этгали от ўйнатиб,
Шум рақибларнинг қаро кўнглин хароб айлаб келинг.

Қон ютиб қолсин бузуқ мақсад, ёмон кўз бўлса ким,
Кўрсатинг ўзни, юрак-бағрин кабоб айлаб келинг.

Бегумон билдим, Ҳабибий, бор экан меҳру вафо,
Сиз муҳаббат достонидан китоб айлаб келинг.

1945

ЖАҲОНИМ ЎЗИНГ

Жону жаҳоним ўзинг, ному нишоним ўзинг,
Ному нишоним ўзинг, жону жаҳоним ўзинг.

Қоши камоним ўзинг, зийнати ҳусну жамол,
Зийнати ҳусну жамол, қоши камоним ўзинг.

Шавкату шоним ўзинг, бахтим улуғ давлатим.
Бахтим улуғ давлатим, шавкату шоним ўзинг.

Зикри забоним ўзинг, сўзга лаб очсам агар,
Сўзга лаб очсам агар, зикру забоним ўзинг.

Пири муғоним ўзинг, масту аласт айлаган,
Масту аласт айлаган, пири муғоним ўзинг.

Рози ниҳоним ўзинг, сенга бўлур арзи ҳол,
Сенга бўлур арзи ҳол, рози пинҳоним ўзинг.

Мадҳу баёним ўзинг, ҳарна, Ҳабибий, десам,
Ҳарна, Ҳабибий, десам, мадҳу баёним ўзинг.

1966

КЕЛМАДИНГ

Ваъда қилдинг мунтазир бўлдим, нигоро, келмадинг,
Ғам уза ғам бўлди, савдо узра савдо, келмадинг.

Ўйлаб-ўйлаб топмадим айбим надур, боис надур,
Менга бу тоғдан оғир мушкул муаммо, келмадинг.

Кўз уйда ҳар замон бўлсанг нетар меҳмон келиб,
Нотавон кўнглимда васл эрди таманно, келмадинг.

Шунчалар ҳам нозу истиғномидур, эй бағри тош,
Келмасингни андак изҳор этмадинг ё, келмадинг.

Раҳму шафқат бўлса зотингда тағофил қилма деб,
Ёлвориб ҳар жойда кўп қилдим тавалло, келмадинг.

Кўзларим ёши бири Жайхун, бири Сайхун бўлиб,
Қўрқаман ғарқ этмагай бу икки дарё, келмадинг.

Ўзгалар бўлгай қачон келсанг рафиқу ҳамдаминг,
Арз этар эрдим уруб кўксимга, танҳо келмадинг.

Ухламай тунлар, Ҳабибий, йиғласам кўкка боқиб,
Кунда бошимга келур бир йўл сурайё, келмадинг.

1968

ЖАНГДАН КЕЛГАН ИИГИТЛАРГА

Эй кўзим, жигарбандим шодмон этиб келдинг,
Кўкка еркуриб бошим осмон этиб келдинг.

Ҳурмати элим-юртим энг шарафли бурчим деб,
Халқаро йигитликни бир аён этиб келдинг.

Қаҳрамону мардона жанг аро бориб ўғлим,
Халқимиз учун ўзни меҳрибон этиб келдинг.

Ёлғизим, суянганим сенсен э кўзим нури,
Катта қонли жанггоҳни имтиҳон этиб келдинг.

Кексалик келиб эрди дилда кўп эди армон,
Яшнатиб-яшартиб сен навжувон этиб келдинг.

Фахр этиб қувонгайман ёвни тор-мор айлаб,
Жангчилар аро ўзни қаҳрамон этиб келдинг.

Нусрату зафар топдинг, раҳбаринг бўлиб бахтинг,
Ҳур Ватан учун ўзни посбон этиб келдинг.

1946

«ЛОМ» ҲАРФИННИНГ
ЛОЛАРУХЛАРИНИНГ
ЛАТОФАТЛАРИ

ИҚБОЛ

Қачонким бизда меҳнат кўрди айлаб эҳтиром иқбол
Жамол очди кулиб таъзим ила берди салом иқбол.

Эзилган халқ эдик, хунхору золимлар қўл остинда,
Элимни қилди Октябрь билан олимақом иқбол.

Ҳамиша партия йўлбошчимиз, ғамхўримиз бўлди,
Жаҳонда донг чиқардик, берди зўр шавкатли ном, иқбол.

Ҳалол меҳнат билан ғайрат қилиб тун-кун шитоб айлаб,
Ташаббус бирла юрдик, бизга охир бўлди ром, иқбол.

Очилди оқибат бахту саодатларнинг асрори,
Калид меҳнат экан, англатди мазмунинг тамом иқбол.

Ўғил-қизлар ажойиб бўлди жанговар ватанпарвар,
Нахуш бу қаҳрамонлар бирла топди интизом иқбол.

Ҳабибий, илму урфондан тўлуқ баҳр олди авлодим,
Ҳар ишда бахтимиз йўлдошу ёр бўлди давом иқбол.

1946

МАИ БАЙРАМИ

Тоғда кулиб лола саросар қизил,
Шаҳр ичига зийнату зевар қизил.

Келди баҳорим қизил алвон билан,
Шуъласидан кўкдаги ҳулкар қизил.

Шонли, улуғ байрамимиз устида,
Сўзлагали ўртада минбар қизил.

Тўлди қизил байроғу зарҳал шиор,
Бошдан-оёқ бўлди баробар қизил.

Кечалари турли чароғ аксидан,
Бўлди чаман саҳни мунаввар қизил

Яйради мактабдаги ёш қиз, ўғил.
Гунча каби қўйнида дафтар қизил.

Кирди қизил майдонро саф тузиб
Завқ ила халқим юзи яксар қизил.

1949

КҮНГИЛ

Ҳар кишининг севгилик ёри кўнгил,
Маҳрами асрору дилдори кўнгил.

Уйноқи, нозик яшиндан тезу шўҳ,
Жисм уйинда эрка сардори кўнгил.

Қайси бир ишга юрак дов урмаса,
Маслаҳатбахшу мададкори кўнгил.

Боғланур меҳнатга инсон бахти деб
Ҳамдаму ҳампеша, ҳамкори кўнгил.

Фарқ этиб яхши-ёмонни билгали.
Тоза кўзгудан намудори кўнгил.

Ишда илғор этгали ҳар жабҳада,
Раҳбару сергак жиловдори кўнгил.

Ақли идрокинг, Ҳабибий, бўлса ёр,
Илму урфоннинг талабкори кўнгил.

1956

АЗИЗ ОДАМ

Азиз одамсан эй одам, азиз одамдек одам бўл,
Азизу муҳтарамлик истасанг меҳнатда маҳкам бўл.

Азиз одам бўлолмас одам одам сурати бирла,
Жаҳон таҳсин дегундек олиму соҳиб ҳунар ҳам бўл.

Кими бебаҳрадур кўз тутма андин баҳра олсам деб,
Умидинг баҳра бўлса яхшиларга ёру ҳамдам бўл.

Муқаддас мақсадингга тўғри йўл еткургай албатта,
Етиб мақсадга умринг ичра иззатда мукаррам бўл.

Суқулма ҳар нечук сўзларга, ҳар суҳбатда бўл ҳушёр.
Агар сўзга лаб очсанг, ўйла аввал бир нафас дам бўл.

Ҳар иш қилсанг, Ҳабибий, пухта қил, беайбу бенуқсон,
Кўнгилни тиндириб ойна янглиғ шоду хуррам бўл.

1962

БИР КЕЛ

Дилоромим, сен эй фарзона, бир кел,
Юзинг нурига мен парвона, бир кел.

Садафдек кўксим ичра меҳри покинг,
Асл, қийматбаҳо дурдона, бир кел.

Унутма, илтифотингни кам этма,
Эл ичра бўлмайин афсона, бир кел.

Юзи гул, сарви қомат, сочи сумбул,
Кўзи наргис каби мастона, бир кел.

Қилур бўлсанг менинг кулбамни равшан,
Бўлайлик иккимиз ҳамхона, бир кел!

Рақиблар қон ютиб қолсин йўлингда,
Очиқ-ойдин, дадил, мардона бир кел.

Ўзим танҳо, Ҳабибий, кўз тутарман,
Қадам еткурмагай бегона, бир кел.

1948

БАХТИМИЗ

Бахтимиз меҳру маҳи очди жамол,
Яшнади гулшанимиз, топди жамол.

Ям-яшил сабза бўлиб жилва қилур,
Ҳар томон боғу чаман, тоза ниҳол.

Эл бўлиб бир-бирига ёру мадор,
Интилиш олға бутун фикру хаёл.

Пахта кон бўлди ҳама дашт ила чўл,
Лабба-лаб тўлди канал, келди энлол.

Ишладик, турмушимиз бўлди шакар,
Тишлагай ишласа ким, элда мақол.

Соҳибн илму ҳунар ёшу қарн,
Меҳнату ҳосилимиз бўлди ҳалол.

Гуллади, ўсди, Ҳабибий, Ватаним,
Тонг эмас бўлса жаҳон элга мисол.

1945

ОҚ ОЛТИН ХАЗИНАСИ

Пахта майдонларда айлаб турфа жавлон Янгийўл,
Халқаро ўзни бугун қилди намоён Янгийўл.

Аҳду паймон қилса ҳар иш узра устун бўлғали,
Не қадар иш бўлса мушкул, қилғай осон Янгийўл.

Кўрсатиб майдони меҳнатда жасоратдан нишон,
Топдилар ҳур мамлакатда шуҳрату шон Янгийўл.

Ибрат олсинлар келиб деҳқонлар энди тан бериб,
Энди мўл ҳосил олурға топди имкон Янгийўл.

Янгийўл ҳам, Янгиер ҳам, янги сув, янги бино,
Янги деҳқон, янги боғу, янги бўстон Янгийўл.

Пахтадек оқ айлашиб юзларни юз бирла букун
Куймади дилда чигитдек доғу армон Янгийўл.

Кўкка бошлар етди эл қошида ерга боқмади,
Эй Ҳабибий, деса бўлғай пахтага кон Янгийўл.

1946

МИРЗАЧЎЛ

**Бўлди жасорат билан пахтага кон Мирзачўл
«Туз»лари зар бергуси, қирлари дон Мирзачўл.**

**Ташна чўл эрди бурун, зор эди меҳнат учун,
Шону шарафдан букун берди нишон Мирзачўл.**

**Бағридаги конларин, ҳар неча имконларин,
Олиму деҳқонларин қилди аён Мирзачўл.**

**Сувлари мисли зилол, мевалари худди бол,
Ғирқираб ўтгай шамол, роҳатижон Мирзачўл.**

**Меҳнати роҳат деди, айшу фароғат деди,
Бахту саодат деди янги замон Мирзачўл**

**Эл қилур ишга жадад дилда зафар ҳар маҳал,
Езди, Ҳабибий, ғазал, бўлсин омон Мирзачўл.**

1955

КАНАЛ ҚУШИҒИ

Бахту иқболим қуёши чиқди, кўрсатди жамол,
Ўзбекистонда қазилди зўр канал, оқди зилол.

Дашту саҳролар қуруқшаб ётган эрди асрлар,
Санчилик қаттиқ тиканлар бағрига шўрида ҳол.

Ҳайқириб Норин азим дарё бахил ҳайбат билан
Ташналарга бир қиё боқмай ўтарди бемалол.

Инженерлар, ишчилар ҳам қаҳрамон колхозчилар
Жаҳд ила саҳро сари юзланди андоқким шамол.

Тилда ялла, дилда ғайрат, қўлда кетмону метин,
Кўкка парчинланди тошлар парчаси юлдуз мисол.

Суръат айлаб истаган жойдан бўғизлаб боғладик,
Биздаги қудратни кўргач кетди дарёдан мажол.

Гул униб янтоқлар ўрнида гулистон бўлди чўл,
Яшнади, ўсди, Ҳабибий, ҳур Ватан топди камол.

1939

ҲУР ДИЁР

Кўрингай ҳур диёрим жондин афзал.
Юракда меҳри қайнар қондин афзал.

Гўзал гуллар, дарахтлар раста-раста,
Ажойиб боғ ила бўстондин афзал.

Ёқимли ҳид билан эсган насими
Бўлулур жон роҳати, дармондин афзал.

Ҳалол меҳнат билан эл берди пардоз,
Тоғиб имконни, ҳар имкондан афзал.

Кириб ҳосилга чексиз дашту сахро,
Оқ олтин мавж урар юз кондин афзал.

Ҳама ёшу қари бир-бирни доим
Қилур ҳурмат азиз меҳмондин афзал.

Тўлиб тўлқин урар дилда Ҳабибий,
Сурурим бор ҳисобу сондин афзал.

1955

ТЕМИР ЙЎЛ

Юракдан эрди зўр темир йўл,
Бугун қурмоқдадир даврон темир йўл.

Узоқ водийни боғлаб Москвага,
Қилур йўл мушкулин осон темир йўл.

Тузолмай ўтди туз йўл карвонлар,
Тузар бизнинг қизил корвон темир йўл.

Бир ойлик йўлни оту теваларга
Қилур бир кунли йўл альён темир йўл.

Баҳодир халқимизга катта раҳмат,
Қароқумни қилур бўстон темир йўл.

Ғазалхонликда Хоразм аҳли машҳур,
Бўлур тарих ила дoston темир йўл.

Ҳабибий, яшнаб илму, ҳикмату фан,
Ватан жисмига бўлгай жон темир йўл.

1947

**«МИМ» ҲАРФИННИНГ
МЕҲНАТҚАШЛАРИНИНГ
МАҲОРАТЛАРИ**

ХАЛҚИМ

Жаҳон майдонида меҳнатга моҳир қаҳрамон халқим,
Ҳама деҳқончилик илмида донои замон халқим.

Улуғ рус халқига ёндошди шуҳрат топди оламда,
Муҳаббат боғлади бўлди қадрдон жонажон халқим.

Садоқат бирла ёзни ёзу, қишни қиш демай ишлаб
Яратди гулшану гулзору, боғу бўстон халқим.

Ҳалол меҳнат учун меҳри яшар қалбида, жонида,
Бири олим, бири деҳқон, бири зўр боғбон халқим.

Фаровонликда турли нозу неъмат шираю шарбат
Қилир халқимга меҳнат ҳосили деб армуғон халқим.

Нахуш бахту саодат ўз ёри, ўз юрти, ўз эрки,
Қучоқлашган, ўпишган, бир-бирига меҳрибон халқим.

Ҳар иш узра жиловдори зафар иқболи йўлдоши,
Ҳабибий, шукур этай, ҳар соҳада нусрат нишон халқим.

1959

ҚИЗЛАРИМ

Илму ҳунарга интилуру бир неча она қизларим,
Чин онаю сингил каби балки дугона қизларим.

Мактаб агар садаф экан кўксида парвариш топиб,
Илм ила бўлди бебаҳо дурри ягона қизларим.

Ғайрат ила кўнгилларин қилди билим хазинаси,
Дилдаги завқу шавқидин юзда нишона қизларим.

Қўлда китобу дафтари бир-биридан гўзал бари,
Саф чекишиб билим сари бўлди равона қизларим.

Айни соадат, айни бахт келди нахуш замонамиз,
Яйраб ўз эркида яшар қутли замона қизларим.

Қирса чаманга ўйнашиб куйла, Ҳабибий, ялла қил,
Қўкка садоси чирмашур қилса тарона қизларим.

1956

ОЛАМУ ОДАМ

Тузулмиш пухта бир кенг уй бўлиб инсон учун олам,
Бу уйда қилди турмуш жуфт ўлиб Ҳавво билан Одам.

Безалган ҳайратафзо собиту сайёралар бирла,
Куёв бирла келин шунда бўлур чин мунису маҳрам.

Кўринг, уй гумбазида тўлган ой порлоқ чароқ эркан
Суриб тун пардасин ҳар ёнга, равшан айлагай ҳар дам.

Маъоши ҳарна бўлса ерда тупроқ ичра пинҳондур,
Ҳарорат бирла ундургай пиширгай меҳри ҳовар ҳам.

Мудом айланса ҳам тобора яшнаб-гуллагай обод,
Шикасти кўрмагай, бўлмиш биноти турфа мустаҳкам.

Нахуш турмиш туғулгай бир ўғил, бир қиз иков бир йўл
Ўтиб йиллар балоғатга етар ўйнаб-ўсиб кам-кам.

Тузиб қонун ўғил-қизларни пайванд этди бир-бирга,
Кўпайтирмақда инсон наслин ўйлаб чекдилар кўп ғам.

Ҳалол меҳнат зироат чорва бўлди ризқ учун касби,
Ҳабибий, ибрат олмай, қон эрур бағрим, кўзим пурнам.

1968

БИЛИМ

Ақл учун бир раҳнамон машъал осодир билим,
Дилга жо қилмоқ бутун, лекин муаммодир билим.

Уйласанг ганжи азим эркан билим, поёни йўқ
Еки мавж урган тўлиб шавкатли дарёдир билим.

Бир нафас вақт ўтмасин беҳуда ўғлим-қизларим,
Изласанг ҳар жойда ҳам тун-кун муҳайёдир билим.

Қилма ёшлик, ёшлигингни бил ғанимат, кўзни оч,
Кўк саря уч гарчи мирриху сурайёдир билим.

Мақсадинг шаҳбозини сайд эткали йўл изласанг,
Олимона сўзларинг паррон ўқу, ёдир билим.

Яшнатиб оламни обод эткали зийнат бериб,
Дарҳақиқат офтоби олам ородир билим.

Баҳрасизларга билимни қилма ташвиқ, англамас,
Ишқу завқи йўқ, алар фикрида анқодир билим.

Эй Ҳабибий, муҳтарам инсонга оройиш бўлиб,
Жўш уриб ҳар дилда бўлса ҳурмат авзодир билим.

1967

ЎЗБЕКИСТОНИМ

Зафар бўлсин муборак, эй баҳодир Ўзбекистоним.
Баҳодирликни қойил қилдинг охир Ўзбекистоним.

Табиат рашк этиб найранг била йўл тўсди, ғов бўлди,
Бузиб ўтдинг, қилиб ғайратни зоҳир Ўзбекистоним.

Билурман, боғбонсан, довюррак меҳнаткаш авлоди,
Зироат илмида устозу моҳир Ўзбекистоним.

Етиб келдинг буюк эрди довонлар ҳам узоқ манзил,
Кўтарган тонналаб дурру жавоҳир Ўзбекистоним.

Ҳама таҳсин деди бундай оғир мушкулни ҳал қилдинг,
Бўлибсан турфа ҳам ҳар ишга қодир Ўзбекистоним.

Ҳамиша қайда бир вайрона бўлса қилгали обод,
Дилингда ғайрату, меҳнатга ҳозир Ўзбекистоним.

Муқаддас тупроғингни васф этай деб ўйласам ҳар дам,
Тилим ҳам лолу ақлим бўлди қосир Ўзбекистоним.

Ҳабибий, шод эрурман бу шарафли муждани англаб,
Бошингда партия ғамхўру нозир Ўзбекистоним.

ЧАМАНИМ

Чаман-чаман очилиб тоза, кенг фазо чаманим,
Бўлибсан ўзгача хушбахра, хушҳаво, чаманим.

Ҳамиша гул-гул очилган гўзал диёримсан,
Ҳимоянг устида жоним қилай фидо, чаманим.

Келиб ёқимли, ширин ҳидларинг димоғларга,
Кўзу кўнгилга берур ҳар нафас зиё, чаманим.

Ҳузур этар ҳама ўз ишқидан ўқиб дoston,
Саҳарлар айласа булбулларинг наво, чаманим.

Гидамларинг ёзилур сабзаю чечаклардан,
Элимга роҳат учун айни муддоа, чаманим.

Яшар ҳамиша элим юзлари қизил, соғлом,
Тотимли меваларинг, сувларинг даво, чаманим.

Тилимда мадҳу дилимда муҳаббат-меҳринг,
Ҳабибий, мадҳинг ўқиб умр этай адо, чаманим.

ИБРАТНАМО

Расо фаҳму билимдон яхшиларга ошино бўлдим,
Билимсиз нотавону норасо эрдим, расо бўлдим.

Етаклаб тўғри йўл кўрсатди шонли партиям, халқим,
Улуғ ҳурматга халқ ичра сазовору расо бўлдим.

Қачонким сочди нурун парпираб хуршиди Октябрь,
Агар тупроғ эсам бу нур ила бир кимиё бўлдим.

Ҳаётим ўтди йиллар кир чопонда, қадрү қийматсиз,
Қаро мунчоқ эдим дурдонайи қийматбаҳо бўлдим.

Муқаддас бу тилаклар бор эди қалбимда пинҳони,
Муяссар бўлди, бахтим кулди, айни муддао бўлдим.

Кўринг меҳнат садоқат ҳосилин мендан, азиз дўстлар,
Садоқат бирла меҳнат қилдиму ибратнамо бўлдим.

Ҳабибий, деб тараннум қилди чолғу бирла хушхонлар,
Ёқимли жонга роҳат яллаю, савту садо бўлдим.

1960

ЎҒЛИМ, ҚИЗИМ

**Бахту иқболи буюк эй, жонажон, ўғлим, қизим,
Тер тўкинг, жон борича меҳнатда жон, ўғлим, қизим.**

**Қимки топса бахту давлат, илму меҳнатдан топар,
Келди меҳнаткаш учун эркин замон, ўғлим, қизим.**

**Дилда бўлса қанчалар ғайрат, садоқат халқ учун,
Кўрсатинг, майдонда бўлгай имтиҳон, ўғлим, қизим.**

**Ўзбекистон кўрки оқ олтин тугамас бойлиги,
Ҳожат эрмас қийматин қилмоқ баён, ўғлим, қизим.**

**Қолмасин бир тола ҳам ерда, чаноқда, тез теринг,
Бўлмасин халқимга, давлатга зиён, ўғлим, қизим.**

**Қатралардан бўлса дарё, толалардан тонналар,
Заррача йўқдир бу сўзларда гумон, ўғлим, қизим.**

**Айланиб минглаб ғарам кўрдим, Ҳабибий, фахр этиб,
Кўкка бош чеккан қумуш тоғдан аён, ўғлим, қизим.**

1956

КЎРМАДИМ

Қоматингдек дуняда бир қадди зебо кўрмадим,
Оразингдек ҳусн гулзорида раъно кўрмадим.

Лаб очолмай гунчалар ҳайратда қолди бир кўриб,
Сўзга лаб очганда сендек сўзда гўё кўрмадим.

Уйнаган шўх-шўх қаро кўзларни кўп кўрдим ва лек
Шунча кўзларда кўзингдек кўзни шаҳло кўрмадим.

Нақшу тасвиринга диққат бирла сарто-сар боқиб
Зарра бу шаклу шамоил ичра бежо кўрмадим.

Нозанинлар, қоши ёлар ҳам кўнгил овлар мудом,
Дил қушин сайд этгали қошинг каби ё кўрмадим.

Сўхбат оро дилбари таннозларинг базмида
Расми дилбарликда сендек дилбар асло кўрмадим.

Майпараст этди Ҳабибийни висолинг бодаси,
Узга майларда шунингдек кайфи саҳбо кўрмадим.

1939

САФАРГА КЕТГАН ЕР УЧУН

Ҳажр ила афсус этиб бармоқларимни тишладим.
Битди сабрим энди тоқат борича тиш тишладим.

Сен кетиб, кетди қўлимдан ҳарна айшу роҳатим,
Соғиниб ўйлаб на ором олдим на ишладим.

Маст эканман бодаи васлингни қадрин билмадим.
Қайда ҳам бўлса омон бўлсин дедим олқишладим.

Айрилиқ дарди чунон ҳам нотавон этмиш мени,
Пашшани кўрсам товуқ фаҳм айладим киш-кишладим.

Келса тонг йўқ деб букун ё эрта кулбам саҳнини
Зийнат оро бергали шошқин қириб-қиртишладим.

Тушмади кулбамга хуршиди жамолинг шуъласи,
Оҳ ўтин гулхан қилиб бу қиш, Ҳабибий, қишладим.

1953

ЕЛҒИЗИМ

Нозанинлар ичра эй, жоно ўзингсан ёлғизим,
Елғизим деб, жону дилни боғладим ёлғиз ўзим.

Иштиёқингда юрак ўйнаб, йўлингда термилиб,
Қоқмагай киприк кўзингга тушмаса ҳар дам кўзим.

Партавафшон офтоби олам ародир юзинг,
Кўз қамашгай рўбарў бўлса юзинг бирла юзим.

Сухбатинг фасли баҳоримдир, яшар жону кўнгил,
Қандайн ўхшар баҳоримга қишу, ёзу кузим.

Меҳрибонликда нахуш қалбингга қалбим тўғридир,
Тўғри келса тонг эмасдир юлдузингга юлдузим.

Кеча-кундуз сен биландирман, хаёлинг ҳамдамим,
Менинг ҳам бўлгай тунинг тун, кундузингдир кундузим.

Тотли сўзингдан умид айлаб, Ҳабибий, сўзласам,
Айб эмасдур, ўйлагил тотлиғ сўзинг узра сўзим.

1960

КАМ-КАМ

Ҳамоно мевга бўлғай ёр ёру ошино кам-кам,
Муборак васлидин куйган юрак топғай даво кам-кам.

Муҳаббат бирла дилдан дилга йўл бордир, аё дўстлар,
Муяссар бўлғай энди сабр ила бу муддао кам-кам.

Тағофил бирла истиғнолари тоқай давом айлар,
Бориб таъсир этар қалбига орзу илтижо кам-кам.

Ҳасад бирла ҳамиша икки соф виждонга ғов бўлган
Қаро ният рақибларнинг бўлур бахти қаро кам-кам.

Саҳарлар кўз тутарман кўкка боқиб ухламай бир дам,
Умидим кўп шарафли мужда келтурғай сабо кам-кам.

Олур номимни тилга қайда кўрса илтифот айлаб,
Кўнгил мулки бўлур субҳи жамолидин зиё кам-кам.

Билурман бевафолик расми йўқдир зоти покида,
Ҳабибийга берилган ваъдага бўлғай вафо кам-кам.

1961

РАҲМИ ИҶҚ

Билсам эрдим раҳми йўқ золимни ёр этмас эдим,
Бунчалар душвор экан, ишқ ихтиёр этмас эдим.

Кўрмоқ истаб эртадан то кеч йўлида термулиб,
Бу улугъ неъмат кўзимни интизор этмас эдим.

Хом сут эмганман, нетай кўнглимни гар олдирмасам,
Кенг бу оламни ўзимга тангу тор этмас эдим.

Ранг-баранг таъну маломатларда ўзни вой ким
Телбараб афсонаю девонавор этмас эдим.

Оқибатни фикр этиб андиша қилсам аввало,
Ўзни даҳшатли балоларга дучор этмас эдим.

Лайливаш ёримни деб Мажнун каби элдан қочиб,
Масканимни энг буюк тоғларда ғор этмас эдим.

Қатра-қатра томчилаб қонли ёшим қайғу билан
Мен, Ҳабибий, қайда бўлсам долазор этмас эдим.

1969

ОРОМИЖОН

Кириб гулшанда бир қомат расо оромижон кўрдим,
Бўлибдур зеби гулшан билмадим ё арғувон кўрдим.

Агар ҳар кимсага бир боқса қилгай волаю шайдо,
Очиқ сиймосида меҳру муҳаббатдан нишон кўрдим.

Такаллум қилсалар ҳар сўзда бир лаззатли ҳикмат бор,
Қолур ҳайратда ҳар қандоғ суҳандон нуктадон кўрдим.

Нахуш олий жаноб ул кўнгли оқу, раҳму шафқатли,
Менингдек дўстларга дўстпарвар меҳрибон кўрдим.

Юракда ишқ ўти, бошида бир севгуни савдоси,
Кўлида ишқ бобидан ёзилган дoston кўрдим.

Садоқат кўнгил боғловчилар тобора авж олмиш,
Ажаб одобу ахлоқ узра мақбули замон кўрдим.

Кўзим тушди, Ҳабибий, кетди кўлдан ақлу идроким,
Латофатда мулойим гулбадан, ширин забон кўрдим.

1961

ҚУШ ҚОФИЯ

Элга қилиб лутфини инъом ом
Айлади кўп дилни дилором ром.

Дона бўлур холи кўнгил мурғига
Қора сочини қилса гуландом дом.

Суратини ишқ эли, бил иттифоқ,
Қўйди кўриб сарвари асном ном.

Чиқмагудек бўлди маҳим ноз этиб
Абр била келди бу оқшом шом.

Кўйи сари гаҳ йиқилиб, гаҳ туриб,
Қўйган эдим ҳар қаю ҳангом гом.

Дафъи хумор этгали кирган чоғим,
Топди бу дайр ичра саранжом жом.

Кўрди, Ҳабибим, деди ҳукм айлади
Кўнглим аро эрди бу аҳком ком.

1933

ҚАЛАМИМ

Ажойиб этди улуғ истагимни ҳал қаламим,
Ёнимда ҳамнафасим эрди ҳар маҳал қаламим.

Қачонки эрку ҳуқуқ берди элга Октябрь,
Яратди шеър ила дoston гўзал-гўзал қаламим.

Очилди йўл адабиёт учун синиб ғовлар,
Тўсолмас энди биров, кўрмагай халал қаламим.

Элим ўз эркида эркин тарона қилмоқ учун
Яратди ранг-баранг ижод этиб ғазал қаламим.

Улуғ Ватандаги авж олган илму фанларни
Езарда не талаб этсам, қилур амал қаламим.

Саҳифа саҳнида жавлон қилиб юрар чоғда,
Узин тутиб қиладур суръату жадал, қаламим.

Мени элимга таништирди назм ила сўзлаб,
Қаламкаш аҳлига бўлур масал, қаламим.

1948

ЖОНОНИМ ДЕДИМ

Мен сени жоно, дилу жонимда жононим дедим,
Нега жононим дедим, яъни дилу жоним дедим.

Мавж урар қалбимда васлинг иштиёқи ҳар нафас,
Ким топиб сайқал бўлур соф ақлу виждоним дедим.

Соғиниб тез-тез юракда жўш уриб меҳринг ўти,
Жисм аро ўйнар, тириклик боиси қоним дедим.

Гул юзинг, ширин сўзинг жонимга роҳат, кўзга нур,
Сухбатингни яшнаган боғу гулистоним дедим.

Сен билан бўлсам кўнгил мулки қоронғу бўлмагай, -
Моҳитобон, кеча-кундуз меҳри рахшоним дедим.

Дам-бадам ўйнаб-кулиб кулбам сари қўйсанг қадам,
Хонумоним садқаю жонимни қурбоним дедим.

Рўбарў келганда, эй дўстим, Ҳабибий, деб агар
Илтифот этсанг эл ичра қолмас армоним дедим.

1962

СОҒИНДИМ

Биродарлар, нетай номехрибон ёримни соғиндим,
Ололмай тилга меҳри дилда дилдоримни соғиндим.

Агар сўзга лаб очса офарин дер аҳли донишлар,
Мулойим, хушкалому шахд гуфторимни соғиндим.

Бўлиб зийнат назокат гулшанида аргувон янглиғ,
Ярашган қадду қомат сарви рафторимни соғиндим.

Ғазалхонлик қилай деб булбулосо ухламай тунлар,
Очилган, яшнаган гулчеҳра гулзоримни соғиндим.

Димоғни чоғу кўзни равшан этгай сунбулу лола,
Шунинг-чун сочи сунбул лола рухсоримни соғиндим.

Йўлида кўз тутиб тун-кун бошим айланди, кўз тинди,
Кўзим кўрса кўзин деб кўзи хумморимни соғиндим.

Жафо расмин қўйиб ёрим, вафони ихтиёр этмиш,
Ҳабибий, шукур эгай, содиқ вафодоримни соғиндим.

1968

БОЛАДАН ОТА-ОНАГА ХАТ

Салом эй ғамгузорим, отам-онам,
Улуғ юртим, диёрим, отам-онам.

Баҳодирлар сафида олға босдим,
Уриш ёвни шиорим, отам-онам.

Дуодан тўхтаманг зинҳор-зинҳор
Мададкорим, мадорим, отам-онам.

Евуз ёвни тамом этмай, борурға
Келур номусу орим, отам-онам.

Саломат борман қайғурманг асло
Йўлимда интизорим, отам-онам.

Саломат бораман қайғурманг асло
Гўзал боғим, баҳорим, отам-онам.

Учарман лочини тезпар билан тенг
Ҳабибий, бахтиёрим отам-онам.

1944

УЧҚУРҒОНДАН ТОШКЕНТГА КЎЧИШ

Биродарлар, бу ерда неча кун меҳмон бўлиб кетдим,
Кетишга кетдимۇ кетган учун ҳайрон бўлиб кетдим.

Муҳаббат боғлашиб колхозчилар, хизматчилар бирла,
Яшаб, ўйнаб юрардим, соҳиб армон бўлиб кетдим.

Хусусан жон билан тенг бир неча ўртоқларим қолди,
Чунон ҳам хўрсиниб, ўпкам тўлиб нолон бўлиб кетдим.

Узилмасдан муҳаббатнинг ипи кўнглимга боғланган,
Жудолик бўлди мушкул йиғладим гирён бўлиб кетдим.

Қадрдон ошинои беғаразларда қолиб жоним,
Қуруқ жисмим билан сурат каби бежон бўлиб кетдим.

Қучоқлашдик, ўпишдик, хайри маъзур айлашиб йиғлаб,
Сочилди ақлу идроким, дилим вайрон бўлиб кетдим.

Умидим шулки бу кетмоқ саодат сари юзлангай,
Ҳабибий, йўлма-йўл ашъор ўқиб хушхон бўлиб кетдим.

1938

ТАВБА ҚИЛДИМ

Юзи эй меҳру моҳим, тавба қилдим,
Кечир недур гуноҳим, тавба қилдим.

Қўзинг тушди кўз, кўнглим илинди,
Иков икки гувоҳим тавба қилдим.

Гўзал сен турфа бемислу ягона,
Етарму қилган оҳим, тавба қилдим.

Мени ёр этмагингда зарра йўқдур
Гумону иштибоҳим тавба қилдим.

Азиз бошинг ҳақи, лутфу карам қил,
Ўзинг шафқатпаноҳим, тавба қилдим.

Дилимга лашкари ғам йўл тополмас,
Ширин фикринг сипоҳим, тавба қилдим.

Тутиб меҳрингни дилда, мен, Ҳабибий,
Улуғ бўлмоқда жоҳим, тавба қилдим.

1957

АНДИЖОНИМ

Ассалом эй боғу бўстон Андижоним, ассалом,
Андижоним балки эй жону жаҳоним, ассалом.

Танда жоним борича меҳринг яшар жоним билан,
Меҳри жонпарвар севикли жонажоним, ассалом.

Тўтиё қилсам муқаддас тупроғингни неажаб,
Уйласам роҳат топар ҳар лаҳза жоним, ассалом.

Парвариш топдим сенинг қўйнингда фарзандинг эдим,
Вояга еткурдинг, эй қутлуғ маконим, ассалом.

Зийнатиң шафқат шиору ҳам етимпарварлигинг,
Соф юрак меҳнатга моҳир қаҳрамоним, ассалом.

Нозу неъматга фаровон ҳимматинг андозасиз,
Бағри кенг меҳмоннавозим, меҳрибоним, ассалом.

Ваъдани оқлаб оқ олтиндек юзинг ҳам доим оқ,
Мадҳу достоним, Ҳабибий, армуғоним, ассалом.

1950

**ЎЗБЕКИСТОННИНГ КАТТА-КАТТА ҚУРИЛИШ
ВА ИНШООТЛАРИДА ОҚИЛОНА
РАҲБАРЛИҚ ҚИЛГАН
УСМОН ЮСУПОВНИНГ
БЕВАҚТ ВАФОТИ УЧУН ЕЗИЛГАН
ТАРИХИЙ МАРСИЯ**

Дариғо қадри олий меҳрибоним
Жаҳондан кўзни юмди жонажоним.

Бу мотамдан юрак-бағрим эзилди,
Оқиб ёш ўрнида кўзларда қоним.

На бир мен, балки аҳли Ўзбекистон
Дер эрдилар қуёшим, соябоним.

Ҳама катта-кичик эркак-аёл ҳам
Ачинди, йиғлади, йўқдир гумоним.

Табиат ҳам шу кунлар тутди мотам,
Солиб даҳшат замини осимоним.

Ҳамиша халқ учун меҳнатга тайёр,
Ватанпарвар, баҳодир навқироним,

Ўзи заҳматкашу меҳнатда пишган,
Диловар, хушкалому нуктадоним.

Кимики бўлса меҳнаткаш анинг-чун,
Фидо дер эрди жоним, хонимоним.

Ани меҳнаткаш аҳли ҳам дер эрди,
Рафиқим, раҳбарим, чин посбоним.

Нечоғлик мушкул ишларни қилиб ҳал
Билимдонликда бўлган имтиҳоним.

Ҳар ишга отланиб юрса йўл олса,
Жиловдори зафар нусрат нишоним.

Шарафли мақдами ҳар жойга етса
Бўлиб сермева боғу бўстоним.

Каналлар қаздириб кўп ташна чўлга,
Бағишлаб жон келиб оби равоним.

Топилди турли бойлик Бекободдан
Металл ҳам нур учун энг катта коним.

Хусусан ташна шўрлик Мирзачўлга
Бориб Сирни оқизган паҳлавоним.

Неча ерда қурилди сувга омбор,
Фаровон бўлди дер эл ошу ноним.

Қорақум ичра киргизди темир йўл,
Деди Хоразм учун бу армуғоним.

Биёбонларда тузди шаҳри қишлоқ,
Безалди, яшнади янги замоним.

На иш ким қилса меҳнаткаш биландир,
Билимдон, соҳиби эрку иноним.

Жаҳонда қолдириб ўлмас асарлар,
Ўзи кетди жафокаш қаҳрамоним.

Ўзи ўлган билан ҳам, номи ўлмас
Бўлур шоҳид асрлар достоним.

Ҳақиқатпарварим, раҳбарларим ҳам
Тўлиқ ҳурматлади деб отахоним.

Ҳаётим борича бўлгай вазифам,
Дилимда фикри зикр этгай забоним

Қалам ожиз бўлиб тавсиф этарга,
Езолмай тўхтади мадҳу баёним.

Ҳабибий, соли таърихин чекиб оҳ —
Деди (моҳир шарафли боғбоним).

1966

ХИЛМА-ХИЛ ОДАМ

Ажабким одам авлоди бўлибдир хилма-хил одам,
Тенг эрмас ақлу донишда бири ортиқ, биридир кам.

Бириким билгаю билганлигини ҳам билгай оқил ул,
Яшар эркин жаҳонда қайда бўлса юксалиб кам-кам.

Бириким билмасу билмаслигининг билгай бу ҳам яхши,
Билай деб билмагани қилса билганларга бўйнин ҳам.

Бириким билмасу билмаслигин ҳам билмас оҳ афсус,
Шу ҳам одам сафида юргай одамга бўлиб ҳамдам.

Бириким билмасу аммо билурман деб билур ўзни,
Мураккаб жаҳл эрур бу йўқ давоси деди луқмон ҳам.

Бириким тунду кеч фаҳму ўжар занг боғлаган қалби
Сукут эт анга зинҳор оғзинг очма, урма асло дам.

Чин одам бўлмас одам шакли одам бўлса ҳам, дўстлар,
Юрар илму ҳунардан баҳрасизлар ҳам бу кенг олам.

Ҳабибий, оч кўзингни, билмак иста сайю қўшиш қил,
Билимсиз бўлсанг аҳволинг на бўлгай, юрмагил беғам.

1967

«НУН» ҲАРФИННИНГ
НАҚҚОШЛАРИНИНГ
НАМОИИШЛАРИ

СОЯБОНСАН

Азизим партиямсан, меҳрибонсан,
Қуёшдек бошимизда соябонсан.

Қадам қўйсанг ҳар ишга бахт йўлдош,
Зафар ёринг бўлиб нусрат нишонсан.

Топар лаззат киши ҳар бир сўзингдан,
Билимдон олиму ширин забонсан.

Фаровонлик Ватанда сен биландир,
Ҳур ўлкам жисмига гўёки жонсан.

Гулистон бўлди саҳролар, адирлар,
Ажаб доно, шарафли боғбонсан.

Яшар ўз эркида эл ғайратингдан,
Адолатпеша маҳбуби жаҳонсан.

Ҳабибий, ўйлаб-ўйлаб фахр этарман,
Қадрдон раҳнамосан, жонажонсан.

1943

ДОҲИЙ ЛЕНИН

Жаҳонда кўрса ҳам турли бало жавру жафо Ленин,
Давом этди ишин қалбида эзгу муддао Ленин.

Кўнгилда кўп эди мақсад ва лекин умр оз эркан,
Планлар тузди тезлаб ухламай шому сабо Ленин.

Ёруғликка чиқолмас эрди меҳнаткаш эзилганлар,
Адолат байроғин кўкка кўтармас бўлса то Ленин.

Мукамал кўрсатиб тадбиру доҳийликни оламга,
Ажаб инсон қилолмас ишни қилди жо-бажо Ленин.

Ватан душманлари ўқ отди, мажруҳ этди рашк айлаб,
Жаҳондан юмди кўзни, дардиға топмай даво Ленин.

Ўзи ўлган билан қўлланмаю йўлланма сўз қолди,
Бу сўзлар бахт эрур халқимга, содиқ раҳнамо Ленин.

Ҳамиша бахту иқболу бўлиб ёру мададкори
Ҳабибийдек жафокашларга бўлди пешво Ленин.

1968

ҒАЙРАТЛИ ХАЛҚ

Чиқдилар ғайрат билан фарҳоди давронлар букун
Яъни меҳнаткаш неча колхозчи деҳқонлар букун.

Дунядан кўчган эди Фарҳоду Ширин зор-зор,
Келди ўз жойига ўтган аҳду паймонлар букун.

Икки ошиқ ўртасида шоҳи Хисрав ғов эди,
Парчаланди ғову Хисрав хону хоқонлар букун.

Уйнашиб тўй-тўйлашиб айтиб қўшиқлар, яллалар
Қилгали аҳду никоҳин келди меҳмонлар букун.

Мирзачўл қўйнига Ширин сойи ўйноқлаб кириб,
Гуллагай чексиз қақир дашту биёбонлар букун.

Кўп замону аср ўтиб бу мушкул иш ҳал бўлмаган,
Бизни қудратдан топилди барча имконлар букун.

Эй Ҳабибий, кел, томоша айла Фарҳод тоғини,
Очилур махфий, тугалмас маъдану конлар букун.

1943

ОЗОД ЭЛИМ

Яйради озод элим бахту саодат билан,
Шонли, улуғ партия раҳбар адолат билан.

Олға қадам ташлади чин маданият сари,
Соҳиби илму ҳунар бўлди жасорат билан.

Бўлди муҳаббат билан меҳнат иков жуфту ёр,
Гуллади турмушлари айшу фароғат билан.

Ваъдасини оқламоқ колхозимиз бурчи деб,
Тузди план пухталаб ақлу садоқат билан.

Кўкда қуёш тобиши, қалбида ғайрат ўти,
Кўзлади кузни ҳама ишда маҳорат билан.

Кимнинг иши бўлса хом кузда пушаймон бўлиб,
Юз қизариб тер чиқар, дилда хижолат билан.

Содиқу илгорини элга, Ҳабибий, ёзай,
Тариху дoston қилиб шону шарофат билан.

1946

ПАХТАДАН

Ўзбекистон аҳлига тан берди дунё пахтадан,
Катта-катта тоғлар ижод этди, ҳатто пахтадан.

Очилиб юлдуз каби чексиз Ватан майдонида,
Яшнади, бўлди мунаввар дашту саҳро пахтадан.

Тўлди сонсиз хирмону, қопу этак олтин билан,
Яйрашиб колхозчи қизлар бўлди зебо пахтадан

Кеча-кундуз тинмай омборларга кирсин деб кумуш,
Қаҳрамон халқим яратди катта дарё пахтадан.

Унди мўл ҳосил, саноат эҳтиёжин қоплади,
Халқимиз не истаса, бўлди муҳайё пахтадан.

Пахта майдонларни кезган завқ ила куз фаслида
Ҳар кўнгил ойинаси бўлгай мусаффо пахтадан.

Қайси жонки пахтанинг фикрида эрмас, жон эмас,
Мадҳу тавсифин, Ҳабибий, қилдим иншо пахтадан.

НОЗ ҚИЛУРСАН

Садқанг бўлайин, менга ажаб ноз қилурсан,
Кўп қилма десам ноз, кулиб боз қилурсан.

Зебо безаниб шоҳию атлас била ҳар кун,
Сочларни тараб, ўзгача пардоз қилурсан.

Гул фаслида гул тергали сен қайси чаманга
Гул-гул очилиб, завқ ила парвоз қилурсан.

Созингни олиб қўлга майин ялла қилурда
«Гулёр» тилак эрди, «Чапандоз» қилурсан.

Раҳмат, гўзалим, гоҳи карам бирла менинг ҳам
Васлинг майидин масту сарафроз қилурсан.

Тан берди ҳама сендаги соф ақлу адабга,
Ошиғ элини ҳурмату эъзоз қилурсан.

Ҳар кимсага кўп лутфу карам айладинг, аммо,
Дилбаста Ҳабибийга нечук ноз қилурсан?

ДАВРОН УТМАСИН

Келди айёми баҳор, иш даври бир он ўтмасин,
Бир нафас гафлатда бу қийматли даврон ўтмасин.

Қадру қийматда баробар жон билан ҳар соати,
Кутмоқ албатта керак шудгорда, арзон ўтмасин.

Ҳар иш ўз вақтига боғлиқ, деб масал бор эл аро,
Кетмасин қўлдан бу қизгин вақту имкон ўтмасин.

Энг шарафли бурчимиз деб ишда ўзни кўрсатинг,
Кўзги ҳосил вақтида афсусу армон ўтмасин.

Аҳду паймон қилдик эл олдида имзолар чекиб,
Ваъда ёлғон бўлмасин, бир зарра нуқсон ўтмасин.

Эрта-кеч мақсадни кўзланг, тўхтаманг, олга босинг,
Меҳнатингиз куймасин, афсусу армон ўтмасин.

Эй Ҳабибий, иш сифатли бўлсин, аввал пухталанг,
Сўзланг ўйлаб аҳду паймон узра ёлғон ўтмасин.

ҚҰЛГА КЕЛГАЙ

**Құлга келгай дилдаги ҳар муддао меҳнат билан,
Қайда бўлса бўлгай ишлар жо-бажо меҳнат билан.**

**Олға бос илму ҳунар қилсанг талаб айлаб жадал,
Бўлдилар виждонли, содиқ раҳнамо меҳнат билан.**

**Янги раҳбар бўлса ақлинг, меҳнатинг бахту камол,
Бўлгай эл ичра вужудинг кимиё меҳнат билан.**

**Уйласанг бошдин аёғ меҳнат фазилат, ҳосият,
Норасолар оқибат бўлгай расо меҳнат билан.**

**Бўлмаса меҳнат ўсимлик ҳам ўсолмас, яшнамас.
Кеча-кундуз қўзғалиб топди жило меҳнат билан.**

**Бўлма ялқов, оч кўзингни, орқада қолмоқ уёт,
Етдилар мақсадга ёру ошино меҳнат билан.**

**Янгилик ижод этиб ёшлар ажойиб туздилар
Янги шаҳру, янги қишлоғу бино меҳнат билан.**

**Эй Ҳабибий, аҳду паймон айласанг ҳар соҳада
Етма беғам аҳду паймонга вафо меҳнат билан.**

1960

ЖОНОНСАН

Кўзим нури латофатда нахуш озода жононсан,
Нечук ҳам яхши жононсан меънинг жисмим аро жонсан.

Сенинг меҳринг билан тўлган дилимда не тилак бўлса,
Дедим қошу қабоғимдан яқин ёру қадрдонсан.

Топилмас дунёда сендек ёқимли дилбари дилкаш,
Гуландомим, дил оромим, мулоғим роҳатижонсан.

Баҳор айёмидек завқим тўлиб тўлқин урар кўрсам,
Очилган гунчадек яшнаб хазонсиз бир гулистонсан.

Чаманда қўлга соз олсанг Навойдан ўқиб-куйлаб,
Қолур ҳайратда булбуллар ширин куйчи ғазалхонсан.

Қошимдан кетма бир соат, кўнгил ташна висолингга,
Кўзим тўйсин жамолингга, азиз, ҳурматли меҳмонсан.

Ҳабибий, кечалар ўйлаб улашгай тунларим кунга,
Кўзимдан уйқу бегона, иложин қил, билимдонсан.

1957

БУЛМАСИН

Бейбо ҳар кимса ёрим бирла ҳамдам бўлмасин.
Бўлмагай мақбул мардуди назар ҳам бўлмасин.

Ишқ одобин бажо келтирмаган ҳар булҳавас,
Эркалаб ёндашмасин ёнига, маҳрам бўлмасин.

Қирмаснилар васли базмига рақиблар йўл топиб,
Шўру савдо қўзғалиб ташвиши олам бўлмасин.

Боқмасин ким баҳрасиз бўлса муҳаббат завқидан,
То менинг покиза кўнглим манзили ғам бўлмасин.

Энг улуғ бахтим назаргоҳида бўлмоқ жилвагар —
Куймасин бағрим, жудоликдан кўзим нам бўлмасин.

Соясидек бирга бўлдим юрса, турса ҳар маҳал,
Мен учун бир лаҳза бу дамдан бўлак дам бўлмасин.

Кечаю кундуз, Ҳабибий, истагим топсин камол,
Сояи давлат бошидан кетмасин, кам бўлмасин.

1943

НИГОРИМСАН

Азизим, арзим эшит, лайливаш нигорсиман,
Муҳаббат аҳли учун марҳамат шиоримсан.

Кўзинг кўзимга боқиб қилди сеҳр ила мафтун,
Кўзимдан олма кўзинг эй кўзи хуморимсан.

Келиб жаҳонга сени кўрдим эй дилоромим,
Ўзингдан ўзга демасман, ягона ёримсан.

Кўзимга нуру дилимга сурур эрур васлинг,
Тилимда васфинг эса дилда ифтихоримсан.

Саёҳати чаману гулшан истамас кўнглим,
Ўзинг кўнгилга фараҳбахшу гулу зоримсан.

Бошим самога етиб сўрганингда ҳолимни,
Юракда қолмади ғам, турфа ғамгузоримсан

Ҳабибий, ҳар нимаким топсам ишқ йўлида,
Шарафли ҳосилиму, хонимону боримсан.

1962

ОМОН БЎЛСИН

Муқаддас ўлкам ажаб хушҳаво, омон бўлсин.
Эли жасуру ери кимё, омон бўлсин.

Фазоси гулшану обу ҳавоси жонпарвар,
Ёқимли мевалари худ шифо, омон бўлсин,

Ариқлар ичра тиниқ сувлари оқар ўйнаб,
Кўнгилга, кўзга бағишлаб зиё, омон бўлсин.

Яшар ўз эрки била турли халқу миллатлар,
Тамоми бир дилу бир муддао, омон бўлсин.

Ҳалолу дилкаш эрур боғубону деҳқонн,
Ҳар ишни қойил этар жо-бажо, омон бўлсин.

Оқ олтин илмига моҳир чидамли меҳнаткаш,
На ваъда айласа қилгай вафо, омон бўлсин.

Ҳабибий, истагим озод элу диёрим ила,
Шарафли ёру азиз ошино омон бўлсин.

1959

КЎРСАТМАСИН

Ёрим ағёримга лутф айлаб, карам кўрсатмасин,
Ўзгага лутфу карам, бизга алам кўрсатмасин.

Ваъда қилди васл учун, ғам тортаман келмас ҳануз,
Бузмасун ўз ваъдасин, ғам узра ғам кўрсатмасин.

Иштиёқим ҳаддан ошди кеча-кундуз кўз тутиб,
Келса келсин, мунтазир дийдамда нам кўрсатмасин.

Қамситиб мендек самимий дўстини эл қошида,
Шум рақиблар сори ташрифи қадам кўрсатмасин.

Боқсалар ҳар бир муҳаббат завқидан бебахралар,
Юз очиб, гул-гул ёниб, боғи эрам кўрсатмасин.

Йўл очилди васл гулзорига, бахтим бўлди ёр,
Мен учун бу қутлуғ дамдан бошқа дам кўрсатмасин.

Ташналаб эрдим, Ҳабибий, тўймайин дийдорига,
Басдир энди илтифотин бизга кам кўрсатмасин.

1958

ҚУРБОН БҰЛАМАН

Жононим учун садқаю қурбон бўламан,
Кўзлардан узоқ бўлса паришон бўламан.

Кўрганда гўзал ҳусну жамолин, ажабо,
Ҳайратда қолиб сурати бежон бўламан.

Бир лаҳза кўнгил тўхтамай излар, нетайин,
Уйлаб ўз ишим устида ҳайрон бўламан.

Кулбам сарига қўйса муборак қадамин,
Бошимни қўйиб йўлга, нигорон бўламан.

Лутф айласаю бўлса муяссар карами,
Мен ҳам абадий бир улуғ инсон бўламан.

Васф айлагали сафҳада юрса қаламим,
Қалбимга тўлиб завқи ғазалхон бўламан.

Рад қилмасалар хаста Ҳабибий сўзини,
Тобора яқин ёру қадрдон бўламан.

1963

БҮЛСИН ОМОН

Дўстлар, кенг шаҳар ила қишлоғимиз бўлсин омон,
Яшнаган, гул-гул очилган чоғимиз бўлсин омон.

Ости нефту усти оқ олтинга кону мевазор,
Зарга айланган қаро тупроғимиз бўлсин омон.

Қаҳрамон элга фаровонлик бағишлар ёзу қиш,
Шираю шарбатга тўлган боғимиз бўлсин омон.

Пахта майдонларга боқсанг кўзни равшанроқ этар,
Ялтироқ, фируза ранг япроғимиз бўлсин омон.

Кунда-кунда чорвамиз ўсмоқда яйраб ўзгача,
Беғубор ўт соф ҳаволи тоғимиз бўлсин омон.

Ер юзида тинч-омонликнинг таянчи, тутқаси,
Шонли, қудратли буюк байроғимиз бўлсин омон.

Фахр этиб ҳар қанча мадҳ этсам, Ҳабибий, ўрни бор,
Меҳрибон йўлбошчимиз, ўртоғимиз бўлсин омон.

1959

ЖОНИМДАСАН

Эй малоҳатли дилоромим, дилу жонимдасан,
Меҳрибонлик бирла оғушимдасан, ёнимдасан.

Жой олибдур лавҳи қалбимда муборак суратинг,
Бўлдинг улфат ҳар нафас, ҳар лаҳза, ҳар онимдасан.

Кўзларимда кеча-кундуз жилвагарсан, парпираб
Кундузи хуршиду, тунлар моҳитобонимдасан.

Сайри гулзор айласам ҳар гулда кўргайман сени,
Бахту иқболим будир, гулзору бўстонимдасан.

Номи покинг зикри ҳар доим тилимдан тушмаган,
Чайнаган оғзимдаги ошим билан нонимдасан.

Кўп яша, соғ бўл, саломат бўл, азизим ўйна-кул,
Ранжу қайғудан узоқ, шавкатли давронимдасан.

То тирикдурман, Ҳабибий, тоза меҳринг дилдадур,
Балки дил эрмас, юракда қайнаган қонимдасан.

1967

МИЖГОН

Кўринди бир ажаб, якбора мижгон,
Узун қайрилгану қоп-қора мижгон.

Қиличбоз, найзабозлик расми бирла
Юракни тешди, қилди ёра мижгон.

Мусаххар айлади дил мулкин охир
Топиб тадбиру макру чора мижгон.

Кўнгил фаттон кўзига бўлди мафтун.
Ўзига тортадур тобора мижгон.

Гаҳи мумтоз этиб элдан қилур шод,
Гаҳи айлар дилимни пора мижгон.

Кўзим тушган замон билмам, Ҳабибий,
Қилибдур сеҳр ила овора мижгон.

1963

ДИЛДОР ҰЙНАСИН

Бу адолатли ширин давронда дилдор ўйнасин,
Ҳар томонга ташлабон кокилларин ёр ўйнасин.

Гулласин тобора авж олсин бу қизгин базмимиз,
Сидқ ила меҳру муҳаббат айлаб изҳор ўйнасин.

Айланиб майдон аро бир-бир боқиб қулғу билан,
Қўп соғинганмиз ҳама содиқ харидор ўйнасин.

Жилва бирла майда босиб чарх уриб, кўз тиндириб,
Боқмайин ҳар бул ҳавасларга қилиб ор ўйнасин.

Ҳар қадамда тўлғаниб ноз айлаганда ғамзали
Ярқираб кўзгу каби кўксида тумор ўйнасин.

Соф юрак, озода ёшларга ярашгай ўйнамоқ,
Завқ ила рақс этгали кимдир сазовор ўйнасин.

Меҳрим ортиб ногаҳон оҳ этмайин беихтиёр
Лаҳза ҳар лаҳза Ҳабибийдан хабардор ўйнасин.

1939

МУҲАББАТ ШИРИН

Жумлаи инсонга муҳаббат ширин,
Аҳли муҳаббат била суҳбат ширин.

Ҳар киши ўз жинси билан яйрагай,
Бўлса қачон жинс ила улфат ширин.

Файзу фараҳбахш адабиёт ила
Фалсафани санъату ҳикмат ширин.

Тер чиқариб сидқ ила пешонадан
Қилса бадан тарбия, меҳнат ширин.

Бахту саодат сари йўл очгали,
Фаҳму фаросат била ғайрат ширин.

Хизматин ўз аҳлига манзур этиб,
Олса киши, олқишу раҳмат ширин.

Дилда, Ҳабибий, тилагим халқ учун
То абадий назм ила хизмат ширин.

1963

ЕР БЎЛСИН

Ҳар ким ўзининг ёри бирла ёр бўлсин,
Яйраб яшасин, эрк ўзида бор бўлсин.

Ерим, ажабо, менга яқин ёр бўлди,
Иқболи буюк бахти мададкор бўлсин.

Аҳдига вафо қилса на хуш, жононим,
Одам элида номус ила ор бўлсин.

Ноз айлаб азиз ошиқ элин зор этса,
Охир ўзи ҳам ошиқ ўлиб зор бўлсин.

Еримга биров боқса ёмон кўз бирла,
Кенг олам анинг кўзларига тор бўлсин.

Ошиқ элига таъна қилиб ким қулса,
Ёр қилсин у ҳам йўлда кўзи чор бўлсин.

Дўстим деса гар хаста Ҳабибий сен деб
Хотирга олиб гоҳи хабардёр бўлсин.

1953

БЕХУДАМАН

Эй ёронлар, мунча ҳам расвоману беҳудаман,
Иўқму инсофим, ҳарому шубҳага олудаман.

Топмадим гавфиқ андак вой аҳволимга вой,
Бош кўтармай хоби ғафлатдан ҳануз уйқудаман.

Менда гар бўлса эди шарму ҳаё ўз ҳолима,
Ҳар нафас лозим эмасму йиғламоқ, кулқудаман.

Қилмушим доим шарорат тарки ахлоқу адаб,
Не бўлурман деб ахири коҳишу қайғудаман.

Чорполардек емак-ичмакдин ўзга йўқ ишим,
Оқибатни ўйласам зокир бўлиб ҳу-ҳудаман.

Нотавонман, сустман, қоҳилману ҳам дангаса,
Иўқдур инсонлик менинг шаънимда хоки тўдаман.

Утган умримга, Ҳабибий, ҳайфу афсусим келиб
Зор йиғлаб кечалар кўз мардумидек сувдаман.

1920

АЯЖОН

Лутфихон аяга

Меҳрингиз тушди дилу жоним аро, жон аяжон,
Ўргилай жону дилим сизга фидо, жон аяжон.

Меҳрибон, оқиласиз, дилкашу камтар онасиз,
Кўрмадим заррача ҳам кибру ҳаво, жон аяжон.

Лутфихон, номингиз оламда яшар то абадий,
Чунки сизда кўп эрур лутфу ато, жон аяжон.

Яллангиз аҳли муҳаббатга бўлур жон озуғи,
Қилсангиз саҳнада гар савту садо, жон аяжон.

Муҳтарам жон онахон дер ҳама эл тилга олур,
Сизда ҳам кўп ҳамага меҳру вафо, жон аяжон.

Мендаги меҳру муҳаббат не учун авж оладур,
Бўлмаса сизда агар меҳригиё, жон аяжон.

Кўрдингиз етмиш узоқ йилни, яшанг кўп йил,
Қўллади партиямиз шому сабо, жон аяжон.

Мен, Ҳабибий, кўраман кунда дил ойинасида,
Кунда бир ўзгачасиз во ажабо, жон аяжон.

КИР ЧОПОНМАН

*Босмачилардан қочиб, катта дарё кечиб,
Бўтақора қишлоғига аммамизни паноҳ тортиб
борганимда дўстим Сайфи ўз уйига таклиф
қилган эди. Бу таклифга боролмаслик
учун ёзилган узронома.*

Зоҳирда агарчи навжувонман,
Ботинда вале қади камонман.

Эй яхшилар, айлай арзим изҳор,
Бечора гарibu нотавонман.

Қошинга боролмай энди, Сайфи,
Уэр эткани лолу безабонман.

На мулку, матоу на ватан бор,
Бир хушк наҳиф жисму жонман.

Сизларни паноҳингизга қочдим,
Ўз юртига сифмаган ёмонман.

Қўй, йўқлама, мен каби ёмонни,
Бир эски ямоғу кир чопонман.

Бахтим қуши ҳам келар, Ҳабибий,
Бу кунлар ўтар, бўлай омон ман.

1919

ЖАНГЧИ ИГИТ ҚУШИҒИ

Бўлди ёш қалбимда зўр жанг ишқи пайдо, бораман.
Жон онам, рухсат тилайман тўсманг асло, бораман.

Қон кечиб жангда отам мардона жанг қилмоқдадур,
Бўлмагай мард ўғлининг аҳдида бежо, бораман.

Уйласам ҳар дам ҳамият ўти дилда мавж урар,
Солгали душман бошига шўру савдо бораман.

Боғладим пешонани, ғайратга миндим эл учун,
Майли, мен бўлсам фидо, йўқ зарра пэрво, бораман.

Мен баҳодирларча бир иш кўрсатай, сиз ёш деманг,
Айлайн ёв қонини майдонда дарё, бораман.

Неча минглаб навқирон, тенгдошларим бўлди шаҳид,
Жонга жон деб қўлда ханжар, дилда даъво, бораман.

Эй Ҳабибий, от қўйиб то еткунимча урра деб,
Қилгали Берлинда байроғимни барпо, бораман.

1943

ОНАДАН БОЛАГА ХАТ

Евга қул бўлсам, аё ўғлим, жаҳонни найлайин,
Яхшидир ер устидан ости, бу жонни найлайин.

Гулшанимни қилсалар зоғу зағонлар ошиён,
Қайтариб урмай, қуруқ оҳу фиғонни найлайин.

Катта қилдик қолса деб биздан нишон, мард бўлмасанг,
Орқамизда сен каби қолган нишонни найлайин.

Урмасанг ёв кўксига мардона бу ханжар билан,
Белдаги белбоғу тиғи исфиҳонни найлайин.

Қаҳрамонсан, зарра йўл берсанг агар бегонага
Келмаган бир иш қўлидан қаҳрамонни найлайин.

Соябонсан, бош кўтар, ёвга жавоб эт зарб ила,
Йўқса сендек бир эмас, минг соябонни найлайин.

Кексалик келди, Ҳабибий, кетса гар озодлигим
Чин буқим жону, жаҳону хонимонни найлайин.

1942

ҚУЕШУ ОИ

Ҳарна борлиқ баҳр олиб ўсгай қуёшу ойдин,
Муҳтарам инсон яна хушбахра боғу жойдин.

Қилмаса меҳнат риёзат ким топар фазлу камол,
Яхши ишланса бўлулур чинни жонон лойдин.

Сўзласанг ҳар кимнинг ўз ақлига чоғлаб сўзлагин,
Қутмагай от хизматин ҳеч кимса ёш бир тойдин.

Ўйламасдин сўзламоқ ҳар сўзни ҳикматдин узоқ,
Оғзи қуйса тонг эмаским, иссиқ ичган чойдин.

Тил югирдак бўлса гар бошга кулфат келтирур,
Қайтиб ўз жойига келмас ўқ отилса ёйдин.

Камбағал ким тинчу, соғу иттифоқ аҳлу аёл,
Яхшидир нотинчу носоғ аҳлиятсиз бойдин.

Маърифатнинг сойи мавж ургай, Ҳабибий, эрта-кеч,
Комил инсон бўлмагай ким ичмаса бу сойдин.

1966

СЎЗ ХУСУСИЯТИ

Бўлди ҳурматли азиз инсонлар инсон сўз билан,
Бир-бирин кўрса салом оғзида ҳар он сўз билан.

Сўздаги ҳикматли энг олий фазилатларга боқ,
Бир томон ҳайвону, инсон бўлди бир ён сўз билан.

Зебу оройиш бўлур инсон учун сўз гавҳари,
Рутбаси ҳам юксалиб топгай шараф-шон сўз билан.

Элга ташвиқоту тарғиботининг таъсири зўр,
Ҳар кўнгилга сийғдирур мақсадни осон сўз билан.

Ким сукут этса, ўзин сақлаб, сири фош ўлмагай,
Чунки фарқ айлар ҳама доною нодон сўз билан.

Бўлмасун халқ ичра шўришли фасоду фитна деб,
Сақланур давлат иши кўп асру даврон сўз билан.

Қилсалар ислоҳ агар икки ғаним инсоф ила,
Тоаа виждон бирла қилгай аҳду паймон сўз билан.

Ўртада сўз риштаси белос ўриш арқоқ эса,
Бора-бора меҳр ила бўлгай қадрдон сўз билан.

Сўзласанг сўзла сўзинг бўлсин, Ҳабибий, озу соз,
Утган ишлар шоҳиди тариху дoston сўз билан.

1966

БИР ТОМОН

Бу нечук ҳижронки, жонон бир томон, жон бир томон,
Жонга дармон бир томон, дарди ҳижрон бир томон.

Кенг жаҳон бўлмиш кураш майдони, билмам сир надур,
Шонли инсон бир томон, даҳру даврон бир томон.

Бир-бирига найзабозликдур бани одам, кўринг,
Илму урфон бир томон, жаҳлу нодон бир томон.

Гаҳ бўлур айшу ҳузуру, гаҳ бўлур ғамга асир,
Шоду хандон бир томон, зору гирён бир томон.

Халқаро тўю томошаларки қизгин авж олиб,
Ақлу виждон бир томон, журму нуқсон бир томон.

Ҳйласанг ҳайратда қолдиргай табиатнинг иши,
Чўл-биёбон бир томон, боғу бўстон бир томон.

Эй Ҳабибий, тоза тут ўзни фасоду фитнадан,
Лутфу эҳсон бир томон, рашку бўҳтон бир томон.

1969

КАРАМ ҚИЛ

Карам қил менга эй шафқатли жонон,
Шараф-шонсан, шараф-шонсан, шараф-шон.

Яшар меҳринг дилимда то тирикман,
Қадрдонсан, қадрдонсан, қадрдон.

Олурман баҳра ҳикматли сўзингдан,
Сухандонсан, сухандонсан, сухандон.

Ҳаётим сен биландур менга жонон,
Дилу жонсан, дилу жонсан, дилу жон.

Хазонсиз яшнаган, гул-гул очилган
Гулистонсан, гулистонсан, гулистон.

Зарифу, дилкашу нозук табиат,
Билимдонсан, билимдонсан, билимдон.

Ҳабибийга бўлиб хушлахжа булбул,
Ғазалхонсан, ғазалхонсан, ғазалхон.

1970

**«ВОВ» ҲАРФИННИНГ
ВАФОДОРЛАРИНИНГ
ВАЪДАЛАРИ**

СУВ

Ҳарнаким бордур жаҳон ичра ҳаёти жони сув,
Яшнаб усмоққа томирларга югурган қони сув.

Ранг-баранг боғу чаманлар бирла зийнатлар бериб,
Хушҳаво, хушбаҳра обод айлаган дунёни сув.

Ташналаб ётган қақир чўлларни ҳосилдор этиб,
Боғу, бўстону экинзор этгали имкони сув.

Сув билан меҳнат иков ҳар ерда бўлса жуфту ёр,
Яхши ҳосил бергай, ул ерлар бўлиб ҳар ёни сув.

Нозу неъматга фаровон ҳам оқ олтин кони деб,
Донг чиқарган ҳур диёримнинг шарф ҳам шони сув.

Бир улуг иш бошлади ўзбек қариндошлар буқун,
Энди гуллатгай гиёҳсиз дашт ила саҳрони сув.

Чиқди озод эл, Ҳабибий, зўр канал қазмоқ учун,
Мавж уриб ўйнаб оқиб қилгай оқ олтин кони сув.

1947

ҲАЁТ СУВИ

Ҳар жойда ҳаёт учун асар сув,
Жондан берур ўйласанг хабар сув.

Ким истаса гуллатиш Ватани,
Зўр бойлигу айни кону зар сув.

Чўл бағрига элтиб ишга солсанг,
Гулзор ила кўрсатур ҳунар сув.

Бир донани ерга сочса деҳқон,
Ўз вақтида бирга минг берар сув.

Парвоз ила кўкка учса қушлар,
Мақсадга етарга болу пар сув.

Кўз равшану дил бўлур мунаввар,
Кўз олдида бўлса жилвагар сув.

Боғ айланиб ўтса, эй Ҳабибий,
Ҳар мевага бахш этар шакар сув.

1957

ҚИЗИЛ ҚАРВОН

Тонгда йўл олган оқ олтиннинг қизил қарвони бу
Халқимизнинг ишқи, завқи, меҳнати, виждони бу.

Осмоннинг акси бўлган пахталар унга бу ер
Ер эмасдир, ўзбек аҳли юлдузи осмони бу.

Пахтамиз ўз халқимизнинг созидир — овозидир
Назмию хушхат китоби шеърию девони бу.

Тўй яқин, қизлар-йигитлар айгишурмиз ёр-ёр.
Яхши меҳнат ҳосилининг кўшк ила айвони бу.

Етти йилликнинг биринчи кўзгудек куз фасли бу,
Келгусининг энг шарафли даврию даврони бу.

Қайси қарвон бирла йўлдошсан, Ҳабибий, сўрсалар,
Тонгда йўл олган оқ олтиннинг қизил қарвони бу.

1962

АҲДУ ВАФО

Жанобингга аҳди вафо қилмадимму?
Вафо расмини жо-бажо қилмадимму?

Қўзим интизору кўнгил гул юзингда,
Чу булбул саҳарлар наво қилмадимму?

Дилимда на бўлса тилак-орзулар
Тилимга ололмай ибo қилмадимму?

Рақиблар қошида карам қилганингда
Эл ичра ғуруру ҳаво қилмадимму?

Кулиб гулшанимга қадам қўйдинг ўйнаб,
Ўзимни йўлингда фидо қилмадимму?

Эзилган юракка шифобахш ўзинг деб
Боқиб ой юзингга даво қилмадимму?

Жунундек Ҳабибий, кезиб дашту саҳро,
Муҳаббат шиорин адо қилмадимму?

1959

МЕҲРИНИНГ ПАЙВАНДИМУ

Бу насими субҳидам ёр уйқуда сескандиму,
Тутди мушк оламини ё кокиллари тебрандиму?

Бир қиё боқмоқда ҳар кимни ўзига тортадур,
Билмам авлоди башарму ё пари фарзандиму?

Ҳар нафас жонларга лаззат бергучи суҳбат аро
Сўзлаган чоғда кулиб сочган лабин сўз қандиму?

Мунча ҳам таннозу нозиклик ярашган шўх экан,
Қуршаб атрофидан эл кетмас ҳама дилбандиму?

Хусн бозорин қизитмиш мавж уриб ушшоқлар,
Нақди жон қўлларда, чин дил бирла ҳожатмандиму?

Боғибон ўхшатмасин рафтору гулсиз сарвини,
Маҳвашимга боқсун ул инсоф ила, монандиму?

Нега сўзларман, Ҳабибий, дам-бадам гул ёрдан
Риштаи кўнглим хаёлу меҳрининг пайвандиму?

1943

**«ҲЕ» ҲАРФИНИНГ
ҲУНАРМАНДЛАРИНИНГ
ҲИММАТЛАРИ**

МУҚАДДАС ПОЙТАХТ

Ҳур диёрим жисмида доно, азиз бош Москва
Қилгай элнинг бахти узра фикру кенгош Москва.

Халқи жанговар, ватанпарвар, муқаддас пойтахт —
Бўлди зўр жанглarda ғолиб, берди бардош Москва.

Доҳиймиз Ленин ётар бунда, муборак жисми бор,
Қўллади соясиз эзилганларни қўлдош Москва.

Сочди нур Ильич чароғидек ҳақиқат машъали,
Зулму бидъат аҳлин айлаб сирларини фoш Москва.

Турли миллатларни бир-бирига муҳаббат боғлатиб,
Қилди мангу жонажон, дўсту қариндош Москва.

Ҳар бузуқ ниёт, ёмон кўзлик ёвуз душманларин
Қилди яксар тор-мору кўзларини ёш Москва.

Бир тилак, бир муддао тинчликсевар халқлар билан
Бўлди гўёким яқинликда кўзу қош Москва.

МЕҲРУ МОҲ

Барқ уриб чиқса нигорим чиқди дерман меҳру моҳ
Лаҳзада равшан бўлур дил олами беиштибоҳ.

Ақлу идроки буюк, нозик табиат мунча ҳам
Лобарона юрса хушқомат, салобатли супоҳ.

Бир нафасда волаю шайдо қилур ҳар кимсани,
Билмадим бору муборак зотида меҳригиё.

Икки фаттон кўзлари кўнглим қушин сайд айлади,
Уйласа икки кўзимнинг мардуми икки гувоҳ.

Ой юзидин касб этар нуру зиёни кўзларим,
Кўрмасам ҳар дам чиқар беихтиёр оғзимдан оҳ.

Меҳрибонлик шевасин қўллаб карам қилса нетонг,
Аҳду паймонларни ёд этган чоғида гоҳ-гоҳ.

Қўйди кулбамга Ҳабибий деб қадам ўйнаб-кулиб,
Бўлди кулбам бир гўзал гулшан муқаддас боргоҳ.

1961

ЎЗБЕК ЭЛИМ

Ўзбек элим ўз эркида, ишлар оқ олтин конида,
Яъни тугалмас бойлиги, кенг пахтазор майдонида.

Меҳнатни севган бахтиёр халқимда бор номусу ор.
Бўлгай вафоси ошкор ҳар аҳд ила паймонида.

Ғайрат қилиб эркак-аёл ҳар фанда бўлди баркамол,
Пешона тер меҳнат ҳалол ҳар олиму деҳқонида.

Сонсиз ҳунар ижод этиб ҳур ўлкани обод этиб,
Устодимизни ёд этиб асрайди меҳрин жонида.

Меҳнатга ғайрат раҳнамо, меҳнатдадур завқу сафо,
Меҳнат ҳамиша муддао эл қалбида, виждонида.

Келганда ҳар йил фасли куз бўлгай на бўлса ваъда юз,
Акси тушиб очганда юз юлдуз бўлур осмонида.

Гуллар очилган ҳар томон, халқимга бўлсин армуғон,
Куйлар, Ҳабибий, ҳар замон гул боғида, бўстонида.

СОВЕТ ХАЛҚИ

Кенг жаҳон майдонида шуҳрат советлар халқида,
Барна ғолиблик, зафар, қудрат советлар халқида.

Бахтиёр, содиқ ватанпарвар, баҳодир, қаҳрамон,
Довюрак, толмас билак, ғайрат советлар халқида.

Боғу бўстону тугалмас кону чексиз пахтазор,
Донг таратган шон ила шавкат советлар халқида.

Олиму деҳқон, ҳунарманд, аҳли ҳикмат, аҳли фан,
Янгилик ижодида суръат советлар халқида.

Ғаллага бой, нозу неъматга фаровон, бардам эл,
Яйрашиб тўй-тўйлашиб ҳиммат советлар халқида.

Жонкуяр дўсту, мададкору вафодор ошино,
Меҳру шафқат қадр ила қиймат советлар халқида.

Фахр этиб куйлай, Ҳабибий, ҳур диёрим шавқида,
Тоза виждону ҳалол меҳнат советлар халқида.

1948

ЖОНИМ БОРИЧА

Кетмагай меҳринг, Ватан, жисмимда жоним борича,
Балки бир жоним демасман, устихоним борича.

Куз қаросидек ҳамиша сақлайин бегонадан,
Ҳам фидо бўлсин йўлингда хонумоним борича.

Гулшанинг шавқида булбулдек ғазалхонинг бўлиб,
Жўш урай, қайнай, танимда тоза қоним борича.

Меҳнатингдир аини роҳат, аини иқболу шараф,
То тирикман, ер юзидан ошиёним борича.

Кеча-кундуз улфатим фикринг, хаёлинг мунисим,
Бўлмайин бир дам жудо ному нишоним борича.

Куйласам роҳат топар жоним сенинг номинг билан,
Тушмас оғзимдан ширин зикринг забоним борича.

Қолган умримни, Ҳабибий, сарф этай мадҳинг билан,
Ақлу, ҳушу, қудрату, тобу тавоним борича.

1946

ОНА МАКТУБИ

Тўкилса кўз ёшим кўк гумбази қолғай ҳубоб ичра,
Қуёш ҳам чиқса оҳим дуди оҳимдан ниқоб ичра.

Батан меҳри юракда тўлқин урган чоғда ўй ўйлаб,
Илондек тўлғониб, жон қийналиб қолгум азоб ичра.

Чаманнинг ҳар гули бир дилбари зебо бўлиб гўё,
Кўрингай кўзларимга ранг-баранг нозу итоб ичра.

Қувонсам арзигаёй шавкатли, шуҳратли диёримга,
Хазинам олтиним бор кўксида чексиз туроб ичра.

Муҳаббат қиссасидан сўз очиб қилсам ғазалхонлик
Ўқишгаёй ишқ эли назминини кўп заррин китоб ичра.

Маконим рашки жаннат гулшанимнинг тоза тупроғи
Ётарман қўйнида роҳатда охир масту хоб ичра.

Ҳабибий, кетмасун деб ҳурлигим, эркинлигим қўлдан,
Қуним тунга, туним кунга улашқай изтироб ичра.

1943

ОЙИНА

Ўз-ўзин сезмас киши ибратли туйғу бўлмаса,
Меҳнати кўз олдида бир тоза кўзгу бўлмаса.

Пахта майдони, боғу бўстондир Ватаннинг бойлиги,
Бўлмагай бу бойлик, аммо то оқин сув бўлмаса.

Берди Октябрь ёруғлик, биз етармиз қадрига,
Билмас эрдик қадрини ўтган қоронғу бўлмаса.

Садқайи одам денг ул одамни бепарво фалак,
Заррача дилда Ватан устида қайғу бўлмаса.

Ҳақ билан ноҳақни фарқ этмас, берилгай нафс учун,
Кимдаки инсофу виждондан тарозу бўлмаса.

Қаҳрамон элга, Ҳабибий, бўлмагай ҳар ким яқин,
То очиқ чеҳра, ширин сўз, лабда кулку бўлмаса.

1946

МОСКВА

Жаҳонда гўзал бир жаҳон Москва,
Жаҳон жисмига мисли жон Москва.

Бутун илму фан қайнаган, бағри кенг.
Зафар ёру нусрат нишон Москва.

Ҳақиқатпарасту адолатшиор,
Ватанпарвару меҳрибон Москва.

Садоқатли, камтар, ширин сўз эли,
Очиқ чеҳраю жонажон Москва.

Қўруғлаб жаҳон тинчлигин кишварин,
Дилу жон билан посибон Москва.

Кремлда нур ҳақиқатки бор,
Яшар тоабад тинч-омон Москва.

Ҳабибий, кўзим бирла кўрдим дедим,
Жаҳонда гўзал бир жаҳон Москва.

1957

МАРДЛАР ҚҰШИҒИ

Мард атаймиз кимки турса аҳду паймон устида,
Чекса ҳам ранж, узмагай меҳрин қадрдон устида.

Савлатига боқма, ким номард экан, дил боғлама,
Қолдирур охир сени доғ-пушаймон устида.

Йўлда қолмайсан сафар қилсанг, сафар қил мард ила,
Меҳнату роҳатда ҳам шаҳру биёбон устида.

Оқлагай гар ҳамдаминг мард бўлса ҳамдамлик тузин,
Боқмагайсан ерга, бармоқ тишлаб армон устида.

Бўлма танбал, мард эсанг бундоқ тараққий чоғида,
Марду номард имтиҳон бўлмоқда даврон устида.

Кўнглида бўлса муҳаббат тухми озод эл учун,
Кўрсатур ҳар мард ўзин меҳнатда майдон устида.

Жондан ортиқ мард йигитлар қалбида номусу ор,
Интилур мақсадга ханжар турса ҳам жон устида.

Кетса кетсун жон, Ҳабибий, кетмасун виждони пок,
Мард учун йўқ зарра қадр жонни виждон устида.

1948

КЕЛСА

Яна кулбам сари ул қомати зебо келса,
Етар эрди бошим осмонга ҳамоно келса.

Хабар олмоқ улуғ инсонлар иши дўстлардан,
Кетар армон ҳамаси қолмайин асло келса.

Мижа қоқмай кечалар кўз тутаман йўл узра,
Карам айлаб кўнгил овлаш била гоҳо келса.

Чаманим сайри учун ўзгани ҳамроҳ этмай,
Ажаб эрмас бугун-эрта ўзи танҳо келса.

Нима сир бўлса муҳаббатли муборак дилда,
Биламан ҳал бўладир барча муаммо келса.

Не бало кўнглим этиб ғулғула ором олмас,
Магарам қилса ниҳон ишқини ифшо келса.

Қадамин қўйса бошим узра, Ҳабибий, куйлаб,
Қилайин келганини назм ила иншо келса.

1959

БУ ЙИЛГИ ВАЪДА БОШҚАЧА

Ушбу йил ҳар йилгидан ҳам келди зебо бошқача,
Чунки йил бошида — аввал чекдик имзо бошқача.

Оқ момиқлар жилва қилгайлар кулиб майдон аро,
Не ажаб ўзни қилибдур ошкоро бошқача.

Бош кўтармасмиз теримни дўндириб, қойил қилиб,
Интилиб, ўмганлаб, олға сурмасак то бошқача.

Сабза ранг, бахмал либос ичра кўринган пахталар,
Толпинур бўйлаб теримчи қизга аммо бошқача.

Ҳар томонлардан заводларга туну кун мавж уриб,
Тўхтамай оқсин оқ олтин мисли дарё бошқача.

Оқ этармиз пахтадан юзларни юздан ўтказиб,
Эл қошида кўнглимиз бўлгай мусаффо, бошқача.

Тутсин оламни, Ҳабибий, шуҳрату овозамиз,
Ҳар план тўлгандаги тўю томошо бошқача.

1945

ИНСОН

Бўлмагай инсон азиз яхши ҳунар қилмаса,
Еки ўқиб илм ила ўзни гуҳар қилмаса.

Илму ҳунарнинг ҳама равнақи хулқу адаб,
Нафрат этиб эл қочар сўзни шакар қилмаса.

Жилва қилур ҳур Ватан ҳар куни бир ўзгача,
Ғофилу бебаҳрадур кимки назар қилмаса.

Йўлдан адашгай киши, топмагай ўз бахтини,
Яхши насихат биров қилса, асар қилмаса.

Зарра бировнинг ҳақи ўзгага ош бўлмагай,
Охири шармандалик, кимки ҳазар қилмаса.

Ҳар кишининг феълени яхши аниқлаш қийин,
Бўлмаса то қўшниси ёки сафар қилмаса.

Ҳарна, Ҳабибий, дедим энг улуг инсонким ул,
Фойдани кўп берса-ю, элга зарар қилмаса.

1955

ҲАР КИМ ЎЗ ҲОЛИГА ОВОРА

Қизиқ, бозори олам ҳар ким ўз ҳолига овора,
Шошилган барча одам, ҳар ким ўз ҳолига овора.

Кўнгилда хилма-хил фикру бошида юз туман савдо,
Чекиб ташвиш, алам-ғам ҳар ким ўз ҳолига овора.

Югуртирай ҳамиша тўймағур нафси билан ҳирси,
Қарор олмайди бир дам ҳар ким ўз ҳолига овора.

Юз ургай ҳар тарафга битса ҳам иш битмагай ҳаргиз,
Юрар тобора илдам ҳар ким ўз ҳолига овора.

Ажойиб кўз бўяш тадбиру, сеҳру, ҳийлаю найранг,
Бошим айланди билмам ҳар ким ўз ҳолига овора.

Тириклик шунчалар душвор эрурми тинмагай ҳеч ким,
Кезар эркак-аёл ҳам ҳар ким ўз ҳолига овора.

Ҳабибий, ўйна-кул, кўзни оч, кўп қийнама жонни,
Жаҳоннинг кори бир кам, ҳар ким ўз ҳолига овора.

1920

ЯХШИ СОАТДА

Табаррук нома сендин келди дўстим яхши соатда,
Нечук ул яхши соат, яъни бир вақти саодатда.

Кўзимга суртиб ўпдим хўрсиниб, ўпкам тўлиб йиглаб,
Ўзим танҳо эдим ҳажрингни ўйлаб ўзга ҳолатда.

Дилимда иштиёқу кўз югурди сафҳа саҳнида,
Кўнгилни тўлдириб дўстинг деди соғу саломатда.

Бошим кўкка етиб, кўнглим Сулаймон тоғидек ўсди,
Суруру завқ ила хиргойи қилдим, эски одат-да.

Сени сўзлатмоқ узра сўзладим эй сўзда санъаткор,
Сўзимни айлама рад мағзи йўқ деб бу иборатда.

Умидим дилда кўп, васлингга ҳам васил бўлурман деб,
Зиёратга борурман айланиб сайру саёҳатда.

Ҳабибий, хат била бўлди садоқатли ширин суҳбат.
Шарафли фазлу ҳикматлар кўп эркан хатда ғоятда.

1969

ОҲУ БАРА

Кўзимдур ўйнар қошинг токида ё оҳу бара,
Уйнамоққа оразинг гулзори олий манзара.

Мунча ҳам зебо тузулмиш гул ичинда ошиён,
Не ажаб ҳай-ҳай ясабдур кипригингдан панжара.

Чин буким Чин мулки ичра инчинин йўқдур гизол,
Соқлаган кўксида билмам қайси тоғу ё дара.

Гул юзингни кўрди гуллар кўзғалиб рашку ҳасад,
Жисмида бўртиб унуб чиққан тикан эрмас яра.

Сарву гулларга баҳона тебраниш келса насим,
Лекин инлашгай дебон бу ҳусну қоматга қара.

Хўблар кўрганда дерлар тан бериб инсоф ила,
Хўблардан хўблигда хўбу мумтозу сара.

Борда нўш этсам, Ҳабибий, сенсиз эй олийжаноб,
Кўзларимдан тўхтамай тушмоғда гўё шаршара.

1939

ПИЕЛА

Тошкентда ишланибдур жононнамо пиёла,
Боқсам кўзимга бергай нуру зиё пиёла.

Жонон десам ажаб йўқ зарҳал, гўзал, музайян.
Чертсам кулиб жаранглаб қилгай садо пиёла.

Хушнуса, юпқа, нозик, атрофи ложувард, оқ,
Қўймас кўнгилда ғамни бир ғамзудо пиёла.

Тошкент замини олтин, тупроғи созу енгил,
Ишланса яхши бўлгай қийматбаҳо пиёла.

Бир журъа чой ичилса келгай кўзига наққош,
Билмамки жоми жамшид бўлмуш бу ё пиёла.

Файзу тараб ёғилгай базм ичра барча масрур,
Айланса элга бергай кайфи сафо пиёла.

Тургай кулиб оқ олтин кўк ложувард ичинда,
Бир-бирга рангу нақши хўб жо-бажо пиёла.

**Ким кўрса офарин дер наққошу раҳбарига,
Чойни ичиб қўлидан ўткунча то пиёла.**

**Бўлмуш магар, Ҳабибий тупроғи тоза биллур,
Меҳнат билан бўлибдур чин кимиё пиёла.**

СОЗ АЙЛАР ЯНА

Келди наврӯз айланиб оламни соз айлар яна,
Олам аҳлин ҳам яшартиб сарфароз айлар яна.

Сабзалар, себаргалар равшан қилур кўзларни деб,
Қаҳратон қишни суриб, хушбахра ёз айлар яна.

Лолалар, гуллар-чечаклар бирла оройиш бериб,
Боғу бўстонларни ранго-ранг жиҳоз айлар яна.

Жомасиз урён бўлиб қолган дарахтларни кўринг,
Яшнатиб япроғ ила бир сарвиноз айлар яна.

Нозанинлар сайр этар эғнида атлас товланиб,
Кўрса ишқ аҳлин тағофил бирла ноз айлар яна.

Борди-келди, халқаро тўю зиёфат бошланиб,
Меҳрибонлик авж олур меҳмоннавоз айлар яна.

Эй Ҳабибий, ҳарна бўлса ерда бўлгай жилвагар,
Қўзғалур элда муҳаббат ишқбоз айлар яна.

1969

ЎЗБЕКИСТОНДА

Ривож олди билим ҳар лаҳза, ҳар он Ўзбекистонда,
Ҳунарманд аҳли топди ранг-баранг кон Ўзбекистонда.

Адолат байроғи қай кун диёрим узра бош чекди,
Музаффар бўлди аҳли Ўзбекистон Ўзбекистонда.

Кўринди субҳи содиқдек ўшал кун нури Октябрь,
Қаро тунни суриб оҳишта ҳар ён Ўзбекистонда.

Еру сувларнинг умри беҳуда ўтган эди йиллар,
Кўпайтирмақда чексиз пахта майдон Ўзбекистонда.

Хусусан, пахтанинг устози бўлмиш аҳли Фарғона,
Ажойиб топдилар ҳар турли имкон Ўзбекистонда.

Саломат, тинч-омон ўттиз бешинчи йилга ҳам етдик,
Яшайлик, яйрашайлик ишчи-деҳқон Ўзбекистонда.

Безанди ҳур Ватан кўз кўрмаган боғу бино бирла
Ким эркан э Ҳабибий, қилса армон Ўзбекистонда.

1935

ҚУЛУПНАЙ

Гуллаган бозоримизда бўлди савдо қулупнай,
Меваларнинг элчиси бу, мунча зебо қулупнай.

Расталарда эрта кўкламда терилган жом-жом,
Яшнамоқда қип-қизил ёқут эрур ё қулупнай.

Қулупнай деб ўйласа ҳар ким, оғиздан сув келар,
Ялтироқ, нордон, ёқимли, роҳатафзо қулупнай.

Тоза дастурхонга ёзу қишда ҳам зийнат берур,
Ранг-баранг лаззат билан бўлса муроббо қулупнай.

Еш ўғил-қизларни айниқса ажойиб шод этар,
Бошлагай то кузгача тўю томоша қулупнай.

Юзга оҳиста қизиллик бахш этар ўз рангидак,
Бора-бора тозалаб қилгай мусаффо қулупнай.

Қанча кўп раҳмат десам деҳқонларимга лоф эмас,
Арзигай қилсам, Ҳабибий, назму иншо қулупнай.

БАХТИЕР

Ҳама бахтиёру эркин не ажаб гўзал замона,
Ҳама дилда бир муҳаббат, ҳама тилда шўх тарона.

Бу шарафли Ўзбекистон, ери катта пахта майдон,
Эли уста, яхши деҳқон, ери қобилу ягона.

Ватанимга нур сочилди, чаманимга берди зийнат,
Неча хилма-хил қизил, оқ гул очилди, кулди шона.

Бошидан-оёқ бу водий безаниб кумуш ранг олди,
Яна бошладик улуғ тўй, ҳама уйда шодиёна.

Дилимизни қилди равшан, бажарилди аҳд-паймон,
Зафару ютуқдан элга бера бошлади нишона.

Талабим ҳамиша тинчлик, ҳунарим элим учун бахт,
Ғазалим эрур, Ҳабибий, асаримда ошиқона.

1948

БЕҲУНАР БЎЛМА

Жаҳонга келдинг эй инсон, қуруқ жонли башар бўлма,
Улуғ инсонча иш қил, яъни беилму ҳунар бўлма.

Очиб ибрат кўзин ҳар дам қулоқ сол сўзга, кўп ўйла,
Жаҳолат қўзғалиб ногаҳ очиқлай кўру кар бўлма.

Мабодо кўча-кўйда баъзи-баъзи танбал, ишёқмас
Йўлиқса бир қадам ҳам бирга юрма, ҳамсафар бўлма.

Ғанимат ёшлигингни билмайин беҳуда ўткарма,
Ҳамиша оқибатни ўйла, ўздин беҳабар бўлма.

Ироданг яхши бўлсин то абад нонинг бутун бўлғай,
Бировлар баҳра олсин, сен бировга дардисар бўлма.

Саёқ юрмоқни қўй, меҳнатга бўйсун, истиқомат қил,
Кезиб тун-тун, Ҳабибий, беқарору дарбадар бўлма.

1965

БУЛОҚ БОШИДА

Сайр этиб кўрдим гўзал бу боғни гулзоригача,
Гул билан зийнатланиб, атрофи деворигача.

Дафъатан таъзим этиб қўйнига олди тоқлар,
Бордим оҳиста юриб гулхона, омборигача.

Саф чекиб меҳмонга тутгай ҳар дарахт ўз мевасин —
Олмаю шафтоли, ноку, анжиру норигача.

Кўз қамашгай ранг-баранг гуллар очилмиш ҳар томон,
Толпинарлар жилва бирла баргидан хоригача.

Роҳатижон бир тиниқ ҳавз устида шийпон, ажиб —
Уйнаб оққан шарқираб тўлқинли анҳоригача.

Мунча ҳам меҳмоннавозу, дилкашу дилдор экан,
Ишчи соҳибкоридан энг катта саркоригача.

Ибрат олсинлар Ҳабибийдек келиб колхозчилар,
Бирма-бир кўздан кечирсин йўқидан боригача.

1946

САЛОМИНГ БЎЛМАСА

Боқмас эл раҳмат кўзи бирла саломинг бўлмаса,
Балки ахлоқу адаб узра давоминг бўлмаса.

Олиму меҳнаткаш элдан айлама ҳурмат умид,
Муҳтарам инсонга лойиқ эҳтироминг бўлмаса.

Ҳарна иш қилсанг ҳалол иш қил, ҳама таҳсин десин,
Қолмагай зикринг жаҳонда яхши номинг бўлмаса.

Сўз ширин бўлса шакардур, бўлса аччиқ заҳр эрур,
Сенга ким келгай яқин ширин каломинг бўлмаса.

Юрмагил беҳуда тайинсиз маломатлар билан,
Бўлмагай умрингда роҳат интизоминг бўлмаса.

Бўлдилар инсофу виждонда башар пасту баланд,
Қай башардан дер сени, ўрининг, мақоминг бўлмаса.

Эй Ҳабибий, ақл ила андиша қил, мумкин эмас
Етмогинг эзгу талабга эҳтимоминг бўлмаса.

1968

**«Е» ҲАРФИННИНГ
ЕШЛАРИНИНГ
ЯХШИЛАРИ**

ЯХШИ

Гулчеҳра гўзаллардан чин аҳду вафо яхши,
Ишқ аҳли вафо узра жон қилса фидо яхши.

Эғнида ипак бахмал, кўк жомаю юз лола,
Юрганда хиром айлаб кенг саҳну фазо яхши.

Сўз очса муҳаббатдан оҳиста кулиб тўхтаб,
Уйнаб сочини ушлаб турганда ҳаё яхши.

Гулшанда саҳар чоғи гул шоҳида булбуллар,
Қилганда ғазалхонлик, шўх савту садо яхши.

Чолғусин олиб қўлга машқ айласа таннозим,
Жонларга озиқ бўлган «Гулёр»у «Наво» яхши.

Кўнглимдаги мақсадни арз этгали ёримга,
Гаҳ сайри чаман яхши, гаҳ кайфи сафо яхши.

Ер васлин умидида ашъор ила мадҳ айлаб,
Куйловчи Ҳабибийга хушбахра ҳаво яхши.

1951

ЯНГИ ДАВРОН

Ишлади хурликда халқим — янги даврон гуллади,
Ғам кетиб, роҳатда бўлди, жисмаро жон гуллади.

Кўрсатиб ғайрат қўриқларни очиб, обод этиб,
Қилдилар меҳнат ададсиз, пахта майдон гуллади.

Ташналаб ётган қақир чўлларга сув юргиздилар,
Кирди ҳосилга неча дашту биёбон гуллади.

Колхозу совхозда оқ уйлар, қатор кенг кўчалар,
Янги шаҳру, янги қишлоқ, боғу бўстон гуллади.

Пахтазору, ғаллақору сабзавот, сермева боғ,
Нозу неъматга фаровон бўлди деҳқон, гуллади.

Қим садоқат бирла меҳнат қилди ўзни кўрсатиб,
Халқимиздан олди олқиш бирла унвон, гуллади.

Фахр этиб ҳар қанча мадҳ этсам, Ҳабибий, шунча оз,
Бора-бора топти шуҳрат Ўзбекистон, гуллади.

1950

БИЗНИНГ ҒШЛАР

Бизда ғшлар борки, гўё жон бири, виждон бири,
Давримизда нодири даврон бири, жонон бири.

Истаганча ҳосил олмоқда ҳалол меҳнат билан,
Меҳнатим бахтим деган деҳқон бири, боғбон бири.

Бир-бирига илму ҳикматда бўлиб ёру мадор,
Хилма-хил топгай тугалмас кон бири, имкон бири.

Тору мор айлар ёвуз ёвларни чаққонлик билан,
Қилса жанг майдонида жавлон бири, полвон бири.

Халқ учун соғлиқни сақлаш ҳизматида эрта-кеч
Бўлса бемор аҳлига дармон бири, луқмон бири.

Ғайрату суръат билан тун-кун баробар сайр этар,
Лаҳзада саҳройи бепоён бири, осмон бири.

Санъат арбоби, Ғабибий, шод этар ҳар дам ўқиб,
Роҳат афзо шеър ила дoston бири, хушхон бири.

ЕР ИШИ

Нозу истиғно экан нозик табиат ёр иши,
Бўлмагай нозу тағофилдан бўлак дилдор иши.

Дилдаги доғи фироқимни юволмас кўз ёшим,
Маҳв қилмоқ доғи ҳижронимни гулрухсор иши.

Воқиф ўлмас аҳли гафлат ишқ элин кўз ёшидин,
Билгали юлдузлар асрорин кеча бедор иши.

Қайда билсин дарди йўқ бедард луқмон қадрини,
Кўз тутиб кутмоқ Ҳакими ҳозиқин бемор иши.

Ким даъвойи муҳаббат қилса турсин аҳдида,
Ҳар муҳаббатнинг гоҳи роҳат, гоҳи душвор иши.

Булбул ишқин имтиҳон қилгай тиканлар бирла гул,
Бул ажаб келди гулу, гулчеҳраю гулзор иши.

Эй Ҳабибий, давлати васл узра мағрур ўлма кўп,
Чиқмасин ногаҳ ёмон ғаммози бадқирдор иши.

1946

ОЙҶАМОЛ

Меҳри ойжамолинга кўнглим ошиён бўлди,
Меҳр эмас, вужудимга балки айни жон бўлди.

Қунда бир чиқиб хуршид оразингни шавқида,
Тўхтамай кезар доим кўкда саргардон бўлди.

Сенда эгма қошларни кўрдию хижолатдан
Янги ой булут ичра беркиниб ниҳон бўлди.

Сабзалар оёғингга юзни суртиб ўпкайлар,
Бу шарафдин онларга боғ аро макон бўлди.

Кўз учи билан ул кун менга бир кулиб боқдинг,
Шум рақибларим бағри лахта-лахта қон бўлди.

Ўз қўлингда май тутдинг кўз тикиб Ҳабибий деб,
Анча бор экан меҳринг шаммаи аён бўлди.

1944

МИРЗАЧЎЛ КОМСОМОЛЛАРИГА

Довюрак, меҳнатга полвон комсомол дерлар сени,
Чўлни қилган боғу бўстон комсомол дерлар сени.

Олга босган ҳар оғир ишларда тоқат кўрсатиб,
Чин баҳодир, марди майдон комсомол дерлар сени.

Мирзачўлни бир гўзал шаҳр айла, тан берсин жаҳон,
Бўлсин энди пахтага қон, комсомол дерлар сени.

Ғайратингни кўрсат, оқла комсомоллик номини,
Ҳар на қилсанг бордур имкон, комсомол дерлар сени.

Гул экиб гулшан қилиб, сермева боғ эт яшнатиб,
Ишга моҳир уста деҳқон комсомол дерлар сени.

Шаҳринг узра нур сочар Фарҳод қуёши эрта-кеч,
Бахтиёр, шавкатли инсон комсомол дерлар сени.

Ёзди мадҳингни, Ҳабибий, топди зийнат сафҳалар,
Бўлди зўр тариху дoston комсомол дерлар сени.

1944

БАРНОСИ

Бизни шайдо қилган барноларнинг барноси,
Бир мен эмас, дил боғлаган кўпдур шайдоси.

Кўрган замон ақлим шошиб ҳайратда қолдим,
Мафтун қилди ўйнаб турган икки шаҳлоси.

Дунё кўзи кўрган эмас бундай маҳвашни,
Тенгдоши йўқ дилраболар ичра яктоси.

Суҳбат аро ширин забон ҳушёру дилкаш,
Қалбимдадур менга қилган меҳру парвоси.

Ёр васлининг завқу шавқи дилларда қайнаб,
Ҳар ишқ элин бошида бор ҳар хил савдоси.

Дўстлик учун бўлди маҳкам аҳду паймонлар,
Ўртамизда бегонанинг бўлмас иғвоси.

Кўзларимда жилвагардур зебо сурати,
Бизни шайдо қилган барноларнинг барноси.

1960

ДАРЕ КАБИ

Ташна бўлдим васлингизга ошиқи шайдо каби,
Нега сиз нозу тағофилда, кўзи шаҳло каби?

Эй биродар, сизга бу хилватнишинлик хўб эмас,
Камнамолик ҳам бўлурму шунчалар анқо каби?

Бир-бирига ҳазлу дахл этмак биз элнинг одати,
Ҳазл уза ранжиб қаро қошни чимирманг ё каби.

Салмоғингиз тоғдек бўлсин оғир ҳар соҳада,
Дўстларга кўнглингизни кенг қилинг дунё каби.

Умрингиз бўлсин узун, айшу тараб ҳаддан фузун,
Гулга тўлсин гулшанингиз, жаннатул маъво каби.

Йўл топиб, енгил гуноҳларни кечиргансиз бурун,
Йўл қидирмайсиз нечун, бизларга бепарво каби?

Ҳар гуноҳким Ҳабибийнинг ҳабиби текшириб
Билмайин қилса, кечиргайлар улуғ дарё каби.

1960

ЙИГИТЛИК

Биродарлар, йигитлик бир топилмас кимё келди,
Ғанимат билмайин сарф айлаганлар норасо келди.

Жаҳолат зулматида кўп замон беҳуда умр ўтди,
Оғир ғафлатда қолганмиз билимсизлик бало келди.

Қурилди қай кун аҳкоми шўро ўсди маълумот,
Саводсизлик касалларга маорифдан даво келди.

Кўринди маърифат хуршиди, нури бўлди элга ом,
Ҳама касб этди бир-бир давримиз даври сафо келди.

Ятиму камбағаллар соҳиби фазлу ҳунар бўлди,
Билур ўз қадрини ким душману ким ошино келди.

Олур ҳар ким ҳуқуқин, бўлса ғайрат ўз кучи бирла,
Ҳалол меҳнат билан олганча олса ким раво келди.

Очилди ҳикмату санъат қапуси, бўлдик бахтиёр,
Ҳабибийдек неча бебахтларга муддао келди.

1991

КОЛХОЗ БОҒЛАРИ

Авж олди, етди вояга колхозларимнинг боғлари,
Бўлсин кўзимга тўтиё олтин каби тупроғлари.

Бир ён ўрик, шафтоли, нок, бир ён узум ҳар турли тоқ,
Бир ён тамоман олмазор, кўз илғамас қирғоғлари.

Бўлди хўп ободу гўзал, шарбатга тўлди мамлакат,
Хушбахра ранго-ранг чаман кенг шаҳр ила қишлоғлари.

Кетди ғумаю шумғия қирқилди ёт илдиз бари,
Айланди гулга оқибат меҳнат билан янтоғлари.

Жонларга роҳат бахш этар гуллар ажаб ҳидлар билан,
Кўзларни равшанроқ этар фируза ранг япроғлари.

Юрдим, Ҳабибий, сайр этиб юрган сари юргим келиб,
Фахр айладим завқим тўлиб гул-гул очилган чоғлари.

1946

РАҚҚОСА ҚИЗЛАР

Саҳнаи санъат тўлиб раққоса қизлар ўйнади,
Ёки билмам осимон саҳнида ҳулкар ўйнади.

Ранг-баранг пардоз ила гул-гул ёниб алвон бўлиб,
Қолдириб оламини ҳайратда бўлиб пар, ўйнади.

Бир-бирига қадду қоматда муносиб ҳар бири,
Гаҳи ўйнаб якка-якка, гаҳ баробар ўйнади.

Бирлари айниқса майдони ўйинда пирпираб,
Қанча юлдуз ичра гўё моҳи анвар ўйнади.

Офариндан ўзга бир сўз ҳам деёлмай қолди эл,
Кўрсатиб нозик ҳунар айланди, лобар ўйнади.

Эй Ҳабибий, ҳар томонга ташлаганда силкиниб,
Оқ тамоқ бирла қулоқда гавҳару зар ўйнади.

1944

БАҲОР НАСИМИ

Келди насими навбаҳор, ўлкамни пардоз айлади,
Саҳрони қилди лолазор, ер кўксини соз айлади.

Бел боғлади колхозчилар юздан дам урган юзчилар,
Кўзлайди кузни кўзчилар меҳнат учун ёз айлади.

Тонг чоғи эсганда сабо, гулларни уйғотди ҳаво,
Кўк майсаларни боғ аро баҳмал поёндоз айлади.

Қушлар ҳавода ўйнашиб гулшанга келмоқда шошиб,
То келгуча завқи ошиб пар ёзди, парвоз айлади.

Булбул чаманда нағмагар, гулга қилиб ҳар дам назар,
Ўз ишқидан сўзлар магар, минг турли овоз айлади.

Боғлар безанди гул тақиб, ўйнаб тиниқ сувлар оқиб,
Яйраб яшар кўкка боқиб ўз ҳуснига ноз айлади.

Созанда улфатлар баҳам кўрдим, Ҳабибий, дам-бадам,
Жўр этди «Наврўзи ажам», эркин «Чапандоз» айлади.

1946

МЕҲНАТ ФАЗИЛАТИ

Нахуш меҳнатки меҳнаткашга дармону даво бўлғай,
Топиб сайқал кўнгил оинаси доим зиё бўлғай.

Шараф-шон келтирур ўз вақтида бўлган ҳалол меҳнат,
Нечунким кўрса ҳар ноошино ҳам ошино бўлғай.

Муқаддас дилга илму фан билан ғайратни жо қилсанг,
Учиб кўкларга ҳар дам сайргоҳинг кенг фазо бўлғай.

Жаҳонда хилма-хил кону тилсим очганлар инсондир,
Қадам қўйсанг ҳар ишга ақлу илминг раҳнамо бўлғай.

Чуқур фикр этса инсон қудратин ким ердаю кўкда —
Қолиб ҳайратда кўзлар ҳам очиқ сувратнамо бўлғай.

Бўлиб инсонга қудратли қурол ҳар ишда илму фан,
На ишлар қилса қилган ишлар айни муддао бўлғай.

Ҳамиша яхши бўлсин халқ аро ахлоқу одобинг,
Салобатбахшу гўё жомаи қийматбаҳо бўлғай.

Аниқ билдим, Ҳабибий, кимки одат қилса меҳнатга,
Ишончин оқлаб охир элга эркин пешво бўлғай.

1964

ТЕНГДОШИ

Бўлолмас нозанинлар нозанин ёримни тенгдоши,
Нечук ҳайратда илги титрамай нақш этди наққоши.

Емон кўзлар мабодо фитна қўзғаб боқмасунлар деб,
Кўзин мардумлари шўхона тиг ўйнар, дема қоши.

Чаманда ҳар кеча ноз уйқудан турғунча таннозим,
Булутлар сув сепиб ўтгай, супургай, субҳи фарроши.

Кўриб ҳар кунда бир, меҳри жаҳон йиғлаб хижолатдан,
Бориб мағриб сари кўк доманин қон айлагай ёши.

Тун оқшом ёр ила мен, шам ила парвона жам бўлдик,
Баробар келмади бардошима парвона бардоши.

Ҳабибий, кимки ул соҳиб назардан бир назар топса,
Усиб тоғлар каби кўнгли фалакка фахр этар боши.

1944

ЕР КЕЛДИ

Ер келдию ёр келди, гул фасли баҳор келди,
Гул-гул очилиб, яъни гулчеҳра нигор келди.

Кўрдим кўчада бир кун ағёр ила ёримни,
Рашк олди вужудимни, номус ила ор келди.

Ўз ёри била ҳар ким яйраб яшасин ўйнаб,
Ўз эрки ўзида деб, хўп расму шиор келди.

Боғ ичра висол истаб, шам олдида айландим,
Барқ урди чақин янглиғ яқбора дучор келди.

Дилдорим ажаб ҳушёр инсонга боқар бўлса,
Бебаҳрага йўқ лутфи ишқ аҳлига бор келди.

Ҳажрида қолиб ойлар, қийналган эди жоним,
Ташрифи қадам қилди, жонимга бакор келди.

Ошифта Ҳабибим деб, кўрганда сўраб ҳолим,
Шод айлади, ғам кетди, қалбимга мадор келди.

1964

НИМА БЎЛДИ?

Келмоқчи эди, келмади ёрим, нима бўлди?
Ул сарви чаман дола узорим, нима бўлди?

Дилдору, дилорому, вафодору ширин сўз,
Жоним била тенг лайли нигорим, нима бўлди?

Дунёга келиб топган улуг давлату бахтим,
Шони шарафим, йўқ ила борим, нима бўлди?

Мен бунда бўлиб ташнаю ёр унда эрур шод,
Қилмасму асар оҳ ила зорим, нима бўлди?

Ҳайратда боқиб, кечаю кундуз мижа қоқмай,
Кўз тинди кутиб, кўзи хуморим, нима бўлди?

Қосид етакўр арзу паёмимни баён эт,
Охир тугамай сабру қарорим, нима бўлди?

Гул-гул очилиб келса Ҳабибийни сўроғлаб,
Яшнаб яшарай, фасли баҳорим, нима бўлди?

1953

УЙЛА — СУЙЛА

Ҳар эшитганларни ювгид сув каби,
Ҳарна кўрсанг айтмагил кўзгу каби.

Халқ ичинда қадру қиймат истасанг,
Камнамолик одат эт инжу каби.

Эҳтиёт айлаб адабнинг пардасин,
Сўзласанг таъсир этар чолғу каби.

Дилкашу хушгап, ёқимли, пок бўл,
Мажлис аро дилбари дилжў каби.

Аҳли дардга суҳбатинг бўлсин даво,
Нок, анор, олма, беҳи, лиму каби.

Тегмасун ногаҳ маломат ўқлари,
Сезгиру ҳушёр бўл оҳу каби.

Камтаринликни Ҳабибий, шева қил,
Ҳам мулойим бўл мамуқ парқу каби.

1950

УЙНАДИ

Саҳнада гул-гул ёниб, бир қадди мавзун ўйнади,
Билмадим кўз тинди ё кўкдан тушиб кун ўйнади.

Тўлди қарсак зал аро, бўлди талаб узра талаб,
Завқу роҳатдан қилиб дилларни мамнун ўйнади.

Чарх уриб айланди, кўрдим, гир-гир айланди бошим,
Тўхтамай бошимда гўё чархи гардун ўйнади.

Моҳирона кўрсатиб санъатда ранго-ранг ҳунар,
Қилгудек минглаб томошабинни мажнун ўйнади.

Бора-бора авж олиб, ўртаб вужудимни бутун,
Ишқ ўтидан сачраган қалбимда учқун ўйнади.

Санъатин санъатшунос Эрону Ҳиндистонгача
Кўрсатиб, элни қилиб шайдою мафтун, ўйнади.

Бир кўриб, минг офарин, дедим, Ҳабибий, тан бериб,
Ҳар қадамда кашф этиб ҳикматли мазмун ўйнади.

1955

МЕҲНАТ ШАРОФАТИ

Кўпдир ҳақиқат айласа меҳнат шарофати,
Қилмоқ шарифу соҳиби ҳурмат аломати.

Меҳнат, муҳаббат иккиси жуфт бўлса то абад,
Давлат туғилгай, авж олур айшу фароғати.

Меҳнат элимда шавкату шонли вазифадир,
Қилгай азизу бўлмагай элнинг маломати.

Ғафлат кишини охири хобу хароб этар,
Ҳар кимнинг ўз жасорати — бахту саодати.

Етмас талабга, истаса меҳнатсиз айшу ком,
Бермас кишига фойда сўнги надомати.

Эркин ҳаёту, иззату роҳатда умр ўтар,
Бўлса кўнгилда ғайрату виждон садоқати.

Ҳар кун, Ҳабибий, ақл ила сламдан ибрат ол,
Обод этибдур ўлкани меҳнатга одати!

1947

САЛОМАТ КЕЛДИ

Маҳвашим сайри чаман қилди саломат келди,
Мен учун айни шараф айни саодат келди.

Ҳар кеча фикру хаёли била уйқу йўқ эди,
Шукурким телба кўнгил тиндию роҳат келди.

Талх эди оғзиму лаззат йўқ эди ошимда,
Оби ёвғон эса ҳам энди ҳаловат келди.

Қутлу кулбамга букун етди муборак қадами,
Иштироб олди вужудимни, ҳорорат келди.

Рашк этиб ҳасрат ила қолди рақиблар ҳайрон,
Шону шавкат била бир келди, аломат келди.

Оташин юз уза дурдона каби тер бирла,
Лабда кулгусию мастона хижолат келди.

Рўбарўсида туриб ерга, Ҳабибий, боқдим,
Кетди қалбимдаги сўз ўзгача ҳолат келди.

1958

ПАРДОЗ АЙЛАДИ

Ер ўзга пардоз айлади, соз олдию, соз айлади,
Жўр айлаб овоз айлади, «Гулёр»у «Шаҳноз» айлади.

Жонон ажаб ҳушёр экан, таннозу шўх дилдор экан,
Кўнглида меҳри бор экан, ишқ аҳлин эъзоз айлади.

Ширин шакардин сўзлари, оҳуга ўхшар кўзлари,
Бир кеча танҳо ўзлари кулбамга парвоз айлади.

Гул-гул ёниб яшнаб-тўлиб, гулшанга кирганда кулиб,
Гуллар кўриб хандон бўлиб баргин поёндоз айлади.

Йиллар яшаб бўлсин омон, менга бўлибдур меҳрибон,
Бегонадин айлаб ниҳон ўзига ҳамроз айлади.

Кирганда мен суҳбат аро оҳиста қилди бир имо,
Бўлди муяссар муддао эл ичра мумтоз айлади.

Қилсам, Ҳабибий, сўз талаб чиқди қабоғин бир қараб,
Юз ғамза бирла эркалаб, бир дамгина ноз айлади.

1940

БИЛМАГАЙ

Соғлиқ олий неъмат, эл бемор бўлмай билмагай,
Кўз тутиб ҳозик табибга зор бўлмай билмагай.

Ҳар киши соғлиқ-хотиржамликни бойлик бўлганин
Дард ила ташвиш ўраб афгор бўлмай билмагай.

Кенг жаҳонда истаганча яйраб умр ўтқарганин,
То кўзига яйра олмай тор бўлмай билмагай.

Фикри йўқ нодон машаққатсиз тириклик лаззатин,
Ногаҳон иш мушкилу душвор бўлмай билмагай.

Навқирон ёшлик букилмас кучга тўлган даврини
Қартайиб қўлда асо ночор бўлмай билмагай.

Ақл озиб масту паришонликдаги нуқсонларин
Ҳуши бошига келиб ҳушёр бўлмай билмагай.

Масжиду мансаб гурурида керилган яхшилар
Ўзни мансабдан тушиб бекор бўлмай билмагай.

Жисм ила жонни, Ҳабибий, ишқ ўти куйдирганин,
Кечалар қоқмай мижжа бедор бўлмай билмагай.

1969

ЎРГУЛАЙ

Яшнаб очилган гулмусан эй гулзорим, ўргулай,
Жоним тасаддуқ сен учун гулчеҳра ёрим, ўргулай.

Кўрганда ўликдан кетиб олгай танимни изтироб,
Қолмас ўзимда ақлу ҳуш ҳам ихтиёрим, ўргулай.

Бўлгай ишим оҳу фиғон, ҳижрон туни тонг откуча,
Билмам қачон таъсир этар бу оҳу зорим, ўргулай.

Қалбимда зўр гулхан бўлиб ёнгай тутунсиз ишқ ўти,
Кўкларга учсин кул каби жисмим ғуборим, ўргулай.

Таънаю маломат тошлари мажруҳу афғор айлади,
Жоно карам қил, чора қил, кетди мадорим, ўргулай.

Раҳм айласанг ҳар дам нетар мен телбаю девонага,
То элга кулку бўлмайин шафқат шиорим, ўргулай.

Васлинг хаёли улфатим, баҳтим, Ҳабибий шул, дедим.
Лекин ғами ҳажринг нетай хешу таборим, ўргулай.

1968

МАЙПАРАСТ

Ургулай, даврингда даврон сурганингдан ўргилай,
Майпарастлар бирла суҳбат қурганингдан ўргилай.

Пойма-пой хиргойи оғзингга ярашгай мунча ҳам,
Довдираб гаҳ тентираклаб юрганингдан ўргилай.

Йўлма-йўл девор қучоғлаб туртиниб кулку бўлиб,
Елкани суртиб, бошингни юрганингдан ўргилай.

Костюму шим лою, тупроғу палит, пешона қон,
Масту мустағрақ бўлиб ўлтирганингдан ўргилай.

Кўз хира, нурсиз, сузик, кайфинг тароқ шаклинг бузуқ,
Сўзлаёлмай лабларингни бурганингдан ўргилай.

Кўрса ким мастона таъзимингни минг раҳмат дегай,
Халқ ичинда бунча ҳурмат кўрганингдан ўргилай.

Дам-бадам ибратли панд этсам, Ҳабибий, ёлвориб,
Ушқириб жанжални бошлаб турганингдан ўргилай.

ЕВ ҚОЧДИ

Жаҳон ғоратгари шарманда ул шиддатли ёв қочди,
Гўзал боғимни ёндирмоқ учун юрган олов қочди.

Ўзини эр атаб, фикр айламай, эрларга дуч келди,
Аёғига ўралди, бўлди белбоғи тушов қочди.

Яроғлик ҳар яроғларни кўриб бизнинг йигитларда,
Яроғлар ким яроғсиз елкага осган кўсов қочди.

Қизил байроғли жангчи армиямнинг ҳаёбатин кўргач,
Танига ларза тушди, бўлди кўру кар, соқов қочди.

Ҳужум айлаб чиқарда чиқди мағрур отланиб шошқин,
Қочарда қолди отлар, орқага боқмай, яёв қочди.

Ютуқ бизларда деб, ютқизди, кўз тинди, бош айланди,
Қўйиб ҳар ерга сонсиз мулку амволин гаров қочди.

Томошо қил, Ҳабибий, ўғрилар, босқинчилар ҳолин,
Пачақланди, бузилди барча истеҳкому ғов қочди.

1944

ЧАПАНДОЗ УЙНАДИ

Базм ичра бир жонон бу кун шўху чапандоз ўйнади.
Кўрсатди ранго-ранг ҳунар хўп ўйнади, соз ўйнади.

Таъзим этиб ҳурмат билан бергай салом аввал чиқиб,
Кўз нурины қилсам нетар йўлга паёндоз ўйнади.

Қўлларни ташлаб ҳар тараф, товус каби бир-бир босиб,
Хандон этиб завқи тўлиб, пар ёзди танноз ўйнади.

Пешонага қўлни қўйиб қошни чимиргай тўлганиб,
Ҳар кимга ҳар хил эркалаб кулди, қилиб ноз ўйнади.

Айланди тез гўё учиб, ерга тегиб, тегмай аёғ,
Билмам кабутар чарх уриб қилганда парвоз ўйнади.

Қайнаб юракда ғайрати, тўлган мусаффо ой каби —
Раққосалардан бошқача бир турфа мумтоз ўйнади.

Тўлди чапаклар зал аро қизгин томошобин ҳама,
Олқишлади айлаб талаб, чиқди яна боз ўйнади.

Оғзимда таҳсин, офарин, ҳайратда қолдим ўйланиб,
Кўнглим, Ҳабибий, тўлмади, андаккина оз ўйнади.

1966

МЕҲМОН КЕЛМАДИ

Интизор айлаб мени ҳурматли меҳмон келмади,
Кўз тутиб, кўз тинди, бўлди зору ҳайрон келмади.

Аҳду паймонин унутмиш ёки бепарво бўлиб,
Иўқса нечун бўлди бу чин ваъда ёлғон келмади.

Изтироб олгай вужудимни саҳарлар ўйланиб,
Қолмагай деб қўрқаман кўнглимда армон келмади.

Қилган инсонни азиз инсон шарафли сўз эди,
Синдириб сўз қийматин ҳам қилди арзон келмади.

Баҳра олсам деб муфарреҳ суҳбатидан чорладим,
Ҳофизи хушлаҳжаю хушнағма, хушхон келмади.

Бўлди аҳволим ёмон титратма бирла тўлғаниб,
Жон рамаққа келди, жон ўрнига жонон келмади.

Майли келмас бўлса соғу омон бўлсун ва лек,
Термулиб хон узра қолди ош ила нон келмади.

Таънаи элдан хижолатман, Ҳабибий, найлайн,
Ер бўлиб қаттиқ, узоғлик қилди осмон келмади.

1966

ЖОМИЙ ҲАҚИДА ҚУШИҚ

Салом эй муҳтарам, алломан аҳли башар, Жомий,
Улуғ устозу яъни соҳиби фазлу ҳунар, Жомий.

Қитобу достон бир қанча назму наср ила ёздинг,
Сухан майдонида жавлон қилиб топдинг зафар, Жомий.

«Баҳористон»у, «Ҳафт авранг» била девони ашъоринг
Рисолинг мусиқида энг шарафли мўътабар, Жомий.

Олурлар баҳра ўз ихлосига лойиқ жаҳон аҳли,
Муҳаббат бирла қилса ҳар китобингга назар, Жомий.

Еқимли сўзларинг ҳикматли, роҳатбахшу жонпарвар,
Уқилгай базму суҳбатларда сендан кўп асар, Жомий.

Нахуш илм авжининг равшан куёши партавафшонсан,
Навойи хизматингда турдилар боғлаб камар, Жомий.

Адолат ўлкасида ким ҳақиқат нурини тўсгай,
Тилим ожиз, Ҳабибий, сўзни қилдим мухтасар, Жомий.

1964

БЕМОР ДУСТИМГА ХАТ

Биродар бизни айлаб зор токай,
Ётурсан эркалаб бемор токай.

Ажаб асҳоби қаҳф осо бу ётмоқ
Уйинг бўлгай сенинг-чун ғор токай.

Кезиб фикринг саманди ухлаёлмай,
Жаҳонни айланур бедор токай.

Муқаддас боригоҳингдин чиқолмай,
Бўлурсан маҳви гулрухсор токай.

Шифони шофиял амров эгамдан —
Тилармен ҳар куни юз бор токай.

Кўриб турса келиб ҳозиқ табибинг,
Шифо топмоқ бўлур душвор токай.

Тузанганда мени йўқлаб келур деб,
Кўзим бўлгай йўлингда чор токай.

Самимий, чин ҳабибингман, Ҳабибий,
Қилурсан ташнаи дийдор токай.

1966

ТАРИХ .

Бутун ҳаётида мактабдорлик қилиб, меҳнаткаш халқимизнинг ўғил-қизларини ўқитиб, хат-саводини чиқариб, минглаб шогирдлар етиштирган қўқонлик кекса устозимиз Пўлатжон Қаюмовнинг вафоти учун ёзилган.

Улуғ устозимиз ўтмиш жаҳондан,
Дилимда қолди кўп армону доғи.

Забардаст олиму фозил табаррук,
Вужуди илму урфоннинг булоғи.

Кишининг кўз ёши дув-дув тўкилгай,
Бу мотамни эшитганда қулоғи.

Еқимли ҳосили одобу ахлоқ,
Билим юртин ширин сермева боғи.

Азизу ҳам лазизу суҳбат оро,
Очиқ меҳмон учун доим қучоғи.

Дарияро, кўз юмиб очгунча олмиш
Ажал сайёдининг қўйган тузоғи.

Боқиб халқимга тарихин, Ҳабибий,
Дедим у ўчмас (ёниб турган чароғи).

I

Дилбарим бир дилбариким дилраболар дилбари
Дилраболар дилбари дилдори, яъни сарвари.

Дилбаримнинг ҳар сўзи тотлиғ асалдин яхшидур,
Баҳра олгайлар эшитган чоғда ҳар ёшу қари.

Дилраболар ўйнашиб юрса чаманда сайр этиб,
Дилбарим бирёну бирён ўзга дилбарлар бари.

Кўзларим касб айлагай нур ой юзидин ҳар нафас,
Хийра бўлгай кўз кўзимдин бир нафас бўлса нари.

Ҳар дамимда шукр этай тобора меҳри ортадур,
Меҳриким қалбимдадур йўл топмагай ғам лашқари.

Ҳар бузуқ ният, ямон кўздин ҳимоят қилгали,
Қоши тиғи исфихони, кипригидур ханжари.

Ишқ достонида қайд этса замон дилбарларин,
Заб учун бўлгай муқаррар дилбарим сар дафтари.

II

Дилбаримнинг лутфи кўп қилмас тағофил бирла ноз,
Кўрса ногоҳ марҳаматлар бирга қилгай сарфароз.

Аҳду донишда тўлуғ фазлу ҳунарда баркамол,
Айлагай ножинсу нодон суҳбатидин эҳтироз.

Мавж урар ишқ аҳлида завқу фараҳлик, шодлик,
Жонга роҳатбахш озуқ бергай қўлига олса соз.

Кўрганамда келмас оғзимга ажабким лому мим,
Телбараб ўйнаб юрак айтолмагайман арзи роз.

Сарвинозим юрсалар гулшанда гул-гул очилиб,
Гул хижолат бўлгаю ҳайратда қолгай сарвиноз.

Ишқ достонида қайд этса замон дилбарларин,
Зеб учун бўлгай муқаррар дилбарим сар дафтарин.

III

Дилбарим қилса табассум очилур боғ ичра гул,
Бу шарафдин қўзғалур покиза тупроғ ичра гул.

Сайр этиб гулзор аро кирса томоша қилгали,
Жилвагар бўлғай тиниқ зангори япроғ ичра гул.

Ёзу қишда шаҳру қишлоғимни кўрса айланиб,
Қилғай оламини муаттар шаҳру қишлоғ ичра гул.

Дашту саҳрою биёбон ҳам ажойиб яшнагай,
Балки боши кўкка етган буюк тоғ ичра гул.

Кечалар булбул ғазалхонлик қилур гул ишқида,
Чехра очгайлар кулиб ҳаттоки янтоғ ичра гул.

Арзигаё бахтим учун ҳар қанча кўп фахр айласам,
Қай томон боқсам кўрарман ёру ўртоғ ичра гул.

Ишқ достонида қайд этса замон дилбарларин,
Зеб учун бўлғай муқаррар дилбарим сар дафтари.

IV

Дилбарим ҳар бул ҳавас бебаҳрани ёр айламас,
Васл гулзорига бир дам ҳам сазовор айламас.

Зийраку нозик табиат хушкалом, андишалиқ,
Уйламай ҳар жойда, ҳар мажлисда гуфтор айламас.

Тоza виждонлар учун лутфу карамлар беҳисоб,
Ошиқи содиқларин маҳрумни дийдор айламас.

Мендек ўз девонасига бодаи васлу жамол,
Илтифот айлар ҳамиша ташнаю зор айламас.

Аҳду паймон узра ҳар сўз бўлса хотирга олиб,
Уртамизда бўлган ўз аҳдини инкор айламас.

Дам-бадам кулбамга ташриф айлағай танҳо ўзи,
Еширин меҳри юракда бору изҳор айламас.

Ишқ достонида қайд этса замон дилбарларин,
Зеб учун бўлғай муқаррар дилбарим сар дафтари.

1961

V

Дилбарим олижанобу, соҳиби фазлу карам,
Дилраболар кўп ва лекин дуняда монанди кам.

Қомати сарву юзи гул, сўзлари тотлиғ самар,
Гар муяссар бўлса васли мен учун Боғи Эрам.

Ҳар замон ҳусну жамол, ахлоқини васф эткали
Уйласам ҳайратда лол ўлгай тилим, ожиз қалам.

Бора-бора авж олиб иқболу бахту давлати
То ҳаёти борича бўлсин азизу муҳтарам.

Халқаро эркин яшаб гул-гул ёниб топсин камол,
Лаҳза ҳам нозик дилига етмасин андуҳу ғам.

Бевафолик йўқ, Ҳабибий, дилбаринг сиймосида,
Узга дилбарлардин афзалдур вафо бобида ҳам.

Ишқ достонида қайд этса замон дилбарларин,
Зеб учун бўлгай муқаррар дилбарим сар дафтари.

1961

I

Менингдек ташна ошиғларга васлингни даво дерлар,
Сенинг ҳам ишқ элига меҳрибону ошино дерлар.

Мени ким кўрса дилдорингга арзингни баён қил деб
Сени билган ҳама ақли расо, ақли расо дерлар.

Ширин ҳидлар билан олам муаттар бўлса тонг чоғи
Магар мушкин сочингни тебратиб ўтмуш сабо дерлар.

Тун оқшом нега фарёд фиғонлар бўлди деб сўрма
Қилибдур гул юзинг шавқида булбуллар наво дерлар.

Йўлингда бир кўрай деб кўз тутиб турган қаро кўзлар
Қудуминг тупроғин кўзларга қилсак тўтиё дерлар.

Қадрдон дўстларингни ўртасида фитна кўзговчи
Бузуғ ният рақибларни ҳама бахти қаро дерлар.

Вафо бобида ҳам васф айлашиб аҳли муҳаббатлар
Ўзига феълу атвори ярашган дилрабо дерлар.

II

Бу кеча базм аро рақдосан янги замон ўйнар,
Чунон ўйнарки ҳар ким кўрса гар мастона жон ўйнар.

Қуюндек чарх уриб айланса элнинг боши айлангай
Юракларда ҳарорат авж олиб рангларда қон ўйнар.

Сочиб ўз атрини гулшанда райҳону, гулу сунбул,
Дам-бадам тебраниб ҳар ёнга сарву аргувон ўйнар.

Туну кун зар сочиб бошига саргардон қилиб ўзни,
Бўлиб навбат-банавбат ой била кун соябон ўйнар.

Қулимсиб лобарона йўрғалаб юганда енг ташлаб,
Ҳаво тўлқин уриб қўзғалса еру осмон ўйнар.

Чақиндек оташин юз бирла жавлон қилса майдонда
Тинимсиз изтиробни тўхтамай жону жаҳон ўйнар.

Вафо бобида ҳам васф айланиб аҳли муҳаббатлар
Ўзига феълу атвори ярашган дилрабо дерлар.

III

Саҳар файзида гулшан сайрига чиқсанг хиром айлаб,
Ғазалхонлик қилур мадҳингда булбуллар давом айлаб.

Йўлингда бош эгиб саф-саф бўлиб таъзим этиб гуллар,
Улуғлар ҳар қадамда гул туттишгай эҳтиром айлаб.

Нахуш зийнат бўлибдур ҳусн уза одобу ахлоқинг
Ҳама ҳайратда қолди базм аро кирдинг салом айлаб.

Агар ҳар кимса кўрса суҳбатингни ўзни олдиргай,
Ўзингга ром этарсан лаҳзада ширин калом айлаб.

Нечук сайёд эурсан донаи холинг била жоно
Адатсиз дил қушин сайд айладинг зулфингни дом айлаб.

Азиз бошинг ҳақи холис қадрдон хайрихоҳингман,
Нетар келсанг дамо-дам ўзгаларсиз фасли шом айлаб.

Вафо бобида ҳам васф айлашиб аҳли муҳаббатлар
Ўзига феълу атвори ярашган дилрабо дерлар.

1962

IV

Қадам еткурди кулбамга бу кеча дилрабо ёлғиз,
Қудумин тупроғин кўзларга қилдим тўтиё ёлғиз.

Юрак танбурига жон риштасин тор айларам тортиб,
Қилурман ёр учун созимга жўр айлаб наво ёлғиз.

Қўнгил таскин тополмас ўз қулоғимга вафо узра
Топиб хилватда изҳор этмасам арзимни то ёлғиз.

Юрак ўйнаб танимга ларза солгай ўзгариб ҳолим
Мабодо рўбарў келганда ул нозик адо ёлғиз.

Адашмай ақлу идрокимдан ўзни эҳтиёт айлаб,
Муяссар бўлса оҳиста қилурман илтижо ёлғиз.

Ишорат бирла қошу кўз билан қошида ўтқизди
Чунон ҳам кўрсатиб лутфу карам қилди ризо ёлғиз.

Вафо бобида ҳам васф айлашиб аҳли муҳаббатлар
Ўзига феълу атвори ярашган дилрабо дерлар.

V

Жаноби жонажоним жон билан тенг жонажонимсан,
Кел эй жонимга пайванд айлагил жонингни жонимсан.

Кўзимнинг нури, жонимнинг ҳузури эй дилоромим,
Гўзалсан ақлу донишда мусаллам нуктадонимсан.

Ўқирман оразингни сафҳасида хату холингдан
Муҳаббат қиссасин ҳар дам китобу дostonимсан.

Мени маҳруми суҳбат айлама васлингга маҳрам қил
Ўзинг даргоҳи кенг соҳиб карамсан меҳрибонимсан.

Навойдан ўқиб гоҳо майин овоз ила тунлар
Қилурсан ялла гўё андалиби яккахонимсан.

Қулоғу кўз йўли бирла, Ҳабибий. баҳра изларман,
Вафодан сўзла, жоним, дилкашу ширин забонимсан.

Вафо бобида ҳам васф айлашиб аҳли муҳаббатлар
Ўзига феълу атвори ярашган дилрабо дерлар.

СЕНДЕК ЖОНОН

Сендек жонон келган эмас ҳар оналардан,
Фарзонасан мумтоз ўзинг фарзоналардан.
Сақлаб доим ёмон кўзлик бегоналардан,
Кўзни узмам сендек кўзи мастоналардан.

Эй мен каби пок ошиқдан доим огоҳим,
Кўнглим майдонида меҳринг меҳри гиёҳим.
Бу шарафли бахтим бўлиб ёрим паноҳим.
Халқ ичинда озодаман афсоналардан.

Тўлган ойдек жамолингдан диллар мунаввар,
Ҳар кимсага бўлса васлинг бир йўл муяссар.
Давлат қуши қўнди деса бўлгай муқаррар
Сенсан бахти буюк очиқ пешоналардан.

Нозанилик ойинида соҳиб ҳунарсан,
Мен, Ҳабибий, ҳайратдаман қандоғ башарсан.
Қай садафнинг кўксидаги тоза гуҳарсан
Қадринг олий келди ўзга дурдоналардан.

ДИЛБАРИМ

Раҳм айла эй жонажоним дилбарим,
Кечалари порлоқ моҳи анварим.
Дилраболар сардори сардафтарим
Дил мулкида сенсан меҳри ҳоварим.

Жисмим учун жонимсан эй жонажоним,
Бахту иқбол ақлу идрок виждоним.
Кўз ёшларим бўлса абри найсоним,
Кўнглим садаф меҳринг тоза гавҳарим.

Ўзгаларни ўзингга ёр айлама,
Бизни мунча зору афғор айлама.
Ўз аҳдингни бузиб инкор айлама,
Хўблар ичра эй мисли йўқ сарварим.

Баҳра олгай кўзим шаҳло кўзингдан,
Лаҳза-лаҳза боқсам ойдек юзингдан.
Жонга роҳат келгай ҳар бир сўзингдан,
Эй сўзлари болу ширин шаккарим.

Давлатингни сояси бор бошимда,
Расминг тургай кўз олдимда, қошимда
Мен, Ҳабибий, топдим лаззат ошимда,
Шукур этарман сен бор ошиқпарварим.

1966

ГУЛЗОРИМ ГЎЗАЛ

Мен яйраган боғим, гулзорим гўзал,
Гулзоримга лойиқ дилдорим гўзал,
Кўнглимда асраган асрорим гўзал,
Тилда ёрим деган такорим гўзал.

Севган ёрим илму ҳунарда мумтоз,
Ҳур ўлкага бергай саъятли пардоз,
Ҳар қанча кўп мадҳ айласам шунча оз,
Меҳрибоним, дўстим, ҳамкорим гўзал.

Уйнаб ёрим юрса яшнайти гуллар,
Гулшан ичра ҳидлар сочгай сунбуллар,
Ўз ишқидан сўзлар сайрар булбуллар,
Жўр айласа ёрим гулёрим гўзал.

Дилдоримни кўрса ҳар ким якбора,
Тоғдек ўсар кўнгли, қилса наззора,
Мен, Ҳабибий, меҳрим ортар тобора,
Чин ошиқни топган хуш ёрим гўзал.

1944

МИЖГОНЛАРИНГ

Ўйнаб-ўйнаб кўнглим олди мижгонларинг,
Ширин-ширин сўзлаганда кулгонларинг,
Шўхликларинг, ғамзаларинг, жавлонларинг,
Гул чехралар шайдоларинг, ҳайронларинг.

Қоматингни гуллар кўриб қомат букар,
Аёғингга юзни суртиб ерлар ўпар,
Толпинганда йўлларингга баргин тўкар,
Ғунчалари кулгай кўрса хандонларинг.

Қошинг каби қошгинангда керсам қулоч,
Бўйгинангда бўйим ўлчай сочинг мизоч,
Сенинг каби бирга бўлай, бахтимни оч,
Йўқдир ажаб, сурсам давру давронларинг.

Кипригимда сочларингни тароғласам,
Томоғингга кўз мардумин ҳал боғласам,
Сен уялсанг, алла айтиб ардоқласам,
Қўлим бўлса бўйинингдаги маржонларинг.

Зар сочадур бошларингда кундуз қуёш,
Ой ҳам тўкар шабнам каби ҳар кеча ёш,

Ою қуёш кеча-кундуз айлаб талаш,
Кеча-кундуз кезгай икки сарсонларинг.

Мен, Ҳабибий, тез-тез бориб кўргим келур,
Аста-аста сен томонга юргим келур.
Уйлаб-уйлаб завқим тўлиб кулгим келур,
Бундоғ ёзай яхши-яхши дostonларинг.

1938

ФАРЗОНА

Эй мисли йўқ дилбар, дилкаш фарзона,
Сўзлар ширин, кўзлар сузук мастона.
Қай садафдан келгай сендек дурдона,
Кўнглим истар бўлмоқ сенга ҳамхона.

Ҳар дам хиром айлаб кирсанг гулзора.
Гуллар кўксин йиртиб қилгай юз пора.
Севги куйин куйлаб булбул бечора
Ўз ишқидан тинмай ўқир афсона.

Ой жамолинг кундуз қуёш, тун моҳим,
Қалбим ичра меҳринг — меҳри гиёҳим.
Юрсам, турсам дилда фикринг ҳамроҳин,
Халқ ичра мен шундай очиқ пешона.

Ўз даврингда даври даврон сурсанг-чи,
Йўқлаб Ҳабибингни тез-тез кўрсанг-чи,
Дўстлар билан ширин суҳбат қурсанг-чи,
Сен бор, бўлмас қалбим уйи вайрона.

ШИРИН МАҚОЛ

Менинг бахтим уза раҳбарларим ширин мақол этди,
Ишимдан, турмушимдан, барча ҳолимдан савол этди.
Ёшим улғайса ҳам қартаймасун деб навниҳол этди.
Яшартиб назм гулзорида қўллаб, баркамол этди.
Нечук шукур этмайин оғзимдаги ошимни бол этди.

Ўз эрким бирла сўз мулкида айлаб ранг-баранг таҳрир,
Гоҳи меҳнатда куйлаб, гоҳи ишқимни қилиб тасвир.
Нечук иш бўлса ўз вақтида қилдим, қилмадим таъхир,
Садоҳат бирла қилган меҳнатимни айлашиб тақдир
Сўзимнинг шарбатин эл оғзида тотлиқ зилол этди.

Қаро ўтмиш замонлар назм элин бебахт этмиш деб,
Етолмай воясига кўплари ҳасратда кетмиш деб,
Шарафли, шонли инсоннинг, шарафли ёши етмиш деб,
Мени чин кексапарвар партия етмишга етмиш деб,
Унутмай кўнглим овлаб яшнатиб рангимни ол этди.

Улуғ хурматга еткурди ахири сабру бардошим,
Ҳамиша бахту иқболим бўлиб йўлдошу қўлдошим.
Усиб тоғларча кўнглим кўкка етди фахр этиб бошим,
На бир мен барча ёру дўстларим қавму қариндошим,
Ҳабибим деб, Ҳабибий, берди кенг йўл бемалол этди.

1960

МЕҲРИБОН БЎЛДИ

Дилоромим бугун мен меҳрибонга меҳрибон бўлди,
Ажаб гулгун очилди дилдаги меҳри айём бўлди.
Сочиб сўз гавҳарин, ҳолимни сўрди, нуктадон бўлди,
Кетиб ғам, турфа роҳат топди жон, оромижон бўлди,
Вафога ваъда берди, кулди, яъни жонажон бўлди.

Менинг шайдолигим бу нозпарвар дилрабодандир,
Ярашган қадду қомат хулқи хуш нозик адодандир.
Мулойим, гулбадан, ширин сухан, таъби расодандир,
Сурурим васфининг шавқидаги завқу сафодандир,
Яшар лавҳи дилимда нақши тасвиру нишон бўлди.

Карам қилди нигорим, кўкка етди фахр этиб бошим,
Бу давлат то тирикман улфату қавму қариндошим,
Шарафли, энг улуғ бахту саодат ёру йўлдошим,
Ҳаётим гуллади лаззат топиб оғзимдаги ошим,
Рақиблар рашк этиб, бағри эзилди, лахта қон бўлди.

Гўзаллардан гўзалдир хўбларнинг хўби, мумтози,
Қилур мафтун агар бир кўрса ҳар ким ишваю ноzi,
Мубарак давримизнинг дилкашу шўху чапандози,
Йўлига арзигай кўз пардасин қилсам поёндоз,
Ҳабибига самимий ошнолик бегумон бўлди.

1958

ВАТАН БОЙЛИГИ

Нозу неъматга фаровон ҳур диёрим хушҳаво.
Ерлари чексиз оқ олтин кони гўё кимё,
Арзигай тупроқларин қилсам кўзимга тўтиё,
Қилди меҳнаткаш элим ҳар аҳду паймонда вафо
Бўлди ҳар ишда улуғ рус халқи ёру ошно.

Бағри кенг тоғлар, адирлар қилди конлар ошкор,
Ҳар томон ҳосилга бой майдон, ажойиб пахтазор,
Тинч-омонликнинг асоси шонли байроғу шиор,
То абад халқим адолат соясида бахтиёр,
Партия йўлдошимиз доно бу йўлда раҳнамо.

Янги-янги янгилик ижод этиб янги замон,
Кўкда ранго-ранг пўлат қушлар ҳамиша посбон,
Бир-бирига олиму деҳқони содиқ, меҳрибон,
Донг чиқарди, бўлди дунёда атоқли қаҳрамон,
Биз учун бундоғ шараф-шон келди айни муддао.

ОШКОР АЙЛАНГ

Келинг эй қаҳрамонлар, қаҳрамонлик ошкор айланг,
Жасорат кўрсатинг, меҳнатни қонуну шиор айланг.
Садоқат бирла ҳар иш узра ўзни барқарор айланг,
Келинг бу чўлни бир обод этинг, шаҳру диёр айланг.
Шарафли меҳнатингиз бирла элни бахтиёр айланг.

Берур мўл ҳосил энди истаганча пахта майдонлар,
Тушиб сонсиз бинолар, яшнагай чексиз биёбонлар,
Кўнгиллар тоғдек ўсгай, гуллагай тобора деҳқонлар.
Бўлиб манзил-баманзил гулшану, боғу хиёбонлар,
Очилсун ранг-баранг гуллар, чечаклар, лолазор айланг.

Ватанпарвар музаффар, соябоним партиям доно,
Кремль осмонида тиниқ хуршид эрур гўё,
Бу шонли бахту давлат бошимиздан кетмасин асло,
Ҳабибий, Мирзачўл саҳроси бўлгай бир гўзал маъво,
Очилди бахт учун, иқбол учун йўл ифтихор айланг.

1952

ЕЛҒОН ЭМАС

Қайси жондур жонажон ўлкам учун қурбон эмас
Жонажон ўлкамга қурбон бўлмаган жон жон эмас,
Жонидан кечмай ватанпарвар бўлиш осон эмас,
Кимда-ким йўқдир Ватаннинг меҳри чин инсон эмас,
Халқ учун қайғурмаса виждон агар виждон эмас.

Кўрсатур деҳқонлар оқ олтинда ранго-ранг ҳунар,
Ҳар томонда яшнаган гуллар, дарахтлар жилвагар,
Баҳр олур кўнглим, кўзим равшан бўлур қилсам назар,
Мевалар оғзимга лаззат бахш этар ширин-шакар,
Ишда ҳар деҳқон ҳунар кўрсатмаса деҳқон эмас.

Гулламас яшнаб Ватан то элда меҳнат бўлмаса,
Ҳар иш олға босмагай меҳнатга рағбат бўлмаса,
Ўз элу ўз юртига меҳру муҳаббат бўлмаса,
Хилма-хил фанлар топилмас илму ғайрат бўлмаса,
Ҳар наким дедим, Ҳабибий, лоф эмас, ёлғон эмас.

1943

ЯНГИ ДАРЕ

Шарафли партиям кўп ташна чўлларга назар қилди,
Гиёҳсиз неча минг гектарча шўр тупроқни зар қилди,
Қаро тошларни олий қадрли лаълу гуҳар қилди,
Қилолмас ҳеч бир инсон ишни қилди, бехатар қилди.
Канал қазмоққа фарғонамга шафқатли хабар қилди.

Элим саф чекди юрди кексалар ҳам ёш каби гўё,
Қазилди бир канал эл қудратидан турфа ҳам зебо,
Бўйинсунди, бурилди келди бизга мавж уриб дарё,
Кўриб ҳар ким деди бирликдаги қувватга салламно,
Муборак бу ютуқ халқимга ранго-ранг асар қилди.

Замонлар ўтди шўрлик зах билан афсона Фарғона,
У хоин хону бекларга бўлиб остона Фарғона,
Ёқимли, тоза сувлардан эди бегона Фарғона,
Безалди, яшнади бўлди буқун Фарғона Фарғона,
Хаётин гуллатиб турмушларин қанду шакар қилди.

Қувончим, қудратим эй паҳлавон, колхозчи ўртоқлар,
Оқ олтин кони бўлди ҳур Ватанда шаҳру қишлоқлар,
Тикан ўрнида гул унди келиб булбул, кетиб зоғлар,

Бўйсунгай, эгилгай бизга энди ҳар буюк тоғлар,
Буларни қилдиким, бир соҳиби илму ҳунар қилди.

Қувончим партиям шавкатли доно мамлакатларвар,
Ҳамиша воқиф эл аҳволидан бир меҳрибон раҳбар.
Садоқатда бутун ёшу қари ғайратдадир яқсар,
Ҳабибий, шеър ила ёздим кўринг тарих учун дафтар,
Кўтарди Ўзбекистонни жаҳонга мўътабар қилди.

1939

МИНГ РАҲМАТ

Аё баҳодир элим, ғайратингга минг раҳмат.
Оқ олтин устидаги меҳнатингга минг раҳмат,
Ҳар ишда олға бориш одатингга минг раҳмат.
Сурур завқинг ила ҳимматингга минг раҳмат.
Садоқатинг била чин суръатингга минг раҳмат.

Танимга меҳринг ила Андижонсану жонсан.
Оқ олтину, газу нефтинг тўлиғ улуғ консан,
Шифо бағишлар ажаб меванг, уста боғбонсан.
Зироат илмига олим, билимли деҳқонсан,
Буқунги шонли буюк ҳурматингга минг раҳмат.

Нечоғлиқ этса талаб халқимиз бериб сўзлар,
Тутиб бу сўзни муқаддас кўнгилда колхозлар.
Баҳорда пухта қилиб кузда юзларин кўзлар
Амалда ўз сўзини оқлаб оқ бўлиб юзлар,
Бу олган олқиш ила раҳматингга минг раҳмат.

Муборак энди улуғ шодиёна айёминг,
Шарафли бодаи меҳнат билан тўлиғ жоминг.
Ривож олур яна мўл ҳосил узра илҳоминг.

Жаранглаб ўлка юзин тутди шуҳратинг номинг.
Ҳалолу тантанали шуҳратингга минг раҳмат.

Азиз диёриму хушбахра пахта ободим,
Ватанга пахта беришда атоқли авлодим.
Тилаб, Ҳабибий, зафар кунда сен билан ёдим.
Ҳамиша партия бўлди етакчи устодим.
Жаҳонда то абадий давлатингга минг раҳмат.

1958

ЖОНАЖОНИМГА

Баён эт, эй сабо, арзимни бир-бир жонажонимга,
Қулоқ солгай қачон булбул каби чеккан фиғонимга.
Сингиб кетган шарафли меҳри қону устихонимга,
Ҳужум этгай рақиблар бир болокаш хаста жонимга,
Жунун таъсир этар деб қўрқаман покиза қонимга.

Дилу жоним учун дилдору дилкаш дилбарим эрди,
Қўнгилнинг саҳфасида хушрақам сардафтарим эрди.
Замон дилбарларин мумтози, яъни сарварим эрди,
Ҳамиша менда бўлган бахт учун саъд ахтарим эрди.
Лаб очсам сўзга ҳар доим келур номи забонимга.

Кўзим термулди кунлар, ойлар ўтди, дилбаро келмас,
Тағофил айлағай васл эрди дардимга даво келмас.
Нечоғлик ёлвориб кўрганда қилсам илтижо келмас,
Вафо расмин тутай деб ваъда берган ошино келмас.
Магар ҳам етмади оҳу фиғоним меҳрибонимга.

Қадам қўйса на бўлғай гулшанимга эҳтиром айлаб,
Қошимга келсалар оҳиста-оҳиста хиром айлаб,
Бошим бирла югурсам рўбарў бўлсам, салом айлаб,
Умидим шулки кўнглимни олур ширин калом айлаб,
Езай васфин, Ҳабибий, зийнат ўлғай достонимга.

1964

КАНАЛ ҚАЗАМИЗ

Юз очди бизга бу эркин замон, канал қазамиз,
Қадамни олға бос, эй қаҳрамон, канал қазамиз,
Жаҳонда кўрсатамиз бир нишон, канал қазамиз,
Қилурмиз энди оқ олтинга кон, канал қазамиз.
Яшайди сув била аҳли жаҳон, канал қазамиз.

Топилди сув кучидан қанча ҳикмату сирлар,
Яшил тус олди, тирилди сув ичмаган қирлар,
Ёритди ўлкани нур, парпираб электрлар,
Кўнгилда қолмади бир зарра доғ ила кирлар,
Билинди бизга букун сув ҳамон, канал қазамиз.

Замонлар оқдинг, азим Норин, элни қилмай шод,
Уриб тошингга неча бошни айладинг барбод,
Борурмиз энди ширин сувларингни айлаб ёд,
Хунарда ҳар биримиз паҳлавону бир Фарҳод,
Кучайди қудратимиз бегумон, канал қазамиз.

Қачонки битса канал, бизга сув равон келгай,
Улик ҳисобидаги қанча чўлга жон келгай,
Хароба чўлни қилиб боғу бўстон келгай,

На ҳосилки берур бизга — ошу нон келгай,
Очилди ер сири, бўлди аён, канал қазамиз.

Кўнгилга сайқалу кўзлар учун зиёдир сув,
Сут ўрнида эмадир ташна ер, даводир сув,
Жаҳонда барча яшовчига муддаодир сув,
Ҳабибий, ҳар неча мадҳ айласам, раводир сув,
Бутун кўз олдида борлиққа жон, канал қазамиз.

1939

САМАРҚАНД

Шарафли, бағри кенг майдон Самарқанд,
Зарафшон бирла зар афшон Самарқанд.
Ҳавоси тоза гўё жон Самарқанд,
Ери зар қайнаган зўр кон Самарқанд,
Суви жон бахш этарга кон Самарқанд.

Тамоми халқи меҳнаткаш, миришкор,
Садоқат нурын айлаб юзда изҳор,
Нечук иш бўлса бир-бирга мададкор,
Жаҳонда бўлди меҳнат бирла донгдор,
Билимдон, боғбон, деҳқон Самарқанд.

Кўнгиллар оқу, марду олиҳиммат,
Очиқ дарвозалар дўстларга ҳурмат.
Тўлиғ дастурхон узра нозу неъмат,
Бўлиб ҳар хонада тўю зиёфат,
Вужуди боғ ила бўстон Самарқанд.

Муборак байроғинг бошингда турсин,
Ҳамиша лирпираб қошингда турсин,
Муқаддас бахт ёнбошингда турсин,

Зафар ҳамкору йўлдошингда турсин,
Олурсан йилда зўр унвон Самарқанд.

Кўринг ҳар пахта майдонларда шона,
Бўлур чин бахтимиз юздан нишона,
Нахуш порлоқ эрур янги замона,
Езай, куйлай, Ҳабибий, ошиқона.
Ажойиб лойиқи дoston Самарқанд.

1959

ДОНГДОРЛАРГА

Садоқат бирла ҳар меҳнат учун тайёрлардан сиз,
Билимдону ширин сўзли шакаргуфторлардан сиз.
Севиб меҳнаткаш аҳлин чин вафоли ёрлардан сиз,
Нахуш олий табиат, мисли йўқ ҳушёрлардан сиз,
Гўзаллардан гўзалсиз, дилкашу дилдорлардан сиз.

Билибсиз Турсунойдан, меҳнат айни бахт экан ҳар он,
Қизиқ кунларда қизғин ишлагайсиз толмайин чаққон,
Ярашган лола ранг юзга қизил атлас, қизил алвон,
Баҳона гул ва лекин сиз учун булбул ўқир дoston,
Билурман, шул диёру гулшану гулзорлардан сиз.

Қаро сочларни чирмаб бош узра кенг пахтазор ичра,
Суриб ишни план устида қайд этган қаро ичра,
Ҳамиша кузни кўзлаб, пухталаб аввал баҳор ичра,
Терим чоғида суръат кўрсатиб номусу ор ичра,
Улуғ шуҳрат қозонган қаҳрамон, донгдорлардан сиз.

Безалди меҳнатингиз бирла чексиз пахта майдонлар,
Ўқишгай кунда мадҳингизни ҳар жойда ғазалхонлар,
Бошингизда ҳамиша ою кун бўлсин ниғаҳбонлар,
Ёмон кўз тегмасин, кўрманг ёмонлик даври давронлар,
Ҳабибий, назм этарман, лойиқи ашъорлардан сиз.

1949

ХАБАРДОР АЙЛАДИНГ

Ғамза бирла бир боқиб жоно, мени ёр айладинг,
Ошиқи содиқларинг қошида ҳам бор айладинг,
Кўнглим овлаб маҳрами асрору дийдор айладинг,
Лаҳза-лазҳа марҳаматларга сазовор айладинг,
Меҳру шафқат қанча бўлса дилда изҳор айладинг.

Дилраболар кўп ва лекин сен каби йўқ дилрабо,
Ошинолар ичра ҳам йўқ мен каби чин ошино,
Уртада бўлди узилмас меҳрибонлик жо-бажо,
Зоти покингда ҳамоно бор экан меҳригиё,
Жилгавар бўлдинг, жаҳон аҳлин харидор айладинг.

Қай томон боқсам кўзимда сен бўлурсан жилвагар,
Меҳри рахшон кундузу тун моҳитобонсан магар.
Баҳр олиб кўнглим, кўзим равшан бўлур қилсам назар,
Недур аслинг, билмайин излаб хаёлим дарбадар,
Ухламасман термулиб кўкларга, бедор айладинг.

Ўз кўлинг бирла сунарда май тўла жом ўзгача,
Дилни банд этди қаро сочинг бўлиб дом ўзгача,
Бўлди бизларга буқун энг қутлуғ айём ўзгача,
Мен, Ҳабибий, ошиқона олдим илҳом ўзгача,
Лайли-Мажнун достонидан хабардор айладиңг.

1958

ФУРҚАТ ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Тортадур кунглимни жоно, сендаги меҳригиё,
Васлинг эрди мендаги холис умиду муддао,
Яшнаган боғимда қил яшнаб келиб касби ҳаво,
Эй малоҳат гулшанида андалиби хушнаво,~
Вей фатонат иқтисорида фалотундин расо.

Дилраболар ичра келдинг сарвари, сардафтари,
Бўлмаган дунёда ҳеч кимнинг сенингдек дилбари.
Мунча ҳам порлоқ юзинг, сен қай садафнинг гавҳари,
Оразингдан хийра моҳу офтоби ҳовари
Гарданинг байзолингидин тийрадур субҳи сафо.

Иштиёқи суҳбатинг қалбимда, эй ширин калом,
Кўрсам ортиб ҳайратим, оғзимга келмас миму лом,
Кўзни тўрт айлаб йўлингда мунтазирман субҳу шом,
Жилва савдоси билан кулбам сари қилгил хиром.
Мақдамнинг тупроғидур жон дийдасига тўтиё.

Дилда фикринг суратинг бўлгай кўзимда жилвагар,
Кўкка етди фахр этиб бошим, топиб сендин назар,
Меҳрибонлик шевасини қўллагандурсан магар,

Қосидиким еткурур кўйинг фазосидин хабар,
Совурам фил фавр келди, худхудди шаҳри сабо.

Масканим боғу, Ҳабибий, сайргоҳим лолазор,
Булбулимдир нағмагар менда ғазалхонлик шиор.
Улфатим иқболу давлат, соябоним бахт ёр.
Кулбаний эҳзонда доим зор, Фурқат, интизор.
Кўз ўйин ашқида ғалтон ашқидин бедасту по.

1959

ДИЛБАРИМ БОРДИР

Қаро кўзли, юзи моҳи мунаввар дилбарим бордир.
Садафдек кўнглим ичра меҳри гўё гавҳарим бордир.
Утар лаззатда умрим лафзи ширин шаккарим бордир.
Дилимда тўхтамас ғам меҳрибон дилпарварим бордим.
Вужудим тупроғин зар қилгай андоғ заргарим бордир.

Кўринди дилраболарнинг сафинда бир ажаб зебо,
Агар бир кўрса ҳар ким йўқ иложи бўлмайин шайдо.
Хаёли яхши меҳмоним кўнгилда мен эмас танҳо,
Юз урмас менга ҳижрон зулмати бир лаҳза ҳам асло,
Нечунким қалбим осмонида меҳри анварим бордир.

Мисоли йўқ латофатда мулоим гул баданларда,
Такаллум қилсалар монанди йўқ ширин суханларда,
Лабидин рашк этар лаъл ул Бадахшону Яманларда,
Хироми қилди ҳайрон сарвини боғу чаманларда,
Ҳабибий, мадҳ этарман лавҳи дилда дафтарим бордир.

1942

САЙРИ ГУЛЗОР

Сайри гулзор' истамам ул сарву раъно бўлмаса,
Базму суҳбат гулламас то суҳбат аро бўлмаса,
Ишқ завқин ким билур бир гулга шайдо бўлмаса,
Ё муҳаббат бодасидин кайфи саҳбо бўлмаса,
Ишқ ила лоф урмасин бошида савдо бўлмаса.

Дилни мафтун этди оҳиста кулиб, ташлаб назар,
Ҳаддин ошди ҳайратим кўзимда бўлди жилвагар,
Ким кўрибдур дилраболар ичра бундоғ сеҳргар,
Рамз ила қошу кўзи кўрсатди ранго-ранг ҳунар,
Дил қушин сайд этди нечун қошлари ё бўлмаса.

Ишқ бир савдо экан ташвишу ғам бошдин-оёқ,
Тўлқин ургай васл учун дилда умиду иштиёқ,
Васли бўлган чоғда ҳам кўнгилда хавфи ифтироқ,
Уртада ғаммоз эрур боз устига аҳли нифоқ,
Мен каби бардош этар ким қалби дарё бўлмаса.

Аҳди йўқ ҳар булҳаваслардан кечиб ор айлади,
Мен Ҳабибийни садоқатли топиб ёр айлади.
Меҳру шафқат бор экан, қалбида, изҳор айлади,
Ҳарна бўлган аҳду паймонларга иқрор айлади,
Билмас эрди тоза бу ишқимни ифшо бўлмаса.

1949

ДЎСТ ҲАҚИДА

Дўстлар жондин ҳам ортиқ ота бирла она дўст
Ҳар совуқ ел тегмасин деб соябон ҳамхона дўст.
Жон фидо қилгай чароғим деб ики парвона дўст,
Бу иковдек жонкуяр бўлмайди ҳар бегона дўст,
Меҳрибонликда топилмас, бебаҳо дурдона дўст.

Дўстларнинг дўстликда фарқин ўйла аввало,
Баъзилар тил бирла дўсту, баъзилар кўз ошино.
Баъзилар дастурхон узра кўрсатар меҳру вафо,
Баъзилар ўз нафи узра бир ғаразга мубтало
Бўлмагай то оқибат бемаънию афсона дўст.

Дўсти холис мунису ғамхўр, қадрдон, жонажон,
Ўртада гар бўлса ҳам ёвғон, умочу, чою нон.
Завқ ила қаймоқлашиб роҳатда бўлгай қалбу жон,
Хонадонга шоду хуррамлик тўлиб-тошгай чунон,
Ҳар замон эркин кириб келса босиб остона дўст.

Бўлмаса дўстинг маслаҳатбахшу билимдон, шод эгар,
Суҳбати ҳикматга бой, дил кишварин обод эгар,
Дилда-ю, тилда Ҳабибий деб унутмас, ёд эгар,
Ғам ҳужумиң оташин сўзлар билан барбод эгар,
Соф муҳаббат бодаси бирла тўлиғ паймона дўст.

ОҲИСТА-ОҲИСТА

Нигорим лутф ила қилгай салом оҳиста-оҳиста,
Қулоғимга етар ширин калом оҳиста-оҳиста,
Муҳаббат аҳлин этай эҳтиром оҳиста-оҳиста.
Билинди энди бўлгай менга ром оҳиста-оҳиста,
Қилур кулбам сари бир кун хиром оҳиста-оҳиста.

Ажаб жононлар ичра тенги йўқ гулчеҳра жононим,
Жаҳон гулзорининг оройиши сарви хиромоним,
Юрак ургаи дукуллаб ўйласам тўлқин билан қоним,
Ҳаётим лаззати, жон бирла тонг ёрим қадрдоним,
Тутар албатта қошимда мақом оҳиста-оҳиста.

Кўзим тушса кўзига кўз учида аржуманд айлаб,
Умидим кўп менинг ҳам йўқласа гоҳо писанд айлаб,
Шарафли суҳбатидан эл қатори баҳраманд айлаб,
Нахуш бахт ул ширин сўзлар билан комимни қанд айлаб,
Узилмас меҳрини қилгай давом оҳиста-оҳиста.

Замонлар ўтди, кўз йўлда бўлиб муштоқи дийдори,
Етар бир кун ҳабибига, Ҳабибий, ёзган ашъори,
Қадам ташриф этарда бўлмайин бегоналар ёри,
Намоён бўлса тенг йўқ шуъла ташлаб меҳри рухсори,
Кетар дил оламидан тийра шом оҳиста-оҳиста.

1958

ЖОНОН КҮРИНДИ

Чаманда бир гүзал жонон кўринди,
Юзи гул-гул ёниб, алвон кўринди,
Қаро сочи, қаро райҳон кўринди,
Лаби гулғунчадек хандон кўринди,
Вужудимни олиб ўт, жон кўринди.

Қуёшдек барқ уриб чиқса нигорим,
Боқолмасман кетиб ақл, ихтиёрим.
Агар бир кўрмасам йўқдир қарорим,
Ўзи ҳал этмаса шафқат шиорим,
Бу мушкулга ҳама ҳайрон кўринди.

Гаҳи боқсам тўлин ойдек юзига,
Гаҳи шўх, ўйноқи, шаҳло кўзига,
Қулоқ солсам, гоҳи ширин сўзига,
Қолурман термулиб ўйлаб ўзига,
Ажойиб, нодири даврон кўринди.

Азизим дилбарим шўхи замона,
Қўлига саз олиб қилса тарона,
Енида жўр этиб айлаб баҳона,
Ҳабибий, куйласам мен ошиқона,
Етишмоқ васлига имкон кўринди.

1954

АХЛОҚ

Кишида бўлса ахлоқу адаб, кибру ҳаво бўлмас,
Гапирмас ўйламай, ёлғончи бўлмас, сўз хато бўлмас,
Ҳар иш устида мағрурона лоф урмас, риё бўлмас,
Тўкилмас обрўйи, қадр қимматдан жудо бўлмас,
Бировнинг кўнгли қолмас, ошно ноошино бўлмас.

Нечоғлик бўлса ғайрат, шу қадар кўзгу бўлур меҳнат,
Етар мақсадга меҳнат бирла меҳнаткаш қилиб журъат,
Топар ғоввос бўлиб дарёи меҳнатдан дури роҳат,
Бўлур меҳнат билан ҳар жойда бўлса лойиқи ҳурмат,
Ҳалол меҳнат билан қилган маишат нораво бўлмас.

Саодат, шарафли бўлгали илму ҳунар даркор,
Адашмай тўғри йўлда элга бўлмоқ мўътабар даркор,
Азиз қалбингни пок эт, қалбакиликдан ҳазар даркор.
Замонлар ўчмасин номим десанг, турли асар даркор,
Билимсиз, дунёда унвон тополмас, пешво бўлмас.

Муҳаббат бўлмаса ҳар кимсада халқу диёрига,
Садоқат бирла ул дил боғламас хешу таборига,
Мадад қилмас ватандошу қадрдон дўсту ёрига,

Қиролмас жонкуяр, чин меҳрибонларнинг қаторига,
Кўнгилда халқ учун, авлод учун меҳру вафо бўлмас.

Ҳабибий, кимда виждон бўлса, йўл бермас хиёнатга,
Ҳалол меҳнат билан етгай шарафга ҳам саодатга,
Маишат берилмас, ташламас ўзни разолатга,
Қизармас, ерга боқмас, оқибат қолмас хижолатга,
Эл ичра толеи шум бўлмасу бахти қаро бўлмас.

ДИЕРИМСАН

Озода гўзал ўлкам ҳурматли диёримсан,
Кўп заҳмат ила топган бахтимсану боримсан.
Жоним каби асрайман, номус ила оримсан,
Кўнглим очилур боқсам, орому қароримсан,
Ҳар ерда мададкорим, ҳар ишда мадоримсан.

Қўйнингда ўсар яйраб энг бахтиёр инсонлар,
Бошдан-оёқ оқ олтин сахрою биёбонлар.
Албатта ўтар юздан зўр аҳд ила паймонлар,
Олтинга хазинамсан, боғим-ла баҳоримсан,
Ҳар ерда мададкорим, ҳар ишда мадоримсан.

Эл бирла Ҳабибий ҳам меҳнатда, садоқатда
Бўлдинг, Ватаним обод шавкатда, адолатда,
Тобора совет халқи яшнайти саодатда,
Машҳури жаҳон бўлдинг шафқатли шиоримсан
Ҳар ерда мададкорим, ҳар ишда мадоримсан.

ЮНУС РАЖАБИЙНИНГ МУЗИКА ХИЗМАТИ ҲАҚИДА

Ургилай созандаларнинг созидан чолгусидан,
Янги-янги берган ул илҳомидан, туйғусидан.
Йиғласа йиғлатгай, аммо кулдирад кулгусидан,
Бир нафасда шайхларнинг дўндирад ҳу-ҳусидан,
Фавзалар бергай хабар ҳар кимнинг ўз дилжўсидан.

Қилди бу санъатда хизмат Юнус устоз, офарин,
Соф юрак бирла ҳамиша халқ ила бўлди яқин.
Устириб ёшларни етказмоқда, ғайрат қилди чин,
Баҳра олди истаганча кимки бўлса ҳамнишин,
Терди санъат баҳрининг қийматбаҳо инжусидан.

Тору парда, зеру бамларни муносиб банд этар,
Сўз била куй иккисин аввазда ҳўб монанд этар,
Бир-бирига боғлаб, усталик билан пайванд этар,
Гуллатиб суҳбатни суҳбат аҳлини хурсанд этар,
Ухламай бир дам кечиб тунлар ширин уйқусидан.

Чиқди халқ оҳангини пардоз этиб овозаси,
Саҳналар саҳнига лойиқ яллалар андозаси,
Бўлди санъат дафтарин жон риштаси шерозаси,
Эй Ҳабибий, кимки толибдур, очиқ дарвозаси,
Ҳар кўнгилни шод этиб озод этар қайғусидан.

1942

МУБОРАК МАЙ

Муборак май келиб олий шараф ҳам шонимиз келди,
Саодатбахш улуғ байрам деган меҳмонимиз келди.
Қадамни катта ташлаб, олға босмоқ онимиз келди,
На иш қилсак қилурмиз вақтимиз, имконимиз келди,
Яшайлик, яйрашайлик давримиз-давронимиз келди.

Баҳорим лола, фаслим лола, ер лола, ҳаво лола,
Хотин-қизларда юзлар лола, қўлларда хино лола.
Шарафли фасл эрур бу дашту, саҳрою ҳаво лола,
Очилган чехраларда бўлди майдону фазо лола,
Намойиш бўлди порлоқ, лойиқи дostonимиз келди.

Тиниқ ойнадек асфальт эрур, йўл, шаҳру қишлоғим,
Қизил гулдек қизил юзли элим, юртим қизил боғим,
Шиоримга қуёш зар сочди, олтин бўлди ҳар ёғим,
Уроғу болға бирла қип-қизил юлдузли байроғим,
Сочиб дилларга ёғдулар, маҳитобонимиз келди.

Электрдек чарақлаб шаҳрим осмонида юлдузлар,
Қаро тунларни ҳайдаб ҳар томонга, келди кундузлар.
Мунаввар бўлди диллар кўзгуси, равшан бўлиб кўзлар,

Олиб ҳар дамда илҳому қувонч изҳор этиб юзлар,
Саноқсиз бу ютуқлар келди, гўё жонимиз келди.

Хусусан мамлакатпарвар элимнинг чин мададори,
Билимдон партия ҳам бахту иқболим бўлиб ёри,
Очилди яшнади ҳар илму фаннинг боғу гулдори,
Очилмоқда, Ҳабибий, маъдану конларнинг асрори,
Саноат гавҳари кўксига тўлган конимиз келди.

1939

КОЛХОЗЧИЛАР ҚУРУЛТОЙИ

Қаҳрамон соҳибхунарлар, мажлис ородир букун,
Кўнглимиз ойинаси равшан-мусаффордир букун,
Чеҳралар гул-гул очилган турфа раънодир букун,
Ҳарна истак бўлса халқимда муҳайёдир букун.
Чунки эл озоду эркин янги дунёдир букун.

Ишлаб оқ олтинга олий хизматин машҳур этиб,
Ҳар бири бир ўзгача ўз ҳосилин манзур этиб,
Кўрсатиб нозик, ажойиб санъатин масрур этиб,
Бир томонда яллаци, хушхон йигитлар жўр этиб,
Бир тараф созандалар, тўю томошадир букун.

Жам бўлиб бахту саодатли очиқ пешоналар,
Ҳар бири меҳнатга моҳир, олиму фарзоналар,
Аҳд-паймонин бажарган паҳлавон мардонлар,
Зийнати ўлкам, Ҳабибий, ҳамватан, ҳамхоналар.
Мавж уриб дилларда завқи, сўзда гўёдир букун.

1946

ЯШАНГ

Эй шарафли пахта устози — билимдонлар, яшанг,
Гуллаган меҳнат билан меҳнаткаш инсонлар, яшанг.
Қилдингиз қойил на бўлса аҳду паймонлар, яшанг,
Бу муқаддас мақсад узра топган имконлар, яшанг,
Ҳорманг энди қон-қариндошу қадрдонлар, яшанг.

Порлаган Шарқ машъали Тошкент, баҳодир, қаҳрамон,
Катта карвонлар сафида Қашқадарё жонажон,
Шонли Фарғона элинг энг уста деҳқон, боғибон,
Олтин ундирмоқда машҳур кимиёгар Андижон,
Шуҳрати оламни тутган марди-майдонлар, яшанг.

Ишни аввал пухталаб ғайрат билан кўкрак кериб,
Андижон шаънига лойиқ ваъдадан ортиқ бериб,
Бир чигит ҳам ерда меҳнат ҳосилни қўймай териб,
Яшнаб эркинлик билан минбарда сўзланг қийқириб,
Юзларин оқ айлаган колхозчи деҳқонлар, яшанг.

Бир-бирига ёр эрур ҳар ишда ҳар бир колхозчи,
Тупроғи ҳосилга бой, бардам, гўзал, обод ўзи,
Халқи ҳам деҳқончиликда моҳиру ўткир кўзи,

Ваъда берса, ҳар иш узра бўлмаган ёлгон сўзи,
Қолмади дилларда зарра доғу армонлар, яшанг.

Тер тўкиб ўртоқлашиб, якдил ҳама эркак-аёл,
Меҳнатим деб роҳатим, ўз вақтида ишлаб ҳалол,
Юз деган шону шарафли ном ила очган жамол,
Бу ютуқ бўлгай, Ҳабибий, элга ибратли мисол,
Мадҳ этар сизларни кўп тариху дostonлар, яшанг.

САЁҲАТ ТААССУРОТИ

Кезиб кўп боғ ила бўстонни кўрдим,
Яшил, феруза ранг майдонни кўрдим.
Қўли гул паҳлавон деҳқонни кўрдим,
Безалган дашти беармонни кўрдим,
Ва ё гулчеҳра бир жононни кўрдим.

Топиб айниқса халқимдин назар бўз,
Кириб ҳосилга бўлмиш мўътабар бўз,
Полизда кўрсатиб турли ҳунар бўз,
Шўр ўрнида бериб қанду шакар бўз,
Неча меҳмонпараст мезбонни кўрдим.

Ҳама деҳқончиликда зўр миришкор,
Юракда ғайрати меҳнатга тайёр.
Планин, кузни ўйлаб кеча бедор,
Берилган ваъда узра номусу ор,
Баҳодир, қаҳрамон инсонни кўрдим.

Саҳар файзи билан булбул навоси,
Майин эсган насим обу ҳавоси,
Бўлур жонга озиқ завқу сафоси.
Ҳабибий, бурчин оқлаш муддаоси,
Тугалмас зарга тўлган конни кўрдим.

1959

СУВ КЕРАК

Яхши турмуш қилгали ҳурлик деган даврон керак,
Эл ҳаётига ҳамиша сув керак, бўстон керак,
Ҳар қачон сув келтирурга куч керак, имкон керак,
Давлату қудрат асоси пахтага майдон керак,
Катта ҳосил олгали толмас билак полвон керак.

Қанча чўллар ташналаб Тошкент шимолида, кўринг,
Эй баҳодирлар, жасорат бирла бел боғланг, туринг,
Гавҳари қобил ери, бағри тўла олтин, юринг.
Ганжи мақсадни очайлик, зарб ила кетмон уринг,
Бизга бу води берур ҳар қанча бўлса дон керак.

Сув чиқармоққа тиришган илгари ҳам кўл киши,
Бўлдилар беҳуда овора, ўтиб ёзу қиши.
Истаганча ғалла олмоқ хомхаёлу хоҳиши,
Пучга чиқди, бир пақирлик баҳра йўқ, охир иши,
Иш бажармоққа ҳақиқий большевик виждон керак.

Лолалар, гуллар-чечаклар бирла яшнаб ҳар баҳор,
Меҳнат аҳлин айлағай бахту саодатларга ёр,
Сувга тўйса кимёгарликни қилғай ошкор,
Ким, Ҳабибий, берса сув, қилғай жавоҳирлар нисор,
Ўзбекистон аҳлига шундай хазина — кон керак.

1943

ЕР ҚУШИҒИ

Қошимга уйқуда ҳар кеча дилрабо келадур,
Бошимга соя солиб, бахт учун ҳумо келадур.
Ажаб қулогима ёрим деган садо келадур,
Қўзимга босган нзи мисли тўтиё келадур.
Улуғ вазифасини айлабон адо келадур.

Етишмоқ истаб агар чиқса ёр ёрига,
Юракда меҳрин ўти лайливаш нигорига,
Кутиб кўзи кўчада интизору зорига,
Муҳаббат ила юрар бўлса ўз диёрига,
Севинчу мужда олиб аввало сабо келадур.

Бугун қучоқ ёзакўр э гўзал, шарафли Ватан,
Тотимли меваларин боғлар айласин хирман.
Бир-икки даста қилиб тутсин ўз гули гулшан,
Безатсин ўзини рангин чечаклар ила чаман,
Баҳодирона садоқатли ошно келадур.

Енимда бўлмоқ учун дам-бадам тарона қилиб,
Ҳабибий шеърин ўқиб, завқ ила баҳона қилиб,
Қаро сочимни силаб панжаларни шона қилиб,
Зафар нишонларини кўксида нишона қилиб,
Ширин ҳаётим учун айни муддао келадур.

1945

МАРДУМИ ФАРҒОНАМАН

Шеърият майдонида қўйдим қадам мардона ман,
Бахту иқболу зафарга ҳамдаму ҳамхонаман.
Сипқариб эрку саодат бодасидан қонаман,
Кулфату, ранжу алам таъшишидан бегонаман,
Гулшанининг ишқида булбул каби парвонаман.

Чекди кўп заҳмат Муқимий, Фурқатий бечоралар,
Қаро қилди бахтини бир неча бағри қоралар.
Ўтди умри дарбадарликда юриб оворалар,
Ёш хазон бўлди юрак-бағри бўлиб юз поралар,
Бўлмадим юз шукру туҳматлар билан афсонаман.

Ёш эдим, назм аҳлининг қалбида қат-қат доғ эди,
Гул каби гулшанга зийнат берса ҳам янтоғ эди.
Наъмагар булбул хурофот олдида бир зоғ эди,
Жоҳилистон эрди гавҳарлар қаро тупроқ эди,
Берди сайқал заргарим, бўлдим зару дурдона ман.

Қай куни чиқди адолат бирла байроғу шиор,
Кетди зулмоти ҳасад, бўлди ҳақиқат ошкор,
Олди халқ эркин нафас, дил бегубору бахтиёр,
Йўл очилди ишладим, топдим шарафли эътибор,
Миллатим ўзбек, Ҳабибий, мардуми Фарғонаман.

1956

НАВОИЯ ҲАҚИДА ҚУШИҚ

Навой, боғу гулзоринг очилди яхши соатда,
Билимли боғбоним парвариш қилмоқда ғоятда.
Утиб асру замонлар, келди бу даврим саодатда,
Хиёнат маҳв бўлди, яшнадик энди адолатда,
Жаҳонга донғи кетган шону шавкатли вилоятда.

Кўринди сафҳаи «Хамса»нга ҳай-ҳай турфа беш гулшан.
Тузилмиш «Ҳайратул аброр» ила «Фарҳоду Ширин»дан,
Яна ул «Лайли-Мажнун» бирла Искандар бўлиб равшан,
Гўзал зийнат бериб Баҳром ила бир ёнга илму фан,
Қизиқмоқ бирла халқим завқ этиб сайру саёҳатда.

Чиқиб бахтинг қуёши ҳур ватан авжида кетди шом,
Бўлиб суҳбатда «Чор девон»инг ишқ аҳлига дилором,
Солиб дилларга «Маҳбубул қулуб»инг ранг-баранг илҳом,
Муҳаббат бодаси тўлган муқаддас ҳар кўнгил бир жом,
Яшармиз жўш уриб мастонавор айшу фароғатда.

Адолат узра виждон бирла сўзлаб нуктадон бўлдинг,
Ҳур инсон ҳур яшар деб мустабидларга ёмон бўлдинг,
Сурилдинг ўз диёрингдан маломатга нишон бўлдинг,

Муҳаббат боғладинг, меҳнаткаш элга меҳрибон бўлдинг,
Букун ҳақ сўзларинг эркин ривож олди ниҳоятда.

Қўшиқлар, яллалар жўр айлашиб шўхона дилбарлар,
Ғазалхонлик қилур ҳар дам териб сўз конидан гавҳар,
Жаранглаб нағма бўстонида назминг булбули сайрар,
Ҳабибий, шарбати маъни тотиб эл оғзида шаккар,
Хазинам, обрўйим — давлатим бўлсин саломатда.

1964

УРУШ ОҚИБАТИ

Уйласанг йиллар қилиб ўтмиш қаро даврон уруш,
Шаҳру саҳроларда кўп ноҳақ оқизди қон уруш,
Боғу бўстонларни айлаб ер билан яқсон уруш,
Қилди сонсиз тўлган обод ўлкани вайрон уруш,
Жон бағишлар бўлса тинчлик, лекин олгай жон уруш.

Жоҳилистон эрдию йўқ эрди илму маърифат,
Авж олиб даҳшатли ваҳшийларга рашку орият,
Энг улуғ инсонга ҳам бўлмади мурувват, марҳамат.
Интиҳосиз зулм ила қонлар юракда қатма-қат,
Қилди қонхўр, жоҳилу золим амиру хон уруш.

Энди инсонлар бўлиб илму ҳунардан баҳраманд,
Қадру қиймат топдилар, бўлди азизу сарбаланд,
Жумла борлиқда ҳамон эркин, шарафли аржуманд,
Бир-бирин қилган нечук виждон ҳақиру нописанд,
Истамас дунёда инсон бўлса чин инсон уруш.

Бу юқимчил зўр фалокатдурки сартосар зарар,
Эски тарихлар тиниқ ойинадур қилсанг назар.
Уйламай, шарм айламай такрор этар қандоғ башар,
Тилга ҳам олма, Ҳабибий, айла сўзни мухтасар,
Кўрмасун авлодимиз бундан буён бир он уруш.

ФУРҚАТ ҒАЗАЛИГА МУХАММАС

Жудо бўлдим, эзилдим жонкуяр хешу таборимдин,
Узимда ҳарна бўлган ақли ҳушу ихтиёримдин.
Хусусан кўларимнинг нури ул лайли нигоримдин
Фигонким гардиши даврон айирди шоҳсуворимдин,
Ғамим кўп, эй кўнгил, сен беҳабарсан оҳу зоримдин.

Ишим саргашталикда доду фарёд ўлди андоғким,
Бало қуршаб қуюндек жабру бедод ўлди андоғким,
Муҳаббат дарсида Фарҳод устод ўлди андоғким,
Ғуборим ишқ водисида барбод ўлди андоғким,
Биёбонларда Мажнун тўтиё излар мазоримдин.

Дариғо, юз ўгирди, кетди мендин бахту иқболим,
Тирикликда ҳузурим қолмади бўлди ёмон ҳолим.
Чунон овора қилди телбадек чархи фалак золим.
Қизил қондир сиришким заъфарондур чеҳраи олим,
Мени ким кўрса фарқ этмас хазон бирла баҳоримдин.

Азалдин ишқ йўли мушкулу турли жафо бўлғай,
Узоқ тушғай Ватандин хонимондин ҳам жудо бўлғай.
Юриб даҳшатли ғурбатлар кечирғай бенаво бўлғай,

Муҳаббат дардидин ўлсам ўтиб умрим адо бўлғай,
Қамишлар ўрнига меҳригиё унғай мазоримдин.

Диёру ёр меҳри авж олур таркин қилолмасман,
Ўралган пашшадек мақсад сари ё интилолмасман,
Ҳабибий, ташна лаб ҳайратда гирёнман жилолмасман.
Адашган ит каби, Фурқат, қаён борғум биллолмасман.
Қачон бўлғайки топкаймен хабар ёру диёримдин.

1959

ҲАВОИИ ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Васлидин қилдим умид андишайи хомим била,
Келмади бир йўл кутиб таклифу эълومим била,
Қайда бўлсин шодлиғ бу қора айёмим била,
Бир қадаҳ май ичмадим сарви гуландомим била.
Бир нафас уйрилмади даврон менинг комим била.

Улфатим қайғу, қариндошим алам, ҳолим ёмон,
Бўлмади бир йўл муяссар васли менга бир замон.
Ташналик ҳаддан ошиб, дафий хумор излаб қачон,
Ҳар майним онсиз ичдим топқоли ғамдин омон,
Заҳри ғам гўё эзилмиш эрди ул жоним била.

Бир кеча бўлмоқ учун ул махлиқони ёнида,
Кўз тутармен тунга доим кунни бепоёнида,
Шомни кўрдим йироқдин кўк этокин қонида,
Тунга етмас кунни ўткардим ўлиб ҳижронида,
Кунга етгайманму ваҳ бу субҳ йўқ шомим била.

Бўлмади бизларга ҳаргиз улфату ром, эй рафиқ,
Ўзгаларга истаганча лутфу инъом, эй рафиқ,
Базм аро мен кирдим топди саранжом, эй рафиқ,

Қайда бўлсин музтариб кўнглимга ором, эй рафиқ,
Тутмадим ором-чун бирдан гуландомим била.

Қосидо ёр олдида дардимни бир-бир номин айт,
Тоқату сабрим битиб умримни ҳам итмомин айт,
Кетса дунёдин бу аҳвол ила сен деб зомин айт,
Эй сабо, ул гулға мўҳлик фурқатим пайғомин айт,
Балки жон қасдин доғи еткур бу пайғомим била.

Бодаи нўш этмасан ўз нагидин то бир айёғ,
Зоҳид аҳлин талх таънидин қолиб кўксиди доғ,
Оғдариғай бошим узра бу маломат бирла тоғ,
Кўнглим ичра буд ғами куфр ичра ўлсам яхшироқ,
Аҳлидин олиға боргунча бу исломим била.

Ишқ ўти дилда, Ҳабибий, ҳаддан ошди кун сайин,
Келди жон бўғзимга ҳар дам инграмоқ бўлди майин.
Бу оғир дардим билан қандоғ жаҳондин кетмайин,
Эй Навоий, ўлсам армон этгумдир ичмайин,
Бир сабуҳи гулузори бода ошомим била.

ОРДЕН МУБОРАК

Раҳмат эй майдони меҳнатда баҳодир қаҳрамон,
Зўр тилак, толмас билак ҳам соф юрак, ҳам тоза қон,
Кучга куч, ғайратга ғайратлар қўшиб янги замон
Бўлди пешонангда субҳий бахту иқболнинг аён,
Қутли бўлсин кўксинг осмонида хуршидий нишон.

Кўкрагинг авжида кўрдим бир саодатли ҳилол,
Зинат атрофида юлдузлар бўлиб гавҳар мисол,
Зўр муҳаббат бирла толмай ишладинг, топдинг камол,
Ҳосилий хизмат аниқланди керак эрмас савол,
Ким ҳалол ишлар ҳамиша партия чин меҳрибон.

Интилиб, толмай дадил ҳар қаттиқ ишга бош уриб,
Кўп қийин мушкулни ҳал қилдинг кўнгиллар тўлдириб,
Олға босдинг кўрсатиб суръат баланд ўрлаб юриб,
Халқимиз бундай тўлуғ шавкатли меҳнатни кўриб,
Қилдилар тақдир элим ҳурмат билан бўлсин омон.

Мавж уриб ғайрат суви дарёий қалбингда тошиб,
Очилиб орден гули кўксингда турли яшнашиб,
Халқаро юксак мақому мартабанг кўкдан ошиб,

Манзили мақсадга етдинг яхшиларга эргашиб,
Барчани ҳайратда қолдирди бу боғу боғбон.

Партия чорлаб Кремлда муборак қошига,
Офаринлар деб баҳодир халқимиз бардошига,
Бир гули хуш рангни ўтқизди юракнинг бошига,
Тўлди қарсақлар Кремлнинг ичию тошига,
Жонфизо давлат саройи ичра қилди меҳмон.

Кўрсат энди ҳимматинг орденга орден пар бўлур,
Қадду қоматга ярашган зиннату зевар бўлур,
Қадру қийматда вужудинг кимёю зар бўлур,
Давримиз келди бутун умринг ширин-шаккар бўлур,
Бу ютуқ бўлгай, Ҳабибий, зўр китобу дoston.

1939

БАШОРАТНИ КЎРИНГ

Партиямдан энг шарофатли башоратни кўринг,
Халқ учун бўлган муҳаббат ҳам садоқатни кўринг,
Аҳли меҳнатларга шафқатли адолатни кўринг,
Раҳнамою корволикда маҳоратни кўринг,
Яъни битмас бахту иқболу саодатни кўринг.

Дашту саҳро ичра Хоразм эрди Москвадан узоқ,
Тийра даҳшатли Қорақумдан кўнгиллар эрди доғ,
Бу аламлардан темир йўлни қуриб топдик фароғ,
Қилди равшан илму фан ёқди Кремлдан чироғ,
Истаган мақсадга етмакда жасоратни кўринг.

Янги-янги янгилик бўлди темир йўлда аён,
Олди олқишлар Шоват аҳли саодат, қаҳрамон,
Тош қазиб янгиариқлик бўлди фарҳоди замон,
Донги чиқди Онажон, Юсуф, Бобожон паҳлавон,
Завқ ила ёшу қари меҳнатга одатни кўринг.

Тарху таъмири дуторосо тузилмиш бу диёр,
Янги йўлга соз этиб тортиб темирдан икки тор,
Ранг-баранг ҳар парданй манзилда савту қуйи бор,

Бўлди бу санъатшунос элдан бу санъат ошкор,
Янги созу янги йўл, янги саноатни кўринг.

Қолмади дилларда армон биз билан бўлди зафар,
Яшнадик топдик тараққий касб этиб илму ҳунар.
Бўлди оқ олтинга кону ҳам қаро тупроғи зар,
Сайр этиб кўрдим, Ҳабибий, офарин деб сарбасар,
Энди ҳар манзилда роҳатли саёҳатни кўринг.

1947

АЙЕМИНГИЗ МУБОРАК

Эй иттифоқим аҳли, айёмингиз муборак,
Донги жаҳонга тўлган ҳур номингиз муборак,
Моҳтобу ҳам мунаввар оқшомингиз муборак,
Меҳнат майига тўлган бу жомингиз муборак,
Яйраш, яшаш кунидир байрамингиз муборак,

Украину рус, белорус бизларга қон-қариндош,
Тупроғимизга бўлмиш тупроғи жуфту ёндош,
Ҳурликка чиқди охир йилларча қилди бардош,
Аслин топиб қўшилди, ёр-ёрга бўлди йўлдош,
Шону шарафли мужда эълмингиз муборак.

Зўр-зўр канални қазган колхозчи қаҳрамонлар,
Шуҳратли комсомолаар — ғайратли паҳлавонлар,
Эрлар билан тенг ишлаб, сонсиз қизу жувонлар,
Ҳосилга кирди чўллар, сув келди — келди жонлар,
Ҳорманглар энди дўслар, оромингиз муборак.

Пешоналарда терлар меҳнатда дона-дона,
Меҳнатга жалб этибдир ҳурматли ота-она.
Меҳнат шарафлигидан олий нишон нишона,

Эй кўксига ярашган бу гавҳари ягона,
Уз халқингиздан олган инъомингиз муборак.

Кўнгли бузуқ ёмонлар ҳар жойда ҳам урилди,
Бизларда барча мақсад жой-жойида қурилди,
Ер бўлди бахту иқбол бизга боқиб бурилди,
Табрик этай, Ҳабибий, иш олдига сурилди,
Ҳар лаҳза тоза-тоза илҳомингиз муборак.

1939

КОЛХОЗЧИЛАР АҲДИ

Жасорат бирла ҳар иш устида тайёрлардан биз,
Баҳодир, қаҳрамонлик бобида донгдорлардан биз,
Жаҳонга донг таратган довиюрак илғорлардан биз,
Хусусан Ўзбекистон аҳлимиз жаррорлардан биз,
Улуғ рус халқи бирла бирлашиб ҳамкорлардан биз.

Ватан халқим учун олий муқаддас пок остона,
Диловарлар йигитлар ҳар бири бир ўзга фарзона,
Еру кўк титрагай майдон аро юганда мардона,
Келолмас ҳайбатидан ваҳм олиб ўлкамга бегона,
Қўлидан ориятни бермаган ҳушёрлардан биз.

Гиёҳлар ҳам униб, ханжар тутиб боғланди белбоғлар,
Ҳужум айлаб кўтарди лолалар нусратли байроғлар.
Дарахтлар чанг солурга панжа ёзди дема япроғлар,
Қилурмиз ёвни маҳв энди зафар бизларда, ўртоқлар,
Муҳаббат бирла боғланган вафоли ёрлардан биз.

Бўлур албатта бу ҳовлиқма душман ер билан яксон,
Шошилди, ўйламай от қўйди, ноҳақ кўп оқизди қон,
Урармиз қайтариб йўлни тополмасдан бўлур сарсон.
Ахири минг пушаймон бирла қалбида кетар армон,
Мижа қоқмай, Ҳабибий, кечалар бедорлардан биз.

1942

ФУЗУЛИЙ ҒАЗАЛИГА МУХАММАС

Кўнглим олган бир гўзалларнинг гўзал жононидур,
Қалби пок ишқ аҳлининг виждони, балким жонидур,
Партавафшонликда ҳусн авжин маҳитобонидур,
Ул паривашким малоҳат мулкининг султонидур,
Ҳукм онинг ҳукмидур, фармон анинг фармонидур.

Одам аҳлига оғирдан ҳам оғир савдон ишқ,
Бора-бора ортадур кам бўлмайин ғавғои ишқ,
Олгай ўз гирдобига айлантириб дарёи ишқ,
Сурди мажнун навбатин эмди банам расвойи ишқ,
Тўғри дерлар ҳар замон бир ошиқин давронидур.

Нозанинлар сарвари, нозик адою гулбадан,
Лобарона кирса оройиш топар боғу чаман.
Бўлса бардошимга минг таҳсин дер эрди кўҳкан,
Лаҳза-лаҳза кўнглим ўтидан шарафлардур чихан,
Қатра-қатра кўз дўкан сонманг сиришким қонидур.

Эй менинг ҳолимдан огоҳлар, қошимдан кетмангиз,
Еқмагай нозик мизожимга алам инжитмангиз,
Ким дегай ишқ аҳлининг додига бир йўл етмангиз,

Чоклар кўксимда тиғи ишқдан, айб этмангиз,
Қим жунун гулзорининг бунлар гули хандонидур.

Дилбаринг меҳри сингиб кетган азалдан қонинга,
Келсалар тонг йўқ, Ҳабибий, лутф айлаб ёнинга,
Ҳар нафас бу лутфи дармон бахш ётар дармонинга,
Эй Фузулий, ўлаям раҳм эда ёр афғонинга.
Иғлагил зор ончаким, зор иғламоқ имконидур.

1960

ФУЗУЛИЙ ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Мен учун, жоно, ўзингдан ўзга жонон ўлмасун,
Сенда ҳам мендан бўлакка аҳду паймон ўлмасун,
Давру даврон сур, ҳаётинг ичра армон ўлмасун,
Жамъи кўнглинг давр жавриндин паришон ўлмасун,
Чарх фармонинг-ла кезмакдин пушаймон ўлмасун.

Эҳтиромингда фалак таъзим этиб ҳам ўлмаса,
Кундузи бошингда меҳри ёру ҳамдам ўлмаса,
Кечалар ой посибонлик бирла маҳрам ўлмаса,
Ер иши, кўк жунбиши раъйинг-ла бир дам ўлмаса,
Етти иқлиму тўққиз гардун гардон ўлмасун.

Хоҳишингча ўлмас эрса кинот ўлсун туроб,
Саргарон қон йиғласун ҳам ерга кирсун офтоб,
Тўғри йўлга тушмас одам ўлмаса то инқилоб,
Қилмаса олам муродингча мадор, ўлсун хароб,
Ўлмаса даврон сенинг раъйинг-ла даврон ўлмасун.

Кўз очиб боқсин жаҳон аҳли шараф ҳам шонинга,
Ўлсун иқрор ақлу идрокинг ила виждонинга,
Холис ошиқларга қилган лутфинга, эҳсонинга,

Тобеъ ўлсун жумлаи олам сенинг фармонинга,
Жумлаи оламда сендин ғайри султон ўлмасун.

Урмасун лофи муҳаббат дил мусаффо ўлмаса,
То Ҳабибийдек бўлиб парвона, шайдо ўлмаса,
Кўҳкандек оғир иш узра пайдо ўлмаса,
Лаҳза-лаҳза гулшани мадҳингда гўз ўлмаса,
Булбули — нутқи Фузулийнинг хуш илҳон ўлмасун.

1960

ҲАБИБИЯ ҒАЗАЛИГА БОҶИР МУҲАММАСИ

Кўнгил олмоқда улфат улфату, бегона бегона,
Сабоқ бермоқда мактаб мактабу, майхона майхона,
Наво тузмоқда бойқуш бойқушу, бедона бедона,
Лаб очса сўзга оқил оқилу, девона девона,
Нечук иш бўлса танбал танбалу, мардона мардона.

Ишонма, баъзи савлатни кўриб, охир чиқар ишқал,
Жило топган билан олтин бўлолмас мис, бўлиб зарҳал,
Мато танлар эсанг, ақлинг кўзини яхши оч ҳар гал,
Кўнгилни берма суратга боқиб, сийратга боқ аввал,
Билимдонларга мунчоқ мунчоғу, дурдона дурдона.

Гўзаллик, яхшилиқни касб қил, тугённи касб этма,
Кўнгил ойинасин покиза тут, нуқсонни касб этма,
Бўлакни англа тўғри, тўғри юр, бўҳтонни касб этма,
Азизим, ростгўй, бир сўзли бўл, ёлғонни касб этма,
Киши тақдир этарди чин чину, афсона афсона.

Ҳаё бирла адаб ёшлиқ чиройин орттирур зинҳор,
Ёқимли айлар элга кимсани хушхулқ ила атвор,
Тутар хотирда бу зарбулмасални бўлса ким ҳушёр,

Яшар ўз эркида ёшу қари, аммо адаб даркор,
Қадам қўйганда лобар лобару, мастона мастона.

Еритмас дил уйин ишқ, ўзни куйдирган билан ҳар ким,
Ҳарорат олмас ул ўт сори юз урган билан ҳар ким,
Етишмас булҳаваслик йўлида юрган билан ҳар ким,
Чин ошиқ бўлмагай ишқ узра лоф урган билан ҳар ким,
Чироқ олдида қўнғиз қўнғизу, парвона парвона.

Чин инсонлар учун эл қайғусидин ҳоли бир дам йўқ,
Биров ғафлатда ўтгай, бошида бу ҳақда ўй ҳам йўқ,
Эшит Боқир, бу сўзнинг ҳақлигига ҳеч шубҳам йўқ,
Биров халқ узра қайғурса, бировда заррача ғам йўқ,
Ҳабибий, ўйла, ғофил ғофилу, фарзона фарзона.

1960

ҲАБИБИЙ ҒАЗАЛИГА САЙФИ МУҲАММАСИ

Йигитлик боғида бир наҳли зеби бўстон синди,
Нишони кексалик юзланди, ёшликда нишон синди.
Сиҳат бахши вужудим зийнатафзойи даҳон синди.
Биродарлар, тишимдан донаи дурри ягон синди,
Қаро босди кўзимни бошим узра осмон синди.

Фалак алфози шириним кўролмаи менга боғлаб кин,
Нечук бераҳмлиқдур урди оғзимга ҳасад тошин,
Дариғо, амди тўғри айта олмас тил хижо ҳарфин,
Синим қирқ эрди сини, синди, оғзимдан йўқолди син,
Музейян маҳражимга етти нуқсон кўп ёмон синди.

Сухан жононасининг синди зулфин шонаси афсус,
Аду ғоратгарининг зулми, бебоқонаси афсус,
Бузуб умр ўрдасида шаҳ нишин кошонаси афсус,
Шикаст топди вужудим хонасин дандонаси афсус,
Хароб ўлди жавонлик манзили, гўёки жон синди.

Замона ҳодисотидин етиб мен сори бир саркўб,
Тушиб бир фишти ногаҳ бўлди истеҳкоми тан маюб,
Етушди бу аломат шиддатидин жон аро ошуб,

Ажалнинг элчиси кирмоққа тушти раҳна ваҳмим кўб,
Нечукким лашкари дандоним ичра қаҳрамон синди.

Кутиб душман турар доим сари майдони жанггоҳда,
Керакдур ғофил ўлмай боқмоқ атрофига гаҳ-гаҳда,
Ҳариф иш қилғуси турмас эса ҳар соқчи оғаҳда,
Маошим ичра душман тоши бор эркан камингаҳда,
Даҳонинг бобида жанг бўлдию бир посибон синди.

Кечиб фасли баҳорим бошига бир дашнаи баҳман,
Очилмай ғунчайи уммидим айлар бўлди барг афкан,
Қарилик замҳарири бора-бора ғолиб ўлгандан —
Тўкилди мевайи лафзим, нетай, маҳруми лаззатман,
Ниҳоли умр шохига тегиб боди хазон синди.

Бурулгай ранги олим бу қаро тупроқ сари кам-кам,
Замона тешаси кам-кам қилур сарви қадимни ҳам,
Боқиб тентдошларингга Сайфи кўз оч, юрмагил беғам,
Қафаннинг торидан берди хабар сочу сақолим ҳам,
Ҳабибий, ўйласам менга вафойи бу жаҳон синди.

1930

ҲАБИБИЙ ҒАЗАЛИГА БОҶИЙ МУҲАММАСИ

На янглиғ хушхабар топдим мен муштоқу ҳайронинг-
Ки ёзмуш шодлик килкини хатти анбарафшонинг,
Безалмиш буйла қутлуғ янги тўғро бирла девонинг,
Муборок улфато зўр обрўинг шонли унвонинг,
Шарафли ҳам саодатли Алишеринг ғазалхонинг.

Висолинг иштиёқида тушиб бошимга кўп савдо,
Бориб эрдим кўрай деб ой юзинг эй моҳи беҳамто.
Кўролмай яъс ила мағмум эдим юз шукриким жоно,
Димоғимга сабо еткурди бир бўйи фараҳафзо,
Ҳаётинг гулшани яшнаб, гул очмиш боғу бўстонинг.

Сенга эй улфатим, то бахту давлат ёр бўлмушдур,
Муҳибинг авжи иззатда, адувинг хор бўлмушдур,
Очилмуш боғи иқболинг гулу гулзор бўлмушдур.
Саҳоби жуду эҳсон сенга гавҳарбор бўлмушдур,
Дури бермишкн ҳай-ҳай бебаҳо дарёйи уммонинг.

Бу гавҳар орзусида тўкилди гарчи кўп ёшинг,
Мунаввар бўлди охир, бу қуёшдин чашми дуррошинг,
Кўтар эмди азизим, чарх со бу кўк сари бошинг,

Қошингда ўйнасун, бўлсун рафиқу ёру йўлдошинг,
Мадаккоринг, мадоринг, қувватинг, дардинга дармонинг.

Бор эрди хаста кўнглинг ичра кўп андуҳу ғам сенга,
На бир май нашъазо эрди на таъсири, на ғам сенга,
Кел эй ғунчам очил, кул, бўлди бу лутфу карам сенга,
Нечук юзлансун эмди лашкари қайғу-алам сенга.
Қўруғлар қалъаи кўнглингни доим бу нигоҳбонинг.

Туз эмди базми ишратсозу қонун бирла ҳар палла,
Ғазалхон жонқуяр Сайфи каби аҳбобни танла,
«Наво», «Ушшоқ»у гаҳ «Шаҳноз» машқи бирла қил ялла,
Овунтирмоқда нури дидани гаҳ ялла, гоҳ алла,
Жаранглаб куйлашур жўр айлашиб ҳар турли хушхонинг.

Карам қил эй, муғанни, бенаволарга навои най,
Бу хуш даври саодатда туғулмуш бир муборак пай.
Анинг ёди била Боқийга ҳам тут бода деб ҳай-ҳай,
Кетур соқий лабо-лаб янги меҳмон соғлиги-чун май,
Ҳабибий, сибқарайким меҳрибонинг чин қадрдонинг.

1940

СОБИР ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Кўчат экишни қилиб зўр шиор, кўчат экин,
Бу хизматинг қиладур бахтиёр, кўчат экин,
Ватанга қудрату ҳам ифтихор, кўчат экин,
Етилса соя солур ҳар баҳор, кўчат экин,
Фалончи экди дегай эл, қатор кўчат экин.

Қўлинг узун бўладур, бўлмас иқтисодинг танг,
Дилингни оинаси боғламайди ғам била занг,
Ҳар ишни вақтида ким қилмаса қилур аттанг,
Баҳорда ёзни кутиб ётма мевани севсанг,
Қилиб ўзингни миришкорбор, кўчат экин.

Шарафли меҳнат ила бўлди боғ адатсиз чўл,
Боқ энди ибрат ила бўлма кўп лаванду гўл,
Ериягни бир томонин боғ учун планлаб бўл,
Кўкарса мева берар шира-шарбати мўлу кўл.
Чўл ўрнини қила бер мевазор, кўчат экин.

Гилосу, ноку ўрик раста-раста ҳар ёқда,
Кўзингни равшан этар йилда гуллаган чоғда,
На хуш гўзал кўринур мева шаҳру қишлоқда,

Беҳини сув бўйига, олма саф чекиб боғда,
Узуму нашвати, анжир, анор кўчат экин.

Бу, меҳнатингни майи бирла тўлғуси жоминг,
Ҳамиша роҳат ила ўтгай умринг, айёминг,
Олиб қучоғига ҳар дам бўлур дилороминг,
Аср-аср яшасин экканинг, қолур номинг,
Ўзингни ҳам абадийлаб, чинор кўчат экин.

Кўчат экишга ғаришгин тишингу тирноғда,
Дарахтлар авж оладур катта йўлда, қирғоқда,
Ҳавода жилва қилур турли шоҳу япроғда,
Тош экса ҳам кўкарур сувга мўл бу тупроғда,
Бу ишга йилда бериб эътибор, кўчат экин.

Замон талаб қиладур, бўл жавобида ҳозир,
Қўлингда парвариш эт эрта-кеч бўлиб нозир,
Кел энди бўлсанг агар сен Ҳабибийдек моҳир,
Белингни боғла, ғанимат бу фурсат эй Собир,
Ерингни айламайин интизор, кўчат экин.

СОБИР ҒАЗАЛИГА МУХАММАС

Хизматингни кўрса ҳар фарзона шоввозим дегай,
Санъатингни саҳнайи санъатда мумтозим дегай,
Мева бермоққа ғизои руҳ учун ёзим дегай,
Сен агар созингни олсанг эл менинг созим дегай,
Ултириб гулшанда чалсанг, булбул овозим дегай,

Бахту иқболим деб ўз даврингни қилсанг эҳтиром,
Муסיқи майдонида жавлон қилиб кўрсат хиром,
Сафҳайи таъриху дostonларда қолсин яхши ном,
Куй яратмоқни мақоми келди ижод эт мақом,
Бахтиёр авлодимиз «Гулёр»у «Шаҳноз»им дегай.

Қудратин кўрсатмоқ истар бўлса қодир ноҳунинг,
Уйнаса сим узра бебокона ботир ноҳунинг,
Зеру бамларда четинлик қилса зоҳир ноҳунинг,
Титраса ним пардалар устида моҳир ноҳунинг,
Қумри ҳу-ҳу бирла мизробингни дам созим дегай.

Субҳи чоғинда тараннумдан очилгай ғунчалар,
«Чоргоҳ» этсанг, такаллумдан очилгай ғунчалар,
Айласанг нолиш тараҳҳумдан очилгай ғунчалар.

Борда гар чалсанг, табассумдан очилгай гунчалар,
Созинга булбул қўниб гул-гунча пардозим дегай.

Гоҳи сарпарданг билан ғамли кўнгилни шод қил,
Қоҳишу ғам қолмасун, дил мулкени обод қил,
«Гиря» қил сайқал била «Ушшоқ»ларни ёд қил,
Тўхтасин деб тутса ағёр, тўхтама, ижод қил,
Доимо эл ёд этиб, санъатчи устозим дегай.

Базм аро қилганда хиргойи майин овоз этиб,
Завқ ила созингга жўр айлаб, сени эъзоз этиб,
Ғамзали кўзни, Ҳабибий, сори тирандоз этиб,
Тебраниб нозик адолар нозанинлар ноз этиб,
Лутф ила Собирга илҳоминг менинг нозим дегай.

1946

ОЗОДЛИК УЧУН

Элга озодлик учун жанг қилган инсонлар ўтиб,
Чоралар излаб ватанпарвар, азиз жонлар ўтиб,
Зулму даҳшатда эзилган зору ҳайронлар ўтиб,
Чиқди Октябрь қуёши эски давронлар ўтиб,
Бу саодатга эришдик қанча қурбонлар ўтиб.

Иттифоқ элмиз жаҳонда тинч яшаймиз тобад,
Маҳв бўлсин кимки бизга интилиб қилса ҳасад,
Халқимиз тинчликни истар қудрату куч беадад,
Бу шиори бирла олгай завқу илҳому мадад,
Қўлга мақсад келди шоҳу, хону хоҳонлар ўтиб.

Биз биландур кеча-кундуз бахту, иқболу зафар,
Кенг жаҳон аҳли яшаш истади беҳавфу хатар,
Истамас жангни жаҳонда барча виждонли башар,
Иттифоқ осмонида тинчлик қуёши жилвагар,
Оқибат мустақкам имкон топдик имконлар ўтиб.

ДАРХОН ҚУЧАДАН АРИЗА

Айтайин, арзимни тингла, менки Дархон кўчаман,
Халқимизга хизматим сингган қадрдон кўчаман,
Шаҳр эли қатнайди доим катта қорвон кўчаман,
Қилсалар асфальту зийнат берса жонон кўчаман,
Лекин иқболим очилмай келди, ҳайрон кўчаман.

Арзимас беш юз метрча энг ёмон жойим менинг,
Мавж уриб қиш фасли балчиқлар оқар сойим менинг,
Гар машина келса тортар комига лойим менинг,
Ким етар додимга деб ўтди йилу ойим менинг,
Езу қишда тупроғу лой қайнаган кон кўчаман.

Гурзовойлар қатнагайлар тонналаб устида юк,
Лоақал ўн беш маҳалламдан келиб ўтгай ўлик,
Тер бўлур тобут кўтарган элдаги ҳар қайси тук,
Қиш бўйи бағрим эзилса, қовжираб ёзда қуруқ,
Кўрсангиз ўнқир-чўнқир гўё гўристон кўчаман.

Кўрса йўл бошлиқлари бир йўл келиб қилмай таранг
Узни кўрсатгай эрди кўкка сочиб тупроғу чанг,
Қоп-қаро лойимга боқса бўлгай эрди ҳангу манг,
Кўп плансиз кўча асфальт, эй Ҳабибий, тору танг,
Кўча бўлганга хижолатман, пушаймон кўчаман.

1959

ЯРАШМАГАН ҚИЛИҚ

Кекса ичуси тилидан

Дўстлар, изҳори ҳолу муддао қилмоқчиман,
Ешлар ила кексалар базмин раво қилмоқчиман,
Бодайи гулгун ичиб рангима хино қилмоқчиман,
Бу расо қадлар каби қаддим расо қилмоқчиман,
Қайда бўлсам қўлда шишамни асо қилмоқчиман.

Хира кўз, қомат букук, тиш йўқ, соқолу сочлар оқ,
Юз тириш, сўз пойма-пой, гап англамас, вазмин қулоқ,
Гўлдиарар ҳар дам қорин ҳам каллаю қўл қалтироқ,
Нега базм ичра деманг бу ҳол ила қўлда оёқ,
Буйла суҳбатда бу дардларга даво қилмоқчиман.

Гарчи ёшлар бирла майхўрлик қариларга хунук,
Соқижон тамшантирар сўзлар ширин, кўзлар сузук,
Қурмағур оғзимга лаззат бергай аччиқ май чучук,
Дилроболар сочи сандоси бўлиб ортиқча юк.
Мен ҳам оқ сочу соқолимни қаро қилмоқчиман.

Эл маломат қилса ҳам таън ила парво қилмайин,
Аҳли суҳбатлар малол олса билиб ҳам билмайин,
Юз пичинглар қилса ҳам жойимдан асло жилмайин,

Термулиб базм аҳлига бир лаҳза ҳам айрилмайин,
Ичкари кирган шафақ кўзни зиё қилмоқчиман.

Эй Ҳабибий, ёзма кўп танқид этиб зарбулмасал,
Эътиқодим шулки, мен улфатчиликда бебадал,
Гулламас суҳбатлар ўз фикримча менсиз ҳар маҳал
Кулдирай деб жўр бўлиб ҳар яллага бермай халал.
Базм гулзорида булбулдек наво қилмоқчиман.

1939

ТАКАСАЛТАНГ

Бир мақсади йўқ, мужмалу миждов, такасалтанг,
Иш бўлса чўчиб, қўрқадн ялқов, такасалтанг,
Ош бўлса кекирдакни қилур нов, такасалтанг,
Доим ҳунари фитнаи ков-ков, такасалтанг,
Панд этса биров яхши, бўлур ёв, такасалтанг.

Санқиб кўчада дайди саёқ юргани юрган,
Бефойдаю валвала гап бўлса гупурган.
Бошига келиб бахт қуши қўнса учирган,
Тинч оилада тез-тез уриш қўзғаб ўкирган,
Ғавғони қилур тинчлик учун ғов, такасалтанг.

Меҳнаткаш элим ичра бунингдек такасалтанг;
Қилмишларидан қилмаса афсус этиб, аттанг,
Меҳнатга бўйин сунмаса, аҳволи бўлур танг,
Элдан чиқарур охири бу ҳийлаю найранг,
Эл бугдой эса, бу қораминдов, такасалтанг.

Турмушга боқиб, ибрат олиб, кўзи очилсин,
Ишлайдию тишлайдини маъносини билсин,
Ким бўлдию ким бўлгай, ахир, ишга қотилсун.
Меҳнатда Ҳабибий каби нуқсонни ёпилсун.
Токай юрадур судралиб, анқов, такасалтанг.

1959

ДОИМ ТАЖАНГ

Бўлмагин зинҳор, азиз дўстим, очиқ кўру гаранг,
Босмасун май нўш этиб ойнаи қалбингни занг,
Хонадонингда уриш бошлаб ўринсиз қилма жанг,
Авж олиб нервинг фараҳсиз умр ўтар доим тажанг,
Бўлмагай то норизо ғамхўр отанг бирла онанг.

Тобакай ғафлатда юргайсан ўзингдан беҳабар,
Ибрат ол кўзни очиб ҳар соҳага айлаб назар,
Турли-турли ўзгаришлар кунда бўлғай жилвагар,
Истаганча олсанг ўз эркингдадир нафу зарар,
Бўлсун ақлу ҳушу илму ору виждонинг пасанг.

Мансабу илму ҳунарга зийнат ахлоқу адаб,
Ўйламай ҳар жойда, ҳар суҳбатда сўзга очма лаб,
Тез оғизликдан фалокатга йўлиқсанг не ажаб,
Кулфату роҳат кишига келса келмас бесабаб,
Камтаринлик одат эт, халқ ичра бўлма катта занг.

Коинок ичра азиру муҳтарам инсон эрур,
Балки инсон бирла бўлган ақл ила виждон эрур,
Сен ҳам инсонсан, азизлик истасанг осон эрур,

Меҳнату илму ҳунар инсоф ила имкон эрур,
Назм ила панд айладим жон куйдириб ўйлаб аранг.

Мен, Ҳабибий, чин кўнгилдан қилдим арзу илтижо,
Дилда бўлсин мақсадинг олий, муборак муддао,
Тўғри йўлдан озмасанг, эркин яшарсан халқаро,
Йўқса умр ўтгай надоматда чекиб жавру жафо,
Элга кенг бўлган жаҳон бўлгай сенинг-чун тору танг.

1964

ДУСТИМГА МАСЛАХАТ

Бузиб бу кенг, узун гуппингни, ўртоқ, бошқа кийим қил,
Топиб бир маслаҳатдон аввало мўйлов билан им қил,
Пичиқчи бирла кенгаш, яхши тахмин бирла тақсим қил,
Туганмас мулк эрур, ҳеч кимсага билдирма дим-дим қил,
Олиб бир енгини пинжак, бирини пахталик шам қил.

Бутунроқ аврасидан кўрпа, тўшак, ёстиғу адёл,
Сочиқ, дастурхону ҳам халта, хуржун қопу тўрбо ол,
Қавуқларни эшиб қил нўхта, арқон, боғлагайсан мол,
Чунон ҳам эҳтиёт этгилки, исроф бўлмасин ҳар ҳол,
Уйингни майда-чуйда бу буюмлар бирла лим-лим қил.

Бўзарган жойлари отга бўлар иссиқ-ёпиқ ҳар қиш,
Адифни тўғри қирқиб ол, бўлур уч-тўрт айил тирқиш,
Қулоқчин бирла кўпчик ҳам чиқар дилдан кетар ташвиш,
Беш-олти калта-култа шолча қил, хом бўлма, энди пиш,
Бўйинча дикка-ку терлик билан бир-икки тўқим қил.

Тикилсин каттароқ бир пашшахона ёз учун астар,
Ун-ун беш пайтава ҳам кўйлагу лозим беш-олти пар,
Узун белбоғ билан чойшаб рўмолча бирла фартуқлар,

Болишга солгани лахтаглари даркор бўлур аксар,
Эринмай парчаларни тўплабон бир тўда қийқим қил.

Ҳабибий, дўстона маслаҳат бердим амал бўлсин,
Ҳаётинг гулласин, турмушларинг қанду асал бўлсин,
Қўполлик, рўдаполик йўқ бўлиб бир кунда ҳал бўлсин,
Кўч энди янгиликка халқ аро зарбулмасал бўлсин,
Шалоплаб юрмасин, битсин нишони дунядан зим қил.

1938

ЯЛҚОВ

Саёҳат айладим, кўрдим ажойиб ранг-баранг ялқов,
Буюрсанг андаки бир ишни, қўзғалгай аранг ялқов.
Олифта баъзиси, мағруру кеккайган, сатанг ялқов,
Ва лекин баъзиси тунду қўпол, дамдуз, тажанг, ялқов.
Билимсиз, ишга тўмтоқ, бадқовоқ, ношуд, гаранг ялқов.

Халойиқ ичра ялқовлик юқумли, зўр касофатдир,
Қишни муттаҳам, беобрў қилмоқлик одатдир,
Ишлашса кимгаки мақсадга еткурмас, фалокатдир,
Жасорат, меҳнату илму ҳунар бахту саодагдир,
Кўриб тоғдек зиғирдек ишни, бўлгай ҳангу манг ялқов.

Амалда меҳнату роҳатни кўрсатсанг қилиб тасвир,
Неча жон куйдириб қилсанг насихат қилмагай таъсир,
Биродарлар, не бўлгай бу касалга чораю тадбир,
Қилиб афсус ачиндим, ўйлаб-ўйлаб айладим таҳрир,
Агар ишдан гапирсанг, дафъатан бошлайди жанг ялқов.

Азизим, аҳли ғафлатдин қочиб, меҳнатга бўл ҳозир,
Рафиқинг аҳли ғафлат бўлса, ишдан қолдирур охир,
Увушса бир оёгинг, юргали бўлмас бири қодир.

Дилинг сайқал топар дунёда ҳар бир ишга бўл моҳир.
Кўнги кўзгусига ғафлат билан боғлайди занг ялқов.

Кел э ғафлатни тарк эт, кўз очиб бахт изла, меҳнат қил,
Белингни боғла, ғайрат бирла меҳнатга муҳаббат қил.
Узингни, меҳнатингни ўзга ялқовларга ибрат қил,
Ҳабибийдек ҳамиша аҳли меҳнат бирла суҳбат қил,
Ахири бўлмагай деб кўрқаман аҳволи танг, ялқов.

МАЙНИ ТАРК ЭТДИМ

Майни тарк этдим, рақиблар қилсин армон, йиғласин,
Кимки доно бўлса қулсин, кимки нодон, йиғласин,
Қурмағур нафсим, қилиб энди пушаймон йиғласин,
Сарф этилди беурин, қоқланди ҳамён йиғласин,
Қўрмасин кўзим жимираб майни, мужгон йиғласин.

Эрта турсанг, қалтираб тол баргидек нозик юрак,
Сусту лоғар, бадбуруш жанжалчи, ҳар қандай зирак,
Тунд, карахт, инжиқ, кўнгил кир, иштаҳодан йўқ дарак.
Довдираш, эснаш, бош оғриш, жунжуш, ўхчиш, хирхирак,
Бу касалларга илож этмоқда виждон йиғласин.

Кеча-кундуз кўча-кўйда гентираб юрдим саёқ,
Сўзласа жон куйдириб ким, солмадим ҳаргиз қулоқ,
Хоҳи пиво, хоҳи вино, хоҳи коньяк, хоҳи оқ,
Нўш этиб уйга келурман, ерда турмайдур оёқ,
Шисалар бўйни узилсин, бош эгиб, қон йиғласин.

Эй кўнгил, бас қил ҳавасни, кўп ичиш беҳудадир,
Қайт қилиб, оғзи-бурун ҳам усти бош олудадир,
Дўстинг аттанг деб ачингай, душманинг кулгудадир,

Турмушинг аччиқ, туну кун оиланг қайғудадир,
Ҳаддан ошса тўлғониб тан, қийналиб жон йиғласин.

Беллашиб охир йиқилди май билан мардоналар,
Қандайин одамдир ул бадмастлар, девоналар,
Тўнтарилсин мастлардек, косалар, паймоналар,
Қайт Ҳабибийдек бу йўлдан, яйрасин ҳамхоналар,
Соврилиб кетган неча ҳасратли червон йиғласин.

1952

ЯНГИ ТЕМИР ЙЎЛ

Янги даврон аҳли сонсиз қилди пайдо янги йўл,
Қаҳрамонлар бирла бўлди дашту саҳро янги йўл,
Илм ила бўлди ҳаво ҳам катта дарё янги йўл,
Бўлмагай ранжу машаққат роҳатафзо янги йўл,
Етмагай мақсада ҳеч ким тузмаса то янги йўл.

Янги йўлнинг раҳномаси партия устозимиз,
Ақлу донишда ягона мисли йўқ мумтозимиз,
Партия қонунида қилгай тараннум созимиз,
Ялла қилганда фалакка чирмашур овозимиз,
Илму урфон келтирур бизга саропо янги йўл.

Чоржўдан тузди бу йўлга план то Қўнғирот,
Юрди шавкат бирла саф-саф корвон то Қўнғирот,
Ҳар бири иш узра фарҳоди замон то Қўнғирот,
Тарҳ этиб ҳар ерга қасру ошиён то Қўнғирот,
Бўлди ҳал кўп асрлар эрди муаммо янги йўл.

Бу темир йўллар муҳаббат риштасидур эларо,
Бир-бирига боғланур барча севншган ошино,
Янги йўл, янги усуллар келди айни муддао,

Аҳли ҳикматлар узоқлик дәрдиға топди дāvо,
Ҳар бекатда янги манзил, янги маъво, янги йўл.

Қорақалпоқ, туркман, ўзбеклар бўлиб бир-бирига ёр,
Бўлди рус халқи бу ишлар устида ёру мадор,
Топди осон йўл ҳама мушкулни айлаб тор-мор,
Бу шарафли бахт ила қилдим, Ҳабибий, ифтихор,
Ихтиёр айлар ахири ақли дунё янги йўл.

1947

ВИСОЛ ИСТАР

Ҳамиша ишқ эли ўз ёридан висол истар,
Висоли шавқида йўл фикр ила хаёл истар,
Чароғу хилват ила суҳбату жамол истар,
Лаб очса сўзга вафо узра қийлу қол истар,
Сўзига ташналари лаълидан зилол истар.

Нахуш кулиб юзидан парпираб ниқоб олса,
Гаҳи қўлига ғазалхон бўлиб китоб олса,
Гаҳи тарона учун танбуру рубоб олса,
Муҳаббат устида ҳам сўз очиб ҳисоб олса,
Юрак ҳароратидан қилса деб савол истар.

Кишига бўлса агар толеи мададкори,
Ҳаёти ичра анинг ёри ёру дилдори,
Бўлур нафас-банафас меҳрибон хабардори,
Топиб висолига кенг йўл у ошиқи зори,
Ширин камоли била жон ҳузури бол истар.

Мени нигорим ажаб шўху дилбару зебо,
Замон гўзалларида тенги йўқ ўзи танҳо.
Қўзин олур кишининг барҳ уриб қуёшосо,
Яшаб замон, базамон кўрмасун завола асло,
Ҳабибий, эртаю кеч топса деб камол истар.

1962

ДИЛЖУЛАРИ

Қайда бордур дилбаримнинг қомати дилжўлари,
Янги ойни эгди қайрилган ики абрўлари.
Элни шайдо қилди ширин сўзлари кулгулари,
Кўзларининг рашкидан сарсон хўтан оҳулари,
Вола бўлди асримизнинг гулбадан гулрўлари.

Ўйнаб-ўйнаб саҳналарда юрса таннозим менинг,
Лобарона қўлга олса созини созим менинг,
Ялла қилган чоғда жўр айлаб хушовозим менинг,
Қандоғ ўткай билмагайман қиш била ёзим менинг,
Ҳар кўнгилда бўлса қолмас қоҳишу қайғулари.

Кўрмоқ истаб ой билан кун айланиб оворалар,
Тўтилар олтин қафасда ҳар тешиқдан мўралар,
Рашк этиб товус жисми бўлди ҳар ранг ёралар,
Ишқ ўтида кулга ўхшар булбули бечоралар,
Кеча-кундуз қумриларнинг тўхтамас ҳу-ҳулари.

Нозанинлар нозанини нозанин ёрим учун,
Бўлса Фарҳод юз ўгиргай эрди Шириндан буқун,
Нега Мажнун кечмас эркан меҳри Лайлидан бутун,
Ишқ учун ким лоф урибдир мен Ҳабибийдан бурун.
Ҳасрат айлаб томчилайдур кўзларидан сувлари.

1937

ДИЛРАБО

Йўқ сен каби жаҳонда гўзал шўху дилрабо,
Тушган замон кўзингга кўзим бўлдим ошино,
Ойдек юзингда жилва қилиб шуълан вафо,
Бергай кўзимга нуру кўнгил ҳам топар зиё,
Ишқ аҳлини ўз садоқати покиза раҳнамо.

Гулшан мунаввар ўлди жамолинг зиёсида,
Кулди, очилди гунчалар оғзинг ҳавосида,
Зикринг тарона ҳар кеча булбул навосида,
Мадҳинг ўқирда боғ ила гулшан фазосида,
Васлинг ҳамиша дилдаги мақсуду муддао.

Эй дилбари замона, дилорому гул узор,
Бўлса қошингда ҳар киши бир лаҳза бахтиёр.
Ширин сўзингда меҳру вафо бўлгай ошикор,
Қилдим, Ҳабибий, мардуми чашмингни эътибор,
Бўлгай шикастда диллар учун турфа мумиё.

1947

НИГОРИМ КЕЛУР

Менинг дилнавозим, нигорим келур,
Сўзи шаҳду шаккар нисорим келур.
Сурури дилим навбаҳорим келур,
Очиқ чехра, кўзи хуморим келур,
Бошим кўкка етмасму ёрим келур.

Ниқоб очди, кўрдим ажаб дилрабо,
Мени сурати қилди суратнамо,
Кўнгил бўлди беихтиёр ошино.
На хуш васл ила қилгали бир даво,
Табибим, танимга мадорим келур.

Бўлибман нетай, бир пари воласи,
Қизил юзлари гулшаним лоласи.
Муаттар қилур сочларин толаси,
Тўкилди кўриб ою кун жоласи.
Вужудимга сабру қарорим келур.

Муҳаббат кўнгил ичра эрди ниҳон
Бўлиб анга ҳар дам тилим таржимон.
Қалам кипригу кўзда ўшим равон,

Юзим саҳфасига ёзай дoston.
Ғамим дафъига ғамгузорим келур.

Бўлиб менга ҳай-ҳай, буқун бахт ёр,
Қилиб меҳру лутфу карам ошкор,
Вафо расмини айламиш ихтиёр,
Ҳабибий, қилай ҳарна борим нисор
Кулумсиб юзи лозорим келур.

1939

ЯНА

Тулган ойдек тўлғониб ул қомати зебо яна,
Уз жамолига бериб пардоз ила оро яна,
Парпираб гул-гул ёниб чиқди қуёш осо яна,
Ошиқ аҳли бўлди гўё булбулигўё яна,
Қилди юзлаб мен каби шайдосини шайдо яна.

Боргоҳин айланурман дам-бадам шому сабо,
Шояд этгай деб назар дилда муқаддас муддао,
Истарам кўзга муборак тупроғидин тўтиё,
Халқаро бир йўл назар қилса бўлурман кимё,
Кимёгарликда ул мумтозу мустасно яна.

Келдию кетди яшиндек барқ уриб танҳо ўзи,
Олди ўт жисмимни сочгандек шарар ўтлиғ юзи,
Турфа ҳам нозик миждозимга ёқар ширин сўзи,
Тонг эмас тушса кўзимга ўйнаган шахло кўзи,
Қурмағур кўнглим тусайдир келса деб танҳо яна.

Қалби покимда, Ҳабибий, шулки бир олий ҳавас,
Меҳрибонлик бирла аҳволинг нечук деб сўрса бас,
Бошим осмонга етар ҳар лаҳза бўлсам ҳамнафас,
Кўрганимда қилсалар нозу тағофил хўб эмас,
Нозанинлар нозанини айлаб истиғно яна.

1959

ПАХТА

Жаҳон аҳлига дўстлар, энг шарафли, мўътабар пахта,
Очилган ўлка бўйлаб кўз қамашгай симу зар пахта,
Ниҳоясиз биёбонлар кумуш ранг сарбасар пахта,
Пўлат қушлар учиб кўкларда кезгай болу пар пахта,
Ҳар иш қилганда инсонларга бəхш айлар зафар пахта.

Кезиб ҳар улкан омборларни кўрдим бўлди таъбим чоғ,
Бўлибдур кўкка бўй чўзган неча олтин ғарамлар тоғ,
Тўлиғ бағрида лаззатли шифобахшу мусаффо ёғ,
Узоқдан парпираб нусрат нишону лола ранг байроғ,
Кўрингай ёв кўзига барқ уриб ўтлуғ шарар пахта.

Қураш майдони дерлар жумлаи жондор учун олам,
Ҳужум айлар туман-турли ҳаво иссиқ-совуқлар ҳам,
Қишу ёз, кеча-кундуз дафъин излайдур бани одам,
Саломатликни қўлдан бермайин деб ўйласа ҳар дам,
Бўлур ҳар соҳада инсонга қалқону сипар пахта.

«Оқ олтин» деб аталган пахта кону, бахту давлатдур,
Олуркиз бир чигит ҳам ерда қолдирмай, ганимагдур,
Азизу муҳтарам инсонга лойиқ зебу зийнатдур,

Бўлур аввалда меҳнат, охири айшу фароғатдур,
Фаровонлик билан турмушларин қилғай шакар пахта.

Муқаддас, ҳур диёрим Ўзбекистон, пахтага консан,
Улуғ номингга лойиқ хушҳаво, кенг боғу бўстонсан,
Етиштирдинг ажойиб олиму, деҳқону боғбон сан,
Юзингни оқладинг, раҳмат, бажардинг аҳду паймон сан,
Жасорат бирла халқинг тердилар шому саҳар пахта.

Ҳабибий, кимёгар халқимиз оламини шод айлар,
Муҳаббат риштаси ҳар тола деб халқ эътиқод айлар,
Билур зар қадрини заргар, деб олам бизни ёд айлар,
Садоқат бирла меҳнат қилса ким бахтин зиёд айлар,
Ажойиб кўрсатиб ҳар толасида бир ҳунар пахта.

1962

ДЕҲҶОНЛАР

Баҳор айёми келди, кетди ердан қор, деҳқонлар,
Очиб сизларга юмшоқ кўксини шудгор, деҳқонлар,
Бўлайлик ҳар маҳал меҳнат учун тайёр, деҳқонлар,
Муҳаббат бирла якдил ишламоқ даркор, деҳқонлар,
Ғанимат вақт олтин ўтмасин бекор, деҳқонлар.

Қачонким белга боғлаб чиқдингиз ғайрат билан белбоғ,
Шарафли меҳнатингиз бирла зар бўлди қаро тупроғ.
Бино бўлди заводларда оқ олтин бирла сунъий тоғ,
Мулойим жомангизга авра-астар ҳам ўриш арқоғ,
Мамуғлар, пахталар бизларда беҳад бор, деҳқонлар.

Тиниқ сувлар, Ҳабибий, мўътадил шаббода ёз ўлди,
Қарам, картошка, бодринг, лавлаги, сабзи, пиёз ўлди.
Қовун-тарвуз, помидор, ҳандалаклар тўлди — соз ўлди,
Шарафли иш билан ҳар туп ғўза бир сарвиноз ўлди,
Кўринг ўлкам оқ олтин конию гулзор, деҳқонлар.

1933

МЕҲМОНЛАР

Ассалом, эй муҳтарам, ўртоқлар, хуш келдингиз,
Яшнади гуллар, безанди боғлар, хуш келдингиз.
Соябон фируза ранг япроқлар, хуш келдингиз,
Кўнглимиз ўсмоқда бўлди тоғлар, хуш келдингиз,
Боғладик хизмат учун белбоғлар, хуш келдингиз.

Бизда меҳмон кутмоқ узра ҳафталар, ойлар ўтар,
Боғимизда токимиз олтин қадаҳлар май тутар,
Шарбатин тайёр этиб ноку анор анжир кутар,
Бизнинг илму фан билан шавкатли зўр ишлар битар,
Таъбимиз бу шевамиздан чоғлар, хуш келдингиз.

Тинч-омон бўлмоқ жаҳонда энг муқаддас муддао,
Бир тилак, бир йўлдамиз бир қанча холис ошино,
Расм эрур эрларга қилмоқ аҳду паймонга вафо.
То абад диллар ҳақиқат нуридан топгай энё,
Қалбимизда зарра бўлмас доғлар, хуш келдингиз.

Эй Ҳабибий, ёру дўстларга очиқ дарбозамиз,
Халқпарвар, бағри кенг, ҳимматда беандозамиз,
Илму фан авж олди, оламни тутиб овозамиз,
Қаҳрамон, меҳнаткаш элмиз, соф юракмиз, тозамиз,
Бўлди зар меҳнат билан тупроқлар, хуш келдингиз.

1959

ЁР ЎЗГАЧА

Кўринди букун менга ёр ўзгача,
Дилим ўйнади беқарор ўзгача,
Вафо бўйи кўнглида бор ўзгача,
Қилиб илтифот ошикор ўзгача.
Бўлиб менга ҳам бахт ёр ўзгача.

Қулоч ёзди кўрган замон ёр ўзи,
Тулин ой каби шуъла ташлаб юзя,
Бошимдан аёғ боқди шаҳло кўзи,
Демасман кўзи балки бахт юлдузи,
Замонлар эдим интизор ўзгача.

Ўзи бирла айлаб мени ҳамнафаст,
Чунон қилди сўз бодаси бирла маст,
Бўлибман ниҳоятда масту аласт,
Киши бўлмагай мен каби майпэраст,
Нигоримда бордур шиор ўзгача.

Қўлимдан тутиб турфа айлаб савол,
Деди, меҳр ила қандоғ аҳволу ҳол,
Бўлурму киши мунча ширин мақол,
Ҳабибий, тиларманки топсин камол,
Юрак тозаю беғубор ўзгача.

1942

ВАФО КҮРДИМ

Кулиб кўзинг қирини ташладинг вафо кўрдим,
Ишорат этти қошинг қайрилиб имо кўрдим,
Муҳаббатингни сезиб айни муддао кўрдим,
Дўстингни ишқ элига холис ошно кўрдим,
Кўнгилни оразинг акси билан зиё кўрдим.

Замона хўбларидан келдинг, эй моҳим, мумтоз,
Тамоми бошдин-оёғинг камоли ғамзаю ноз,
Тароват узра тароват бўлиб нахуш пардоз,
Тилингда ялла, ширин жўр этиб, қўлингдаги соз,
«Баёт»у, «Роҳат»у «Ушшоқ» ила наво кўрдим.

Бу кеча базм элини суҳбатингга вола қилиб,
Шароби ноб ичиб аввал юзингни лола қилиб,
Ўз илгинг ила тутиб лоладан пиёла қилиб,
Бир-икки косада маст айладинг ҳавола қилиб,
На десам арзим эшит маст ўзим раво кўрдим.

Қачонки тулшани васлингга айладинг маҳрам,
Ҳабибийнинг шарафидур бу илтифоту карам,
Юракда қолмай асар, кетди барча қоҳишу ғам,
Синиқ дилимга ширин сўзларинг бўлиб малҳам
Лаб остида қора холингни мумиё кўрдим.

1939

МУЯССАР БЎЛДИ

Муяссар бўлди базминг, суҳбатинг, васлинг, зафар топдим,
Табассум қилдингу оҳиста бир боқдинг, назар топдим,
Ниҳон ишқим билиб огоҳ экансан, хушхабар топдим,
Малоҳатли юзингда меҳру шафқатдан асар топдим,
Карашманг бирла дилбарликда ранго-ранг ҳунар топдим.

Жаҳон боғида битмас қоматинг янглиғ расо қомат,
Тўкилгай мевайи қоматки, нозу ғамза ҳар соат,
Расо қадлар расо қадман демакка қолмади ҳожат,
Дамо-дам завқу шавқим мавж урарда ўзгарур ҳолат,
Севинчим ҳаддин ошди кимиё топдим, гуҳар топдим.

Лабингдан ғунчалар кулгуни таълим олди гулшанда,
Сочилди гул аёғинг остига бўлди пароканда,
Жунундек кабки тоғ ичра қилиб ўз-ўзидан ханда,
Хиромингдан қаландар бўлди товуслар кийиб жанда,
Юракда қолмади ҳасрат, учарга болу пар топдим.

**Мунаввар бўлди дил мулки жаҳон оро жамолингдан,
Етиб жонимга роҳат гулузору хатту холингдан,
Қўзим равшан бўлиб айниқса ҳусни баркамолингдан.
Ҳабибий, завқ этарман ҳар нафас фикру хаёлингдан,
Нечук ҳам тарк этай фикрингни мен, шаҳду шакар топдим.**

1939

УЙНАБ КЕЛИНГ

Эй севикли, жондин ортиқ дилрабо, ўйнаб келинг,
Нозанинлар сарвари, нозик адо, ўйнаб келинг.
Бўлди гулзору чаман роҳатфизо, ўйнаб келинг,
Дилда бўлса айламоқ касби ҳаво, ўйнаб келинг,
Рашк этиб қолсин рақиблар беибо, ўйнаб келинг.

Гулшанимда раста-раста кулди гуллар сарбасар,
Сайр этиб кирганда қилсам ранг-баранг гулга назар,
Ҳар очилган гулда бўлгай гул юзингиз жилвагар,
Кўз юмолмай ишқ достонин ўқиб шому саҳар,
Айлагай хуш нағма булбуллар наво, ўйнаб келинг.

Олмай ором, айланур кўнглим қуши парвоз этиб,
Бошингиз ҳаққи, унутманг бизни дилдан ноз этиб,
Соз ила қилганда мутриб ялла, жўр овоз этиб,
Жонга лаззат бахш этинг, «Ушшоқ» ила «Шаҳноз» этиб,
Кўкка чиқсин чирмашиб савту садо, ўйнаб келинг.

Қалбингизга айласа таъсир умиду илтижо,
Қилсалар бир йўл карам деб истагим шому сабо,
Мақдамингиз тупроғи бўлсин кўзимга тўтиё,
Бўлса деб ҳосил Ҳабибийга бу олий муддао,
Кўз тутарман кунда холис ошино ўйнаб келинг.

1958

МУСАДДАСЛАР

ОТАХОНЛАР

Бу кўҳна жаҳон боғида боғбон отахонлар,
Авлоди башар тухмига деҳдон отахонлар.
Инсонлар аро энг улуғ инсон отахонлар,
Зўр тарбиячи, уста билимдон отахонлар,
Эй бир-бирига ёру қадрдон отахонлар,
Иўқ сизда ғаму ҳасрату армон отахонлар.

Бўлганда азиз ёшлар ила ҳамдаму йўлдош,
Ахлоқу одоб ўргатиб, иш узра бўлиб бош,
Меҳнаткаш элим бирла бўлиб қавму қариндош,
Қилгансиз оғир ишлар уза тоқату бардош,
Эй бир-бирига ёру қадрдон отахонлар,
Иўқ сизда ғаму ҳасрату армон отахонлар.

Нуроний қизил юз била сиз пири бадавлат,
Юзларда кулиб мавж урадур дилдаги ғайрат,
Қилгай ўгилу қизларингиз завқ ила хизмат,
Ҳар миллату ҳар ерда қилур иззату ҳурмат.
Эй бир-бирига ёру қадрдон отахонлар,
Иўқ сизда ғаму ҳасрату армон отахонлар.

**Меҳнатда ўғил-қизларингиз эркину озод,
Ҳар бирлари ўз фазлида бир Ширину Фарҳод,
Илму ҳунари ўсди қилиб янгилик ижод,
Сизлардан улуғ ҳисса эрур тоза бу авлод.
Эй бир-бирига ёру қадрдон отахонлар,
Йўқ сизда ғаму ҳасрату армон отахонлар.**

**Меҳнатларингиз ҳосили роҳат мана энди,
Кўрдингиз улуғ бахту саодат мана энди,
Умр ичра Ҳабибийда ҳаловат мана энди,
Юзларга кириг, соғу саломат мана энди,
Эй бир-бирига ёру қадрдон отахонлар,
Йўқ сизда ғаму ҳасрату армон отахонлар!**

1959

СЕН ҚАБИ ЁР

Бўлгайму жаҳонда сен каби ёр
Кулгу била кўз учда бир бор —
Боқдинг менга турфа сезмас ағёр.
Махфий сирим энди айлай изҳор —
Чин меҳр ила жону дил харидор —
Э менга севикли, яхши дилдор.

Гул-гул очилиб бўлиб хиромон,
Сайр айлаганинга боғу бўстон.
Ҳидлар била қарши олса райҳон
Гуллар сочилаур, бўлури паришон.
Чин меҳр ила жону дил харидор,
Э менга севикли, яхши дилдор.

Сенсиз гулу боғ хору саҳро,
Кўнглим тиламайди саҳбо,
Васлини мен учун нахуш тамошо,
Кўз олмайин ой юзингдан асло,
Чин меҳр ила жону дил харидор,
Э менга севикли, яхши дилдор.

Кўзимни қилиб юзинг мунаввар,
Бўлди менга суҳбатинг муяссар,
Э соҳиби лутфу кимийёгар,
Хок эрди вужудим айладинг зар,
Чин меҳр ила жону дил харидор,
Э менга севикли, яхши дилдор.

Маҳбуби замона хўбу танноз,
Дилбарлар ичида ишва пардоз,
Кўп қилма, Ҳабибий, ташнага ноз.
Ошиқларинг ичра қил сарфароз,
Чин меҳр ила жону дил харидор,
Э менга севикли, яхши дилдор.

1943

МЕҲНАТ ЯЛЛАСИ

Бизларга бўлиб шиор меҳнат,
Халқим учун эътибор меҳнат.
Ҳар дилдаки ихтиёр меҳнат,
Қилгай ани бахтиёр меҳнат.
Қилмайди жаҳонда хор меҳнат,
Шону шарафу мадор меҳнат.

Меҳнатда эрур камоли инсон,
Ҳам илму фунунга маъдану кон.
Ҳам боғу чаман, китоб, дoston,
Ҳал бўлғуси барча аҳду паймон,
Қилмайди жаҳонда хор меҳнат,
Шону шарафу мадор меҳнат.

Меҳнатга ким айласа муҳаббат,
Тўлқин урадур юракда ғайрат.
Бўлгай ани ёри бахту давлат,
Ҳар жойда олур ҳамиша раҳмат,
Қилмайди жаҳонда хор меҳнат,
Шону шарафу мадор меҳнат.

Меҳнат ила бўлди қўллар озод,
Вайронаю ташна чўллар обод,
Иш устида янги-янги ижод,
Халқ энди, Ҳабибий, то абад шод.
Қилмайди жаҳонда хор меҳнат,
Шону шарафу мадор меҳнат.

1945

РУБОИЙЛАР

* * *

Элга сарвар бўлай десанг хизмат қил,
Дастурхонинг холис бўлсин ҳиммат қил,
Адаб қонунидан чиқма, камтар бўл,
Одам аҳли шарафли деб ҳурмат қил.

* * *

Ақли бирла инсон бўлур ҳар инсон,
Инсон бўлмас мажнун, бадмаст ҳам нодон.
Инсон бўлсанг инсонликни исбот эт,
Бўйсунди таҳсин деб ер ҳам осмон.

* * *

Яхшиларнинг суҳбатидан баҳра ол,
Яхши йўл тут, яхши сўзга қулоқ сол.
Яхши ҳамдам тополмаган чоғларда
Яхши китоб яхши ҳамдам бемалол.

* * *

Халқ ичида кўрмай десанг бир шикаст,
Кибру ҳаво бодасидан бўлма маст.
Кибру ҳаво қилганлардан ибрат ол,
Бугун кўкда баланд, эрта ерда паст.

* * *

Билмай келдим, дўстлар, недур бу дунё,
Йиллар ўтиб ҳал бўлур ҳар муаммо:
Бошдин-оёқ ташвиш, хоҳиш, меҳнат, ғам,
Кеча-кундуз ойлар, йиллар ҳоказо.

* * *

Танда жон бор кўринмайди кўзимга,
Билинмайди не ранг, не шакл ўзимга,
Инкор этай десам йўқ деб ҳайронман,
Кимлар қулоқ солгай менинг сўзимга.

* * *

Бўлгай меҳнат билан юрту эл обод,
Инсон яшар эркин, бардам, тўқ, озод,
Сайқал топиб дил кўзгуси эрта-кеч,
Йўқчиликдан қилмайди ҳеч дод-фарёд.

* * *

Дунёда ҳеч одам беғам эмасдур,
Ақли бор ҳар одам хуррам эмасдур.
Беғам бўлса ёки одам эмасдур
Ё ул одам аҳли олам эмасдур.

ТУЮҚЛАР

* * *

Қўп садо бергай чолинса катта занг,
Мўл узум қилмасму бўлса катта занг.
Лекин инсон зийнати — камтарлиги,
Элга ёқмайдур керилган каттазанг.

* * *

Богбон қиз боғ аро кўрсатди юз,
Элга берган ваъдаларни қилди юз,
Бир кулимсиб боқди ҳеч ким билмади,
Боғ аро эл бор еди бир-икки юз.

* * *

Ош берур, ким иш билан тўйдирса ер,
Ишламас ким, қайга борса дакки ер,
Ишлаган яйраб фаровонлик билан
Яхши кийгай, яхши юргай, яхши ер.

• * •

Тол ёғочдан овчилар ё қилмагай,
Хўл ўтин тургай тутаб, ёқилмагай,
Иш буюрма кимки иш ёқмас экан,
Муддаодек ё қилур, ё қилмагай.

* * *

Яхши дер қишнинг ёқилган норини
Андижон ноки Қўвонинг норини,
Дўстларин қилса зиёфат меҳр ила
Турфа ҳам лаззатли Тошкент норини.

* * *

Ёр топдим энди бўлдим ёрлиқ,
Ёр қилгай меҳрибонлик ёрлиқ.
Номалар келгай дамо-дам ёрдам
Мен учун бўлгай муборак ёрлиқ.

* * *

Кимиким шум, бедона, майна қилгай,
Кулиб эл қайда бўлса майна қилгай.
Кимиким ўйламай кўп ичса майни,
Билурсиз, кўп ичилган май, на қилгай!

* * *

Тиларсан таъби чоғликни не чоғлик,
Не чоғлик истасанг, қил таъби чоғлик,
Ва лекин таъби чоғлик чоғда чоғлаб,
Кил ўйлаб таъби чоғлик, қилма чоғлик.

***

Нигорим зулфидир мушки Хито-Чин,
Кулиб ноз этса, бўлғай қош уза чин,
Киши ёлғончиликда бўлса машҳур,
Сўзин ёлғон дегай эл, бўлса ҳам чин.

ДЕВОН ТАРИХИ

Ғазалхон, ёру дўстим, жонажоним,
Бўлур сизларга девоним нишоним.
Ажабким арзимас девонга тарих
Бўлибдур (бу шарафли армуғоним).

1970

8 МАРТ

Кўринди қай куни март офтоби,
Сурилди ҳар томон зулмат ниқоби.

Хотин-қизлар бошига нур сочилди,
Чаман раъносидек юзлар очилди.

Еруғлик келди-ю, кетди қоронғу,
Кўнгилларга тўлибдур завқу туйғу.

Ҳуқуқин топди, олди ўз қўлига,
Кириб озоду эркинлик йўлига.

Адолатнинг йўли бўлган учун кенг,
Очилди, бўлдилар эрлар билан тенг.

Бирини меҳнатда қилса қаҳрамонлик,
Бирини илм узра қилди нуктадонлик.

Бирини санъат аро бўлса ягона,
Бирини бўлди ҳунарманди замона.

Бирини Бу Али Синою луқмон,
Шифо бахш айламоқда элга ҳар он.

Бири ёшларга ҳурматли муаллим,
Кимиким кўрса дер таҳсину таслим.

Бири раққосаликда бўлди мумтоз,
Бўлиб зийнат ярашгай ғамзаю ноз.

Бири ижод этар ҳикматли ашъор,
Бири таҳрир этиб қилмоқда тайёр.

Бири атлас тўқиб кўрсатгай ўзни,
Бири нақш устида узмайди кўзни.

Бири деҳқончилик илмида устоз
Хаёли ўз иши узра қишу ёз.

1941

ХАЗИНА

Ўзбекистон ери кону хазина,
Халқи олим, деҳқон камтар камина.

Ости нефту кўмир газу қора ёғ,
Усти пахта, ҳар хил дону гулзор боғ.

Меҳнат билан турли ҳосил олади,
Олганига дунё ҳайрон қолади.

Хур ўлкамиз қирқ ёз ила қирқ баҳор
Жабру жафо чекди, турди барқарор.

Қилди ҳужум ички, ташқи ёвуз ёв,
Хурлик деган кенг йўл учун бўлди гов.

Партияга бўлди нусрат, зафар ёр,
Душманларни урди, қилди тор-мор.

Кучга тўлган йигит энди навқирон,
Жанговару марди майдон қаҳрамон.

Деҳқончилик илмида ҳам миришкор,
Ер юзида топди шуҳрат, эътибор.

Катта-кичик анҳор ила сойи кўп,
Колхозларнинг миллион ери, бойи кўп.

Ҳарна экин экса боғбони, деҳқони,
Истаганча олгай, қолмас армони.

Айниқса шўх ўзбек халқи паловхўр,
Иш вақтида бир-биридан чайир, зўр.

Шоликори ишлаб қизғин шолида
Сув ётқизгай балиқ сирти полида.

Шоли пишиб гуруч бўлди, келди куз,
Деҳқончилик ҳар соҳада бўлди юз.

Шоли билан уйга киргай баракат,
Баракатни келтирган чин ҳаракат.

Ҳар хонада қозон, чўмич, мой, байрам,
Меҳнаткашлар соғлом, тоза, тўқ, бардам.

Халқ ичида борди-келди, зиёфат,
Авж олмоқда меҳру шафқат, мурувват.

Тўйхонанинг базми кечки паллалар,
Хонандалар, созандалар, яллалар.

Шоли деган қизил олтин деган гап,
Элни масрур этмоғида йўқ ажаб.

Фаровонлик тўкин-сочин бўлиб тўй,
Ёшу қариларга тўлиб кўча-кўй.

Катта қозонларда тўла паловлар,
Лаззат бериб остидаги оловлар.

Элга тортиб чинни табақларда ош,
Шоду хуррам дўсту қавму қариндош.

Хуш келибсиз, қадрдонлар, меҳмонлар,
Қувнаб ўйнанг, кулинг, қизлар, жувонлар

1964

УҒЛИМГА

Эй жонажон ўғлим, ному нишоним,
Умрим ичра бутган боғим-бўстоним.

Яхши ўқи олға бос, оч кўзингни,
Ғайратли бўл маҳкам тутиб ўзингни.

Дунё ҳаёт учун кураш майдони,
Узоқ, оғир, лекин бордир имкони.

Мактаб зўр боғ илму ҳунар меваси,
Ғайратингга чоғлик бермоқ шеваси.

Билим олқи халқим кўнгли тўлгундек,
Тенгдошлардан илғор, устун бўлгундек.

Урганишга интил, қочма, бекинма,
Олимларга эргаш, четга чекинма.

Адаб, ахлоқ илму ҳунар зийнати,
Илми безийнатни бўлмас қиймати.

Бахт очқичи илму ҳунар жасорат.
Тўғри сўзлик, тоза виждон садоқат.

Оби ҳаёт агар бўлса чин талаб
Ўзбекчаси илму ҳунар деган гап.

Елга берма ёшлик фаслинг ғанимат,
Қадам ташла, қудратинг бор, қил ҳиммат.

Ишла, ўқи, асар қолсин оламда,
Меҳринг бўлсин оламдаги одамда.

Кўнглинг бўлсин ҳар фанда зўр хазина,
Тут ўзингни аммо камтар камина.

Мирзо Улуғбекдек ҳикматунос бўл.
Шеър мулкида Навоийдек асос бўл.

Ҳимматли бўл, очиқ бўлсин дарвозанг,
Илмингни соч, чиқсин баланд овозанг.

Бир яхшилик кўрсанг кимдан унутма,
Яхшилик қил, ўз ризқингни қуритма.

Яхшиликка раво кўрма ёмонлик,
Ёмонликдан кўз тутмагил омонлик.

Керак ишни буюрмасдан бурун қил,
Буюрганни ҳар киши ҳам қилгай, бил.

Кексалардек ётма, ғамга ботарсан,
Қартаярсан, ёнбошларсан, ётарсан.

Ялқов бўлма, меҳнаткаш бўл, чаққон бўл,
Қўрқма ишдан, довюрак бўл, полвон бўл.

Бебахт этар эринчоқлик, ялқовлик,
Оғмачилик, майда сўзлик, миждовлик.

Ез ишини қишга, қишни ёз учун
Қўйма, бажар, дилда қолмай кир тугун.

Бу кунги иш эртасига қолмасин,
Кўнглинг тинчиб турсин, қайғу солмасин.

Сен ўзингга нени раво кўрмасанг
Ўзгага ҳам кўрма раво, қилма танг.

Бебахрага, беадабга ёндашма,
Тўғри йўлдан чиқма, зинҳор адашма.

Ўз ҳаддингни билиб, ўйлаб сўзлагин,
Сўзлаганда оқибатни кўзлагин.

Қўриқчи бўл юртингга ҳам ўзингга
Сўз берганда эга бўл ўз сўзингга.

Ифлос бўлма, озода бўл, четин бўл,
Дадил, ишчан, эпчил, чайир, метин бўл.

Ватанпарвар, жанговар бўл, ҳушёр бўл,
Баҳодир бўл, халқинг билан ҳамкор бўл.

Ғалабалар бўлсин доим қўлдошинг
Жиловдоринг зафар нусрат йўлдошинг.

Шижоатни рус халқидан сабоқ ол,
Хаёлингга турсин доим истиқбол.

Душманингни яхши сўзлаб дўст қилгин,
Дўст қилганда бир жону бир пўст қилгин.

Бўлма енгил, ҳовлиқмаю мақтанчоқ,
Хижолатга солгай охир бу ахлоқ.

Келса бошга ҳар оғирлик, воҳ дема,
Бардош қилиб чидам кўрсат, оҳ дема.

Қалқон қилсанг тоқатингни, сабрингни,
Беҳуда ғам ўқи тешмас бағрингни.

Оламга боқ, ҳар томонга назар сол,
Яхшилардан, ёмонлардан ибрат ол.

Бир мақсадни кўзла, бўлсин ироданг,
Келгусида қилма афсусу аттанг.

Ҳар иш қилсанг узоғни қил андиша,
Андишали эл қизармас ҳамиша.

Сендан илми ортиқларни иззат қил,
Йўлда кўрсанг салом бериб, ҳурмат қил.

Ҳурмат кўзи билан қара инсонга,
Тошу тупроқ, ўсимликка, ҳайвонга.

Кўзни бўяб мисни сотма олтин деб,
Ёлғон найранг билан ўзга берма зеб.

Бўлма беор, икки юзли мунофиқ,
Ўйла-сўйла андазангга мувофиқ.

Саёқ юрма, саёқ юрган таёқ ер,
Бу сўзларни мен демадим, бобом дер.

Меҳнат билан муҳаббатни боғлагин,
Сўнгра ҳарна тилак бўлса чоғлагин.

Ишга асло енгилма, сен ишни енг,
Қанча оғир енгил бўлса бўлсин тенг.

Асалари қандай меҳнат қилади,
Ўз меҳнати ҳосилини билади.

Умринг узун бўлсин очиқ пешонанг,
Бахту толе рафиқ иқбол ҳам хонанг.

Йўл бошловчи раҳбаринг бор бошингда,
Отанг-онанг мададкоринг қошингда.

1956

ИҚЛИМ БАҲОРИ

Келди иқлим уза насими баҳор,
Кетди буткул тамоми ердан қор.

Хайр-маъзур этиб йўл олди қиш,
Бошланиб ер юзида қўзғалиш иш.

Сочди нур офтоб очди жамол,
Супуриб ерни тоза қилди шамол.

Сув сепиб ҳар булут бўлиб соққо,
Безалиб барча манзилу маъво.

Қиш бўйи ухлаб эрди гулшану боғ,
Кўрпаси эрди қор ила тупроғ.

Кунда-кунда қуёш ҳарорат ила,
Ерга тобиш бериб маҳорат ила.

Жон бағишлаб ўликка берди ҳаёт,
Уйғониб бош кўтардилар ҳайҳот.

Ранг-баранг ранг билан бериб оро
Кунда бир ўзгача безайди ҳаво.

Лаҳза-лаҳза ўсиб ўсимлик ҳам
Баҳр олиб ердан улғаюр ҳар дам.

Ер шари сабзадан бўлиб зангор
Қўйнида ҳарна бўлса қилди нисор.

Санъатин кўрсатиб табиат ҳам
Гулга айланди саҳнаи олам.

Сув ариқлар аро лабо-лаб оқиб
Икки қирғоғига бинафша тақиб.

Ўзга гулларда ҳам вилоят учун
Туҳфаси қўлларида гунча тугун.

Ҳар тугун ичра ёширин сари бор,
Гул эмас, хилма-хил жавоҳири бор.

Яйрашиб турфа шодиёна қилиб,
Тоза шаббодани баҳона қилиб.

Тебратиб кунда-кунда боди сабо
Лаҳза-лаҳза бериб ёқимли ғизо.

Тарбият шеваси билан чоғлаб
Еткурир воясига ардоғлаб.

Ҳар гул ўз фаслида қилур ханда,
Шаҳру қишлоғу боғу гулшанда.

Лолалар ҳам тутиб қизил байроқ,
Ҳар дарахтда чапак чалиб япроқ,

Турфа ҳангомали намоиш бу,
Халқаро мақсаду талаб эзгу.

Ер қизиқ, кун қизиқдур, иш қизгин
Ҳар йигит-қизлар ўз ишида четин.

Қурту қурмуққалар ҳам ўрмалашиб
Юргай ўз ризқин изламоқда шошиб.

Ҳар ким ўз касбу корини излаб
Ғайрату завқи дилда гизгизлаб.

Чиқди майдонга жумла меҳнаткаш
Иш талаб ўртада бўлиб каш-каш.

Баъзилар қирга сочгали буғдой
Юргаю бўлғай онча ғаллага бой.

Боғни кўзлайди бўлса ким боғбон,
Пахта майдонга йўл олур деҳқон.

Улканинг қудрати шараф-шони
Қадри олий оқ олтини кони.

Баъзи деҳқон палов учун шоли
Сепмоқ излайди бу талаб олий.

Сабз ободи била қовун-тарвуз
Бу сахийлик бўлур нишонан куз.

Ҳоказо бошқа кўп зироатлар
Ҳал қилур элда бўлса ҳожатлар.

Тўлди яйловга қўзилар, қўйлар,
Жо-бажо бўлди орзу-ўйлар.

Эртаки мевалар пишиб етилиб,
Тортилур элга армуғон этилиб.

Улкамизда бўлиб фаравонлик,
Халқаро авж олиб қадрдонлик.

Бошланиб тўю қўзғалиб ҳиммат
Борди-келди, зиёфату ҳурмат.

Нозу неъматга тўла дастурхон
Бўлгай атрофида азиз меҳмон.

Ҳар ким ўз ризқини олур ердан
Шонли деҳқону қаҳрамон эрдан.

1964

ЗАМОН ФАРҲОДЛАРИ

(Мирзачўл достони)

Кел эй, ёрим, мададкорим қалам сен,
Ҳар иш қилганда ҳамкорим қалам сен.
Ҳамиша мен билан ёнимда йўлдош,
Бўлиб келдинг оғир ишларда қўлдош.
Яна мен Мирзачўлдан бошладим иш,
Курашмоқ чўл билан бу — катта ташвиш.
Мадад бер, не десам қилгил қаламлик,
Қўйиб армонда то қилма аламлик.
Иродамга йўл очмоқда метин бўл,
Гулистон тархин этмоқда четин бўл.
Шу саҳро саҳнида бир боғ тузарман,
Даранда уйларин қўймай бузарман.
На ҳосил бўлса асли тухми меҳнат,
Дилимга тўлди меҳнатга муҳаббат,
Шўр остида гўзал бир янги олам,
Кўзимга жилвагар бўлди мужассам.
Шўр эрмас, ёки оппоқ қатма-қат қор,
Аритмоқликка озод эл учун зор.
Шамол қаттиғ гувиллаб қору бўрон,
Қуюн кезмоқда гир-гир чангу тўзон,
Гувиллаб зарб ила кўкракка, кўзга
Урар, йўқ чора энкаймоқдан ўзга,

Ва-ёким қўзғалибдир чўлда тўфон,
Туман зулмату, қўрқинчли биёбон.
Совуқ ел чирқираб, ҳайбатли сахро,
Оч аждардек ютар, овози бежо,
Тупругинг ерга тушмас туп деганда,
Ёпишгай лабларинг ҳам уф деганда.
Бўлур муз чайнасанг оғзингдаги ош,
Эритмас, оҳ десанг, балким, бўлур тош.
Неча муз қўнғироқ отлар думида,
Юролмас шўру тупроғу қумида.
Дарахтлар шохи синган, қайрилишган,
Ётар ер узра, тандан айрилишган.
У ёнда — Волгада душманни урмоқ,
Бу ёнда — Мирзачўлга Сирни бурмоқ.
Нечоғлик бу курашлар бўлса душвор,
Бажаргаймиз зафар бизлар билан ёр.
Кучайган чоғ эди даҳшатли зўр жанг,
Гаҳи куч кўрсатиб ёв, гоҳи найранг.
Ватанга чанг солиб йиртқич даранда,
Учар гўёки ўқ тўп-тўп паранда.
Йигитлар жон олиб, гоҳи бериб жон,
Уруш қилмоқда тинмасдан, кечиб қон.
Ватан душманларин барбод этишда,
Ватанда қолди кимлар ёд этишда.
Билимдон партия ҳар нарсаким бор,
Деди бўлсин ҳамиша жангга тайёр.
Югургай урра деб тобора олға,
Кўринмас кўзга жон, келмас хаёлга.
Саноқсиз ҳар томондан ўқ отилган,
Бориб осмонга юлдуздек қотилган.
Қизишган жангда, жанггоҳ қонга тўлди,
Қизиллик кўкдаги қон акси бўлди.
Келибдир Волга узра қонхўр итлар,
Жаҳонда энг разил, ифлос палидлар.
Туну кун Волгада ҳеч тўхтамай жанг,
Бўлиб дарёда сув қон бирла ҳамранг.

Қилич қон, найза қон, кўз қон, бадан ҳам,
Шаҳид бўлганга қон гўру кафан ҳам.
Кириб майдонда жавлон қилди эрлар,
Эзиб душманни, ҳайқирмоқда шерлар.
Бериб ўмганни ерга, гоҳ эмаклаб,
Тикиб кўз, ун чиқармай, лабни тишлаб,
Уриб ҳар ўқда бир босқинчи ёвни,
Нечук ёв жони бир ўқда гаровни,
Ураб урмоқда ердан ҳам ҳаводан,
Қутулсин деб жаҳон бундай балодан.
Пачақлаймиз қириб, шўришли ёв бу,
Жаҳонга ўт қўювчи зўр олов бу.
Яқин фурсатда ёв шарманда бўлгай,
Палид жисми титилгай, ганда бўлгай.
Қасос олмоқда шерлар қон учун қон,
Қасосин олмагунча чиқмас армон.
У ерда қаҳрамонлар, қайнаган жанг,
Тутиб осмонни тўплар зарбидан чанг.
Оғирдан ҳам оғир эрди шароит,
Ва лекин халқимиз турмайди жимжит.
Юрак пайванди, ўғлоилар у ерда,
Қуруқ тан бундаю, жонлар у ерда.
Ёвуз ёв ўтмасин деб Волгадан ҳам,
Уриб, жилдирмайин, қилмоққа барҳам.
Урушга не керакдур бор этишка,
Мўлу кўл еткизиб тайёр этишка.
Кўринди Мирзачўл ҳосил учун бой.
Ва лекин оқса тинмай Сир каби Сой.
Бўлиб Сирни бўғиш элнинг қарори,
Кўнгишларга тўлиб номусу ори.
Мадад бермоқ учун ғайратга миндик,
Етиб келдик шу Сир узра чақиндек.
Бўлурмиз биз бақувват орқадешлар,
Қирар албатта ёвни жангчи ёшлар.
Фалокатлардан олам тоза бўлгай,
Совет халқин иши овоза бўлгай.

Олур бизлардан ибрат аҳли одам,
Баҳодирларни олқишлайди олам.

Сирга юриш

Халойиқ жангчилар устида ғам еб,
Қурол, қудрат, мадад қўлдош керак деб,
Ҳамият, ориятдан қайнади қон,
Деди ғайрат билан бизлар ҳам инсон.
Нечоғлик бўлса биздан совға ёрдам,
Шу чоғлик жангда бўлгай: марду бардам.
Баробар қўзғалиб юзланди Сирга,
Деманг Сир, аждаҳодек бир гажирга.
Қурашмоққа ўжар дарё билан эл,
Ғазабли чиқди бирдан, боғлади бел.
Юриш қилди қалин қарвону селдек,
Дам олмай тезлади Сир узра елдек,
Хотин-қизлар чиқиб, ёрдамчи биз деб,
Борурмиз бирга-бирга изма-из деб.
Ташаббус Мирзачўлни гуллатишга,
Бутун гул шохини булбуллатишга,
Етиб Сир устида тўпланди, ҳайҳот,
Юраклар жўш уриб иш бошламоқ бот,
Халойиқ ҳар томондан тўда-тўда,
Келур фикру хаёли чўлда, сувда.
Кўтарган елкаларда ўз ётоғи,
Кўзида Бекобод, саҳроси, тоғи.
Самарқанду Бухоро, Андижондан,
Наманган, Хоразм, Уш, Марғилондан,
Қўқон, Тошкент эли кўп шаҳру қишлоқ,
Келиб минглаб қўшилди, бўлди ўртоқ.
Хусусан Москва, ленинградлик,
Мадад бермоқ учун тун-кун шу элдек,
Қозоқ, қирғиз, тожик ҳам қорақалпоқ,
Биродар, қон-қариндош қўшни, ўртоқ.

Етиб келди, штаб олдида турди,
Штаб ҳар тўдани ҳар ёнга бурди.
Етоқлар белгилаб, меҳмонларим деб,
Отам, синглим, укам, полвонларим, деб,
Отам деб қонли жангни Зумрат ўйлаб
Кўзи жиқ ёшу ёш қиз гоҳи сўйлаб,
Қаро хат олган эрди уйда йиғлаб,
Алам дилда, ғазаб ҳар дам қитиғлаб.
Штаб олдида турган эрди Зумрат,
Халойиқ ҳар томондан келди рад-рад.
Хаёлига тушиб Фарҳоду Ширин,
Деди:— Афсоналар энди бўлур чин.
Йигит-қизлар бари таннозу, кўркам.
Булар Фарҳоду Шириндан эмас кам.
Тушиб Фарҳоду Ширинлик дилига,
Ололмай турди ҳеч кимни тилига.
Назар айлаб ҳама келганга бир-бир,
Кўнгилда янги тушган орзу сир,
Ўзин Ширин деса Фарҳод излар.
Баҳодир, қаҳрамон авлод излар.
Гўзал гул юзли Зумрат бекободлик,
Юзида мавж урар ҳар лаҳза шодлик.
Еши ўн саккиз-ўн тўққизга тўлган,
Ҳаёти илму меҳнат бирла бўлган.
Очиқ чехра, етук, чаққону хушёр,
Адаб, ахлоқ ила меҳнатда илғор.
Кўринди бир йигит фарғоналикдан,
Юракка тушди бир ўт, бўлди гулхан.
Йигитнинг ҳам кўзи якбора тушди,
Баҳона топди, гап ташлаб кўришди,
Қизарди боқди Зумрат бир кулимсиб,
Ҳаёдан кўзни олди юзни артиб.
Хаёлига тушиб Фарҳоду Ширин,
Деди ҳозирги Фарҳодларга таҳсин.
Булар Фарҳод, ўзин Ширин қилиб ҳис,
Иўқ энди ўртамизда Хисрав иблис.

Деди ҳар кимнинг эрки ўз қўлида,
На ғов, на тўсқовул бордир йўлида.
Йигитни билди Зумрат номи одил,
Келишган, хушпичим меҳнатга қобил.
Тўлибдир Зумрат, Одилларга саҳро,
Менинг ҳам шартим албатта шу дарё.
Бугунги сярға сир китмон этолмас,
Сирин мен бирла очмасдан кетолмас,
Дебон йўл олди, бир-бир босди-кетди,
Кўнгила қолди йигитда, уйга етди.
Ғаҳи ўз даврида ҳурликни сўйлаб,
Ғаҳи Фарҳоду Ширинларни ўйлаб,
Ғаҳи тўлғонди, турди, гоҳи ётди,
Лаб очмай сирни сақлаб, боши қотди.
Ғаҳи беихтиёр оҳиста уф, деб.
Йигитнинг таъбин ўйлаб, турди ғам еб,
Хаёл саҳроси бепойёну азулмот,
Кўнгила кезди паршонликда, ҳайҳот.
Тонг отди, кўз юмилмай, келмай уйқу,
Кўз олдида турар саҳро, йигит, сув.
Штаб олдига келди эрталаб эл,
Қани иш кўрсатинг деб боғлаган бел.
Кутиб келган ёди Зумрат ҳам аввал,
Йигитни жон кўзи бирла мукамал.
Атоқли кексалар бардам, бақувват,
Билувчи иш кўзин, кўзчил, бағайрат.
Асад полвон, Умар, Усмон мироб бош.
Шокир, Қурбон тажанг, Холтожи, Йўлдош,
Неча мингларча ёшлар — комсомоллар,
Баҳодир, чарчамас, қудратли қўллар,
Жўра, Шермат пасон, Шавкат, Ганишер,
Ҳасан, Қобил ака, тургай тепиб ер.
Йўгон Усмон мироб — барнаста, белдор,
Соқол кўксида, кўзлар катта, ҳушёр.
Асад полвон ёполдош, кўкраги кенг,
Тўши дўнги, кучи арслон билан тенг.

Қоши пайваста, танноз, дилкаш, одил.
Узи ёш паҳлавон, ҳар ишга қобил.
Забардаст, кўрмаму тосма келишган,
Вужуди пай, чайир, меҳнатда пишган.
Ганишер гурдалик андак бўйи паст,
Бикир полвон дадил, ҳар ишга чапдаст.
Ғажир Қурбон тажанг бор, шашқалангроқ,
Узун бўйли, соқол сийрақкина, оқ.
Тетик, озода, саксон ёшли бир чол,
Жиловдори ҳамиша бахту иқбол,
Оти Рустам бобо, ҳурматли пурдон,
Туғилган Бекободда, эски деҳқон.
Салобатли, дадил нуруни, доно,
Ёқимли, серҳикоя суҳбат оро.
Қабоғин ёпган андак иккала қош,
Очиқ пешонаси кенг, каттароқ бош.
Кўрингай жабҳасидан ишқу ғайрат.
Ватанга, элга, меҳнатга муҳаббат.
Соқол оппоқ, асо қўлда, кутар иш,
Азиз Фарҳодларим деб тилда олқиш.
Штаб элга боқиб, сўз бошлаб аввал,
Деди биз иш усулин айладик ҳал.
Штаб чизган чизиқдан боргай ишлар,
Унумли бўлгай олға интилишлар.
Кулиб, сингдирди сўзни элга бир дам,
Деди — Рустам бобо, сўзланг-чи сиз ҳам.
Билурмиз сиз шу ерлик кекса шерсиз,
Қўп ишларни кечиргансиз, на дерсиз.
Деди — Рустам бобо, — меҳмонларимсиз,
Замон Фарҳодлари — полвонларимсиз!
Бугун Сир узра халқим қудрати бор,
Улуғ шавкатли, одил давлати бор.
Уятсиз сеҳргар Хисрав эмас халқ,
Хиёнат, макр ила бир сўз демас халқ.
Нечук шоҳу, нечук шахзодалик у,
Очилса бўйрадек оламга обрў.

Биз эрмиз, кўз бўяшдан ор этармиз,
Жаҳонни ҳийлагарга тор этармиз.
Ҳақиқатга кўчар билган фасонам,
Ҳақиқатпарварим янги замонам.
Бериб Фарҳодларим деб қўлни қўлга.
Штабимсан штоб эт, йўлла йўлга.
Бобо Фарҳод, деганда ўзни Одил,—
Буриб Зумратга боқди, бўлди қойил.
Кўриб Зумрат табассум қилди, кулди,
Кўзин ерга тикиб андак букилди.
Штаб аввал элим деб қилди таъзим,
Канални қилдик областларга тақсим.
Баҳодир ишда қайрилмас темирлар,
Берур сизларга ишни инженерлар.
Қазайлик ертўла аввал ётоққа,
Деди сўнг ишга ҳар ким ҳар қаёққа.
Қазилди ертўла бир қанча юзлаб,
Эшитганлар яна келмоқда кўзлаб.
Планли раста-раста кўчалар кенг,
Тўла ер остида том ер билан тенг.
Ётишқай икки юз, юз эллик одам,
Қоронғу кечаси ҳамқору ҳамдам.
Ер остида шаҳар бунёд бўлди,
Муқаррар энди чўл обод бўлди.
Шаҳар деб Зумрат Одилжонга боқди,
Бу маъноли қараш Одилга ёқди.
Тўзон бирла келур тун изғирин ел,
Ер узра ел юрар, ер остида эл,
Шиғирлаб йўрғалайди майда тошлар,
Тўлиб ду-ду тўкилгай кўздан ёшлар.
Липиллаб йилтираб лампа чироғлар,
Ғаҳи ёнса, ғаҳи бўлмайдн ёғлар.
Одамнинг қонидир бир қатрача сув,
Турар ҳар каллада сув узра қайғу.
Таомга орқалаб келгай узоғдан,
Биров сойдан, биров олгай булоғдан.

Ювилса қўл, ювилса ҳафталаб юз,
Кўрингай юзда зўрға йилтираб кўз.
Чироғ келтирди Одил чол қошига,
Узи ўлтирди чолнинг ёнбошига.
Юрак дукиллаган Зумратни ўйлаб,
Бобога ўйноқи сир куйни куйлаб,
Штаб олдида бир афсонадан сўз
Дедингиз, бир эшитсак дер, тикиб кўз.
Шу сўз устида бирдан кирди Зумрат,
Булар меҳмон деди, қилманг сўзин рад.
Келиб юзлаб йигитлар қаҳрамонлар,
Йигитлар бирла тенг қизлар, жувонлар.
Ураб атрофини, зўр давра олди,
Уринсиз барча шов-шувлар йўқолди.
Билимдонларга сўз майдонидир бу,
Томошабинга ибрат конидир бу.
Кириб Рустам бобо бошлаб фасона,
Қилиб майдонда жавлон рустамона,
Бобо ибратнамо афсона бошлаб,
Сўзи қийматбаҳо дурдона бошлаб.
Деди:— Бир бор экан, аммо йўқ эркан,
Яна бир оч экан, аммо тўқ эркан.
Ажойиб воқеа ўтмиш замонда,
Ёзилмишдур китобу дostonда.

Рустам бобонинг биринчи ҳикояси: Навоий, «Фарҳод ва Ширин»
нинг негизи, Фарҳод тоғи, Ширин сойи ва ниҳоят Фарҳод билан
Шириннинг халқ кучида шу ерли киши ҳақида.

Улуғ бир шоҳ ўтибдир, бу фасона,
Маҳимбону гўзалликда ягона.
Маҳимбону хотину подшоҳга,
Гумон йўқ ўртада бўлган вафога.
Қазоси етди, бир кун шоҳ ўлди,
Гадодир, шоҳдир, ўлди-кўмилди,
Туриб тахт узра топган ҳарна бахти,
Хотинга қолди мулку тожу тахти.

Улуғ, шавкатли шоҳдан қолди бир қиз,
Қаро кўз, оташин юз, худди юлдуз.
Бўлолмас ўзга қизлар унга тенгдош,
Ярашган қайрилиб каклик каби қош.
Кумушдек оқ билак, ширмой каби юз,
Майинликда ўрилган сочи кундуз.
Ёқимли хулқи ширин, номи Ширин,
Бўлур Ширин деса ким коми Ширин.
Бу гавҳар қай садаф кўксида бутмиш,
Баҳоси ўзга гавҳарлардан ўтмиш.
Қуёш кундуз бошида соябондир,
Тун оқшом айланиб ой посбондир.
Адиба, оқила, озода, маҳваш
Дилором, дилкушо дилдору дилкаш.
Туну кун хизматин кутган канизлар,
Четин ҳушёр, чевар, гулчеҳра қизлар.
Равоқ устида ўлтирса мунаввар,
Тўлин ойдир, канизлар бўлса ҳулқар.
Усиб-улғайди — етди воясига,
Биров кўз ташлаёлмас соясига,
Канизлар ҳар маҳал ёнида бўлғай,
Ширин меҳри дилу жонида бўлғай.
Етилмоқдан жамолининг камоли,
Тўлин ойдек тиниқ тўлди жамоли,
Жамолин шуҳрати овоза бўлди,
Нечук овоза, беандоза бўлди.
Бор эрди Сирнинг ул ёнида бир тоғ,
Бу ёнда яшнаган кенг шаҳру қишлоғ.
Утар Сир шаҳр ила тоғ ўртасидан,
Самимий икки ўртоғ ўртасидан.
Кўчайди кун сайин овоза такрор,
Ёрилди ҳар буюк тоғлар бўлиб ғор.
Баҳодир бир йигит хушқадду полвон,
Юрарди тоғнинг атрофида чўпон.
Бу шуҳратдан хабар топди йигит ҳам,
Кўринди нақшу сурат кўзга кам-кам.

Келиб шўришли бир ўт тушди жонга,
Утиб жондан туташмоққа жаҳонга.
Чекиб чексиз алам бечораликдан,
Етимлик, кимсасиз, овораликдан.
Кириб ғор ичра ургай бошни тошга,
Гаҳи тошларни ургай сўққабошга.
Юракда ўт, дамо-дам оҳу воҳ деб,
Баробар ишқ учун шоҳу гадо деб,
Мақол бор орзуга айб эмасдур.
Йигитман, менга сен тенгсиз демасдир...
Шу ерда қисса бўлди бир ажаброқ,
Очилди йўл кўнгил ҳам бўлди порлоқ.
Кўзин Зумратга Одил ташлади бир,
Деди кўнглида Зумрат ўртада Сир.
Еши эрди йигирма бешга чоғлик,
Баҳодирликда ҳар ишга яроғлик.
Қизил юз, ўрта бўйли, кўзи шаҳло,
Тўлуғ, барвастаю, салмоқли доно.
Дадил, арслон тўшу ҳам кўкраги кенг.
Оғирликда оғир тоғлар билан тенг.
Қийикдек сергагу ҳушёр, чапандоз,
Қадам қўйганда тоғлар қилгай овоз.
Очиқ чеҳра, диловар, марду хушгап,
Кўзи ўйнаб турар кулганда сўзлаб.
Киши ҳар кифтида ўлтирса бўлгай.
Агар қасд этса ваҳшилар тутилгай.
Бақувват панжалар чанг солса шерга,
Бўкиртар оғдариб урганда ерга.
Юзида мавж урар ғайрат, шижоат,
Кураш қилганда, фил қилмайди тоқат...
Кўриб Одилни Зумрат худди Фарҳод,
Қувонди, боқди Шириндек бўлиб шод,
Кўзи Одилда-ю, чолда қулоғи,
Яна яшнаб кўрингай чўлда боғи.
Ширин жонига жон қилмоққа пайванд,
Кўпаймоқда эмиш тобора дилбанд.

Шаҳарда ишқу оҳу сўз кўпайди,
Умиду орзули кўз кўпайди.
Сипоҳу саркару шаҳзодаю шоҳ,
Амиру бою боёнлар демиш оҳ.
Тушиб ўт, совчилар бозори қизгин,
Баробар чанг солиб бургутми лочин.
Давом этмоқда тун-кун келди-кетти.
На ором олди, на бир ерга етти.
Кезиб тоғ бағрида фарзона Фарҳод,
Овинтиргай ўзин мардона Фарҳод.
Боқиб тоғларга, арз эгкай дамо-дам.
Ширин меҳрин кўпайтир, қилма деб кам.
Юракка тушган учқунни олов қил,
Рақиблар кирмасин шаҳр ичра ғов қил.
Баланд эт, сўзласам акси садони,
Нигорим кўнглига солгил вафони.
Кишим йўқ, давлатим йўқ, камбағалман,
Яроғ йўқ, мансабим йўқ, беамалман.
Қўлимда нарса йўқ жонимдан ўзга,
Кўнгилда ишқу жононимдан ўзга.
Суянган сенга Фарҳоднинг эрурман,
Керак бўлса агар жоним берурман.
Бор эрди бир ўжар Хисров деган шоҳ,
Кўп эрди мамлакат ҳам катта даргаҳ.
Сипоҳу лашкару эл сондин ортиқ,
Хазина, мулку моли кондин ортиқ.
Жаҳонда давлати зўр, қудрати зўр,
Танилган ер юзига, шуҳрати зўр.
Буюк тахти фалакка еткуруиб бош,
Урар тожи жавоҳирлар билан тош.
Ғазабли юрса, ерга ларза солгай,
Наким олмоқчи бўлса, қўлга олгай,
Шаҳаншоҳлар турар қошида қулдек,
Назар гоҳида чўк тушгай ўғилдек.
Агар саҳрога тортиб чиқса лашкар,
Бўлолмас қум, ҳисобига баробар.

Халойиқ оғзида Ширин деган сўз,
Дегай — бундоғ башарни кўрмаган кўз.
Оғизлардан оғизга кўчди мақтов,
Бу мақтовлардан огоҳ бўлди Хисрав.
Юракка тушди ўт, кетди уёти,
Оғиздан тушмади Шириннинг оти.
Агар лаб очса сўзга — тилда Ширин.
Агар фикр этса нени дилда Ширин.
Юборди совчи мағрурона йўллаб,
Шараф-шону шаҳаншоҳликни қўллаб.
Ширин бу совчиларни билди бир-бир.
Кўнгилда бор эди бир сақлаган сир.
Қачон тахт узра чиқса, ташна саҳро,
Кўрингай эрдию бир ёнда дарё.
Бу чўлга келтириб бир катта анҳор,
Кўнгилга тушди қилмоқ боғу гулзор.
Бу чўлни чўл демасмиз, турли кондир,
Ер остида туганмас кон аёндир.
Чиқар сув бўлса, кон ернинг юзига,
Кўрингай ҳарна бўлса эл кўзига.
Қизиқмоқда ҳавас тобора ортиб,
Олиб кеткай хаёли чўлга тортиб.
Тузиб қишлоғу шаҳр обод этишга,
Неча нақшин бино бунёд этишга.
Ичида сақлаган қутлуғ ҳавасни,
Тутиб дамни чиқармасдан нафасни.
Иўл ўйлаб, режа ўйлаб, топди тадбир,
Мақом ўткай, деди, гар бўлса таъхир.
Тутиб пешонани маъюс ўйлаб,
Ўзи танҳо ўй ичра чўлга сўйлаб.
Сизиб тобора ранги ўз-ўзидан,
Билинди анча зафарли юзидан.
Маҳимбону кўриб ҳайрону гирён,
Деди не бўлди, аҳволинг паришон?
Хазинам, тожу тахтим, қудратим, айт,
Улуғ ному нишоним, ҳурматим, айт.

Қувончим, обрўим, давлатим, айт.
Гуруру бахту шону шавкатим, айт.
Не бўлди эй қўзим, жоним қизим, айт,
Чироғим, офтобим, юлдузим, айт.
Деди Ширин ширин жоним онам сен,
Ишонган яхши сирдошим — онам сен.
Кўзи ёш хўрсиниб бечораман деб,
Чуқур қайғуда, бахти қароман деб.
Ҳижилман, мен учун бир шўру савдо,
Тушар бошингга зўр ортиқча ғавғо.
Кечир, шарту сирим бор сир қилур ҳал,
Юзимни заъфарон қилган шу ишқал...
Бобо сўзни тугатди, қилди қойил,
Қизикди ҳамма ишга, бўлди мойил.
Ботиб юлдуз, хабарчи келди кундуз,
Ейилди чўл уза эл худди юлдуз.
Тўлиб меҳнаткаш эл бирла биёбон,
Штабдан иш уза кутмоқда фармон,
Штаб ҳар бир шаҳарни ҳар томонга,
Буюрди белгилаб қўйган нишонга.
Жасоратли халойиқ тушди йўлга,
Метин, кетмону белни олди қўлга.
Олиб ҳар бир шаҳар ўз ҳисса, қисмин,
Шу ерга қўйдилар ўз шаҳрин исмин.
Қўшилди инженерлар бошлади йўл,
Аниқланди ҳар иш энди бўлар мўл.
Боқиб ўз қисмига тезлаб югурди,
Дам ўтмасдан югурди етти турди.
Тўғон бошига юрди андижонлик,
Кўрингай, қилгай ишда қаҳрамонлик.
Буюк тоғ бағридан мўлжалга олди,
Ариғни бошлаб ишни йўлга солди.
Ариғ қазмоққа тушди эл баробар,
Кўнгиллар тўлдию бўлди мунаввар.
Юракда завқ ўти пешонада тер,
Метин, кетмон билан мумдек эриб ер.

Машина, ҳамма куч ишлар уришда,
Бор имконлар билан биз иш кўришда.
Қазиб кетди кураш майдонида иш,
Совуқликни қилолмай энг совуқ қиш.
Қазиб тоғ бағрин Одил қўлда кетмон,
Отиб тупроқни бир ён, тошни бир ён.
Отилган тошу тупроғ икки қирғоқ,
Буюк тоғ ёнида иккинчи бир тоғ.
Ўзин Фарҳод атаб, кўрганда тоғни
Юракда ишқ ила сезганда доғни.
Уриб тошга метинни, чақнатиб барқ,
Кўринг Фарҳод ила Одилда йўқ фарқ.
Ҳамиша дилда Зумрат, тилда Зумрат.
Бўлиб Зумрат деса бир ўзгача мард.
Қилолмас биз учун Сир энди ғовлик,
Ва ё Хисров чиқиб сеҳр ила ёвлик.
Гаҳи Фарҳод ўза тоғдан сўраб сўз,
Жавобин олмагунча олмайин кўз.
Шу тоғдан топди Фарҳоднинг китобин,
Варақлаш истади ҳар фаслу бобин.
Ўқиб бир-бир метин бирла варақлаб,
Варақ очса варақ тошдек шарақлаб.
Ажаб дoston эрурки қатма-қат тош,
Очилди бермайин кетмонга бардош.
Кўриб ҳар бир варақ бир бошқа қисса,
Муҳаббатдан олиб ҳар сўзда ҳисса.
Қилиб тинмай-гаянмай қиссазонлик,
Шу узра кўргазиб сувдек равонлик.
Келиб Ширин деса Зумрат кўзига,
Олиб Фарҳод ўқилганда ўзига.
Ариғ ичра дамо-дам қийқурувлар,
Тутиб саҳрони ҳайбатли ғулулар,
Метин, болта, курак, кетмону замбил,
Тинимсиз ҳамманинг оғзида ҳа, кел.
Замон фарҳодлари авлоди Фарҳод,
Қилурмиз энди Фарҳод руҳини шод.

Етолмай кетди Фарҳод орзуга.
Ичолмай ташна бўлди қатра сувга.
Келиб Рустам бобо, Усмон мироб ҳам,
Йигит, қиз қаҳрамонлар бўлмангиз кам,
Суриб ишларни Зумрат ҳар усулда,
Кумуш ранг ялтироқ кетмони қўлда.
Баҳодир қиз ҳамиша фикри меҳнат,
Агар лаб очса сўзга зикри меҳнат.
Қилур ҳар ишни қилса икки бошлиқ,
Бажаргай вақтида, қилмайди ёшлик.
Келиб Одил деди:— Ҳорманг, баҳодир,
Баҳодирдан ҳам ортиқ ишга қодир.
Отингиз Зумрад эрмас, тоза гавҳар,
Юзингиз мен учун моҳи мунаввар.
Кўриб тоғни буюк Фарҳод отам деб,
Боқиб сойга азиз Ширин онам деб.
Кўпайди дилда меҳнатга муҳаббат,
Кўшилди завқ ила ғайратга ғайрат.
Ҳама бир жону дил ўртоқ топишди,
Тишу тирноқ билан ишга ёпишди.
Кучайди иттифоқ элнинг ҳужуми,
Ҳавога учди тупроқ, тошу қуми.
Қазишда тўхтамай сонсиз хотин, эр,
Ёрилмоқда каналдек ларзадан ер.
Юриб Усмон мироб, қирғоқда тинмай,
Кечиб тупроғни юз-кўз чанг, ачинмай,
Йигитларга кулиб, шер баччасиз, деб,
Кўриб Зумратни, раҳмат, яхши қиз, деб.
Таниб бўлмайди чанг, эр ким, аёл ким,
Урар кетмонни гум-гум, ёшу чол ким.
Узундан ҳам узун кетган халойиқ
Штоб этмоқда ҳар ким ўзга лойиқ.
Муқаддас бурчимиз деб комсомоллар,
Чидам кўп кўрсатиб қизлар, ўғиллар.
Бошида чамбарак сочлар, хотин-қиз.
Санаб бўлмайди, гўё чўлда юлдуз,

Кўрингай ташна чўл доим кўзига,
Қилиб ҳар кимса ташвиқ ўз-ўзига.
Юзида ялтироқ шўр худди кўзгу,
Ичолмай келди ёмғирдан бўлак сув,
Макон этган бутун ваҳший даранда,
Киролмас эрди одам ё паранда.
Заҳарли турли тирноқлар изидан,
Жароҳат эрди зарра соғи йўқ тан.
Кўриб чўлда тугалмас катта конни,
Керак сув бизга деб ўйлаб замонни,
Яна отланди эл ғайратга минди.
На ором олди, на бир лаҳза тинди.
Бу ғайрат кучга кирди, титради ер,
Метинлар урди гўё бир гуруҳ шер.
Салом, деб келди Одил боқди Зумрат,
Бўлурму сиз каби қиз паҳлавон, мард.
Йироқдан тушди кўз кетмонингизга,
Билолмасман, келиб мен ёнингизга.
Замоннинг Ширини Фарҳоди сиз деб.
Бобо айтди, улар авлоди сиз деб.
Бобонинг сўзларида бир сири бор,
Шу сирни англамоқ албатта даркор.
Бу чўл сув бўлса, бўлгай ер учун кон,
Агар қасд этса инсон, қилгай осон.
Бўлиб ҳурлик ҳануз бир ёшга тўлмай,
Ватанда ички душмандан қутулмай.
Улуғ Ленин кўриб ўткир кўзида,
Шу Туркистонни зикр айлаб сўзида,
Қақир, поёни йўқ чўлларга боқди,
Бу шонли марҳамат халқимга ёқди,
Очилсин шунда ернинг кони бор, деб
Етарли сувлари бор, жони бор, деб,
Муборак қўлни қўйди доҳий Ленин,
Бу имзога қилур илм аҳли таҳсин.
Бу имзо Мирзачўлга жон бағишлар,
Шарафли боғ ила бўстон бағишлар.

Бу имзо ташналарга қутлуғ имзо,
Бу имзодан бурилгай чўлга дарё.
Бу чўлни кўзлашиб ўтмиш замон ҳам,
Амиру ҳокиму султонун хон ҳам.
Шу Сирни чўлга боғлаб киргизишга,
Ўлик чўлга бериб жон, тиргизишга.
Уринган ҳам курашган, бўлмаган ҳал,
Ҳавога учди меҳнат, қолди муҳмал.
Ариққа чиқмади сув арзигундек,
Юракда кетди ҳасрат кир тугундек.
Бугун бизларда сув чиқгай шариллаб,
Киран чўл қўйнига тезлаб вориллаб.
На Хисрав бор, на хони, на сипоҳи,
На золим бор, на мазлумларнинг оҳи,
Азиз Фарҳодимиз айтган замона,
Келиб, кўчди ҳақиқатга фасона.
Бу Сирнинг қўйни лиммо-лим зару нуру,
Бўлур бу нуру зардан ўлка маъмур.
Билурмиз Сирда бўлса ҳар нечук сир
Очармиз не қадар сир бўлса бир-бир.
Қуёш ботди ётоққа келди эл ҳам,
Тун оқшом роҳат айлаб олгали дам.
Яна Сир узра келди бу оғир сир.
Қўпайтирган қўшиб ғам узра ғам сир.
Қўлида чой, ловуллаб кирди Зумрад,
Бобомсиз, эркалайман қилмангиз рад.
Чироғни олди Одил, келди дарҳол,
Икковга бир кулиб боқди тетик чол.
Деди Одил:— Бобо, сиз менга бобо,
Билурман ертўла ғор, сиз Суҳайло.
Кеча қолган чигал сирни очайлик,
Бу ўртоқларга Сир нурун сочайлик.
Бобо кулди, деди:— Ўғлим, қизимсан,
Қуёшим, тўлган ойим, юлдузимсан.
Зерикмайман неча афсона айтсам,
Қулоқ солса биров мардона айтсам.

Ва лекин чарчагансиз, дам олинглар.
Ётиб уйқуда роҳат ҳам олинглар,
Деди якдил баробар бир оғиздан.
Чиқар ҳордиқ эшитсак ҳарна сиздан.
Гириш топди, йиғин ҳам бўлди қизғин,
Бобо қилгай бугун афсонани чин.
Биров ўрганса чолдан қаҳрамонлик,
Биров сўз юргизишда нуктадонлик,
Бобо афсонадан бошлаб ҳикоя,
Билим, ғайрат бағишлар бениҳоя,
Биров борким, бору бор бўлса ҳам йўқ
Биров борким, йўғу бўлса ҳам тўқ.

Рустам бобонинг иккинчи ҳикояси: Ширин ҳар томондан келатган совчилардан огоҳланиб, кимки Мирзачўлга Сирдарёни бурса, мен шуникиман, деган шартни Маҳинбонуга баён қилгани:

Чиқиб Ширин Маҳинбону қошида
Деди не орзу бўлса бошида.
Кўнгилда бўлди пайдо бир оғир нақш
Бўлур майдонга чиқса менга жон бахш.
Кўринди ташна чексиз, шўрли саҳро,
Ёнидан мавж уриб ўтмоқда дарё.
Баҳилликда ўтар қайрилмайин ҳеч,
Ичолмас ташналаб чўл эртаю кеч.
Кўзимга чўл эмас бўстон кўринди.
Тугалмас хилма-хил зўр кон кўринди.
Муҳаббат лофин урганлар кўпаймиш,
Бўлибдир мамлакатда турли миш-миш.
Азим дарёни ким саҳрога бурса,
Туну кун мавж уриб оқса, югурса,
Безаб гуллар билан, соз этса чўлни,
Қиши айланса кўрса чўлда кўлни.
Супоҳдур хоҳи шоҳ, шаҳзода бўлсин,
Гадодир, хоҳи деҳқонзода бўлсин.
Сиримни Сир билур Сирдан сўрайсиз,

Сирим бир сирки ҳал бўлмайди сирсиз.
Қулиб беихтиёр шартнинг сирига,
Қарашди Зумрад, Одил бир-бирига.
Деди йиғлаб, юрак чоки сўкилди,
Юракда ҳарна сир бўлса, тўкилди.
Бажо қилса қачон менга раво у,
Узилмас то тирикман ошно у.
Зару, молу амал менга керакмас,
Кўзим дарёни чўлда бир кўрса, бас.
Бу борлиқнинг вужуди сувга боғлиқ,
Нечоғлиқ сув вужуд бўлгай шу чоғлик.
Вужуд бўлса ҳаёт ҳам сув талабдир,
Агар сув йўқ — ҳаёт йўқ, тўғри гапдир.
Жаҳонда сув деган сўз — жон деган сўз,
Томирларда югурган қон деган сўз.
Қақир чўлда гиёҳлар бош кўтармас,
Унишга ҳам, ўсишга бўлса сув, бас.
Суви йўқ ерда бўлмас шаҳру қишлоқ,
На ҳайвон, на дарахту, балки янтоқ.
Фаровонлик учун эл сувга муҳтож,
Агар сув бўлса тўқ, сув бўлмаса оч.
Туғилган чоғдаёқ титраб-дирллаб,
Дегай сув, тамшаниб инсон, чириллаб.
Хазон фасли келиб умри сўлишда,
Қуриб лаб, жон бериш чоғда — ўлишда.
На нон еб, на ошу на бошқани дер,
Ётиб сув дейди-ю, сув дейди, сув дер.
Еру сув бир-бирига жуфту ҳам дўст,
Мизожи бир, бири жону бири пўст.
Усимлик бу иковдан ному фарзанд,
Жудолик йўқ жаҳон борича пайванд.
Усимлик бўлди жинсу жуфту бўлгай,
Кўпайгай то абад тўлгай туғилгай.
Тузилган муҳташам ҳар бир бино ҳам,
Гўзал нақшу нигор, оқу қаро ҳам,
Етиштирган тотимли меваси бор,

Тотимли мева бермак шеваси бор,
Тамоми нозу неъмат, зебу зийнат,
Ғуруру шону шавкат, ҳарна ҳудрат,
Буларга сув керак ҳам тозалиққа,
Тушар ҳожат совуқ иссиқ-илиққа,
Бу турмуш хислати сиғмас баёнга,
Баённи қўйки, ер ҳам осмонга,
Кел энди, жуфт этайлик сувни чўлга,
Қилиб равшан зиё бергай кўнгилга.
Қазиб турли ариқ, сув юргизайлик,
Уликка жон бағишлаб тиргизайлик.
Иковдан бир ширин турмуш тузилгай,
Бу турмуш на узилгай, на бузилгай.
Агар чўл бўлса ҳам Зоҳирди исми,
Ва лекин остида кону тилисми,
Иков бир-бирга ташна орзуманд,
Бўлур завқу муҳаббат бирла пайванд.
Бурунги чўл букун тўйхона бўлгай,
Безалгай турли гулли сепга тўлгай.
Улуғ бу истагимни истагайман,
Адабсизликдан эрмас, қистагайман.
Қилай турмуш, башарти бўлса шартим,
Баробар менга майли бўлса ҳар ким.
Чин ошиқларга жонон жондан ортиқ,
Муҳаббатсизга жонондан жон ортиқ.
Тилисму конни бел боғлаб очайлик.
Келур албатта қўлга катта бойлик.
Қалиди ўйнаб ўтган ёнида бир,
Қалидки бўлса гов бўлмас адир-қир...
Эшитди сўзни Бону, ғамга ботди,
Оғир шарту оғир иш, боши қотди,
Чиқиб тахт узра тездан берди фармон,
Шириннинг шартин элга қилди эълон.
Хабар тарқалди қишлоғу шаҳарда,
Талаб иш устида на молу зарда.
Ёришди тонг, кўринди субҳи содиқ,

Туриб тўлқинли қўзғалди халойиқ.
Қоронғу битди, сўз охирга етди,
Баробар сакрашиб эл ишга кетди.
Кезиб айланди гир-гир тонг шамоли.
Ювилди чанг билан элнинг жамоли.
Чиқиб эл, елга эргашди баробар,
Штаб олдида санжоб турди яксар,
Қиличдан кескиру қирчиллаган эл,—
Юрар Сир устига, андоғки шўх сел.
Қуму тупроғча кўп эркак-аёллар,
Курашга тушди сонсиз ёшу чоллар.
Кураш зўр, бир томон халқ, бир томон Сир,
Йигит-қизлар дадил, бир-бирдан абжир.
Канални истаганча пухта ишлаб,
Битирдик ҳам қулочлаб, ҳам қаришлаб.
Садоқат кўрсатиб эл, неча кунлар,
Ечилди дилдаги ғамли тугунлар.
Шижоат бирла қайралган саросар,
Зафар ёр бизга ғолиблик муқаррар.
Хотин-қизлар ёпишди ишга тинмай,
Дам олмай, тўхтамай, чарчашни билмай.
Хусусан Зумрад ўзни урди бирдак,
Чайир, эпчил, метин, чаққону сергак.
Ғарамлаб, тўдалаб шоҳу похолни,
Ёғоч, тош, сим, терак, ҳар катта толни,
Сепоя, чорпоя, сим бирла боғлаб,
Чунон ҳам боғлашиб маҳкам қучоғлаб,
Ўзин юзларча одам сувга отди,
Қараб турмоққа виждондан уятди.
Яланғоч бўлди, аввал тушди Одил,
Баҳодир, ҳар оғир меҳнатга қобил,
Ғаҳи бўлса балиқ, гоҳ бўлди ўрдак,
Тўғоннинг бир томонин қилди ғижжак.
Неча сепоя бўлса солди Сирга,
Терак, тол, шохни босди икки қирга.
Ураб ишғол этиб бирдан тўғонни,

Еғочлар ташлаб аввал ҳар йўғонни.
Босишди шох, похоллар катта боғлаб,
Оғир тошларни ташлаб тепди чоғлаб.
Ҳавони тутди ҳа, бўл, қийқирувлар.
Бўкирди шарқираб ҳайбатли сувлар.
Биров тошу биров шоҳу паҳол, сим,
Кўтаргай чангда, кўрмас бир-бирин ким,
Ажойиб жонсараклик қилди Зумрад,
На иш енгил, оғирдир, қилмади рад.
Боқиб Зумрадга Одил, дилда ғайрат,
Бажардим шартим деб қилди ишорат.
Бировларда қозик, болта, шошилган,
Паё-пай йўлда тўхтовсиз ташилган.
Умар, Усмон мироб, Холтожи, Акрам,
Асад полвон, Шокир, Қурбон тажанг ҳам.
Тирав сепояларни, маҳкам ушлаб,
Гоҳи тош бирла урса, гоҳи муштлаб,
Келиб Рустам бобо, фарҳодларим деб,
Диловар, қаҳрамон авлодларим деб,
Қизим, деб, Зумрадим деб, эркалатди,
Шу бахтингининг боши деб бир қаратди,
Уриб бир-бирга парчинлаб, кашаклаб,
Тешикдан қатра ўтказмай хашаклаб,
Ҳалойиқ шу зайлда қаттиғ ишда,
Қийин аҳволу музлик сувда қишда,
Ияклар қақраган титраб қарилар,
Уриб қўлтиққа сув, қўлда харилар.
Уриш бормоқда, даҳшат бўлмайн кам,
Кам эрмас у курашдан бу кураш ҳам.
Бериб Усмон мироб белни тўғонга,
Тинимсиз кўзни ташлар икки ёнга.
Узи сувнинг пири ҳам уста сайёд,
Ҳамиша дилда эрди ташна чўл ёд.
Ғанишер тош босишга бўлса чаққон,
Одил сепояни тутмоқда полвон.
Оқиб катта-кичик муз, тахта-тахта,

Келиб кўкракка ургай лахта-лахта.
Епишган кўксига бўлса соқоллар,
Соқолларга оқиб келган похоллар.
Тўғонни гоҳ узиб сув, гоҳи бузгай.
Епишгай комсомоллар, қайта тузгай.
Ўтиб кетмоқда Сирнинг умри сувдек,
Етарли фойда еткимай Амудек.
Юракда ўт, баданларда ҳарорат,
Курашда кўрсатиб Сирга жасорат,
Ҳовурларки, тумандек тутди кўкни,
Жиловлаб кўрсатармиз кўргуликни.
Уриб музлар, оёғлар ҳам тилинган,
Кўкарган, қонлар оққан ҳам шилинган.
Давом этмас бу мушкуллик огирлик,
Нечунким, эда бор қудратли бирлик.
Йўғон тошларни шошқин орқалаб эл,
Эзилган гўшти, қотган елкаю бел.
Келиб тошларни иргитгай тўғонга,
Бобо Рустам бали, дер паҳлавонга,
Неча тош тушса комига тортиб,
Шарақлаб иштаҳаси ҳаддан ортиб,
Ютар ҳар қанча бўлса чайнамасдан,
Йўл олгай кўрмагандек қайнамасдан,
Олиб кеткай уриб тошларга тошни,
Кўриб тош ташлаган чайқайди бошни.
Агар Одил бирин тутса бири бор,
Илklarга урар ўткир, қири бор.
Деманг, Сир тўймагур зўр аждаҳо бу,
Қилурмиз тошбўрон, қандай бало бу.
Қишанлаймиз бунингдек тўнг бўйинни,
Қани, бизларга кўрсатсин ўйинни.
Юрар энди элим кўрсатган издан,
Буролмас то жаҳон бор, юзни биздан.
Бу чўл бир чўлки чексиз бениҳоят
Қиши билмас нечоғлик ҳадду ғоят.
Қилурмиз катта кўллар, катта чўлда.

Балиқлар чайқалиб ўйнайди кўлда.
Қилиб саҳрони бир монади йўқ боғ,
Оқ олтинни фалакка еткурдик тоғ.
На ҳосил бўлса жангга йўллагаймиз,
Тирикмиз жангчиларни қўллагаймиз.
Ютуқлар бизда, голибли зафар ҳам
Адолат хилма-хил илму ҳунар ҳам
Атоқли қаҳрамон, жанговар элмиз,
Ватанпарвар, ҳақиқатпарвар элмиз.
Чироғлар ёнди, ишдан келди, мардум,
Ғувирлаб ертўла боз бўлди гавжум.
Бобо, Зумрад билан бир шартимиз бор,
Билурман, ўртамизга тушмас ағёр,—
Деди, келтирди Одилжон чароғни,
Ишорат қилди Зумраджонга тоғни.
Кўрармиз деб кулиб ўлтирди Зумрад,
Бугун майдонда ким номарду ким мард.
Бобо лаб очди сўзга ошиқона,
Рақибу ишқу шўришдан нишона.

Рустам бобонинг учинчи ҳикояси: **Ширин Фарҳод** иштиёқида номард, ҳийлагар **Хисров**нинг заҳарли чангалидан озод бўлиш учун ажал заҳрин ичиб, тан қафасидан жон қушини **Фарҳод** тоғига учиргани ҳақида:

Жаҳонга янги бир овоза тўлди,
Саройга сир йўлу дарвоза бўлди.
Жаранглаб берди тоғ акси садолар,
Туташиди, кўкка чиқди можаролар.
Хабардан бўлди воқиф тоғда **Фарҳод**,
Севинчи сизмай ирғишлаб бўлиб шод,
Ёқимли оқилона бу хабар деб,
Ҳамон **Фарҳод** учун аини зафар деб,
Юриб дарё билан саҳрони чоғлаб,
Шижоатдан белу пешона боғлаб,
Шимарди енгни, бар урди этакни,

Деди:— Бахт изламиш мен бедаракни.
Гаҳи тоққа муҳаббатдан сўз айтиб,
Эшиткай тоғдан у айтканни қайтиб.
Боқиб мўлжаллаб аввал сув юришни,
Қазиб тоғдан ариғни бошлаб ишни,
Кўрингай тоғни ғайратдан кемиргай,
Агар дарё келур бўлса, шимиргай.
Кесиб кетмон билан тошларни лойдек,
Кўринган қаттиғ ишлар ҳам қулайдек,
Кўнгилда иштиёқи ёр қайнаб,
Метин тошлар кўчирса болта чайнаб
Метин урганда тошлардан чиқиб ўт,
Қаро тошлар бўлиб монанди ёқут,
Отилгай тошлари кўкка чақиндек,
Кўз очкунча бўлур парчин яқиндек.
Ҳаволаб тоққа урганда метинни,
Киши кўрган эмас бундай четинни.
Туну кун тўхтамас акси садо ҳам,
Баҳодир ҳам бўлиб тобора бардам.
Муҳаббатнинг майидан қаҳрамон маст,
Босиб иш олға, кайфи бўлмагай паст.
Ҳамиша ёри фикри зикри ўртоғ,
Дам олмас, ҳордиқ, таъби ҳам чоғ.
Тушимда бир кўрай дер, йўқдир уйқу,
Сирин арз этса еткурмай югар сув.
Келиб Сирда юрар юз гардини ҳам,
Юварда айтиб-айтиб дардини ҳам.
Эл ичра топти шуҳрат қаҳрамон деб,
Кураш майдонида соҳибқирон деб.
Азим дарёга шердек панжа солмиш,
Бериб ўмган курашмоққа бел олмиш.
Тутиб маҳкам камар боғлаб тўғондан
Қисиб икки биқиндан ҳар томондан.
Мажолин қўймас охир ким этарга
На бир ён силжимоққа путтепарга,
Агар қасд этса тоғларни кўчиргай,

Ҳавога парчалаб қирқиб учиргай.
Гумурлаб тўп отилгандек садолар,
Тўлиб учқунга саҳролар, ҳаволар.
Бу шуҳрат авж олиб ҳар ёнга кетди.
Ёйилди қалъаю кишварга етди.
Саройда бўлди сўз янги гулудан,
Иигитдан, тоғу чўлдан, гоҳи сувдан.
Ширин ҳам бўлди шоғ-шувдан хабардор,
Қилиб ков-ков аниқлаш бўлди такрор.
Биров сўз очса қадди-қоматидан,
Биров меҳнатга бўлган рағбатидан,
Биров тош йўнмағига қилса таҳсин,
Биров кўкка қилур деб тошни парчин,
Тўлиб сўз оғзига қайнаб канизлар,
Баробар энтикиб мақтайди қизлар.
Тугалмасдан Ширин сўз айта-айта.
Гириш топмоқда суҳбат қайта-қайта.
Биров ундоғ, биров бундоғ, топиб сўз,
Боқиб қиз унга-бунга ўйнатиб кўз.
Иигитга бўлди Ширин кўнгли пайванд,
Бўлак сўз бўлса бўлмаё зарра хурсанд.
Очилгай, сўзласа Фарҳодидан ким,
Киришгай сўзга, йўқса ўлтирур жим.
Юракка бора-бора ўт туташди,
Томирлардан ўтиб бошига ошди.
Гапирса келгай аввал тилга Фарҳод,
Билур қизлар Ширин Фарҳод ила шод.
Бошида айланиб ёрин хаёли,
Бўлолмас ўйламоқдан лаҳза холи.
Иигит меҳрин кўнгилга нақш қилди,
Вужудин ғойибона бахш қилди.
Кўнгилда иштиёқи ҳаддан ортиб,
Кириб хилватга махфи оҳ тортиб,
Кўзига ёри келгай, келмас уйқу,
Бўлиб ҳўл қатма-қат ҳар кеча парқу.
Тиниб бир ерда бир дам ўлтиролмаё,

Туни кунга, куни тунга улангай.
Сир ичра икки ошиқ сирри лим-лим,
Жимиб туидликда ўтгай шарпасиз жим,
Кўролмас бир-бирин, бу ўртада ғов,
Ҳасадли ё олов, ёким ўжар ёв.
Кучайган эрди Хисровда ҳарорат,
Гапирмоқ ўз-ўшидан бўлди одат.
Гаҳи қўзғалса шоҳлик бирла қаҳри,
Ғазабдан гаҳ сочилгай эрди заҳри.
Гаҳи айвонда ҳайқирса айиқдек,
Гаҳи ҳавз ичра чайқалгай қайиқдек.
Қилур андиша, Ширин ҳурмати бор,
Ишончи бору аммо муҳлати бор.
Юбормоқ кунда-кунда элчи — совчи,
Деманг элчи хиёнатчи, таловчи.
Хабар топдики Ширин шарт этибдир,
Қарору аҳди бир жойга етибдир.
Узоқ фикр этди тезлатмоққа ишни,
Бажармоқ ишни жононга етишни.
Қилиб шармандалик, бетни сидирди,
Юмиб кўз, ҳийлаю найранг қидирди.
Қизиқмоқдан, шошилмоқдан бўлиб танг,
Ариқдан қўлни ювди, топди найранг.
Деди:— Ҳикматли Сир, қудратли тадбир,
Қазиш ҳожат эмас, тоғу адир, қир.
Буюрди неча минг бўйра тўқишга,
Нечук бўйра тўқиш найранг ўқишга.
Тўқишга тушди минглаб бўйра боплаб,
Штоб этмоқда ҳар соат хитоблар.
Тўқилганларни топширмоқ паё-пай,
Тўқилмоқда яна тинмай таянмай.
Ташиб саҳрога тоғ-тоғлаб, ғарамлаб,
Ҳисобдан ҳам яна ортиқча ғамлаб,
Қўйиб саҳрога қўрбошню миршаб,
Халойиқ билмасин деб сирни сақлаб.
Бирор инсон у саҳродан ўтолмас,

Учар қуш, пашшалар ҳам пир этолмас,
Келиб жилмайди Хисров, бўлди хурсанд,
Бугун мақсадга еткандек, фараҳманд.
Буюрди бўйрадан дарё тузинг, деб
Менинг ижодим элга кўргузинг деб.
Еғочу тахта, бўйра судради эл,
Ададсиз уста келди, боғлади бел.
Биёбон тўлди чангга, осмон ҳам
Қоронғуда қолиб балки жаҳон ҳам.
Езилди бўйра, сувсиз битди дарё,
Уятсиз шоҳи Хисров мунча доно.
Қилиб пайваста бир-бирларга боғлаб,
Кўринмас кўзга асло чак деган гап.
Бутиб дарё, хабар Хисровга етди,
Очилди чеҳралар ҳам ханда этди,
Буюрди лашкарин, саҳрога етсин,
Тузилган сеҳр ила, дарёга етсин.
Саноқсиз чиқди лашкар, тўлди саҳро,
Кўринди ярқираб ҳайбатли дарё.
Тўлин ой шуъла ташлаб, кеча ойдин,
Кўрингай сохта дарё ҳам бўлиб чин.
Ётиб остида лашкар раста-расто,
Жимирлаб тўлқин урди аста-аста.
Боқиб дарёга Хисров бўлди мағрур,
Бўлар деб ғайратим жононга манзур.
Аниқ билдики, мақсад келди қўлга,
Учар тулпорга минди, тушди йўлга.
Гаҳи от чопса йўлда, гаҳи йўртиб,
Томирлар қайнаган қон бирла бўртиб.
Бориб Бонуга сурлик бирла меҳмон,
Бўлиб ўлтирди аммо дилда жонон.
Бу кеча берди ой, Хисровга ёрдам,
Мусаффо, сутдек ойдин бўлди олам.
Равоқдан кўрсатиб, ойдинда ишни,
Деди:— Бонуга, Хисров тўй қилишни.
Кўринди тахт уза Бонуга саҳро,

Тиниқ тўлқин урар саҳрода дарё.
Ураб ғам, кетди бошдан ақл ила ҳуш,
Гулистониға гўё қўнди бойқуш.
Тўлиб кўз тиндириб тўлқинлаган сув,
Бировға тўй, бировларға азо бу.
Ширин ҳам рози бўлди чору ночор,
Нечунким чўлда Сир кўрсатди дийдор.
Улуғ даргоҳда Бону бошлади тўй,
Сўйилди бир неча оту сўқим, қўй.
Очиб ҳар ким муборакбод учун лаб,
Қизиқ базму ўйинлар бўлди тунлаб,
Бунингдек бўлмаган тўю томоша,
Чимилдиқда Ширин кўз ёши дунё.
Кўтармас бошини, Фарҳоддин ўйлаб,
Гаҳи тоғларға кўз ташлайди бўйлаб.
Ичида ўт ёниб оҳ деб тутунсиз,
Ҳароратдан куяр жисми ўтинсиз.
Куёв келди, тузилди базми жамшид,
Булут ичра кириб беркинди хуршид.
Қизиб суҳбат, кучайди нўш уза нўш,
Қўшиқлар, яллалар мастона беҳуш.
Куёв гўшангага кирди бўлиб маст,
Йиқилди, ётди-ю ер бирла тенг паст.
Яна бир кўргали дарёни Ширин,
Тонг отмай иштиёқи бўлди қизгин.
Саҳар Ширин туриб юрди равоғда,
Кўзи саҳрода гаҳи, гаҳи тоғда.
Гаҳи кўзга кўринса тоғда Фарҳод,
Гаҳи сув бирла кўргай чўлни обод.
Бўлибдир чўлда тун даҳшатли бўрон,
Қуёнлар изғишиб тўлмиш биёбон.
Кўчирмиш бўйрадек дарёни чайқаб,
Учибдир сув, ётибдир чўл қуруқшаб.
Кўринди ташна, шўрлик эски саҳро,
На ой бор, на канал бору на дарё.
Тузилган сеҳру найрангларни билди,

Бошига худди зўр тоғ ағдарилди.
Вужуди титради, сочларин юлди,
Тўлиб кўз ёшлари дув-дув тўкилди.
Боқиб осмон узоқ, ер кўрди қаттиғ,
Жаҳон тору ширин ош бўлди аччиғ,
Кириб бир уйга беркитди эшикни,
Ва ё бир игнача қўймай тешикни.
Деди:— Эй ҳийлагар, номард фалак сен,
На қасдинг бор эди, қилдинг ҳалак сен.
Мени шўрликни келтирдинг жаҳонга,
Алам тўлган жаҳонинг тегди жонга.
Қилиб зотингдаги найрангни зоҳир,
Хиёнатгарлигинг кўрсатдинг охир.
Туғилган чоғдаёқ ўлсам эди хўб,
Балолар кўрмас эрдим бунчалар кўп.
Кел эй зодим фалак, кўрсат ишингни,
На қилмак истасанг, қил қилмишингни.
Бутун юлдузларингни тош қилиб от,
Пачақлаб ерга ур чалпак қилиб қот.
Қуёшинг бирла куйдиргин танимни,
Совур кўкка кул айлаб гулханимни,
Булутлар тўкса селу, ёмғуру дўл,
Менинг устимга тўксин оз эмас, мўл,
Чақинлар шарқираб тексун бошимга,
Даво қил, заҳру оғу сол ошимга.
Ажал, раҳм айла, кел қил ишни қойил,—
Деди — Бирдан шимирди заҳри қотил.
Кўриб жонимни жононим на бўлғай?
Жафокаш, марди майдоним на бўлғай?
Дедим — жонон, бериб жон ўлдим охир,
Муҳаббатнинг шаҳиди бўлдим охир,
Пачоқлаб тоғни откай осмонга
Ва ё оҳ эткай ўт сочгай жаҳонга.
Жаҳонга келдиму ғамга тутилдим,
Ажалга жонни топширдим, қутулдим,
Илондек тўлганиб тор бу қафасда

Қочиб қон, ранги ўчди бир нафасда.
Деди:— Эй жон, бу ерда турма, тез кет,
Қолурман бунда Фарҳодимга сен ет..
Жаҳон айвонига бир боқди туф деб,
Юборди жонни жононига уф деб,
Кириб яқбора Бону дод солди,
Уриб ўзни, юлиб, фарёд солди.
Қучоқлаб ўпти, ёнига йиқилди,
Тугалмас зўр фалокатга тиқилди.
Бобом шунда ғазабдан очди кўзни,
Табассум қилди, элга бурди юзни.
Тўлун ой пардада уйқуга кирди,
Саҳар файзи хўрозлар ҳам чақирди.
Чиқар кетмон олиб ҳозир қуёш ҳам,
Халойиқ йўлга тушди, юрди илдам.
Бобом сўз гавҳарин бир кеча сочди,
Чиқиб эл ишга, юлдуз ўчди, қочди.
Ҳама тўлқинли дарёдек югурди,
Штаб гирдобида айланди турди.
Ботирлар чўлда жипслашди, топишди,
Азим дарёга тирноқлаб ёпишди.
Гурури, завқи дилда, эртадан-кеч,
Совуқ қиш, сувда ишлар, поҳ демай ҳеч.
Ўтиб бир неча кунлар, ҳафталар ҳам,
Канал битди, тўғон ҳам бўлди байрам.
Метиндек ер, метинлаб ёрдик, ўйдик,
Каналга шодиёна сувни қўйдик.
Қурилган каттакон дарвоза саккиз.
Ўжар дарё келиб шунда букар тиз.
Тегирмон паррадек ҳар бирда парра,
Уриб тўлқинли ўткай шарра-шарра.
Тинимсиз парра айлангай қуюндек,
Тўзитгай тўлқинин ўтказгай ундек.
Тоғ узра сапчиган оҳуга ўхшаб,
Ва ё тоғдан тушувчи сувга ўхшаб.
Ҳавода товланиб бир даста гулдек,

Ўйинлар кўрсатиб шўх, ёш кўнгилдек,
Отилган зарб ила кўкка шалола,
Мусаффо ёмғуру қор ёки жола.
Социлган сувга гавҳар поралардек,
Кўрингай ишқ ила оворалардек.
Гупургай мавж уриб саҳрога юргай,
У ерда боғланур билмай югургай.
Темирлардан ясалган турли асбоб,
Беролмас ундаги қудратга ҳеч топ.
Ўйиб, ковлаб, чуқур бир қанча ердан,
Планлаб пухта ишланган темирдан,
Ҳаво ҳам, тўрт томон, ер ҳам темирдан,
Қашакланган бари маҳкам темирдан.
Азим саҳрода ишланган завод у,
Чиқаргай нур, чиқармас зарра — дуд у.
Завод эрмасдур ул саҳро тилсими,
Аталган нуробод деб элда исми.
Темирдан бир тўқай дер кўрган одам,
Улуғ ҳикмат ичи бир бошқа олам.
Темирларни қилиб бир-бирга кавшар,
Билим, фан, қудратин қилди мунаввар.
Шу ерда боғланур маҳкам жиловлаб,
Узун, қисқа темирлар бирла боғлаб.
Тутиб Сирнинг сирин қўймай очармиз,
Қуёшдек нуру ерга зар сочармиз.
Темирлар ҳар бири бир бошқа очқич,
Очилмай қолмагай на тошу на ич.
Бўлур қишлоғу майдон нуру чўл нур,
Шаҳарлар нуру, боғлар нуру, кўл нур:
Заводлар, уйлару ишхоналар нур,
Трамвай, кўча-кўй, чойхоналар нур.
Қилур турли касалларга даво нур,
Тараннум айлагай шому сабо нур.
Хабар олмоқ, хабар бермоқда бу нур,
Жаҳонга қилди хизмат берди сув нур.
Хўжанд, Фарғона, Тошкенту Самарқанд,

Туташган нурлари бир-бирга пайванд.
Ажаб қувватли нур, ер нур, ҳаво нур,
Санаб бўлмайди фазлини ҳоказо нур.
Этаклаб Сирни сувдек чўлга сочиб,
Олурмиз катта бойлик конин очиб.
Бобом Лениннинг имзоси — қўли бу
Тараққий узра кўрсатган йўли бу.
Этаклаб, тонналаб, қоплаб саросар,
Шўр ўрнига шакар қум ўрнига зар.
Берур лаззатли мева шаҳру боғлар,
«Оқ олтин»лар бўлур хирмонда тоғлар.
Деди, Одилга Зумрад қай чаман бу,
Деди, Одил сизу бизга Ватан бу.
Қилур турмуш бу ташна чўл билан сув,
Қачон бўлгай бу тўй деб қилди кулгу.
Кулиб Одил деди бор менда бир ўй,
Яқин кунларда бўлса бизда ҳам тўй.

К а н а л т ў л қ и н и

Ҳар жонда ҳаёт учун асар сув.
Жондан берур ўйласанг хабар сув.
Ким истаса гуллатиш Ватанни,
Зўр бойлигу айни кону зар сув.
Чўл бағрига элтиб ишга солсак,
Гулзор ила кўрсатар ҳунар сув.
Бир донани ерга кўмса деҳқон,
Уз вақтида бирга минг берар сув.
Парвоз ила кўкка учса қушлар,
Мақсадга етурга болу пар сув.
Кўз равшану дил бўлур мунаввар,
Кўз олдида бўлса жилвагар сув.
Ҳар ўлкаки бўлса сувга сероб,
Турмушни қилур ширин-шакар сув.

* * *

Скандар истаган оби ҳаёт бу,
Улуғ Хисравга келтирган уят бу.
Бўлиб кўз кўрмаган тўю томошо,
Ададсиз келди меҳмон, тўлди саҳро.
Қақир саҳро бугун тўйхона бўлди,
Ери зар, тошлари дурдона бўлди.
Бериб тўлқиб ҳавога қийқирувлар,
Шошилган пишқириб дарёда сувлар.
Халойиқ бирла тўлди икки қирғоқ,
Бўлиб меҳнат сувидан юзлари оқ.
Келиб санъатчилар юзлардан ортиқ,
Қилиб санъатларин бу тўйга тортиқ.
Ҳама созандалар соз олди қўлга,
Канал бўйлаб баробар юрди йўлга.
Жаранглаб карнаю сурнай, ноғора,
Кўтармоқда овозин бора-бора.
Беш-ўн чирманда гижгижлаб бўлиб фар,
Қувиб дарёни ҳуркитмоқда яқсар.
Дутору танбиру най, ғижжагу чанг,
На машқ этса бўлур тўлқин ҳам оҳанг.
Канал бўйлаб Ҳалимахоннинг авжи.
Тошиб тўлқинли сув авж олди мавжи.
Чиқарди кўкка «Ушшоқ»ин Саодат,
Бериб сув пишқириб қайнаб ҳарорат.
Қулиб шўх-шўх Назира қилса ялла,
Ужар сув қилди тошқинликни алла.
Фароғат ўйноқи кўйлар «Чапандоз»,
Шариллаб шарқираб сув қилди овоз.
Дамо-дам жўр этиб қилса тарона,
Бўлур ҳайбатли сув санчиб равона.
Мукаррамхоним ўйнаб айланур чоғ,
Гуфурди сув кўнгилда қолмади доғ.
«Баёт»га Қумрижон ўйнатди қўлни,
Шовиллаб юрди сув бузмай усулни.

Югурди йўргалаб Қундуз буралди,
Шошиб сувдек эшилди гоҳ ўралди.
Кўриб қирғоқда ранго-ранг ўйинлар.
Ўйинга тушди Сирдек чўнг бўйинлар.
Баҳодир қанча меҳнаткашлар ўйнаб,
Қулогларга тўлиб раҳмат деган гап.
Келиб завқи шарафли меҳнатига,
Боқиб айниқса элнинг ҳурматига.
Каналга Зумрад ўзни олди олдин,
Қўринг гўёки учди тушди лочин.
Кўриб Зумрадни Одил қилди парвоз,
Етиб ёнига қўнди худди бир ғоз.
Асад полвон, Ғанишер, бир неча ёш,
Умар, Усмон мироб, Холтожи, Йўлдош.
Булар ҳам тушди қилмай чангга парво,
Тўлиб завқ ичларига сиғмай асло.
Қизиб Одил вужуди, жони, қони,
Кўтарди елкага Рустам бобони.
Булар олдинда юрди, орқада сув,
Бўлиб сув тўлқини ўлкамга кўзгу.
Ўйинда Зумрад олдин юрди бошлаб,
Гаҳи гир айланиб, гаҳ қўлни ташлаб.
Кўриб раққослар ҳайратда қолди,
Адашди рақсидан, ҳатто уялди.

И ш қ т ў л қ и н и

Урар сув дашти бепоёнда тўлқин,
Кўриб сув тўлқинин ҳар жонда тўлқин.
Юракларга тўлиб тўлқинли завқи,
Томирларда югурган қонда тўлқин.
Тиниқ гавҳар каби тушган шалола,
Кўрингай ердаю осмонда тўлқин.
Шунингдек тўлқин ургай сув жаҳонда,

Топилса иттифоқ инсонда тўлқин.
Шариллаб йўлма-йўл, қайнаб лабо-лаб,
Кириб чўлга урар майдонда тўлқин.
Бу тўлқин сув эмас, пешона тер бу,
Бўлур сувчи йигит деҳқонда тўлқин.
Берар тўлқинли лаззат меваларга,
Кўрармиз боғ била, бўстонда тўлқин.

* * *

Келиб сув етди эл мақсадга қонди,
Бўлиб кеч ертўла шаҳрига ёнди.
Қолиб тўпдан кейинроқ Зумрад, Одил,
Деди Одил:— Тилаклар бўлди ҳосил.
На дерсан Зумрадим, жонону жоним,
Дегил тортинмайин ширин забоним.
Тўлун ой тепада кундуздек ойдин,
Тиниқ бир шуъла пастда янги сойдин.
Чиқармай дам, узун дарёни бўйлаб,
Савол нозик жавобин ўйлаб-ўйлаб.
Деди Зумрад:— Улим менга жудолик,
Ёниб аҳдимдан этмоқ бевафолик.
Ватан деб, Мирзачўл деб, ишладик биз,
Оғирликка чидаб тиш тишладик биз,
Уриндик зўр бериб, сувни чиқардик,
Яшайлик Мирзачўлда нуру зардек.
Деди жононга Одил Андижонни,
Қабул эткин қўшайлик жонга жонни.
Тилак зўр андижонлик комсомолман,
Бўлайлик иккимиз бир жону бир тан.
Нахуш Фарҳод ила Ширин бўлурмиз,
Қуруқ афсона эрмас, чин бўлурмиз.
Ҳамиша сен билан бўлмоқ умидим,
Канал битгунча келдим индамай жим.

Ҳақиқий сув, бу сув бўлди чўл обод,
Қуюн энди қилолмас сувни барбод.
Узоқ йўл, Зумраду ой, Одилу сув,
Яқин икки юракда тўю қайғу.
Деди Зумрад шу сув ҳам, ташна чўл ҳам,
Ҳамиша бизники чектик алам, ғам.
Бориб ишга солайлик сувни, ерни,
Яна бир қанча минг меҳнаткаш эрни.
Шу чўлни гуллатишлик ниятим бор,
Фидокорона қилган меҳнатим бор,
Онахоним Ширин армонда кетган,
Замон йўл бермаган, дармонда кетган.
Бобом Фарҳод ишин-ку йўлга солдик,
На мақсад бўлса унда қўлга олдик.
Онам Шириндаги истакни ҳам биз,
Тилакдан ортиқ ишлаб қўллағаймиз.
Бобом Ленин сўзи доим дилимда,
Яшар балки ҳама юрту элимда.
Шу Туркистон деган сўз, Мирзачўл деб,
Билурман қайтмағимни кўрмадим эп.
Деди Одил мени қилди хижолат,
Кўринган сендаги ғайрат садоқат.
Бўронлар бирла бу дарё чуволмас,
Элимдан бошқа у доғни юволмас,
Бўлайлик иккимиз оламга кўзгу,
Учирмас номимизни чўлдаги сув.
Қулимсиб Зумрад ўйлаб қилди мақбул,
Билинди яхши ният, бўлди маъқул.
Гулу гулзору бўстон боғ этишга,
Иков дардли юракни соғ этишга,
Беришди қўлни қўлга, аҳд этишди,
Кўнгиллар тинди, манзилга етишди.
Киришди ертўла, зич элга, ялла,
Кўринди ҳамма шод, энг яхши палла.
Яна бир бошқача бўлди тарона,
Ёқимли бошқача сўз шодиёна.

Шодиёна қўшиғи

Мавж уриб юрди бу кун саҳрога дарё бошқача
Қўйнига олди севиб дарёни саҳро бошқача.
Бир оғздан айтишиб ёр-ёр, қўшиқлар, яллалар,
Еш куёв бирла келур тўю тамошо бошқача.
Ранг-баранг гуллар-чечаклардан бу чўлга сеп ёзиб,
Тушмас ўрнига кўнгиллар қилмасак то бошқача,
Йўлма-йўл бахмал паёндози тўшалган сабзалар,
Яшнагай, тўлгай бўлиб гулчеҳра зебо бошқача.
Зўр тилак меҳнаткаш элмиз боғу гулзор эткали,
Боғладик белни, қилурмиз тезда барпо бошқача.
Янги шаҳру янги қишлоқлар тузиб, обод этиб,
Хилма-хил ишлаб чиқаргаймиз хом ашё бошқача.

Бўлиб меҳнат майининг завқидан маст,
Бўлур тобора авжу бўлмагай паст,
Чироғни келтириб Одил бобога,
Деди:— Бошланг, келайлик муддаога,
Бугунги бошқача суҳбат ҳикоя,
Чуқур мазмунлигу ибратли ғоя.
Неча минг ташналарни қондириб чол,
Биёбонда шаҳар кўрсатди яққол.
Бобом сўзни қотирди, қилди манзур,
Букун мўлжалга етдик, хайри маъзур.

Рустам бобонинг тўртинчи ҳикояси: Фарҳод Ширинининг ҳийлагар Хисровнинг юзига туф деб бир уф билан жон берганини эшитиб, қилчдан ўткир кетмонини ғазаб билан осмонга отиб, тошга бўйнин мардона қўйиб бергани ва кетмон шиддат билан келиб Фарҳод бўйнин шарт қирқиб, бошини тандан жудо қилгани ҳақида:

Эшитди шум хабарни тоғда Фарҳод,
Бўлиб идроку ақли ҳуши барбод.

Кетиб дармон, баданлар ҳам увушди,
Метин ҳам, болта, кетмон, ерга тушди.
Қотиб кўзлар, очиқ ҳайратда қолди,
Нафас ичка тушиб, чиқмай йўқолди.
Бирор соатда қаттиғ оҳ тортиб,
Тутун чиқди қуюқ тоғни қорартиб.
Деди:— Эй чархи маккору ситамгар
Шиоринг зулму касбинг сеҳрпарвар.
Жаҳонга келдиму, домингга тушдим,
Ҳаёт бу бўлса кўнглимни ушуттим.
Иигитликда белим буктинг, қафирдинг,
Кўролмай, рашк этиб ёрдан айирдинг.
Қазолмасдан кетарман бир ариқча,
Элимга фойда еткурмай тариқча.
Деди тинч уйга эй Ширин етибсан,
Балоларга мени ташлаб кетибсан.
Мени қўйма ажал бу ерда, кеткиз,
Ғанимат ҳар нафас, жононга еткиз.
Сен эй тоғ, бўлдинг ўртоғим, паноҳим,
Бўлурсан бир кун ишқимга гувоҳим.
Утар йиллар, асрлар, келгай авлод,
Яшар эл зулму хисровлардан озод.
Менинг ному нишоним сақлагайсан,
Гувоҳликни ўшанда оқлагайсан.
Не кўрдинг, кўрмадинг бир-бир баён қил,
Режамни, тузган ишларни аён қил.
Иўлимни ёлғизим деб йўллагайлар,
Давом эткай ишимни қўллагайлар.
Ииқилдим, бўлмади мақсад муяссар,
Иўлимни тўсди номард сеҳргарлар.
Тиниб кўз қотти-ю, иш кетди қўлдан,
Борай жононга энди бошқа йўлдан.
Баҳодир деб бериб бағрингда кенг жой
Тошингдан бердинг илгимга ўқу ёй.
Хижолатман жасорат кўрсатолмай,
Кетарман хайр, горингда ётолмай.

Сиримни айтайин эй Сир, қулоқ сол,
Кедур кунларки, бўлгай ёрим, иқбол.
На мен, на чўл, на у Ширинга боқдинг.
Жимид тундликда бир қайрилмай оқдинг.
Самимий икки ошиққа бўлиб ғов,
Етиштирмай тугатдинг, ғов эмас, ёв.
Топар Ширинни, сендан изласа ким,
Нишону номи сен бирла яшар жим.
Бўлур минг-минглаб авлодимда Фарҳод.
Келиб Фарҳоду Ширин деб қилур ёд.
Шикоят айладим сендан, кечиргин,
Қабул эт, Сирни билдинг, заҳр ичиргин,
Етар жононга жоним энди, ёв йўқ.
Пачоқ бўлса жасад бўлмасми ғов йўқ.
Сиру тоғ бирла қилдим хайри мазур,
Тушай йўлга кўзимдан кетмайин нур.
Ғазаб бирла олиб кетмонни қўлга,
Боқиб бир ерга, кўкка, ўнгу сўлга.
Деди:— Эй гумбазни гардуни номард,
Юзингга чанг сочай, ерни қилиб гард.
Бугун маккораликни кимга қилдинг,
Аниқ билки пачоқландинг, йиқилдинг.
Қуёшингни бир оҳ деб ёндирай мен,
Ҳама қилмушларингдан тондирай мен.
Яна бир оҳ десам парданг сўкулгай,
Бутун юлдузларинг тутдек тўкилгай.
Шафақ эрмас, этаклар қон ҳар оқшом,
Букун қурбон этилди қай гуландом,
Қўй эй Фарҳод, тўхта, бос ўзингни,
Бас айла фитна қўзғавчи сўзингни.
Жаҳонда бўлмагай бир шўру ғавго,
Бу шўришга сабабгар бўлма асло.
Деди ростлаб ўзин, қаттиқ тутиб дам,
Кўринмай заррача осмону олам,
Ғазабдан отди кетмонни ҳавога,
Булутлардан ўтиб, етти самога!

Қуёш ўрнида кетмон бир ярақлаб,
Тушар чоғда яшиндан тез шарақлаб.
Етиб мардона тошга қўйди бўйини,
Қучоғлаб тошни, ўпти, очди қўйинин.
Яшиндан тезу олмосдек қирига,
Бўйинни тутди умрин оҳирига.
Келиб шарт қирқди, тан бошдан узилди,
Етиб уйқуга, роҳатда чузилди,
Бу мотамдан фалак йиртиб ёқасин,
Суриб ҳар ёнга субҳи тун қаросин.
Бутун юлдузлари ҳилватга кўчди,
Югурди тонг насими, лампа ўчди.
Бобо ростлаб ўзин ўлтирди, кулди;
Лаб очди сўзга, сўз дурри тўкилди.
Деди:— Афсонадан қилдим ҳикоя,
Кўтардим ҳар кеча поя-бапоя.
Ҳақиқатларга айланди фасонам.
Қуёшдек бўлди равшан, кўрди олам.
Ҳақиқатни афсона бирла таққос,
Қилайлик бир-бирига келтириб мос.
Бугун бир қанча минг Фарҳоду Ширин,
Ўзим майдонда кўрдим, лоф эмас, чин.
Замона парвариш қилди, етишди,
Ададсиз кону сирлар кашф этишди.
Замон фарҳодлари, ширинлари сиз,
Бўлур Фарҳоду Ширин ҳар ўғил-қиз.
Адолатдан туғилгай ҳар ҳақиқат,
Адолат бўлмаса — бўлгай хиёнат,
Адолат бирла бўлгай чўллар обод,
Адолат бўлмаса — ободлик барбод.
Адолат бирла етдик бу шарафга,
Шарафли донг таратдик ҳар тарафга.
Тузиб Сирнинг бошида катта жанггоҳ,
Бўлиб бир-бирига эл ҳамкору ҳамроҳ.
Оғир ишни оғир кунларда бошлаб,
Қурашди Сир билан банд этди тошлаб.

Зўр эрди бу кураш, мушукул муаммо,
Одамхўр, аждаҳоваш телба дарё.
Чигаллар, барча мушукуллар бўлиб ҳал.
Ешилмай қолмади бир зарра мужмал.
На ишқим қилди, қилди Мирзачўл деб,
Қидирди йўл, топилди Мирзачўл деб.
Ажойиб чиқди иқбол офтоби,
Сурилди ҳар тўмон зулмат ниқоби.
Сочилди Мирзачўлга нур ила зар,
Қоронғилик кетиб, бўлди мунаввар.
Қуриб иккинчи зўр дарвоза маҳкам.
Оқиздик Мирзачўлга, юрди илдам.
Очилди Сирдаги бор сир эди нур,
Шу ерда, фан қўлида бўлди мажбур.
Бу бир кондирки нуру зар баробар,
Урар мавж устида нур, остида зар.
Шу ердур манзили ўлкам қуёшин,
Чиқар тун, кундузи буркайди бошин.
Қуёш жондир, ўсимликларга, ерга,
Ажабки бу қуёш жондур темирга.
Симоб айлаб эриткай ҳар чўяни,
Қуяр ўз қалбига қўймай ўяни.
Металл бизларда қудрат узра қудрат,
Бутун фахру салобат, шону шавкат.
Ўтар бу ташна чўлнинг бахти шундан,
Қачон шундан ўтар ўткай тугундан.
Тутиб гуллар кутиб чўл қўйнин очди,
Бошидан йўлма-йўл гулларни сочди.
Яшил зумрат каби эгнида қўйлак,
Муяссар бўлди деб турмушни кўрмак.
Қулоч ёзди, қучоғлашди, топишди,
Упишди, севди, чирмашди, ёпишди.
Яшар энди, шарафли жонидур сув.
Юрар жисм ичра тоза қонидур сув.
Деманг сув бахт ила иқбол келди,
Мижозига ёқимлик бол келди.

Келиб қўйнида ранго-ранг хазина
Усишга бошлади зина-базина.
Муҳаббатли, тотимли бўлди турмуш,
Келиб шодлик, фараҳлик, кетди ташвиш.
Ҳамиша яйраган йиртқич — дарранда —
Йўқолди ҳар қаро қурту газанда.
Увуллаб бўрилар, ҳайбатли овоз,
Кўзи чўлнинг чирогидир қишу ёз.
У йиртқичларнинг иш, ўрда маконин,
Бузуқ ниятли бойқуш ошиёнин,
Босиб ҳар бир томондан, сув қўйилди,
Узига бўлди гўр, инлар ўйилди,
Жиловлаб Зумрад, Одил бирга келди,
Кутиб истақларин, охирга келди,
Севинчли бу хабар ҳар ёнга кетди,
Йўл олди қанча одам, парвоз этди,
Паё-пай келди-келди, кунда-кунда,
Узилмас охир на кун, на тунда,
Йигитлар қўлда кетмон, орқалаб юк,
Бўлиб дурдона тер пешонада тук,
Қучоғин очди Одил, келса ҳар ким,
На иш қилмоқчи бўлса берди таълим.
Чиқиб, иш бошлаб Одил, урди кетмон,
Деди:— Обод этай то танда бор жон.
Фидокорона, ҳар ишнинг бошида,
Париллаб Зумрад ишлар ёнбошида,
Тузилди қанча колхоз, қанча совхоз,
Гуриллаб кетди иш, чўл топди пардоз.
Шижоат кўрсатишди Андижондан,
Яна ҳар шаҳру миллат, ҳар томондан,
Самарқанду Бухоро, марғилонлик,
Наманган, Хоразм, Тошкент, қўқонлик.
Ўғил-қиз, Москва, Ленинграддан
Қўшилмоқда келиб ортиқ ададдан,
Ҳужум қаттиқ бўлиб, меҳнаткаш элда,
Борур ўзлаштириб ҳар ойда, йилда,

Тракторлар билан қўшни қозоқ ҳам
Кериб кўкрак қисиб келмоқда илдам.
Бўшаштирмай ҳужумин бир тарафдан,
Олиб зўр ҳисса бу шону шарафдан,
Суруб, ишғол этиб, биз бир томонда,
Қураш кескинлашиб, ҳар икки ёнда.
Йиғилди турли косиб, турли деҳқон.
Ҳунарманду шакарпаз, турли боғбон.
Ювиб шўрларни, тирноқлаб, тўкиб тер,
Кўпайтирди, очиб ҳосилга мўл ер.
Ариқларни тараб, беш панжадек соз,
Қилиб ҳар икки қирғоқларни пардоз.
Ҳунарманд эл ариқ қазмоқни кўзлаб,
Йўлин топди, чиқарди неча юзлаб,
Ажойиб, зўр машина қилди ижод.
Наким қасд этса, қилгай одамизод,
Тишин қайраб тошу тупроққа солгай,
На олса лоақал бир тонна олгай,
Пўлат полвон дегай номин халойиқ,
Иши ҳам савлати номига лойиқ.
Яна иккинчи бир полвонимиз бор,
Буюк тоғлар унинг қошида ночор.
Суриб ернинг баландин паст этар у,
Қилиб теккис, равон юрмоқ учун сув.
Қириштирдик қириб, қиртишлаб, ишлаб,
Киришдик гуллатишга ёзу қишлаб,
Кўқон, Тошкент, Наманган, Андижондан,
Қува, Рошдон, Самарқанд, Марғилондан,
Урик, олма, беҳи, анжир, анор, ток,
Дилафрузу бодом, шафтолию нок —
Кўчатлар келтириб, қилдик чаман, боғ,
Шакар бермоққа кўчди чўлда янтоғ.
Ариқлар лабо-лаб, сувлар шариллаб,
Туну кун боғма-боғ юргай вариллаб.
Бу чўл меҳнат билан Фарғона бўлди,
Унинг тупроғи зар, дурдона бўлди.

Кўчатлар яшнади, ҳосилга кирди,
Йўқотди шўра, янтоғларни қирди.
Мулойим оқ ўрик — лаззатда қаймоқ,
Пиширгай олма, қиш фаслига сарёғ,
Дилафруз, нок берур қанду шахарни,
Уриклар сап-сариг ҳалвойи тарни.
Узум олтин қадаҳларда тутиб май,
Қилур маст, нўш этар ким, лаҳза ўтмай.
Қиёмга келтириб анжир қиёмин,
Берур бир неча ой ҳар кун давомин.
Анор аччиқ-чучук, нордон — шифобахш,
Тиниқ, нозик терилган пардада нақш.
Шакарпазликда боғу боғбон ҳам.
Ҳунар кўрсатди, заргардан эмас кам.
Яна бир иш ажабдан ҳам ажаброқ,
Тўқув артель тузилди, бир томон боғ.
Неча косиб-ҳунарманд Марғилондан.
Ипак ишлашда ўтган имтиҳондан.
Тўқишмоқда ипакли, ипли ишлар,
Қудунг еб, гуллаган, йўқдир тиришлар,
Жужунча, беқасам, шоҳи, банорас,
Майин, хушнусах саккиз тепки атлас.
Фаровонлик билан турмушлар эркин,
Ҳар иш ҳар соҳада бормоқда қизгин.
Зиёфат базм тўйлар устига тўй,
Семиз говмуш сигир, ҳар хонада қўй,
Билимдон кекса деҳқонлар миришкор,
Йигит-қизларки чаққон, ишга тайёр.
Булар зар илмида энг уста заргар,
Бўлур албатта олган ҳосили зар.
Етиб келди бобо ҳам бўлди меҳмон.
Йигилди бир неча эски қадрдон.
Бобога таъзим айлаб Зумрад, Одил,
Туриб, хуш келдингизни қилди қойил.
Езилди катта дастурхон хашамлик,
Топилмас хизмату ҳурматда камлик,

Зиёфат устида Усмон мироб ҳам,
Кириб келди яқин дўстлар эди жам.
Бўлиб файз узра файзу, нур уза нур,
Ҳама меҳмону мезбон бўлди масрур.
Бобо чин завқ ила лаб очди сўзга,
Кўринди янги қишлоқ, шаҳри кўзга.
Қадрдон, жоним ўғлим, қизларим, деб.
Чироғим, порлаган юлдузларим, деб.
Деди:— Бу шаҳар ила қишлоқ муборак,
Самимий дўсту ёр, ўртоғ муборак!
Шириннинг истагин майдонда кўрдим,
Бу ишни сиз каби инсонда кўрдим.
Гўзал Зумрад қизимга бирлашибсиз,
Сир узра ишлаганда сирлашибсиз.
Азиз Фарҳодимиз руҳин этиб шод,
Қилибсиз ташна, шўрли чўлни обод.
Келиб янги тиниқ сув чўлни ювмиш,
Бу чўлдан барча ваҳшийларни қувмиш.
Бўлиб ер янгию деҳқони янги,
Тузилган боғию боғбони янги.
Бинолар янги, йўл янги, шаҳар ҳам,
Келибдур ҳар томондан янги одам,
Қуёв янги, келин ҳам янги, тўй ҳам,
Ҳама сеп янгию сеп ёзган уй ҳам.
Бу янги боғдаги меҳмони янги,
Ёзилган бир неча достони янги.
Кўриб сизларда кўп шаклу шамойил,
Дедим:— Фарҳоду Ширин, Зумрад — Одил.
Туриб Одил талаб қилди фасона,
Бободан яхши-яхши ошиқона.
Бобо завқ этди, кулди, ташлади кўз
Деди:— То танда жон, оғзимда бор сўз,
Қилурман энди сизлардан ҳикоя,
Ҳамиша бахтингиз қилсин ҳимоя,
Бобо деб бошлаб эл янги яна тўй,
Сўйилди ҳар куни ҳар жойда бир қўй.

Мирзачўл қўшиғи

Янги ер, янги сув, ҳаво янги,
Келди сув чўл учун даво янги.
Янги сув бирла чўл ювилди тамом,
Бўлди иш айни муддао янги.
Кетди зангу ғубори сайқал ила,
Берди меҳнаткаш эл жило янги.
Шўрли тужроғи зарга айланди,
Бўлди ер тоза, кимё янги.
Кўрсангиз эски Мирзачўл эрмас,
Янги қишлоқ, шаҳар, бино янги.
Минглаб эркак аёлу, ёшу қари,
Меҳрибон ёру ошно янги.
Истагандан зиёда майдонда,
Бўлса ҳар янги, жо-бажо янги.

* * *

Очилган ерни катта-катта тахта
Қилиб, иш бошлади экмакка пахта.
Тракторлар ёриб, ерларни йиртиб,
Кесак қўймайди, майда-майда қирқиб.
Ҳисоблаб, пухталаб аввалда ишни,
Кечиргай кўздан, ўйлаб, сув юришни,
Пишиб ер, тобига келди, етилди,
Эгат ҳам ўқариқни тўғри тилди.
Чигитни ерга ташлаб дона-дона,
Чигит эрмас, оқ олтиндан нишона.
Беш-ўн кун ичра шудгор бўлди зангор,
Очилди сир, қилиб чўл ерлик изҳор.
Яланғоч эрди, бахмал жома кийди,
Ясангайман яна, сув бўлса дейди.
Тўлиб пардоз ила оқу қизил гул,
Бу чўлнинг кўксидан шўр кетди буткул.
Кўсақлар совға тўплаб, қўйнида зар,
Этаклаб тергали совғани заргар...

Кўсақлар кулди, оқ олтин очилди,
Бутун ер саҳнига олтин сочилди,
Бўлиб кенг, қатта майдонда оқ олтин,
Этакда, қопда, хирмонда оқ олтин.
Қилурмиз янги шаҳру янги қишлоқ,
Келишган гулшану гулзору гулбоғ.
Тузилгай кўчалар шахмат усулда,
Дарахтлар раста-раста ўнгу сўлда.
Завод ҳам фабрика, карвон саройлар,
Биолар, бағри кенг озода жойлар.
Кезиб шаҳр ичра ерга зар сочар Сир,
Сочар нур, устида ГЭСдан электр.
Жаҳон бор, ўчмагай Ильич чироғи,
Ҳамиша яшнагай гулзору боғи.
Тўғон боши — муқаддас Москвамдир,
Муқаддас Москва бор — халқимиз ҳур.
Шарафли партия раҳбарлик этди,
Бутун меҳнаткаш эл мақсадга етди.

Мирзачўл ялласи

Оқин сув келиб топди жон Мирзачўл,
Оқ олтин учун бўлди кон Мирзачўл.
Жамол очди кулди совет халқига,
Ўтиб қанча асру замон Мирзачўл.
Озиқланса меҳнат билан, сув билан,
Берур истаса қанча дон Мирзачўл.
Бисотида ҳур эл учун сақлаган,
Не бор бўлса қилди аён Мирзачўл.
Тугалмайдиган қанча кўп олса ҳам,
Тўлиқ турли кондан нишон Мирзачўл.
Топилди ҳур ўлкамга қудрат бўлиб,
Жаҳон ичра янги жаҳон Мирзачўл.
Ҳабибий, тирикман ёзай мадҳини,
Бўлур бир неча дoston Мирзачўл.

1957, апрель — июнь.

**ШУЛ ДЕВОНДА ЕЗИЛГАН
АРУЗ ВАЗНИДАГИ
ШЕЪРЛАРНИНГ ҲИЖОЛАРИ,
ШАҚЛЛАРИ ВА
БАҲРЛАРНИНГ ИСМЛАРИ**

**Баҳри ражази мусаддаси мақтуъ
Ҳижола**

- 11 Мен яйраган боғу гулзорим гўзал.
11 Гулзоримга лойиқ дилдорим гўзал.
Мустафилун мустафилун фаулун.

Баҳри мутақориби мусаммани маҳзуф
Менинг дил навозим нигорим келур,
Юзи лола, кўзи хуморим келур.
Фаулан фаулан фаулан фаал.

Баҳри рамали мусаддаси маҳзуф

- 11 Ҳар эшитганларни ювгил сув каби,
Ҳарна кўрсанг айтмагил кўзгу каби.
Фоилотун фоилотун фоилун.

Баҳри сариғи матвий мавқуф

- 11 Келди ҳур ўлкэм сари заргар баҳор,
Шабнам ила айлади гавҳар баҳор.
Муфтаилун муфтаилун фоилун.

- 11 **Баҳри хазажи мусаддаси мақсур**
Дилоромимсан, эй фарзона, бир кел,
Юзинг нурига мен парвона, бир кел.
Мафоилун мафоилун мафоил.
- 11 **Баҳри хафифи мусаддаси маҳбуни солим садр**
Кенг совет ўлкаси азиз Ватаним
Гуллаган-яшнаган гўзал чаманим.
Фоилотун мафоилун фаулун.
- 11 **Баҳри рамали мусаддаси маҳбуни маҳзуф**
Бахтимиз меҳру маҳи очди жамол
Яшнади гулшанимиз топди камол.
Фоилотун мафоилун фаалун.
- 11 **Рамали мусаддаси маҳбуни маҳзуф**
Талабим то абадий шафқатингиз.
Ҳавасим кунда ширин суҳбатингиз.
Фоилотун фоилотун фоилан.
- 11 **Баҳри рамали мусаддаси мақсур**
Бизнинг колхоз бой колхоз, илғор колхоз,
Пахтага кон, ғаллага омбор колхоз.
Фоулотун фоилотун фоилон.
- 10 **Хазажи мусаддаси аҳраби мақбузу мақфуф**
Чин меҳр ила жону дил харидор,
Эй менга севикли яхши дилдор.
Мафъулу мафоилун мафоил.
- 10 **Баҳри мутақориби мусаммани аслам**
Гул-гул очилган бўстонларим бор,
Ширин, ғазалхон хушхонларим бор.
Фаълан фаулан фаълан фаулан.

10 **Баҳри мутақориб**и мусаммани маҳзуф
Қизлар, юринг, келди баҳор ўйнанг,
Кулгу билан очиб рухсор ўйнанг,
Фаулан фаъал фаулан фаъал.

10 **Ҳафифи мазбуни мақтуъ**
Уралиб бунда юрмағим ночор,
10 Узилиб анда бормағим душвор.
Фоилотун мафоилан фоъилон.

12 **Баҳри мушокили мусаддаси солим**
Қўлда кетмон ариғ бўйлаб юрганымда,
Пахтазорга сувлар тараб турганимда.
Фоилотун мафоилун мафоилун.

Музоре
12 Бу фабриканинг кўксиди чевар қизлар.
Атлас тўқимоқ фанлари яксар қизлар.
Фоилотун мустафилун фоилотун.

12 **Баҳри мутақориб**
Жанобингга аҳди вафо қилмаднимму,
Вафо расмини жон-бажо қилмаднимму.
Фаулан фаулан фаулан фаулан.

12 **Мутадорак баҳри**
Яшнади ҳур диёр соф ҳаво беғубор.
Бағри кенг пахтазор халқимиз бахтиёр.
Фоилун фоилун фоилун фоилун.

12 **Ҳазажи мусаммани уштури маҳзуф**
Эй шаҳру диёрим ҳам хешу таборим,
Жисмимга мадорим ҳам севгили ёрим.
Фоилун фаулан фоилун фаулан.

- 13 **Мунсарех мусаммани матвийн маждъў**
 Кимда бордур бизлардаги завқи сафолар,
 Жаннат нишон боғимизда касби ҳаволар.
Муфтаилун фоилоту муфтаилун фъо
- 13 **Баҳри ҳазажи аҳраб**
 Меҳнат била эл бахту саодат топади,
 Турмушларида завқу ҳаловат топади.
Мафулу мафоилун мафоилу фъаал.
- 8 **Мунсараҳи мусаммани солим**
 Толмас билак полвон бизлар,
 Ҳур Ватанга дармон бизлар.
Мустафилун мафулоту.
- 14 **Мунсарехи мусаммани аҳраб**
 Пешоналарда терлар меҳнатда дона-дона.
 Меҳнатга жалб этибдур ҳурматли ота-она.
Мафулу фоилотун мафулу фоилотун.
- 14 **Ҳажазни мусаммани уштур**
 Эй қаро кўзим, ул кун ўзни ошикор этдинг,
 Кўз учида бир боқдинг, дил қушин шикор этдинг.
Фоилун мафоилун фоилун мафоилун.
- 14 **Баҳри мужтасси мусаммани маҳбуни мақсур**
 Қулиб кўзинг қирини ташладинг, вафо кўрдим,
 Ишорат этди қошинг қайрилиб имо кўрдим.
Мафоилу файлоту мафоилун фоилот.
- 14 **Музори мусаммани аҳраби макфуф**
 Кўлдур ҳақиқат айласа меҳнат шарофати —
 Қилмоқ шарифу соҳиби ҳурмат аломати.
Мафулу фоилоту мафоилу фоилат.

- Баҳри мадиди солим**
 14 Давлат бизга ёр бўлди — ҳарна тилак бор бўлди.
 Душманларнинг кўзига бу кенг жаҳон тор бўлди.
Фоилотун фоилун фоилотун фоилун.
- Ҳазажи мусаммани аҳраб**
 14 Ҳар лаҳза менинг кўнглим ёр истару боғ истар.
 Ер илгида боғ ичра май тўлган аёғ истар.
Мафулу мафоилун мафулу мафоилун.
- Мунсарихи мусаммани матвийи мавқуф**
 14 Бўлмагай инсон азиз яхши ҳунар қилмаса,
 Ёки вужудин ўқиб илм ила зар қилмаса.
Муфтаилун фоилон муфтаилун фоилон.
- Рамали мусаммани маҳбуни мақтў**
 14 Маҳвашим чеҳра очиб соғу саломат келди,
 Мен учун айни шараф, айни саодат келди.
Фоилотун фаилотун, фаилотун, фъалан.
- Ҳазажи мусаммани аҳраби макфуфу мақсур**
 14 Ўлкамда ажаб дашту биёбонларимиз бор,
 Ҳар қайсида ҳар турли неча конларимиз бор.
Мафулу мафоилу мафоилу мафоил.
- Рамали мусаммани садру ибтидоий солим**
 14 Яна кулбам сари ул қомати зебо келса,
 Етар эрди бошим осмонга ҳамоно келса.
Фаилотун фаилотун фаилотун фъалан.
- Ҳазажи мусаммани аҳраби макфуфу маҳзүф**
 14 Эй шавкати зўр, олиму деҳқон азаматлар,
 Арбоби ҳунар энг улуғ инсон азаматлар.
Мафулу мафоилу мафоилу фаулан.

- 14 **Ҳазажи мусаммани аҳраби, макфуфи маҳзуфи мустазод**
Жоно, караминг бирла шарафли назаринг бор, мендан
хабаринг бор.
- 14 Кўйингда неча волаю шайдо башаринг бор, кўп ғамзаларинг
бор.
Мафулу мафоилу мафоилу фаулан мафулу фаулан.

- Рамали мусаммани маҳзуф**
Яшнади бўлди шинам боғу гулистоним менинг
- 15 Ранг-баранг гуллар билан роҳат топар жоним менинг.
Фоилотун фоилотун фоилотун фоилан

- Баҳри мужтасси мусаммани маҳбун**
Чаман-чаман очилиб тоза кенг фазо чаманим,
15 Бўлибсан ўзгача хушбаҳра, хушҳаво чаманим.
Мафоилун фаилотун мафоилун фаилат.

- Рамали мусаммани маҳбуни мақтуъ**
15 Пахтазор ичра кирар эрта саҳар қизларимиз,
Халқ учун, давлат учун тергали зар қизларимиз.
Фаилотун фаилотун фаилотун фаилан

- Баҳри рамали мусаммани маҳбуни мақсур**
15 Сени эй хаста кўнгил сўргали жонон келадур,
Тили зикринг била банду дили сўзон келадур.
Фаилотун фаилотун фаилотун фаилон

- Ҳазажи мусаммани солим**
16 Бу гулшан соз экан, соз устига соз этгали келдик
Қадрдонларни шод айлаб, сарафроз этгали келдик.
Мафоилун мафоилун мафоилун мафоилун

- Ражази мусаммани матвийи маҳбун**
16 Мунча латифу мунча соз лола узорини кўринг,
Лола узори қирмизи фасли баҳорини кўринг.
Муфтаилун мафоилун муфтаилун мафоилун

Ҳазажи мураббаъ

- 16 Қўринг, поёни йўқ чўллар бўлибдур боғу бўстонлар.
Очилмуш хилма-хил гуллар топиб зийнат хиёбонлар.
Мафоилун, мафоилун, мафоилун, мафоилун.

Ражази мусаммани солим

- 16 Келди насими навбаҳор, ўлкамни пардоз айлади.
Саҳрони қилди лолазор, ер кўксини соз айлади.
Мустафилун мустафилун мустафилун, мустафилун.

Рамали мусаммани машкул

- 16 Ҳама бахтиёр, эркин на ажаб гўзал замона,
16 Ҳама дилда бир муҳаббат, ҳама тилда шўх тарона,
Фоилоту фоилоту фоилотун

Ҳазажи мусаммани мақбуз

- 16 Юзинг висолидин саҳар севинч олиб сабо келур,
Нахуш димоғ учун яна ширин-шакар ҳаво келур.
Мафоилун мафоилун мафоилун мафоилун.

Баҳри комили муссамони солим

- 20 Нахуш ўргулай караминг била қарасанг кулиб назар
айласанг.
Юрагингдаги гаразингни ҳам билайин надур хабар айласанг.
Мутафоилун мутафоилун мутафоилун мутафоилун.

Мавлоно Ҳабибий (Уйғун)	5
Муаллифдан	12
Ғазаллар	15
Таржеъбанд	317
Мураббаъ	327
Мухаммас	334
Мусаддас	453
Рубоий	459
Туюқ	461
Маснавий	465
Замон фарҳодлари (достон)	479
Баҳрларнинг исмлари	528